

קלקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת וישלח

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבחני דרשו

פרשת וישב טו - כא כסלו | דף היומי - שבועות ה - יא | משנה ברה - סימן רע"ג טע"ף ז' עד סימן רע"ו טע"ף ב' | מוסר - חומת דת פרק ד' ובאמת הוא מקרא מפורש פרק ו' עד פרק ו' והנה בעיני הנספח | קנין חכמה - פרק א משנה ז' עד משנה י"ד

יום המישי י"ב כסלו תשע"ח | פניני פרשת וישלח | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

עיר	ירושלים	בני ברק	מוזיעין ע.	חיפה	ב. שמש	אלעד	ב"ש	צפת	ביתר ע.
כניסת שבת	16:00	16:14	16:08	16:05	15:59	16:07	16:18	16:06	16:00
יציאת שבת	17:14	17:15	17:15	17:13	17:15	17:15	17:17	17:11	17:15
ר"ת	17:52	17:48	17:50	17:47	17:51	17:49	17:53	17:43	17:52

מצורף מדי שבוע למנויי חברת העלונים

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך ועידוד לימוד התורה

היו לי אבא ואמא, אחים, כולם צדיקים ולא נשאר מהם כלום... ואני נשארתי לבד... "כי במקלי עברתי את הירדן הזה ועתה הייתי לשני מחנות", ב"ה זכיתי לילדים צדיקים, בנים, נכדים, נכדות, כולם צדיקים. "מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי", הכל חסדים והכל ניסים

פרק נוסף מתוך יומנו האישי של הג"ר יצחק לוינשטיין זצ"ל, איש אמונו של יבדלחט"א, מרן הגרא"ל שטיינמן שליט"א

היו קצת מסתכלים וכו', אבל כל תפקידו בעולם הזה היה בהקמת ממלכת התורה.

מוציאים ספרים וכו'. מי זכה לתלמידים על ידי ספריו? אחד!; ובהתרגשות גדולה פרץ ראש הישיבה בבכי: "החפץ חיים!... הוא היחיד שזכה וזוכה עד היום הזה".

אף אחד לא יודע מה תפקידו בעולם הזה.

אסיפות הורים בישיבות

המשכנו לדבר מדוע לא עושים אסיפות הורים בישיבות קטנות, מסוג שמצויות שם בעיות חינוכיות. ואמר ראש הישיבה: "חבל שרמ"ם ומלמדים לא קוראים מיד להורים, לפני שמתפוצצת אש גדולה. היו חוסכים הרבה בעיות".

אבל לגופם של דברים אמר, שאם הר"מ יגיד לאבא שבנו לא בסדר, האבא יתנפל על הבן ולא יחנך, וזה יותר גרוע. והוסיף: "מה יעזור לדבר, אם בבית יש דוגמה לא טובה. אצל רובם - בלא גוזמא - יש בעיות של שלום בית, האב מקניט את אשתו לעיני הילדים. אבל מה אפשר לעשות, אי אפשר לצאת בכזה 'קול קורא' לכולם, וחלקם באמת לא מוכשרים ללימוד גפ"ת בעיון. ולכן יש שם בעיות חינוכיות ולא יעזור לזה אסיפת הורים".

שמחה בלימוד

הגענו לבית, ומרן שליט"א כובד בסנדקאות ושמת. לאחר מכן עלה לשיבת 'באר אברהם', ודיבר ברבים כמה דקות, על כך שבחור בכל מצב משבר וכדו', צריך להיות מאושר ושמת על שזכה ללמוד, ואינו צריך לשים לב לקשיים, כי הוא מחזיק את העולם ולומד תורת ה'.

יום המישי, ר"ח שבט

ייסורים

ביום ראשון קובי רוזנשטיין התקשר שהרב מצונן, מאד ואמרתי שאני רוצה שרופא יבוא מיד.

נכנסתי ביום שני אל חדרו, ומיד אמר: "עבירות" וכו'... אמרתי: "הראש ישיבה, אסור להקל ראש במצב, אולי זו דלקת ריאות... נביא רופא". ד"ר טלר אמר למדוד חום והיה 38.3, ור' יצחק רוזנרטן הלך לקרוא לבחורים שיבואו לשיעור בבית, ובינתיים ישבתי ולמדתי לידו.

לפני שהתחלנו אמר בהתרגשות: "ב"ה כולי ניסים, אני סובל מ... וד"ר אדלר מאנגליה ראה צילומים ונבהל, וגם ד"ר שטיין מירושלים נבהל. ורצו לעשות ניתוח וב"ה מסתדרים בלי ניתוח. ניתוח הוא מסוכן, ומי אמר שזה

"ועתה הייתי לשני מחנות" (בראשית ל"ב, י"א)

מור השוון תשנ"ז

הפסד זמן

בשמחה רבה התבשרנו על הולדת בן לאחי מנחם שליט"א, וביום שני לסדר חיי שרה נסענו לירושלים כשהרב משמש כסנדק. מיד כשנכנס למכונית של יהודה פורת, שאל אותי ראש הישיבה אם אני לא אומר שיעור. אמרתי לו שאני מוסר שיעור אחה"צ, אבל אני מפסיד חברותא טובה את הר"ר חזקיהו מיישקובסקי. וענה: "אין הכי נמי, אתה עוד יכול לרדת..."

והוסיף: "אני לא יודע למה אני נוסע, אפשר להרוויח עוד כ"כ הרבה זמן של לימוד. כשרבי חיים קנייבסקי נוסע חושב בלימוד, ואני?!... ומיד החל באמירת תהילים.

בזמן שהקול קול יעקב

בדרך עצרנו, ומרן יד ואמר תפילת הדרך. כשנכנס מיד פתחתי ואמרתי כמה המצב קשה, אווירת מלחמה,

וכ"כ הרבה צרות. וענה: "בזמן שהקול קול יעקב - אין הידיים ידי עשו". ואמרתי: "מה רוצים? הרי יש ריבוי תורה בכמות, בעלי תשובה וכו'", וענה: "אין הכי נמי, אבל יש מחלוקת ושנאת חנם וזה גורם לכל הצרות! לולא זאת כלל ישראל היה במצב הרבה יותר טוב!"

ושאלנו: מדוע היום אין איכות ויש כמות.

ומרן השיב ודיבר על עולם הזה: "פעם בעיירה הלחם היה קמח ומים - ותו לא, לא היו צריכים כשרות כי אין הרבה בעיות. היום על לחם צריך כשרות, כי יש בו כ"כ הרבה מרכיבים. פעם ידענו כשהגיע דבר עם 'הכשר' זה בעיה, כי מה פתאום צריך הכשר, האוכל היה פשוט וזה היה מספיק. והיום?..."

חובת האדם בעולמו

יהודה פורת דיבר על הר"ר... כמה הוא לוקח על עצמו חובות עם כל הכוללים. ואמר מרן: "מי יודע כל אחד למה הוא בא לעולם הזה. תיקחו לדוגמא את הפנוני'ער רב, אם הוא היה מחבר ספרים, עשר עשרים ספרים,

כשהגיעה המשאית עם הברזלים, לא יכול היה הרב מפוניביז' להתאפק, והתחיל לשאת את הברזלים. הבחורים רצו ושאלו: "מדוע הראש ישיבה סוחר ברזלים כאחרון הפועלים!?", הביט בהם הרב בתמיהה: "ברזלים הם אלו?", קרא ברגש, "זה ש"ס, זה רמב"ם!"

מאוצרו המשובח של מגיד המישרים הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

אי אפשר לזכות לכתרה של תורה, אלא כאשר מתייחסים לענייני העולם הזה כארעיים, ולעסק התורה והמצוות - כקבוע!

...

האיש אשר בנה בית בכל המובנים בדור האחרון, היה מרן הרב מפוניביז' הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל. כח אהבת התורה ורצון עז פעם ברב מפוניביז', לייסד עוד ועוד מקומות תורה; ולפעמים, הרצון החזק עצמו מביא סייעתא דשמיא להצלחה.

הרב זצ"ל, בבואו לבנות בית, קומם את התורה הקדושה מעפר, והקים שם ושארית לעולם התורה שנחרב בשואה. הרב ידע מהו "ויבן לו בית", וייסד את כל ממלכת התורה של פוניביז' לבדו, בעשר אצבעותיו, בהתלהבות דקדושה ובכוחות כבירים.

אבי מורי שליט"א מספר, שהיה נוכח בעת מעמד הנחת אבן הפינה לשיבת

פוניביז', בו השתתף מרן ה'חזון איש' זצ"ל. הרב מפוניביז' היה שרוי בהתרגשות עצומה ונוראה. הוא הרי איבד את כל משפחתו, ישיבתו ובני קהילתו בשואה, ובכוחות שמימיים התגבר כארי וכשחל להתחיל מאפס, ולקומם מעפר את תורתנו הקדושה. בעת יציקת היסודות, הרגע שסימל את כל מאמציו הכבירים שהתחשלו לידי מעשה, הוזיל הרב דמעות חמות שנטפו על לחייו, על זקנו, ונשרו אל קערת המלט. בהמשך הארוע, ביקשו מה'חזון איש' לשאת דברים לרגל המעמד. פתח ה'חזון איש' ואמר: "אני יכול לומר רק דבר אחד. כשעושים הנחת אבן הפינה מיט אגרוי'ס'ע קידוש, עם כוס של יין, 'לחיים' ומיני מזונות, לפעמים זה מצליח ולפעמים לא. אבל כשעושים הנחת אבן הפינה עם כוס של דמעות - זה ודאי מצליח!"

וכמו הדמעות ששפך יעקב אבינו שבנה את כלל ישראל, באו דמעותיו של הרב מפוניביז' זצ"ל ופעלו במרומים. הוא שבנה את בית ה' אך ורק לכבודו יתברך, אכן זכה וראה את ממלכתו קמה וניצבת לתלפיות, בית אולפנא לחכמים שהפך לסלע יציב ביסודות העם היהודי.

מרן הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, ראש ישיבת פוניביז', סיפר שבתחילה כשבנו את בנין הישיבה, היו בית המדרש וחדר האוכל בקומה התחתונה - היכן שחדר האוכל נמצא גם כיום. ביום בו התחילו את בניית הקומה השניה עבור בית המדרש, היו אמורים להגיע כמה משאיות עם הברזלים, הבלוקים, הקורות וכל השאר, לצורך הכנת התשתיות והעמודים.

אחרי תפילת שחרית, הלכו הבחורים לאכול ארוחת בוקר, אך הרב זצ"ל נעמד בחוץ והמתין לחומרים שיגיעו. כידוע היתה הנהגתו של הרב תמיד בנכבדות ובהדר, כשכולו אומר כבוד כראוי לתלמיד חכם. כשהגיעה המשאית עם הברזלים, לא יכול היה הרב להתאפק, ובמקום להמתין לפועלים שיחלו להוריד את חומרי הבניה, התחיל לשאת בכוחות עצמו את הברזלים מן המשאית, תפס בעצמו ברזל אחרי ברזל והורידם מתא המטען. כשאינו חס על חליפתו הנקיה שהתלככה וניזוקה מהחלודה שלהם.

אחד הפועלים השתומם למראה שנגלה מול עיניו, ורץ במהירות לתוך חדר האוכל, לקרוא לבחורים שיבואו למנוע מהרב להתבזות כך. הבחורים רצו החוצה, וכששאלו את הרב: "מדוע הראש ישיבה סוחר ברזלים כאחרון הפועלים!?", הביט בהם הרב בתמיהה: "ברזלים הם אלו?", קרא ברגש, "זה ש"ס, זה רמב"ם! זה ראשונים ואחרונים! הם אלו הברזלים שישמשו כיסודות בית המדרש לשנים רבות. זה לא ברזלים זה תורה!"

ולא שהיה באותם זמנים קל ופשוט. אני ראיתי בדירתו של הרב מפוניביז' זצ"ל מכתב שכתב לו האדמו"ר בעל ה'אמרי חיים' מויז'ניץ זצ"ל, בו הוא מבקש שימכור לו ששים שקים של מלט!... בני החסידות עמדו אז לסיים,

"ויעקב נסע ספתה ויבן לו בית" (בראשית ל"ג, י"ז)

התורה מספרת, שכשיעקב אבינו נפרד מעשיו, הוא הגיע למקום ושמו סוכות, ושם בנה לו בית. את המילים "ויבן לו בית", מפרש ה'תרגום יונתן' בצורה מעניינת: "ובנא ליה ב'י מדרשא". יונתן בן עוזיאל מגלה לנו מהו הבית שיעקב בנה: בית מדרש! לזה יעקב קורא 'בית', לא לבית הגשמי בו הוא התגורר. מוטל עלינו לדעת ולהבין את עומק הדברים.

אמנם במושכל ראשון הדבר נראה לנו רחוק, הרי כל אחד מבין שקורת גג לו ולמשפחתו, הוא דבר בסיסי שאי אפשר בלעדיו. אך מוטלת עלינו החובה לזכור ולהבין, שבסופו של דבר, יש את העיקר ויש את הטפל.

זכורני מלפני עשרות שנים, שנקלעתי פעם לכינוס של חסידי סלונים שהתקיים בעיר טבריה, בזמן הנהגתו של האדמו"ר בעל ה'ברכת אברהם' מסלונים זצ"ל. דקות אחדות לאחר תחילת הכינוס בקשוני הגבאים לעזוב

את המקום, כי היה זה כינוס פנימי של החסידות, אך דבר אחד שהספקתי לשמוע מהרבי זצ"ל נחרט עמוק בליבי: למשתתפים חולקו מיני מאכל ומשקה, והרבי בראותו זאת פתח ואמר: "לא נתאספנו כאן לאכול ולשתות! אנחנו אמנם אוכלים ושותים להשיב את הנפש, אך צריך לזכור את העיקר: נתכנסנו כאן להתחזק ולהתרומם בעבודת השם!". פעמים רבות אני נזכר באמירה נוקבת זו של האדמו"ר זצ"ל. בכל דבר בחיים צריך להתבונן ולדעת מה העיקר ומה הטפל, ולשנן זאת שוב ושוב.

כשנכנסים לביתם של צדיקים ועובדי השם, ניתן להרגיש בנקל בכל פינה ובכל זווית מהו העיקר ומהו הטפל, רואים בחוש כיצד כל הבית אינו אלא טפל לחלק העבודת ה' שבבית. ממה עושים את עיקר העסק, אם בקניית רהיט חדש או שמה כשאחד הילדים גמר מסכת תלמודית, או כשידע הטיב את הנלמד בישיבה.

קרובת משפחתו של הגה"צ רבי דב יפה זצ"ל, משגיח ישיבת 'כפר חסידים', בילדותה, התארחה פעם בשבת במעונו. בעת שהגישו את המרק בליל שבת, היא אמרה לרבנית שלא תגיש לה צלחת, כי היא אינה אוהבת מרק. בשעת הסעודה לא הגיב רבי דב לדברים מאומה, אך לאחר הסעודה ניגש אליה, האיר לה בנועם ובעדינות מיוחדת השמורה עימו, ואמר לה ברוך: "אין אנו אוכלים מחמת שאנו אוהבים, אנו אוכלים משום שאנו זקוקים לכח לעבודת השם ותו לא..."

את יסוד הדברים נמצא בלשונו הזהב של רבי משה חיים לוצאטו - הרמח"ל, בספרו הנשגב 'מסילת ישרים' (פרק א): "כללו של דבר, האדם לא נברא בעבור מצבו בעולם הזה, אלא בעבור מצבו בעולם הבא, אלא שמצבו בעולם הזה הוא אמצעי למצבו בעולם הבא שהוא תכליתו".

הבית שלנו צריך לשמש רק אמצעי, הוא נכלל ב'מצבו בעולם הזה'. אך בית המדרש, המקום שקיים עבור 'מצבו בעולם הבא' - הוא העיקר והתכלית. נוסף ונאמר עוד, שיתכן שלפי תרגומו של יונתן בן עוזיאל, יעקב אבינו לא בנה לעצמו בית כלל, אלא בנה רק בית מדרש. הרי יושב אוהלים היה, ולכל משפחתו וקנייניו בנה מבני עראי, שכן לענייני העולם הזה אין צורך במבנה של קבע. כך יוצא שבכלל 'מקנהו' הכתוב בהמשך הפסוק - "ולמקנהו עשה סוכות", נכללים גם גופו, משפחתו, רכושו ושאר ענייני ותשמישי עולם הזה, שעבורם הכין סוכות עראי.

ראיתי את אבי זצ"ל חוצה ישר את הכביש, בתוך המים, אמרתי לעצמי: בן אדם חולה, כמעט משותק. בחוץ עדיין חושך אפלה. יש עוד שעה תמימה עד לתפילת העמידה. מה יש? מה קרה? מה הבהלה? תחכה רגע ותראה אם אפשר למצוא דרך טובה יותר לעבור את הכביש, מבלי להיכנס לתוך המים? התשובה: זוהי אהבת ה'!

הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א על אין דבר העומד בדרכו של האוהב

גשם, ואתה כביכול אומר לו שאיך מעונין במה שהוא שולח לך! זוהי עזות פנים, זוהי גאווה, סיים אבי זצ"ל. למותר לצין כי הנחתי את המטריה ולא נטלתי עמי.

בית הכנסת היה אומנם במרחק של שני רחובות, דא עקא שהיה במורד הרחוב וכל הגשמים העזים התנקזו לכווננו. כשהגענו לרחוב של בית הכנסת ראיתי שם בריכה עצומה. גובה המים, ללא גוזמה, הגיע עד הברכיים!

אני זוכר שעמדה שם מכונית וניסיתי לגשת לראות אם יש איזושהי דרך לעבור מאחוריה. בעודי משתתה,

מחפש דרך, ראיתי את אבי זצ"ל חוצה ישר את הכביש, בתוך המים, והוא אמר לי: "כך נרויח עוד רגע להיות בבית הכנסת".

חשבתי לעצמי: בן אדם חולה, כמעט משותק. בחוץ עדיין חושך אפילה. יש עוד שעה תמימה עד לתפילת העמידה. מה יש? מה קרה? מה הבהלה? תחכה רגע ותראה אם אפשר למצוא דרך טובה יותר לעבור את הכביש, מבלי להכנס לתוך המים? התשובה: זוהי אהבת ה'! אהבת ה' אמיתית נבחנת במסירות נפש! שום דבר לא יעמוד בדרכו של אוהב ה', בדרכו לקיים את רצון בוראו!

"אהבתי אתכם אמר ה' - הקב"ה אוהב אותנו. הוא מחכה לנו בבית כנסת! הוא רוצה לשמוע את תפילתנו! הגמרא (ברכות ו' ע"ב) דורשת את הפסוק (ישעיהו נ' ב'): "מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה" - "אמר רבי יוחנן: בשעה שהקדוש ברוך הוא בא בבית הכנסת ולא מצא בה עשרה- מיד הוא כועס".

ממילא מוטלת עלינו החובה לרוץ לבית הכנסת, כמו שאמר הנביא (הושע ו', ג'): "נדרפה לדעת את ה'", ואז יתקיים בנו מקרא שכתוב: "אהבתי אתכם אמר ה'".

(דרוש ציון חומש בראשית)

"וַיבֹא יַעֲקֹב שְׁלֹם" (בראשית ל"ג, י"ח)
וברש"י: 'שלם בתורתו'

לכל אדם צריך שתהא אהבת ה' עצומה, בלי גבול. כיצד ניתן לדעת אם אכן יש לאדם אהבת ה'? כותב הרב בעל "ראשית חכמה", שהאדם נבחן בשעה שנדרש ממנו מאמץ, יגיעה, לקיום מצווה. אם בגלל המאמץ הנדרש הוא נמנע מלקיים את המצווה - סימן שחסרה לו אהבת ה'! אבל אם למרות הקשיים, למרות המאמץ הנדרש, הוא דבק במצווה, ושום סיבה שבעולם לא תמנע ממנו לקיים את המצווה-סימן שהוא אוהב את ה' באופן אמיתי.

אדם שנמנע ללכת לשיעור תורה, כי שיעור התורה מתקיים במקום רחוק, או משום שאין בו מקומות ישיבה ויהיה עליו לעמוד בכל מהלך השיעור, וכדומה - חסר לו באהבת ה'! אדם שנמנע מללכת ביום השבת לשיעור תורה כי אחרי אכילת החמין הוא לא מסוגל לזוז... הוא חייב לישון... והרי, אומר לעצמו, "שבת" ראשי תיבות "שינה בשבת תענוג" - חסר לו באהבת ה'! הגע עצמך, אומר ה"ראשית חכמה", אם היו אומרים לו שנותנים שם אלף דולר, הרי היה רץ לשם עם כל המרץ... לכסף- יש לו כח, לתורה- לא. יש בכך סימן מובהק שאינו אוהב את ה'!

אספר לכם סיפור שארע לי עם מו"ר אבי זצ"ל, ממנו נוכל ללמוד כיצד עבדו זקני הדור הקודם את ה', באיזו מסירות נפש ובאיזו אהבה: כל ימיו היה מו"ר אבי זצ"ל קם משנתו בחצות הלילה. רק בסוף ימיו, בשנתים האחרונות לחייו, כשהיה ממש חולה וחצי מגופו היה כמעט משותק, היה קם "מאוחר" - בעלות השחר, מתעטף בטלית ומניח תפילין, והולך לבית הכנסת.

כיון שרגלו השמאלית כמעט ולא תפקדה, היינו צריכים להתלוות אליו ולתמוך בו שחלילה לא יפול.

לילה אחד, ירד גשם זעלפות. כולנו יודעים שגם בחורף ישנה חובה ללכת לבית הכנסת, אבל האם חייבים ללכת גם כאשר חולים? האם חייבים ללכת גם כשהגוף כמעט משותק? אצל מו"ר אבי זצ"ל לא היתה זו בכלל שאלה. ביודעי שאצלו אין זו שאלה, הגעתי לביתו, כשבחוץ עדיין שררה אפילה. הוא התעטף בטלית ובתפילין, הניח משהו על הראש כדי שהתפילין לא ירטבו, ויצאנו לדרך. פתחתי את המטריה שהיתה ביד, ומיד הרגשתי מכה על היד. "מדוע פותח אתה את המטריה?", שאלני אבי "הקב"ה שולח לנו

כשראתה המנהלת את הסירים החדשים, נדהמה לחלוטין. הסירים היו ענקיים, גדולים דיים כדי לבשל עבור כמה מאות בחורים... היא הלכה שוב אל הרב, ותמחה באוזניו: "מה יש לי לעשות עם סירים כה גדולים?" השיב לה הרב: "אני כבר כעת רואה חמש מאות בחורים מול עיני!"...

הגאון רבי עזריאל ראזנבוים שליט"א, ר"מ בישיבת גייטסהד, סיפר שהתלווה פעם להגה"צ רבי אריה לייב פרידמן זצ"ל, משרידי חניכי נובהרדוק ומגדולי בעלי המוסר בדור האחרון, כשהלך לבקר בבית הגאון רבי בצלאל ראקוב זצ"ל, גאב"ד גייטסהד. במהלך הביקור סיפר רבי לייב, שבשנות המלחמה, כאשר הגיע לארץ ישראל, זכה להשתתף במעמד הנחת אבן הפינה של ישיבת פוניבז' במרומי גבעת הישיבה, עליו סיפרנו. לאחר המעמד, כאשר פנו כולם לרדת מהגבעה, נשאר הוא לבדו על ההר עם הרב מפוניבז'. שאלו הרב: "רבי לייב, וואס הערט איהר (מה אתם שומעים)?" בעוד רבי לייב תמה לכוונתו, המשיך הרב בהתרגשות: "איך העָר שוין ווי מְעָן לְעָרְנָת תוֹרָה (אני שומע כבר את קול לימוד התורה)!"...

(מכתב 'אוצרותיהם אמלא')

סוף סוף, את הקמת הבניין של החסידות במרכז הקריה המתחדשת, אך היו חסרים להם שקי מלט, ולא הצליחו להשיגם מהספקים, עקב החובות העצומים.

"ייתיב נא עמנו, וימכור לנו שקי מלט, ולכשירחב נשלם לכבודו..." כך כתב האדמו"ר זצ"ל לרב.

בני התקופה התמודדו עם עניות כה מחפירה, עד שכדי להשיג שקי מלט, נזקקו לעזרת הרב מפוניבז' זצ"ל; ודווקא כך בנו תורה. מתוך הרצון הכביר לבנות את בית ה' ולקומם את חורבות העם היהודי, מצאו גדולי הדור את הכוח לייסד את כל עולם התורה כפי שהוא היום.

עוד סיפור נפלא סיפר ראש הישיבה רבי שמואל זצ"ל, שבימי ראשית הישיבה מנתה הישיבה כארבעים בחורים, ובא היום והרב קיבל לישיבה כעשרים בחורים נוספים. המנהלת של המטבח פנתה לרב, ואמרה לו שהסירים שברשותה כבר לא מתאימים בגודלם לכמות הבחורים, והיא זקוקה לסירים גדולים יותר. הבטיח לה הרב שיטפל בענין, ואכן לאחר כמה ימים הגיע לישיבה משלוח של סירים.

הגוי אמר לי: "אני לא רוצה ליהנות ממך בגלל שאתה יהודי!". לא ידעתי אם לבכות או לצחוק, אמרתי לו: "האם אתה נורמאלי?? האם אני יהודי?? נולדתי להורים גויים ואני גוי גמור!! למה אתה אומר לי שטויות כאלו שאני יהודי?!", אך הגוי התעקש...

הרב שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב - לייקווד על המיידות של היהודים

ולא לזרוק לפח - זה שייך רק ליהודי ולא לגוי! אשר על כן - אינני רוצה ליהנות ממך".

מספר בעל התשובה: "כששמעתי את דבריו, חלחלה אחזתני והתחלתי לחשוב, אולי יש איזו ממשות בדבריו. "...המשיך הבעל תשובה לספר: "התקשרתי מיד לאבי, ושאלתי אותו על מוצאי, אולי אני יהודי... אך אבי אמר לי שלא אשגע אותו בשגינותי, ואפסיק להפריע לו עם דברים שאין להם שום הגיון ושכל. אך לאחר שנקפו ועברו הימים, החלטתי שאני לא שותק, והתחלתי שוב 'לשגע' את אבי בתוקף, ולשאול אותו על מוצאי, ולאחר ששמעתי את אבי מתחיל לגמגם קצת, לחצתי עליו ביותר, עד שיום אחד נשבר אבי והודה לי שאכן כן: "אתה יהודי, "אמר לי, "כי אמך היא יהודיה, ואם אמך יהודיה, אתה יהודי גמור"!!!

השתוממתי מאוד מאוד, ועתה הוברר לי מנין הגיעה לי כזו מחשבה של "אהבת חינוס", לרחם על אנשים אחרים, כי אכן היטב הגדיר הגוי הזקן הזה, רק יהודי מסוגל לרחם על אנשים אחרים בחינם אין כסף - להיות לו ה"עקסטרע געפיל" - ומאז התחלתי להתקרב לצור מחצבתי, ולאחר תקופה זכיתי לשוב בתשובה, והיום הנני ב"ה יהודי כשר המקפיד על קלה כבחמורה... נמצינו למדים מזה דבר נפלא, שאפילו גוי

מבין שעיקר הנקודה של יהודי הוא לאהוב מישהו אחר - אהבת חינוס - בלי שום חשבונות! וזו כל מציאותו של יהודי! להיות לו ה"עקסטרע געפיל" לזולתו, ו"זיך רעכענען מיט יענעם" - ואכן איתא בחז"ל ("ב"ר כ"ד, ז'), שאמר רבי עקיבא: "ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה", שעיקר הנקודה של התורה והיהדות היא האהבה לשני, וכן אומרים מדי יום ביומו - "לעולם יהא אדם" - ואח"כ "ירא שמים"...

(נועם שיח מכון אפריון שלמה ויצא תשע"ח)

"הצילני נא מיד אחי מיד עשוי" (בראשית ל"ב, י"ב)

ידועים דברי חז"ל, שבית המקדש השני נחרב בעוון שנאת חינוס. ולכאורה הגם ששנאת חינוס היא מידה גרועה ביותר, בכ"ז, האם עוון זה של שנאת חינוס חמור ביותר מכל שאר עבירות שבתורה? וא"כ למה נתייחד עוון זו דוקא, שבעבורו נחרב הבית?

והנה ברצוני להקדים סיפור נפלא ביותר ששמעתי ממו"ח שליט"א, וכך סיפר:

בעל תשובה אחד, שזה כמה שנים לטובה הוא עולה ומתעלה במעלות התורה והיראה, סיפר דבר נפלא ביותר, על השתלשלות הדברים שגרמו לו להתקרב לדרך התורה והיראה, וכך סיפר הבעל תשובה:

"אני גדלתי כגוי גמור, להורים גויים בסביבה גויית, ולא ידעתי כל השנים ממשוהו אחר. לאחר שגדלתי והייתי לאיש, התחלתי לעבוד במסעדה אחת של גויים. יום אחד ניגש אלי בעל הבית ואמר לי, שהוא נוסע לכמה ימים לחופש. הוא נתן לי את מפתחות המסעדה, והורה לי שבכל לילה לאחר שהקונים האחרונים עוזבים את המקום, יהיה תפקידי לנקות את כל המסעדה, ולזרוק לפח הזבל שבחוץ את כל האוכל שנשאר, וכך אתנהג עד שובי. ביום הראשון, כשראיתי שנשאר הרבה אוכל, חשבתי לעצמי שממש חבל שאנשים לא יהנו מהאוכל, לא היה לי לב לזרוק את האוכל לזבל, על כן, החלטתי לחלק את האוכל שנשאר לאותם הנצרכים לו. והנה באותו רחוב, מול המסעדה, היה 'מושב זקנים' של גויים, ובערבו של יום לקחתי את כל האוכל, נכנסתי למושב הזקנים, והתחלתי לחלק את האוכל לזקנים הגויים שהיו שם. כמובן שכולם נהנו מאוד להתעדן במאכלים מיוחדים של מסעדה יוקרתית.

ברם, היה שם גוי אחד שלא הסכים בשום פנים ואופן לקבל את האוכל ממני. ביום הראשון חשבתי אולי זה מקרה, אולם כאשר הדבר חזר ונשנה כמה ימים, והלה התעקש לא לקבל ממני את האוכל, שאלתי אותו למה הוא לא אוכל? והלא כולם אוכלים והוא לא צריך להתבייש! ונשאר הרבה אוכל, וממש חבל שהוא לא אוכל, במקום שזה ילך לפח.

אמר לי הגוי דבר אחד שזעזע אותי נוראות, הגוי אמר לי: "אני לא רוצה ליהנות ממך, בגלל שאתה יהודי!". כששמעתי את דבריו, לא ידעתי אם לבכות או לצחוק, אמרתי לו: "אתה נורמאלי?? אני יהודי?? מי כמוני יודע שנולדתי להורים גויים, והם גידלו אותי כל השנים, אני גוי גמור!! למה אתה אומר לי שטויות כאלו?". אך הגוי התעקש ואמר: "שמע היטב, מחשבה כזאת, שיהיה לך 'עקסטרע געפיל' לחוס על האוכל שנשאר, לחלק אותו לאנשים

האזינו עכשיו לשיעורי

הרה"ג רבי אריה זילברשטיין שליט"א

כ-5 דק' ביום וזכיתם ללמוד את ה'דף היומי בהלכה'

077-2613337

הצטער האיש וניסה לתפוס את הגנבים, אבל לא הוא ולא המשטרה הצליחו לשים את ידיהם על הפושעים הללו. בן מתמיד היה לו, לסוחר ההוא, שבראותו את צערו הגדול של אביו, החליט לסייע לו בלכידת הגנבים, והחליט לישון בחנות. הבן שכנע גם את החברותא שלו, שיגיע לחנות בשעה 12 בלילה, ושם ילמדו שניהם

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על השמחה הגדולה במעשים הטובים ובשבירת המידות

"פי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל" (בראשית ל"ב, כ"ט)

הדרגה הגבוהה ביותר של האדם בשבירת מידותיו, היא להגיע למצב שבו יש לו שמחה אין קץ, והנאה כבירה, בכך שהוא מתגבר ואינו עונה למחרפיו, או משתדל להצטנע ולא לספר על מעשיו הטובים, וכיוצא באלה המידות הטובות.

כאשר אדם מגיע לדרגה שכזו, שהשמחה הגדולה שלו היא להתגבר על מידותיו, הרי שיש בידו סימן מובהק שההתגברות שלו היא אמיתית, ואינה עשויה לרושם חיצוני, או כדי לזכות באותות של כבוד מבני אדם. והאמת, שכל אחד מאתנו שזכה אי פעם להתגבר באמת על אחת ממידותיו, יוכל לספר על מידה גדושה של שמחה שנכנסה לליבו באותה שעה!

הוא גם יוכל לספר שאין לה תחליף, לאותה שמחה, ושום שמחה אחרת אינה יכולה להתחרות בה, בשמחה הטהורה והמקודשת הזו, החודרת לעמקי לבבו, ומשחררת אותו מכל צרה ומועקה.

הבן המתמיד החליט לסייע

הנה לפנינו סיפור על מפגש מסמר שיער בין סבלנות לשמחה:

בעיר לודז' שבפולין חי יהודי סוחר, חסיד גור, ירא ושלם, שעשה מלאכתו ארעי ותורתו קבע. הלה הצליח במלאכתו, אולם בתקופה מסוימת פרצו גנבים מדי לילה לחנותו שבמרכז העיר, וגרמו לו נזקים כבדים.

הצטער האיש צער רב, וניסה לתפוס את הגנבים, אבל לא הוא, ולא המשטרה הלודז'אית, הצליחו לשים את ידיהם על הפושעים הללו.

בן מתמיד היה לו, לסוחר ההוא, שבראותו את צערו הגדול של אביו, החליט לסייע לו בלכידת הגנבים, והחליט לישון בחנות. הבן שכנע גם את החברותא שלו, שיגיע לחנות בשעה 12 בלילה, ושם ילמדו שניהם עד ה'נץ'. החברותא הסכים.

שמעו ושתקו

כך ישבו שני הבחורים המתמידים ולמדו מדי לילה בלילה עד שעת ה'נץ', ואז פנו לבית כנסת כדי להתפלל כותיקין. הם היו תמיד בין הראשונים שהגיעו לתפילה.

לילה אחד היו עסוקים בסוגיה קשה במיוחד, והתאמצו מאד בלימודם, וכשהגיעה השעה ללכת לתפילה, עדיין לא היו הדברים ברורים להם כל צרכם, והם נאלצו להמשיך בלימוד עוד כמה דקות. משיימו והתבוננו בשעוניהם ראו שהשעה כבר מאוחרת, ולמרות זאת מיהרו לבית הכנסת כדי

להספיק את מנין ה'הנץ'.

אחד המתפללים בראותו את הבחורים מגיעים בשעה מאוחרת, גער בהם נמרצות באומרו: "בחורים, עד עכשיו ישנתם, אה?! האינכם יודעים שכדי להגיע לתפילה בזמן, צריכים לקום מוקדם יותר?!". שני הבחורים שמעו ושתקו. לא הגיבו במילה וחצי מילה. למרות שהיה להם הרבה הרבה מה להשיב לו, ואילו היו רוצים - היו טוענים ומחזירים 'היש לך זכות לבוא אלינו בטענות, הרי כשאתה ישנת במיטתך, אנחנו ישבנו ולמדנו בהתמדה, וכי מי אתה שתטיף לנו מוסר?!'

אבל, כאמור, שני הבחורים לא הגיבו במאומה.

חביב לפני הקב"ה

שמו של החברותא, שהגיע ללמוד עם בנו של בעל החנות היה גד אייזנר, מי שהתפרסם ברבות הימים כאישיות רוחנית משכמה ומעלה, וכיהן במשך שנים רבות כמנהל רוחני בישיבת חידושי הרי"ם של חסידי גור, והעמיד תלמידים רבים. בספר תולדותיו מסופר שברבות הימים, כשתאר ר' גד'ל ושיחזר בפני תלמידיו את האירוע ההוא, הוסיף ואמר: "האמינו לי, שלא היתה לי הנאה יותר גדולה מזו, שסתמתי את פי ולא השבתי ליהודי ההוא שגער בנו!!".

וכנראה ששמחה כזו בהתגברות על המידות, גוררת אחריה הנאה ושמחה בלימוד התורה. שהרי ר' גד'ל סיפר לתלמידיו עוד, שכאשר למד בלודז' חיפשו רבים מן הלומדים את הספר 'שדי

חמד', ולא עלתה בידם להשיגו. כאשר הגיע סוף סוף הספר ללודז', גברה כל כך הליטותם של הלומדים להגות בו, עד שפרמו את הספר ל-4 חלקים, כדי שלפחות 4 לומדים יוכלו ליהנות מהספר בבת אחת, ולא יצטרכו להמתין זמן רב עד שהאחד יסיים את הלימוד.

מעשה זה עם הספר 'שדי חמד', חביב לפני מי שאמר והיה העולם, כיון שהוא מוכיח על החביבות המרובה שהיתה בקרב הלומדים להגות בדברי תורה.

כמו כן, מתאר ר' גד'ל את השמחה העצומה שהיתה לו כאשר הגיע ארצה והצליח להשיג את השו"ת של רבי מנחם עזריה מפאנו, שעל חידושי שמע רבות בהיותו בלודז', אבל לא הצליח להשיג את ספרו. צריך רק לקרוא את הדברים בספר תולדותיו של ר' גד'ל, כדי להבין באיזו שמחה ו'מילוי תאוה' היה מדובר, שנבעו בין היתר בגלל שבירת המידות.

(מתוך שמחה בבית - ספרו של הרב משה מיכאל צורן)

אשרי האוון ששמעה זאת.
החיים זה מופת

בערב שבת סידרו שיהיה חשמל למנין של ה'נץ', אף שמרן לא רצה כל כך. השעון זז ולא נדלק, ומרן שמח מאד. נכנסתי ואמרתי לו: "ממש מופת!". מרן חיך וענה: "כל החיים זה מופת! כל נשימה, כל רגע בחיים זה מופת!" (הפנקס - קטעים מתוך יומנו האישי של הג"ר יצחק לוינסטיין זצ"ל)

יעזור. גם עם הריאות זה לא פשוט כל הזמן, וב"ה הכל בסדר. אין לי שום זכויות... והחזרתי לו: "זכות הציבור".

והמשיך בהתרגשות: "היו לי אבא ואמא, אחים, כולם צדיקים ולא נשאר מהם כלום... כולם נשרפו, ואני נשארתי לבד... 'כי במקלי עברתי את הירדן הזה ועתה הייתי לשני מחנות', ב"ה זכיתי לילדים צדיקים, בנים, נכדים, נכדות, כולם צדיקים. 'מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי', הכל חסדים והכל ניסים".

בדרך כלל שלח ראש הישיבה את הבחורים היותר טובים, את בעלי הכשרונות, שלהם היתה תועלת גדולה יותר מהנסיעה. אני נחשבת מהבחורים הפשוטים, אבל משום מה, פעם ניגש אלי הרב סרנא ושאל אותי אם אני רוצה לנסוע לשבוע ל'חזון איש'. אני הייתי בחור כזה 'פייפער', חשבתי לעצמי - לנסוע? למה לא

רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל בהסבר מעניין על 'הפכים הקטנים'

"ויותר יעקב לבדו" (בראשית ל"ב, כ"ה)
שכח פכים קטנים וחזר עליהם

עמוק בלבי. קניתי בנפשי את המידה הזו שראיתי אצל גדול הדור, לא לחוש קושי בנתינת ממון לזולת".

"אני אמנם לא זכיתי להיות בן תורה", סיים הידיד את סיפורו, "אבל כסף ב"ה לא חסר לי, ואם אחי, עצמי ובשרי, הנו בן תורה חשוב, מטופל בילדים - למה לא אתמוך בו? כל חודש אני שולח לו סכום כסף מכובד, וזה כלל לא קשה לי!"

כיצד שייך, אפוא, לומר שצדיקים ממונם חביב עליהם יותר מגופם? הלא רואים אנו בדיוק להיפך, שאצל הצדיקים הממון אינו תופס חשיבות כל ועיקר!

כל מה שיש לי - מתנה מהקב"ה!

בבחרותי אמרתי ביאור נפלא בדברים, וברבות השנים ראיתי שגדולי עולם אומרים זאת (האר"י הקדוש ועוד):

כל אדם, כששואלים אותו על דברים שברשותו מנין לו אותם, כגון: "מהיכן יש לך את המגבעת הזאת?" עונה: "הלכתי לחנות הכובעים וקניתי אותה." "ומאיפה יש לך את הספר הזה?" - "פלוני נתן לי אותו במתנה".

אצל הצדיק הרגשת החיים שלו היא: 'כל מה שיש לי - זה הקב"ה נתן לי, קיבלתי מהקב"ה מתנה'. מהיכן יש לך את העט הזה? - "הוי, ברוך ה', הקב"ה נתן לי אותו". איך נתן לי? - על ידי שהרווחתי כסף, ובכסף הזה קניתי את העט בחנות, אבל כל אלו תוצאות. במציאות הקב"ה הוא זה שנתן לי את העט.

כשהצדיק יושב לאכול, מה הוא אוכל? כתוב בעל 'החובות הלבבות' (שער ג' פרק ה'), שנובד האלוקים "לא יאכל אלא מה שהטריפו". הוא מרגיש שהקב"ה זן ומפרנס, והא הנותן לו את מזונו. ליעקב יש פכים קטנים. מהיכן יש לו אותם? זוהי מתנת שמים, מתנה מידי ש של בורא העולם. מתנה כזו חביבה היא עד מאד

בעיניו, ובשום אופן אינו יכול לוותר עליה!

אני זוכר שבילדותי למדתי בסאטמר, ופעם האדמו"ר מסאטמר זצ"ל נתן לי מטבע שילינג. איזו שמחה וששון! במשך שנים הייתי מראה לכולם: "הנה, זה השילינג שקיבלתי מהרב"ה מסאטמר".

על אחת כמה וכמה כשמקבלים דבר מהקב"ה, כמה חביבות צריכה להיות כלפי הדבר. זה לא עניין של אהבת הממון, אלא זו אהבה למתנה מהקב"ה.

לכן ממונם של הצדיקים חביב עליהם יותר מגופם.

ואם תשאלו, הלא בגמרא שם כתוב, שהטעם שחביב עליהם ממונם יותר מגופם הוא - "לפי שאין פושטין ידיהן בגזל", ולא כפי שביארנו, מחמת שזו נתנה מהקב"ה?

התשובה היא - הם הם הדברים: ממון הבא לאדם בגזל הוא ממון שאינו מהקב"ה. כביכול הגזל תפס ממון זה לבד, זו איננה מתנה מאת ה'. אבל הצדיקים אין פושטים ידיהם בגזל, כלומר: מה שיש להם - זה הכל נקי מהקב"ה, לכן חביב הוא עליהם יותר מגופם.

(מתוך יחי ראובן - וישלח)

אמרו חז"ל (חולין צא ע"א): "ויותר יעקב לבדו - אמר רבי אלעזר: שכח פכים קטנים וחזר עליהם, מכאן לצדיקים שחביב עליהם ממונם יותר מגופם". רבותי, היתכן כך לומר, שבעיני יעקב הממון היה חשוב יותר מגופו? כלום מדובר כאן, אפע"ס, על קמצן כזה, שיחזור עד פרס כף כי שם העגבניות יותר זולות בחצי שקל? ... ומלשון חז"ל משמע שלא רק יעקב אבינו, אלא כל הצדיקים, ממונם חביב עליהם יותר מגופם. הייתכן?!

הקושיה מתעצמת לאור המעשה הבא שסיפר לי יהודי נאמן. יש לו ידיד בתל אביב, יהודי דתי, שומר מצוות, מניח תפילין, שומר שבת, אבל לא יותר מזה. כמו שאומרים, לא צדיק גדול. "א פרווה איד".

אבל יש לו א געוואלדיגע הנהגה: יש לו אח בירושלים, בן תורה חשוב, מטופל במשפחה גדולה, והוא - האח מתל אביב - שהנו בעל אמצעים, שולח לו מדי חודש בחודשו סכום נכבד למחייתו. הדבר היה לפלא בעיניו של חברי, אך התבייש לשאול אותו על כך. עד שפעם הזדמנה לידו שעת הכושר ושאל אותו - "אמור לי בבקשה, איך הגעת להנהגה יפה כזו, לשלוח סכום כסף מכובד לאחייך, ולא באופן חד פעמי, אלא מדי חודש בחודשו! מה תגיד, שהנך בעל יכולת? זה לא תירוץ, כי פעמים רבות בעל יכולת הוא קמצן עוד יותר גדול, שהרי 'יש לו מנה רוצה מאתיים'. מהיכן, אפוא, נובעת הנהגת נפלאה זו?"

אמר לו: "אספר לך. בהיותי בחור למדתי בישיבת 'חברון' בירושלים. לראש הישיבה, רבי יחזקאל סרנא זצ"ל, היתה הנהגה: מידי שבוע היה שולח קבוצת בחורים מהישיבה לבני ברק, למרן 'חזון איש' זצ"ל, למשך שבוע ימים, מיום ראשון עד יום שישי, שיהיו אצל ה"חזון איש", ידברו עמו בלימוד, ויראו את הליכותיו בקודש.

"הבחורים הללו היו נוסעים לבני ברק, ישנים ואוכלים בישיבת 'תפארת ציון' ברחוב ירושלים, ובמשך כל השבוע היו אצל ה'חזון איש', דיברו עמו בלימוד, שאלו את שאלותיהם וקבלו תשובות מגדול הדור. בדרך כלל שלח ראש הישיבה את הבחורים היותר טובים, את בעלי הכשרונות, שלהם היתה תועלת גדולה יותר מהנסיעה. אני נחשבת מהבחורים הפשוטים, אבל משום מה, פעם ניגש אלי הרב סרנא ושאל אותי אם אני רוצה לנסוע לשבוע ל'חזון איש'. אני הייתי בחור כזה כזה 'פייפער', חשבתי לעצמי - לנסוע? למה לא. מה לאכול - יש שם, היכן לישון - גם יש, אז למה לא, העיקר לנסוע... 'כן, כן', אמרתי מיד, 'אני רוצה'. 'בסדר גמור', אמר ראש הישיבה, 'סע יחד עם שאר בני הקבוצה'.

"וכך היה. ביום ראשון נסענו לבני ברק. שאר הבחורים מיד התיישבו עם החזו"א והתחילו לדבר בלימוד. הוא שאל שאלות, ואני עמדתי בצד ונענעתי בראשי - 'כן, כן...', כי מה אעשה? ככה היה. הסתובבתי קצת, שבוע שלם עבר ונסענו חזרה לישיבה.

"ומה יצא לי מכל הנסיעה הזו?"

"בלימוד - אני לא זוכר שקיבלתי משהו מה'חזון איש'. חבריי קיבלו הרבה מאד, הם חזרו עם חבילות של חידושים, אבל אותי זה לא עניין, הייתי בחור ריקני. היה דבר אחד שכן קיבלתי מה'חזון איש': התבוננתי וראיתי שבעיניו הכסף לא שווה כלום. במשך כל היום נכנסו אליו אנשים, גבירים ועניים. לזה אין כסף ולזה יש יותר מדי... זה נותן וזה לוקח. מגיע גביר, מניח סכום כסף גדול על השולחן, עוברות חמש דקות והשולחן מתרוקן, לא נשארת פרוטה אחת. גאר נישט.

"כל כך התפעלתי: בן אדם שכסף אצלו לא שווה כלום! הדבר הזה חדר

בינתיים יצאה מהאולם הרבנית ליפקוביץ ע"ה, אשת מרן הגרמ"י זצ"ל, כשהיא מלווה באחותה, וכשהן ראו את הריב, ניגשו אל הניצים וצעקו עליהם, איך יהודים לא מתביישים לריב בצורה כזו. אבל צעקותיהן נפלו על אוזניים ערלות, שום דבר לא עניין אותם מלבד ריבם אשר הם מריבים

הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל ממחיש מה זה מחלוקת

את פיהם בצחוק על המראה הלא שגרתי הלוה... בינתיים יצאה מהאולם הרבנית ליפקוביץ ע"ה, אשת מרן הגרמ"י זצ"ל, כשהיא מלווה באחותה הרבנית הרשלר ע"ה. כשהן ראו את הריב, ניגשו אל הניצים וצעקו עליהם, איך יהודים לא מתביישים לריב בצורה כזו. אבל צעקותיהן נפלו על אוזניים ערלות, שום דבר לא עניין אותם מלבד ריבם אשר הם מריבים. באולם היו כמה מבניו הקטנים של הגרב"צ, וכשנודע להם מחבריהם על הריב המעניין שמתנהל בחוץ, יצאו החוצה כמו שאר הילדים, לראות את המתרחש שם.

והנה פתאום יצא הגרב"צ החוצה, וכשהבין מה קורה כאן ראו עליו שנבהל מאד, עד כדי כך שהחווירו פניו כשלג, הוא לא אמר מילה לאף אחד, אלא רץ בבהלה לילדים הקטנים תפס אותם בידיו וצעק "אש! זו אש בוערת! איך אתם עומדים כאן?". ובמהירות רבה משך את הילדים לצד, שלא יעמדו בתוך האש, כשהוא ממשיך ואומר להם בקול:

"סכנה לעמוד כאן", והרחיק את הילדים מאזור המריבה, כמו אחד שמרחיק את בניו מתוך בית בוער באש. הסקרנים שעמדו בצד, כששמעו את הצעקות "אש, סכנה", וראו את הרצינות בה הרחיק הגרב"צ את ילדיו מאזור האש, נפלה עליהם בושה, התביישו מעצמם איך הם לא מפחדים לעמוד בתוך האש, ומיד כל אחד מיהר בשקט להסתלק מהמקום.

והניצים בעצמם כששמעו את הקולות, וראו את הבושה שאפפה את כולם לעמוד לצידם, הבינו כמה מבוזה המעשה שעשו, גם הם נשתתקו, ושקטה לה המריבה. "ותשקוט הארץ..." (מהרה"ג ר' אליעזר ליברמן שליט"א).

(שלמים בציון - וישלה - תשע"ז)

"וְיִתֵּר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֵּאֲבֹק אִישׁ עִמּוֹ" (בראשית ל"ב, כ"ה)

ידועים דברי חז"ל במדרש ש"אין דבר טוב יוצא מתוך מריבה", אי אפשר להשיג שום מעלה ממריבה, ורק הפסדים יש ממנה, ולכן צריך לברוח מכל ריב ודבר הגורם לריב כבורח מהאש.

מעשה מוחשי בענין זה על הגרב"צ פלמן זצ"ל, מספר עד ראה שהיה נוכח במקום בשעת מעשה, ואלו דבריו:

באחד מהאולמות שבתוככי אחת השכונות התקיימה שמחת 'בר מצווה' לאחד מקרובי הגרב"צ, כאשר הגרב"צ ומשפחתו משתתפים בה.

לקראת סוף השמחה, ברחוב שמחוץ לאולם, התחיל ויכוח קטן בין שני שכנים המתגוררים בסמיכות למקום על עסקי שכנים, כאשר זה טוען כך וזה טוען כך. כל אחד עמד על דעתו בתוקף וביקש שחברו/שכנו יסכים לה. כל אחד היה משוכנע באלף אחוז

שהצדק עימו, וחברו הוא הנוכל שמנסה לסוחרו. ומתוך כך הויכוח השקט עלה לאט-לאט לטון גבוה יותר ויותר, עד שהיו במקום צעקות רמות, שכל העוברים ושבים במקום שמעו בבירור. גם לא מעט חלונות מבתי סמוכים נפתחו לשמע הצעקות הללו. בשלב מסוים היה מצב שאחד הרים בלוק שעמד סמוך למקום כדי לזרוק על חברו...

היו כמה אנשים טובים שניסו בדרכי נועם להשקיט את הריב, אבל ללא הועיל. פשוט לא היה עם מי לדבר, שניהם היו עסוקים בלהט בויכוח כשאינם מתייחסים לאף אחד. לסקרנים שעברו ברחוב היה זה מחזה מאד משעשע, לראות מראה של גן ילדים באנשים מבוגרים, וכך נעמדו בצד קבוצת סקרנים קטנה כשהם ממלאים

אנחנו לעזרתך בכל ענין ונושא בדרכך לעלות מעלה מעלה.
צוות מורחב של 'מוקד הישיבה' לעזרתך בכל יום בשעות הערב

1-800-20-18-18

בין השעות 7:30 ל- 10:30 בערב ★ שיחת חינם

המוקד לבני הישיבות מיסודו של אגודת ארץ ישראל
הישיבה

רציתי לקבור את פני באדמה. חברי לא ידעו, ואני אף פעם לא סיפרתי להם שאני לא יכול להרים ידיים, כי כתפיי משותקות, הם לא ידעו שאני נועל נעליים אורתופדיות שמגיעות עד הברכיים. השקעתי מאמצים להסתיר אנשים שהתפללו איתי 35 שנה לא הכירו את סיפורי

הרב אהרן מרגלית, מחבר הספר 'אתהלך', שהודפס ב- 28 מהדורות ותורגם לשפות רבות מספר על המהפך בחיי

לוועידת המודיע ותגידו שאני שלחתי אתכם... אתם צריכים להביא כייחעס להרבה אנשים'...

"בדרך הביתה התקשרתי לידידי ואמרתי לו: 'רבי יואל, אני מקבל את המשימה, אני מוכן להיחשף, אבל צריך משהו שיעשה את זה, משהו שידבר יפה ויעביר את הסיפור בצורה טובה'. רבי יואל צחק. 'אהרן, אתה עושה את זה! אתה ולא אחר. אתה תישיר אל הקהל מבט, ואם תפרוץ בבכי גם זה לא יהיה נורא. הם צריכים לשמוע את הסיפור רק ודווקא ממך!'.

"באותם ימים הפסקתי לנשום, הפסקתי לאכול... הייתי מבוהל מהמשימה. לא היה לי מושג איך מדברים לפני קהל. מעולם לא שמתי לב לצורה בה מרצה מדבר, כי לא חשבתי שיש לי קשר להרצאות מכל סוג שהוא. אחרי מעקב על כמה הרצאות, כשאני מתבונן במרצה, בחיתוך דיבורו, באינטונציה, בתנועות הידיים, בניתי הרצאה. הקלטתי את עצמי בחדר

סגור וחזרתי עליה שוב ושוב ושוב.

"טבילת האש הראשונה הייתה בליל שבת לפני הוועידה, בבית הכנסת. בעיתון השבת פורסמה מודעה גדולה המבשרת על הרצאתו המרתקת של הרב אהרן מרגלית מרחובות. חשיפה ראשונה של סיפורו האישי! רציתי לקבור את פני באדמה. חברי לא ידעו את הרקע שלי, ואני אף פעם לא סיפרתי. לא אמרתי להם שאני לא יכול להרים ידיים כי כתפיי משותקות, הם לא ידעו שאני נועל נעליים אורתופדיות שמגיעות עד הברכיים. השקעתי מאמצים להסתיר. אנשים שהתפללו איתי שלושים וחמש שנה לא הכירו את סיפורי... "באותו ליל שבת הגעתי הביתה שעתיים אחרי סיום התפילה. מכרי מבית הכנסת ניגשו אלי ותבעו לדעת: 'אהרן, מה הסיפור שלך? על מה

אתה מדבר?', היתממת, אולי יש עוד אהרן מרגלית ברחובות, אולי זה משהו אחר... לפני הוועידה אמרתי לאמי שאני הולך להרצות בפני קהל של אלפיים איש. 'אהרן, אני רוצה לבוא ולשמוע אותך', אמרה לי אמא. הסברתי לה שהכנס מיועד לגברים בלבד. 'נו נו', אמרה ולא יספה. "יום שלישי הגיע. נסעתי ל'בניני האומה' בלב הולם. בחניון עמדו שלושה מהמשתתפים ושוחחו. 'יש כאן משהו מעניין?', ביררתי כאילו איני יודע. 'לא', הם אמרו, 'אבל עוד שעה תהיה הרצאה מרתקת, סיפור אישי משהו-משהו'.

"בשעה שש בערב דידיתי למדרגות הבמה. הלב דפק בעוז. למזלי המיקרופון לא עבד, הטכנאי הזומן לבמה ואנוכי קיבלתי מרווח של כמה דקות להסדיר נשימה... לפתע אני שומע קול שקט ומוכר, לוחש לי מאחורי הפרגוד: 'אהרן! אהרן! שיהיה בהצלחה!'. הייתי מופתע. זו הייתה אימי. אמא שלי, שלא ויתרה. יצרה קשר עם מארגני הכנס, וביקשה שיותר לה לראותני מדבר. סודר לה מקום מיוחד ומוסתר, היא הייתה שם איתי, ושמעה כל מלה. לאחר מכן באה אלי בטרוניה שהיא רוצה לתבוע אותי על כך שבזבזתי לה שלוש חבילות טישו...

"כי ראיתי אלקים פנים אל פנים ותנצל נפשי" (בראשית ל"ב, ל"א)

יום שלישי, כ"ט בתמוז תש"ע היה יום יוצא דופן. יום ששינה חיים של אדם אחד, אדם שניתנה לו הזכות להמשיך ולשנות חיים של אלפים, רבבות, וריבי רבבות.

חלפו מאז שבע שנים, אך ההשפעה של אותו יום הולכת ונמשכת ומתגלגלת ואין לשער לאן תגיע.

הוא מיטיב לגעת בנשמה, הוא יודע להרחיב את הלב, והקלף המנצח שלו - הסוד הגדול: אין הדבר תלוי אלא בי!

למען האמת, הסיפור הזה התחיל הרבה לפני חודש תמוז. הרב אהרן מרגלית, מחבר רב המכר 'אתהלך', חוזר לאחור, לחורף תש"ע:

"לפני פסח של אותה השנה פנה אלי ידידי הרב יואל בוקסבוים, חבר ילדות שהכיר אותי ואת הסיפור שלי היטב. 'שמע, אהרן', אמר לי. 'אתה משקיע זמן ולב כדי לחזק אנשים, נכון? אני מציע לך פה משהו אחר.

בהרצאה אחת תוכל לחזק אלפיים אנשים, ולא רק זאת. יהיו בהרצאה רבנים, חברי כנסת, אישי ציבור, עיתונאים, צלמים. המפגש הכלכלי - חברתי החזק בציבור החרדי. הסיפור שלך יכה הדים. יש לך הזדמנות להעביר את המסרים שלך ולהשפיע על אלפי אנשים'.

"הייתי מופתע מההצעה. עד אז לא דיברתי בפני קהל, גם לא מול קהל במסיבת 'שבע ברכות'.

"עזוב, אמרתי לו, 'זה לא בשבילי. אם אני אצטרך לדבר בפני ציבור אחרון, חלילה, גמגום ושיתוק גם יחד רק מהמחשבה על כך. זה לא אני'.

"הוא המשיך ללחוץ. התקשר מדי שבוע בהתמדה, ואני הבנתי שאם אחשוף את סיפורי ברבים, החיים שלי ישתנו. חששתי מהפרסום וממה שיבוא בעקבותיו. ידעתי שאהפוך לאדם מוכר ואאבד את הנוחות של להיות אדם פרטי. הרב יואל בוקסבוים היה עקשן יותר ממני... אבל אני חששתי.

"בדיוק בזמן הזה נקרתה לידי הזדמנות לשהות ביחידות עם הגאון רבי ניסים קרליץ שליט"א, במשך שמונה שעות. החלטתי להתייעץ עמו בדבר. מצד אחד, אני מרגיש שהסיפור שלי יכול לחזק הרבה מאוד יהודים, מצד שני אני מרגיש תהום פעורה, הגיהינום בצד השני. אני יכול ליפול לגאווה, לעין הרע ולעוד מרעין בישין.

רבי ניסים קרליץ שליט"א היה נחרץ: 'אם לא תספרו את הסיפור שלכם יש לכם גיהינום לא רק בצד אחד, אלא בשניהם. אם לאדם יש 'כייחעס' (כוחות) לחזק אנשים והוא לא עושה זאת, יש תביעה כלפיו! תלכו

דמעות. הילד לא צחק כבר שבועות. האבא רץ להביא מצלמה להנציח את הרגע הזה. במשך שעה ישבתי עם איציק, והבטחתי להגיע שוב. "כשיצאתי מהמחלקה בדרך לרכב, חלפה בי המחשבה: 'אהרן, מאיפה לך היכולת לתקשר עם ילד קטן ולהעלות חיך על שפתיו? מהיכן היכולת להגיע להבנות כאלה עם אדם שלא הכרת לפני שעתיים? מאיפה היכולת להתחבר כל כך אל הרגש של השני, עד כדי יכולת לשנות לו את החשיבה? הרי אם לא הייתי עובר

את מה שעברתי, לא הייתי מגיע לזה לעולמים!'. פתאום נפל לי האסימון: אני חייב לפרסם את סיפורי בספר! רק כך אוכל להשפיע על אנשים רבים! שם, על הגשר להולכי רגל מבניין הילדים לחניה שבתל השומר, נפלה החחלטה: לא די בהרצאות ובפגישות אישיות, חייבים להגיע למעגלים רחבים יותר, חייבים להנציח אותו בספר!

"בנתי מכל מה שעברתי 'מפעל חיים', ולפני הניסיון הוא כמו סולם. אדם יכול לעלות ממנו או לצנוח ולהתרסק. היכולת לגרום לסובבים אותי לשנות מחשבות, היא יכולת אדירה ומרגשת, ואם לא הייתי עובר את מה שעברתי, לא הייתי מגיע להיכן שאני היום. ואני אומר זאת בביטחון. כל הסבל והייסורים שעברתי, הכל היה שווה, אם אני יכול לעזור בזכותם לאחרים".

לשנות הסתכלות

"המהדורה הראשונה של הספר הודפסה בעשרת אלפים עותקים. אנשים יודעי דבר ומבינים בשוק הספרים שאלו אותי, אם יש לי די מקום בבית לכל הספרים שיישאר? היום הספר כבר הודפס בעשרים ושמונה מהדורות, תורגם לשפות רבות ונמכר סביב הגלובוס. בדרום קוריאה יש התעניינות לתרגם את 'אתה הנהן' לשפה מקומית, ויש אף פניה לתרגמו לערבית".

תחושת השליחות מניעה את הרב אהרן מרגלית לספר את סיפורו ברחבי העולם. הוא כבר היה מספר פעמים באנגליה, בשווייץ, בבלגיה, בצרפת, במקסיקו, בארצות הברית מחוץ אל חוף, בקנדה ובחורף מתוכנן מסע הרצאות בדרום אפריקה. סדר יומו עמוס וצפוף. "אני עובד עשרים ושבע שעות ביממה. קם שלוש שעות לפני הזמן, כדי להספיק את כל המטלות".

מדי יום הוא עונה למיילים הנשלחים אליו, במשך ארבע שעות בממוצע. "אני מקבל ביום כשמונים מיילים", הוא מגלה "מתוכם מיילים שדורשים הרבה רגש, חשיבה וזמן. אני כותב תשובה ולא משגר אותה. נותן לזה לעבור בראש 'עיבוד לילה', מעביר הגהה ורק לאחר מכן שולח. בנוסף, בכל יום בממוצע הוא מוסר שתיים-שלוש הרצאות. בכל יום הוא נתקל בתגובות ובתוצאות של השיחות.

כשמנסים להבין מנין הכוח האדיר של הספרים וההרצאות, נראה שהוא אינו נובע רק מסיפור חיים יוצא דופן, ולא רק מתעצומות הנפש בלתי נדלות. הרב מרגלית זכה ליכולת נדירה של פתיחת הלב לרווחה, ללא חשש. במהלך הראיון הוא מספר את סיפורו, כשהוא לא חושש להזיל דמעות. וכאן הכל טמון: הלב נפתח מולו, מוכן ואף רוצה לקבל את הדברים.

"כשאני רואה את התוצאות יום-יום", חותם הרב מרגלית, "תחושת השליחות בוערת בעצמותי עשרות מונים. כיום, יותר ממה שמבקשים ממני לסייע ולתמוך מניסיון, אני עצמי מבקש לסייע לכל פונה במסלול-ההליכה שמכין אב הרחמים לכל אחד ואחד".

(ערוך מתוך "המודיע" סוכות תשע"ח - "סיפור על גבי ציבור")

"דיברתי במשך שעותיים וחצי. הבמה הייתה מוארת והקהל חשוך. לא ראיתי את הקהל אבל הרגשתי אותם. מאזיניי ישבו בפה פעור. יכלו לשמוע זבוב חולף באולם. ההרצאה הזו שינתה את חיי, בצורה שלא חלמתי ולא שיערתי". יריית פתיחה לחיים של שליחות.

גמלאי מאושר

"שמעה של ההרצאה שנתתי הדהד ועבר מפה לאוזן, תוך ימים התמלא היומן שלי בהזמנות להרצאות לשלושת החודשים הבאים. ההרצאות מילאו את סדר יומי ולא נותר זמן לעבוד. אנשים התקשרו להתייעץ, לכל מקום שהלכתי פנו אלי וביקשו לשאול, לדבר.

"רציתי לספר את סיפורי, כי ראיתי שהוא מחזק אנשים ונותן להם כוחות, ולכן מסרתי הרצאות בחינם.

"באותה תקופה הייתי איש עסקים, וראיתי בס"ד הצלחה בעסקי. מהכנסותי החזקתי את 'מפעל החפץ חיים העולמי', שאותו זכיתי לייסד כחמש עשרה שנים קודם לכן, ומשרבו הפניות להרצאות לא הצלחתי להתמודד עם העומס שנוצר. פניתי לרבי ושאלתי אותו מה עלי לעשות. הרבי יעץ לי שאצא לפנסיה ואעסוק רק בכתיבה ובהרצאות ושיחות חיזוק. ומה עם 'מפעל החפץ חיים'? שאלתי את האדמו"ר, 'קח כסף עבור ההרצאות', אמר לי הרבי, 'ותבקש לא מעט, ובהכנסות הללו תחזיק את הארגון'.

"ארכה שנה עד שהצלחתי למכור את העסק. כיום אני חי בס"ד מהפנסיה שלי, וכל ההכנסות מספריי ומההרצאות הולך ל'מפעל החפץ חיים'. אני גמלאי מאושר. קם כל בוקר עם שיר בלב. אני חי בכבוד מפנסיה מסודרת ולא חייב כלום לאף אחד, חוץ מלברואי.

"ואין זה פלא. האדם מחפש משמעות, וכשהיא קיימת בחייו באופן כה אינטנסיבי, עם משוב בלתי פוסק, האושר גדול. איזה נס זה לקחת ילד צולע ומגמגם, ולתת לו לתקוע בשופר גדול. הכל סייעתא דשמיא. מדי פעם אני צובט את עצמי כדי לוודא אם אכן זה אני. לא יאומן!".

הרב מרגלית מדבר על תחושת השליחות שמלווה אותו לכל אשר יפנה.

היא זו שמעניקה לו כוחות להתרוץ ממיקרופון למיקרופון, היא זו שנותנת לו כוחות לעמוד מול אנשים בעלי סיפורי חיים מצמררים ולתת להם כוח. "פעמיים בחיי הבנתי שיש משמעות ממשית, משמעות בה אני יכול למשש ולגעת, סיבה ברורה למה עברתי את כל מה שעברתי. זהו רגע מוכן שבו פתאום קלטתי שכל הסבל בחיי - היתה לו מטרה ברורה מאוד, לא היה זה לחינם".

הפעם הראשונה הייתה כשקיבל משוב אדיר מאנשים ששמעו את ההרצאות וסיפרו עד כמה חייהם השתנו וקיבלו מבט אחר. כשראה כמה המסר עובר חזק, ומתגלגל מפה לאוזן, מהציבור החסידי לליטאי. לאחר מכן קיבל הזמנות

מהציבור הדתי לאומי וכיום גם מוסר לאנשים שאינם שומרי מצוות.

"פעם נוספת הייתה אחרי פגישתי עם איציק, ואביו רבי ישראל מאיר פרידברג. פגישה אותה תיארתי בספר 'אתה הנהן'. קראו לי לשוחח עם איציק בן השמונה שחלה בפעם הרביעית והיה חלוש מאוד ושרוי בסבל וצער. נכנסתי לחדר וניגשתי אל הילד: 'אתה מאמין שיום אחד הסתובב בבני ברק קוף הולך ברחוב עם שטריימל?'. 'לא', אמר איציק. 'ואם אראה לך תמונה תאמין?', 'כן', ענה.

"הוצאתי תמונה שלי בתקופת הטיפולים הכימותרפיים חבוש בפאה נכרית, שפם וזקן, חבוש בשטריימל, וסיפרתי לו שככה הייתי נראה בתקופה ההיא, כמו שימפנזה. איציק התחיל לצחוק והנכוחים מחו

**"ואין זה פלא.
האדם מחפש
משמעות,
וכשהיא קיימת
בחייו באופן
כה אינטנסיבי,
עם משוב בלתי
פוסק, האושר
גדול"**

גם הרב אהרן דוד ניישטאדט שליט"א, רבה של קהילת 'קהל חסידים' בשכונת נווה יעקב בירושלים, הוזעק מיד. מתח החשמל באוויר זעק שסיפור חיים מסעיר במיוחד עומד להיחשף עכשיו

יש לנו יכולת לשנות, זה תלוי רק בנו. בואו נהפוך את הראש, נשנה את החשיבה.

מול הילד תקוע, הוא לא חש בנוח אתי וגם אני לא פתוח אתו. זה אכפת זה כואב, זה מצער כל כך... אבל אם נהפוך את הגישה שלנו כלפי המעביד או העובד הצמוד, אם נשנה את החשיבה שלנו על הילד, אם נתחיל לראות אותם באור טוב וחיובי, נתחיל לראות את המעלות הייחודיות להם, את היתרונות שלהם, את התועלת הרבה שיש להם להציע, נגלה כי אותו אדם, ולא משנה אם הוא הבוס, העובד, הבן, החברותא או השכן - שינה לחלוטין את היחס שלו כלפינו, למרות שהוא לא ראה ולא שמע את מה שהשתנה, אבל הוא הרגיש, הרגיש היטב!

זה עובד, זה בטוח. מי יותר ומי פחות, אבל אצל כולם זה בוודאי משפר משמעותית את המצב!

בן שהתרחק ונעלם...

הסיפור הבא, הוא אמתי לחלוטין למעט שינוי השם המתבקש והבאנו אותו מפי עדי המעשה:

היא נקשה על הדלת, נקישות קלות ועדינות, כרוצה ואינה רוצה שהדלת תיפתח. היא רוצה שהדלת תיפתח, כדי שתוכל לפרוק, לשחרר, לפתוח את

סגור לבה. אבל היא גם לא רוצה, כי הפחד לחשוף ולהיחשף, לבטא במילים את אשר קרה ולפרוש את התמונה המלאה, הפחד הזה עדיין כאן, משתק אותה כמעט לחלוטין. דלת הבית נפתחה, ובעלת הבית קידמה את פני האורחת בחיך. הלא ביתה פתוח בדיוק למטרה זו, היא רגילה באורחים שבאים לשפוך את ליבם, לבקש עצה ותושיה במגוון נושאים. האורחת של הערב נראתה בדיוק כזאת, נסערת, נרגשת ומודאגת כאחד.

גם הרב, הוא הרב אהרן דוד ניישטאדט שליט"א, רבה של קהילת 'קהל חסידים' בשכונת נווה יעקב בירושלים, הוזעק מיד. מתח החשמל באוויר זעק שסיפור חיים מסעיר במיוחד עומד להיחשף עכשיו, וזה מספיק חשוב כדי לעצור את כל העיסוקים הנוכחיים. הרוח החורפית

הירושלמית שרקה בעוז מבחוץ, גיצי הברד הלמו על החלונות בכל הכח, ובבית פנימה, על יד תנור מוסק וכוסות תה מהבילות, פתחה האשה וסיפרה: "היום זה שנתיים, שנתיים מאותו יום", היא אמרה, כאילו מובן מאליו במי ובמה מדובר. "הערב ימלאו שנתיים, מהערב הראשון בו רובי שלנו לא חזר הביתה, בחר לעצמו מקומות אחרים לנהל את חייו", זה כל מה שהצליחה לומר, עד שהתייפחה בבכי נסער. משנרגעה קמעא, הצליחה לספר את הדברים לאשורם:

"רובי היה ילד מצטיין, הפרח של הבית שלנו. לא יודעת מה קרה לו, בשלב מסוים הוא פרק את עול המסגרת הלימודית, חיפש לעצמו עיסוקים אחרים... האווירה בבית הפכה לכאובה ומתוחה, ראינו את הילד קמל מול עינינו ואין לאל ידינו להושיע...", היא ניגבה דמעה סוררת. "ואז, אחרי שההירדררות נמשכה ברצף כמה חודשים, הגיע הערב הזה, ט"ז בטבת תשס"ב. היה קר, חורפי מבחוץ וקפוא מבפנים... כי זה היה הערב בו רובי לא חזר הביתה, לא חזר... חיכינו לו ערים, ניסינו להבין מה קרה, היינו רגילים שהוא חוזר בשעות מאוחרות, אבל רק לקראת שתיים בלילה הוא התקשר, וביקש שלא נדאג כי טוב לו, והוא לא מתכנן לחזור, ורגע אחר כך הוא ניתק את השיחה.

"ניסינו לחזור לאותו מספר, אך היה זה טלפון ציבורי. מאותו יום רובי ניתק קשר, לא מגיע ולא מבקר, לא רוצה לשמוע ולא רוצה להכיר את המשפחה.

המשך בעמוד הבא <<<

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"ויפל על צנארו וישקחו" (בראשית ל"ג, ד')

אחד הנושאים המעניינים אותנו ביותר, הוא הקשר שלנו עם האנשים סביבנו: אנו רוצים שיהיה קשר טוב בינינו לבין המעביד, בינינו לבין החברותא, קשר טוב בתוך הבית ובין הילדים, עם השכנים בבנין ועם החברים בשכונה. הרי אנחנו לא לבד בעולם, וכל כך הרבה מהחיים שלנו תלוי באנשים שסביבנו, כך שאין פלא שהנושא הזה 'תופס' אותנו... על הגל הזה, נבנו ופעלו ועוד יפעלו אלפי קורסים, רעיונות, מכונים ומאמנים, שכולם עוסקים ב'איך ליצור תקשורת חיובית עם הסביבה'. השאלה הזו כל כך בוערת, שהיא נידונה בכל פורום משמעותי, וזוכה לתשומת לב הורית - 'איך ארגיש טוב עם הילדים שלי?', לתשומת לב משפחתית - 'איך אוכל לפתח יחסים טובים עם גיסי?', ולתשומת לב אישית - 'איך אני יוצר מצב שיהיה לי קשר חיובי עם פלוני?'

והנה, הבשורה: זה תלוי בנו, רק בנו. קבלו את הגילוי המפעים הטמון בפרשת השבוע:

עשו ויעקב עומדים להיפגש, מפגש טעון, נפיץ ומסוכן בין שני אחים, שהלכה היא שאחד מהם שונא לחברו, ואף איים להורגו וחפץ ברעתו. והנה מגיע רגע המפגש, והשונא המופגן ביותר - נכמרו רחמיו על יעקב אחיו ונשקו בכל לבו, כך אומר רש"י לפי פירוש אחד.

היתכן כדבר הזה? הן כל בר דעת מבין, שעשו שונא את יעקב שנאה עזה וחסרת מעצורים, וכדי להינצל ממנו נאלץ יעקב לברוח ממנו למשך לא פחות משלושים ושש שנים! ובכל זאת, אנו מגלים כי ברגע המפגש, עשו ריחם על יעקב

ונשקו נשיקת געגועים מלאת רחמים, כמנהג שני אחים אוהבים. איך קרה הקסם הזה? היהפוך עשו עורו וישנה את דרכו?

ביארו המפרשים, כי יעקב נקט בטקטיקה גאונית. הוא פשוט שינה את מחשבתו על עשו הרשע, ולפתע דמיין אותו כאח אוהב ודואג. נכון, הוא התכוון למפגש הטעון בשליחת מנחה לרצות את פניו, בתפילה לבורא עולם כי יציל את חייו, ובהיערכות למלחמה קשה מול אחיו השונא - ועדיין הוא הצליח לשנות את תפיסת עולמו ולו לכמה רגעים, ולהסתכל על עשו בצורה חיובית ואוהדת. ואז, מה קרה? לפתע עשו השתנה, התהפך לחלוטין. ההסתכלות החיובית עליו גרמה לו להתגעגע ליעקב, לנשק אותו מכל הלב. כי הכח של החשיבה החיובית שלנו כלפי זולתנו - יוצר אצל הזולת חשיבה חיובית כלפינו!

הוא שכתוב 'כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם', היחסים בינינו לבין זולתנו הם כמין ראי המשקף את העומד מולו. הלא כך כותב רש"י במסכת יבמות דף קי"ז מפורשות: כי לב האדם לאדם אחר, תלוי בתחושתו כלפי חברו, אם הוא אוהב אותו ורואה בו את הטוב - גם חברו יאהב אותו, ואם הוא שונא את חברו - השנאה תשתקף ממול מהר מאוד...

לא מעט פעמים, אדם יכול לחוש מתח במקום העבודה, עם המעביד האחראי עליו או עם העובד הצמוד אליו. לא פעם, ישנה תחושה שמשוה

הפכו לציפיה כוססת ציפורניים... אחרי ארבעים דקות נשמעו נקישות על הדלת. בחור צעיר עמד שם, לבוש ברישול משהו, על פניו חיוך של מבוכה, ובזוויות עיניו דמעות חרטה וגעגוע. הוא נכנס הביתה, הסיר את התיק מעל כתפו בטבעיות, והודיע: "ואחרי שהייתי בכל העולם, חזרתי למקום הטוב בעולם!".

אמא עמדה בקצה הסלון, מסרבת להאמין למראה עיניה. היא הסמיקה והחווירה, לבה הלם בפראות. האווירה היתה טעונה קצת, אך כל דקה שחלפה שחררה את הלחץ, הרפתה את המתח, הפכה את המבוכה לגעגוע גדול וצורב בין אמא לבן אהוב, בין בן שהתרחק לאמא מתגעגעת, שרק מחתה דמעות אושר ושמחה, ולא ידעה מה לעשות עם עצמה... "מה, באמת?", היתה התגובה העניינית והקצרה שהצליחה להפיק מפיה, מסרבת להאמין להתפתחות האחרונה... "כן, באמת, באמת, באמת!", אמר הנער בדמעות זולגות, שהתמזגו בדמעות אמו...

שעות ארוכות הם ישבו יחדיו על הספה, והוא סיפר וסיפר וסיפר... פרק את מה שעבר עליו, סיפר את כל אשר קרה, הודה היכן טעה וביקש סליחה מעומק הלב. לבסוף, חשף את סוד חזרתו הביתה:

"לא יודע למה, אבל בכמה חודשים האחרונים, מאמצע החורף בערך, התחלתי להרגיש שאין בעולם מישהו שאוהב אותי כמו אמא, שאין בעולם מקום שאני אוהב בו כמו הבית שלנו. פתאום התחלתי להתגעגע לאמא שלי, פתאום הרגשתי שאני חייב לחזור לביתה, שאני חייב לשוב אליה... תליתי את זה במשהו זמני וחולף, אך התחושה הזו הלכה והתחזקה עם כל יום שעבר. בשבועות

האחרונים הלב שלי כבר מתפוצץ, אני ממש מרגיש שאני לא מסוגל לעמוד בזה... הרגשתי שאף אחד בעולם לא באמת אוהב אותי, שבשום מקום אני לא באמת רצוי, שאף אחד לא באמת רוצה בקרבתו, חוץ מאמא שלי כמובן... "זה היה לי קשה, כל כך קשה...", אמר רובי, וניגב את דמעותיו, "אבל בסוף מצאתי את האומץ והתעוזה, ופשוט עשיתי את זה. התקשרתי והגעת, כי אין אף אחד שאוהב אותי בעולם כמו אמא שלי, אני בטוח!"

ליל בדיקת חמץ כבר התפוגג לו לנוכח קרני השמש העולה. רוח של שחר חדש נשבה בעדינות, הניעה בממלכתיות את הוילון הגדול בסלון. ואז, הביאה אמא את צרור המכתבים שכתבה וגילתה את סוד המגנט... "בחדשים האחרונים, רובי שלי, החלטתי להתגעגע. שמתו בצד את כל הכאב והאכזבה, והתחלתי לראות בך רק את הטוב, לחשוב עליך רק טוב, להחמיא מכל הלב על כל מה שיכולתי. לא יכולת להיות כאן לשמוע, אבל הנשמה שלך שמעה, הלב שלך הרגיש... ועכשיו אתה כאן! כי המכתבים הללו עשו את פעילותם, חיברו אותך חזרה הביתה. כי קשר של לבבות חזק יותר מכל קשר פיזי, מכל תקשורת אחרת. כשהתחלתי לחשוב כמה אתה טוב וכמה אתה מיוחד - התחלתי לחשוב את אותו הדבר, וזה מה שהביא אותך חזרה הביתה..."

כמה כאב אינסופי, אוקיינוס של צער, אכזבות ותסכולים, מתלווים לקשרים שנפרמים בין הורים לילדים, בין מלמדים לתלמידים, בין שותפים בעסקים ובין חברים משותפים, שוטפים לא פעם את היחסים הבינאישיים בתוככי משפחות, בין אחים ואחיות, בין דודים ואחיינים, ובין שכנים קרובים... הלב זועק, בוכה, מבקש לקרוא ולצעוק. היחסים מתערערים, הקשר איננו, הסכסוך הולך ונוצר, ואיננו מצליחים להשית עצות בנפשנו. מה עושים? איך עוצרים את ההידרדרות, איך משנים את המצב?

יש לנו יכולת לשנות, זה תלוי רק בנו. בואו נהפוך את הראש, נשנה את החשיבה. הבה נראה את הטוב, נתמקד בו, נישיר אליו, ורק אליו, את המבט. כך, גם השכן שמרגיז לפעמים, בואו נראה כמה הוא מתאמץ בכיבוד הורים ומארח את הוריו הקשישים מדי שבת. גם זה שיושב בסוף השולחן בבית הכנסת, שהיינו רוצים קשר אתו אבל זה לא הולך, בואו נחשוב איך תפילתו נעימה וקולחת...

בואו נראה את הטוב, נחשוב טוב, נתמקד בטוב שיש בזולת,

פעם בתקופה אנחנו מקבלים דרישת שלום ממסעותיו בעולם הרחב, או ממישהו שראה אותו אי שם בעיר זרה ונידחת, אך הוא לא רוצה כל קשר איתנו, בורח מאתנו כמטחוני קשת...

"זה קורע לב", הוסיפה האם ושוב פרצה בכבי, "לא הפסקתי לחשוב עליו, מה קורה אתו, איפה הוא, מה מעשיו ומי דואג לו. זה כאילו נלקחה ממני חתיכת לב ונשלחה אל הבלתי נודע... הבושות כבר לא מעניינות אותי, מה גידו השכנים זה כבר לא נושא. יש רק נושא אחד, והוא רובי שלנו, ילד פרח שנהלם לנו בין האצבעות, שהחליף באר מים חיים בבורות נשברים של צחנה וזוהמה. אני לא עומדת ביגון הזה, מה אוכל לעשות?".

הרב והרבנית האיזונו בקשב לדברי האם, לכאב הלב הנורא והמייסר שבצבץ מכל מילה ובקע מכל דמעה. הם ביקשו ממנה לשתות משהו ולהירגע, לשבת בנוחות על הספה ולהשיב את נפשה. רק אחרי כמה דקות, החלה הרבנית בהצעתה המפתיעה: "כח הרגש שלנו, הוא כח חזק ביותר, שאיננו מודעים לעוצמתו ויכולותיו. כרגע, הרגש כלפיו קשה מנשוא, הן הכאיב כל כך, התרחק מהוריו מולידיו, והתחושות כלפיו נעות בין זעם לאכזבה, בין צער לתסכול מתמשך. בואו ננסה לשנות דיסקט...", אמרה הרבנית, ופרשה את ההצעה המהפכנית:

"אני מציעה, שמהיום ואילך, מדי יום ביומו, תנסי למצוא שעת ערב רגועה, ותכתבי לו מכתב מרגש ומחמיא, על הצדדים היפים שבאישיותו. נכון, זה לא קל - הרי דמותו מצטיירת דווקא דרך הצדדים הכאובים והקשים, הרי בבואתו יוצרת תחושה לא נעימה, אך אפשר לנסות להיזכר בחוויות ילדות מעוררות נוסטלגיה, או במידה טובה שטרם חלפה מנפשו..."

האשה הביטה מופתעת, והרבנית המשיכה: "ואז, פשוט לכתוב לו מכתב. למשל: 'רובי שלי! אתה נמצא רחוק, אך אני יודעת שבתוכי לבך בוער זיק של געגוע להוריך, לבית בו גדלת. הן היית ילד כה משפחתי, אוהב ואוהב, ואין ספק שזה לא עזב אותך לחלוטין...! או לדוגמא - 'רובי היקר שלי! אני יודעת שאתה ילד עקשן, אבל אני זוכרת היטב את כל הפעמים שהעקשנות הזו הובילה אותך להצטיינות ולהישגים מפתיעים. רובי! יש לך כח עקשנות מבורך הטבוע בדמך, ובוודאי כל מה שתמצא ותשאף - תצליח להשיג!'.

עיניה של האשה היו פעורות בתדהמה, הן כה קשה לה להאמין שתוכל להביע רגשות חיוביים כלפי רובי... אך הרבנית הסבירה, הוסיפה ונתנה דוגמאות למכביר, כיוונה והדגימה כיצד אפשר למצוא גם ברובי נקודות אור, ואותן פשוט להעלות על הכתב. "תכתבי לו מכתב, כל יום. תחמיאי לו בחום, באהבה, כמעשה אמא לבנה יקירה וגאוותה. את המכתבים הוא כמובן לא יקרא ולא יקבל בכלל, אך את - את זו שתקראי אותם מדי יום ביומו, תקראי שוב ושוב את המכתבים הללו..."

ביום הראשון, נכסס העט עד דק, והאם בקושי הצליחה לרשום את שלישיית המילים 'רובי היקר שלי'. רגשותיה הכאובים הציפו אותה, היא התקשתה לכתוב לו, היא לא היתה מסוגלת להביע יותר מכך, ולפיכך חזרה וקראה רק את שלוש המילים הללו, פעם אחר פעם, שוב ושוב ושוב ושוב. אחרי כמה ימים כבר הוסיפה מחמאה אמיתית מפרי עטה: 'רובי המתוק שלי! אני בטוחה שאתה עדיין מחייך לחברים שלך!', חתמה את שמה וקראה את המכתב שוב ושוב...

במעטפה חומה גדולה, נערמו המכתבים זה מעל זה, אוצר שלום של ניירת מסעירת לב ונפש, מלב אמא אוהבת ומתגעגעת, ומצפה לבנה אוהבה הרחוק כל כך. המכתבים הראשונים היו קצרים, אך אחר כך הם הלכו והתארכו, עוד ועוד... המכתבים הללו לא הקלו על נפשה, ההיפך. הם הגבירו את תחושת הכאב, הגדילו את סאת הצער. אך עם זאת, הם הפכו את האכזבה לגעגוע, את התסכול לרצון, ואת הזעם להשתוקקות לראות אותו שוב... כך נמשך הדבר כמה חודשים, מאמצע חודש טבת ועד חודש ניסן. בהגיע חודש ניסן, עם ההכנות הבעורות לחג הפסח, המשיכה האם להקפיד על כתיבת וקריאת מכתב המחמאה היומי לרובי, גם במחיר דקות שיתוק יקרות מההכנות לחג...

תשע מילים מוצמרות

היה זה בליל בדיקת חמץ. אחרי הכנות רבות וניקיון נוצץ, נבדק החמץ והחלו ההכנות לליל הסדר. גם באותו ערב ישבה האם וכתבה את המכתב, בו החמיאה לרובי על חוש הניקיון האסתטי שלו, שעמד לה לעזר בעת ההכנות לחג הפסח. באותו ערב, קטע צלצול טלפון את השקט. "אמא? זה רובי. אני יכול לחזור הביתה לקראת פסח?". כך, בפשטות, בקצרה, בתשע מילים ברורות וחדות...

לקח לה זמן להתאושש מההלם, אפילו את קולו כבר בקושי זיהתה. היא אמרה "כן, בשמחה", סתמי כזה, כאילו היתה מוכנה לשאלה הזאת כל רגע. רק כששמעה את צליל הניתוק, הבינה שהשיחה הסתיימה, וההלם והתדהמה

ביום גשם ממוצע מבזיקים כ-6000 ברקים ביממה. הברק הוא חיבור פתאומי של חלקיקי "פלוס" הנמצאים בענן, וכשהם נפגשים עם חלקיקי ה"מינוס" הנמצאים באדמה בבת אחת, נוצר "פיצוץ" של זרם אדיר

גדול יום הגשמים יותר מיום בריאת שמים וארץ ויותר מיום הנס האדיר של תחיית המתים

הרגעית והזוטר של על פני הכרתו והאדרתו של אביו הגדול בפני כל יושבי תבל. כל בן ירצה שאביו יראה לעיניו כל את כישוריו האדירים, גם על חשבון קשיים אישיים בהליכתו בדרכו או במהלך נסיעותיו עם ילדיו.

אבינו מלכנו יתברך מגלה את הדר גאונו, עוצמתו האדירה וכוחו העצום, בכל יום של ירידת גשמים. אבינו אוהבינו מעלה מופע ראווה נדיר בחוזקו ואנו רוצים לבטל את מופע הגבורה הנורא הזה, רק משום שקשה לנו להוביל את הקטנטנים לגן ולתלמוד תורה או רק בגלל שיש לנו נזילה מסוימת בדירה?!

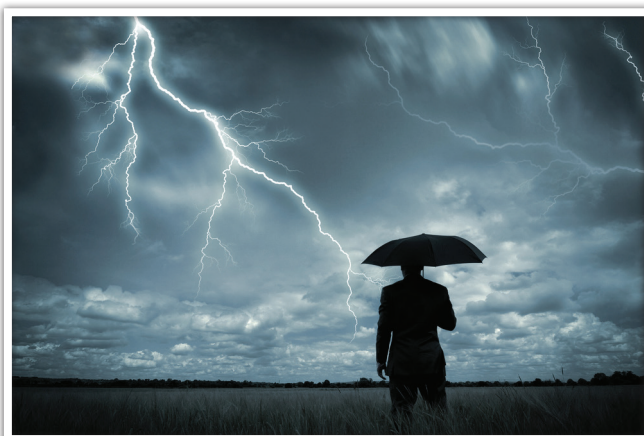
בז' בחשוון אנו מתחילים לבקש בתפילת שמונה עשרה "ותן טל ומטר לברכה". אנו משבחים את הבורא יתברך ב"גבורות גשמים", משום שהקב"ה מביע בפנינו את עוצמת גבורתו האדירה בירידת הגשמים. אחד השבחים החוזרים שוב ושוב על ה' יתברך, בתפילותינו, בתנ"ך ובחז"ל, הוא היותו משיב הרוח ומוריד הגשם. מדוע?

משום שמדובר ביצירה מעוררת השתאות, בעוצמתה וגבורתה, תיחכומה וכוחה האדיר.

כמה מים מתרוממים לשחקים? מה מתרחש בעננים, כדי שהגשמים יירדו אלינו?

כמויות המים הנישאות באוויר בתוך העננים הן עצומות. ענן קטן נושא

עימו מיליוני ליטרים של מים. בכל שנייה, מתרחשות בתוך העננים מיליארדי התנגשויות בין טיפות הענן הקטנטנות, בעת שהן נישאות בזרמי האוויר. לאחר מספר גדול של התנגשויות והתלכדויות, עם טיפות אחרות, הטיפה מגיעה לגודל של מילימטר בערך, ואז היא צונחת ארצה, ויכולה להגיע עד הקרקע כטיפת גשם. בענן הממטיר גשם צונחות בבת-אחת מיליארדי טיפות והן יוצרות שטף של גשם סוחף.

מה הכוונה?

הגשם נוצר מהתעבות אדי מים לטיפות מים מיקרוסקופיות ולאחר מכן הן מתלכדות לטיפות גדולות יותר, כשהטיפות הכבדות מספיק כדי ליפול ארצה. הלחות מתאדה מהאוקיינוסים ומהימים, מתעבה ויוצרת עננים, ונופלת שוב חזרה לכדור הארץ כמשקעים, ולבסוף חוזרת לאוקיינוסים ולימים דרך נחלים ונהרות, ומתחילה שוב, בהוראת יוצר וממציא הכל, את המחזור מחדש. שכבות האוויר הקרובות לקרקע מתמלאות אדי מים שמקורם, בין היתר, בים וביערות. שכבות האוויר רוויות הלחות עולות מעלה עד שכבת האינורסיה (הסבר: בשכבות האטמוספירה הנמוכות, עד לגובה של 10 ק"מ בערך, טמפרטורת האוויר יורדת ומתקררת ככל שעולים בגובה. הדבר נובע בעיקר עקב התרחקות מקרקע כדור הארץ שמתחממת מקרינת השמש, וכן מפליטת קרינה ארוכת גל מכדור הארץ. שכבת אוויר חמה מעל שכבת אוויר קרה היא מצב "היפוך", אינורסיה).

כתוצאה מעליית האוויר למעלה והתלכדות הטיפות עם גרעיני התעבות, האוויר מתקרר וכך אדי המים מתעבים ונוצרים עננים. בהמשך אוויר זה בתוך ענן וגורם לטיפות מים קטנטנות להתלכד אל טיפות אחרות עד שטיפות המים נעשות גדולות וכבדות מספיק כדי שיוכלו לרדת מן הענן ואז נוצר הגשם.

כדי שטיפת מים תעזוב את הענן ויתחיל לרדת גשם, הטיפה צריכה להיות

המשך בעמוד הבא <<<

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

שמחת תורה. כל המתפללים רקדו ושמחו בהקפות לכבוד התורה הקדושה, עלו לתורה בזה אחר זה והקשיבו בשמחה לקריאת סיום התורה ותחילת קריאת פרשת בראשית וכעת כולם נעמדים לתפילת הגשם. "השנה קשה לי לכוון כהלכה ב"תפילת גשם", שמעתי את מאן דהוא אומר לשכנו לספסל. "מאז הוספת הבניה שהוספנו בדירתנו לפני שנתיים, יש לנו נזילות מהגג בכל פעם שיורדים גשמים..."

"גם אצלנו המצב דומה", אומר חברו באנחה, "ובכלל, קשה לי להוציא את הילדים לגנים ולחידודים, כשכל המדרכות והכבישים מוצפים במים". "היום יש התפלת מים. המדינה משקיעה כסף רב בהתפלת המים ואנו כבר לא נצרכים לגשם כמו בימים עברו. בכל מקרה של בצורת, אפשר לייבא מים מתורכיה..."

אמרות כגון דא לא החלו בימינו אנו. כבר בזמן בית המקדש, עמד הכהן הגדול בתפילה לנורא עלילה ית"ש, ביום הקדוש ביותר בשנה, יום הכיפורים, במקום הקדוש ביותר, קדש הקדשים, וביקש שהקב"ה לא ימנע את הגשמים בגלל תפילתם של עובדי הדרכים, המצטערים מירידת הגשמים, המפריעים להם לנוע בדרכם בבטחה ובנחת.

האם יש מקום אמתי למחשבות כאלו?

אנו נמצאים כעת בעיצומו של החורף, בימי ירידת גשמי ברכה ונדבה. חז"ל אומרים שגדול יום ירידת הגשמים כיום תחיית המתים וכיום בו נברא העולם. אך לכאורה, ישנם יהודים שהגשמים אינם משמחים אותם. הם מפריעים להם. אותם יהודים נאלצים להתמודד בשעת בוקר לחוצה עם מספר זאטוטים נצרכי מעילים, מטירות, צעיפים וכובעים. אין ספק שקשה לצעוד כשמטרייתך בידך הימנית ואילו בידך השמאלית אוחז אתה בעגלת תאומים מכוסה בניילון ועליה יושב זאטוט נוסף. הרטיבות והמים החודרים לדירה אינם נוחים כלל ועיקר, בלשון המעטה. אם כן, לשמחה מה זו עושה? הלא מבחינת "הולכי דרכים" שבכל דור, כל דור וניסיונותיו, הגשם אינו דבר מרנין לב. הלא כן?

נמשיל את התשובה במשל, כפי שמביא הרה"ג רבי אהרן גינוער שליט"א בספרו "שמחתי השם בפעלך", ספר הנמצא בשלבי עריכה ועומד לצאת בס"ד בקרוב, ממנו לקחנו גם את הנתונים המפעימים הבאים:

משל לאדם לא מוכר דיו, שהחליט ביום מן הימים להראות בפומבי, לעיני כולם, את כוחו ועוצמתו האדירה. הוא תכנן מופע ראווה נדיר ביופיו ובעוצמתו ובו התכונן להראות מי הוא, מה כוחו וגבורתו. מיליוני אנשים, נשים וטף, בכל רחבי תבל, התאספו כדי לראות במה המדובר, ואכן, אותו אדם הצליח להפגין כישורים נדירים בכל קנה מידה, שאיש לא יכול להתחרות עימם. היה זה מפגם מרהיב ועוצמתי, שכל רואיו הביעו התפעלות והשתאות. "אין כמוהו!", אמרו כולם בהתרגשות ועצרו את נשימתם אל מול מופע הפלאים האדיר, שיצר אותו אדם. "אין כמוהו בכוח ובגבורה!", הסכימו כולם, נאלמו דום למול היצירה המופלאה, שיצר אותו אדם, למול עיניהם.

כולם עצרו את נשימתם בהתפעלות, מכירים בפלא הגדול וביוצרו רב הכישרון ואיש האשכולות. כולם, חוץ מבנו היחיד של אותו אדם. בנו היחיד של היוצר הנעלה, אדיר הכוח, שהפגין כעת ברבים את יכולותיו ועוצמותיו, לא רצה שאביו יוכיח ברבים את כישוריו, משום שמופע הפלאים של אביו יגרום לו לאי נוחות בשעה שייקח בבוקר את ילדיו למוסדות החינוך, ואולי אף יגרום לו לנזילה מסוימת בתקרת דירתו... בוודאי כולנו מבינים שמדובר בבן שוטה וגס רוח, שמעדיף את הנוחות

אנו רואים את עוצמת הברק בפגיעת מכת ברק בגוף חי או דומים על האדמה. פגיעת הברק היא מכת חשמל, בה מועבר זרם חשמלי בעל מתח גבוה מאוד, מהאוויר אל הגוף שנפגע. כמות הזרם המועבר הינה גבוהה ולרוב גורמת הפגיעה לנזק, בשריפה, פיצוץ או מוות. התרסקות טיסה 214 של חברת "פאן אמריקה" הייתה האסון הגדול ביותר שאירע בעקבות מכת ברק. בעקבותיה ננקטו אמצעים להגן על מטוסים מפני ברקים.

פגיעה של ברק בבניין גורמת לזרמים חשמליים גבוהים המתפשטים במוליכים המותקנים בו, בעיקר חוטי חשמל וטלפון, ויוצרת בהם מתח גבוה לזמן קצר. רוב הסוגים של ציוד אלקטרוני, ובמיוחד מחשבים, רגישים לשינויים פתאומיים במתח רשת החשמל, וצפויים לנזק זמני או קבוע כתוצאה מפגיעת ברק. וכן, מדובר בפגיעת ברק אחד, אחד בלבד.

מסיבה זו אנו מברכים על שמיעת קול הפיצוץ האדיר הזה, "שכוחו וגבורתו מלא עולם".

מופע הרוחות העולמי

בְּרָקִים לְמִטְרַ עֶשֶׂה וְיֵצֵא רוּחַ מֵאֲרָרְתִּי (ירמיהו נא, טז).

כדי להבין את עוצמות הרוחות המתלוות לגשם, והגורמות לו לרדת אלינו, כדאי לדעת מהי כמות המשקל שהן נושאות איתן.

ענן ביום גשם, ענן עבה וסמיך, המכסה עיר שלימה בצבע בהיר, משקלו כ-3,000,000 טון, כמשקל של מליון מכונות, כמספר המכונות במדינת ישראל כולה.

הענן אולי נראה לעינינו כמו מפת שולחן לבנה ודקיקה, אך לא. עוביו של הענן מגיע לפעמים אלפי מטרים.

וכל זה בענן אחד ויחיד בלבד.

כעת הכפילו והשלישו אותו באין ספור עננים, המשייטים מעל ארץ ישראל הנישאים כולם ברוחות חזקות, הנושאות אותן אלפי קילומטרים, ואם נחשב ונוסיף ונדמה בעמינו את פעילות הרוח בכל ארצנו לאורכה ולרוחבה, ביום של נשיאת עננים שכזה, נדמה בנפשינו את כמות האנרגיה האדירה, החוזק והעוצמה, שאנו רואים למול עינינו, באור יום, נגלה לכל, ביום אחד של ירידת גשמים. אלפי מיליארדי טון נושאות הרוחות ביום אחד בודד של ירידת גשמים. רק כדי להביא יום אחד גשם על ארץ ישראל בלבד?

כשבני האדם רוצים להשתמש במשך השנה בכח האדיר של הרוחות, כדי ליצר אנרגיה חשמל, הם מקימים טורבינות רוח. הפקת חשמל מאנרגיית רוח היא בין הדרכים הזולות ביותר לייצור חשמל, בהשוואה למחירי השוק של הפקת החשמל מאנרגיות אחרות. עשרות אלפי טורבינות רוח הותקנו בארצות הברית ואלפי טורבינות באירופה, בהודו ובמדינות נוספות רבות. הטורבינות מייצרות כח מהרוח המנשבת עליהם בעוצמה, כשכח זה מועבר למליוני בתים ברחבי העולם, להטענים באנרגיה, המפעילה את כל מכשירי החשמל שברשותם. הייצור של חשמל מאנרגיית הרוח בארצות הברית הגיע בשנת תשס"ט לכמות של 4,700 מגוואט, שהיא כמות אנרגיה המספיקה לכ-3 מיליון דירות מגורים.

וכל זה מניצול מזערי ביותר של הרוחות, במקומות מסוימים מאד. אם כן, איפוא, בכמה אנרגיה ניתן להשתמש בכל רחבי העולם, על ידי הרוחות העזות המובילות את ענני הגשמים?!

וכאשר יורד גשם ומנשבות רוחות עזות בארץ ישראל, הרי בחור"ל, בארה"ב ובאירופה ובעוד שלל מקומות בגלובוס, מדובר בעוצמה אדירה פי כמה וכמה. אין כמעט אפשרות למדוד את כמויות המים הנישאות בשחקים, בכל רחבי העולם, במקומות רבים בהם יורד שלג בכמות של כמה מטרים של שלג. או במקומות מסוימים בעולם, כמו באתיופיה למשל, בהם יורדים גשמים חזקים, עזים ונמרצים, במשך שבועות שלמים.

חז"ל (תענית ז, א-ב) אומרים שגדול יום הגשמים יותר מיום בריאת שמים וארץ ויותר מיום הנס האדיר של תחיית המתים.

כי יום של ירידת גשמים הוא יום בו מתגלים בחוש, בקול ובעוצמה, גבורות הבורא יתברך בעולם. רוחות אדירות-כח מראים את עוצמתם לעינינו, מניעות מליוני טון מים מעלינו. עשרות מיליארדי מטרים מעוקבים של אדי מים, הנמצאים בעננים הכבדים, מכסים איזורים שלמים. כוחות המשיכה המופלאים, הנמצאים בכל נקודה בכדור הארץ, שואבים את הגשם בחזקה כלפי מטה. אנו יכולים לשמוע ממכרים באיזורים שונים בארץ ובעולם, שאירוע כזה מתרחש בדיוק כעת גם במקומם, לעיתים אף בעוצמה חזקה יותר, והנה אנו, הרואים את הגשם, שומעים את קולות הרעם, רואים את הברקים וחשים ברוחות העזות, מצויים בתוך גילוי נוראות הבורא, כאן ועכשו. הלא דבר נפלא הוא?!

בגודל מינימלי של כ-1 מ"מ. מהירות נפילת הטיפות יכולה להגיע עד ל-7.6 מטר בשנייה. בהתחלה הטיפות גדלות על ידי איסוף הלחות עד שהן מגיעות לגודל של כ-20 אלפיות המילימטר, אך אין זו הדרך היחידה שבה נוצרת הטיפה. אילו היה זה התהליך היחיד, היו עוברים ימים עד שתיווצר טיפה אחת. כאשר טיפות מזעריות נוצרות, הן מתנגשות בינן לבין עצמן בענן ויוצרות טיפה גדולה יותר. הטיפה הזו מתחילה ליפול כלפי מטה והיא "אוספת" יחד איתה טיפות נוספות, וכך נוצרת טיפה גדולה יותר ויותר.

בכל ענן גשם ישנם עשרות אלפי מיליארדי טיפות ענן, להבדיל מטיפות גשם, הצריכים להתאגד. כל טיפה צריכה 'גרעין התעבות' - חלקיקי חומרים כמו אבק, חלקיקים העולים מהשריפות, חלקיקי גז מהעצים וכדו' באוויר, באוויר מעל האוקיינוסים והימים, לעומת זאת, ריכוז האירוסולים - כך הם נקראים, גרעינים אלו, נמוך יחסית, והם מורכבים בעיקר ממלח, הנוצר מההתאדות של מי הים, שיאגד סביבו את האדים הרבים סביבו, ומאז שמתחיל ללכד סביבו אדים, הוא גודל פי 1000 כדי שיוכל לרדת, מחמת כובדו. הוא אוסף בתוכו, כמליון טיפות ענן, להבדיל מטיפת גשם. שוליו ה'גרעינים' הללו, הם ימשיכו לרחף באויר.

אי אפשר להגיע לגשם רק על ידי התעבות. בתחילת התהליך לפיזור החומר יש חלק משמעותי בגידול הטיפה, אולם לאחר גדילתה, בגלל יחס שטח פנים לנפח, תרומתה קטנה (כך למשל, יחלפו 44 שעות עד ליצירת של טיפה בת קוטר של 0.1 מ"מ). יש צורך בהתנגשויות בין טיפות המים והתלכדות ביניהן - תהליך זה משמעותי יותר לאחר עשרות דקות. מידת ההתנגשות תלויה במהירות של הטיפה. כאשר טיפונות המים מתחת לטיפת המים המתגבשת קטנות מדי, הן לא מתאחדות עם הטיפה אלא עוקפות עם האוויר, מחמת תנע נמוך. אם הטיפות באותו גודל, הן במהירות דומה ולכן אין התנגשות.

מדובר בתהליך נורא הוד, מורכב ביותר, שכל כולו אומר: אלוקות!!

ברק- אנרגיית משק בית לחודש

בְּרָקִים לְמִטְרַ עֶשֶׂה וְיֵצֵא רוּחַ מֵאֲרָרְתִּי (ירמיהו נא, טז).

קוֹל ה' חֲצַב לְהַבּוֹת אֶשׁ (תהילים כט, ז).

קול ה' חצב להבות אש, כמו קול הרעם שחוצב בו להבות אש, והם הברקים שישרפו (רד"ק).

ביום הגשמים, מראה לנו האל הגיבור והנורא את כוחו האדיר גם בברקיו הנוראיים.

יום גשם מלווה בדרך כלל בברקים, כ-6000 ברקים ביממה. הברק הוא חיבור פתאומי של חלקיקי "פלוס" הנמצאים בענן, וכשהם נפגשים עם חלקיקי ה"מינוס" הנמצאים באדמה בבת אחת, נוצר "פיצוץ" של זרם אדיר, אנרגיה הנובעת ממיליארדי חלקיקים, המייצרים אור וחום. המתח החשמלי בין תחתית הענן לבין הקרקע נע בין 20 ל-100 מיליון וולט. עוצמת זרם הברק עשויה להגיע עד 150,000 אמפר. אחת מתוצאות של הזרמה החשמלית הזו היא שהאוויר בדרך מתחמם מאוד ויכול להגיע לטמפרטורה של למעלה מ-27,000 מעלות צלזיוס. החום האדיר גורם להבזק אור, שנובע מיינון של האוויר דרכו עבר הזרם החשמלי. בנוסף, מתבצע הרעש הנקרא רעם. הרעש נובע מגל הלם שנוצר עקב התפשטות מהירה עקב התחממות האוויר דרכו עבר הזרם.

לשם השוואה: כל נקודה במעטפת השמש חמה "רק" כ-5000 מעלות, פי חמישים מקומקום הרוחח 100 מעלות. אבן נמסה ב-2000 מעלות, ואילו הברק מתחמם בבת אחת, על ידי חיכוך העננים, ב-27,000 מעלות.

כשפצצה שכזו מעיפה את חלקיקי האויר הנמצאים סביבה, במהירות אדירה, אנו חווים את הרעם, הנשמע כמו פיצוץ חד אדיר, [ולא נשמע כרעש של התחככות חלקיקי ברד].

כל ברק שכזה יכול להעניק אנרגיה למשק בית ממוצע במשך חודש, כולל הפעלת תנורים ומזגנים, מכונות כביסה ומקררים, תאורה ועוד מכשירי חשמל...

כאמור, רוב הברקים מתרחשים בתוך העננים בין אזורים עם מטען חיובי לאזורים עם מטען שלילי. המטען השלילי שבתחתית הענן חזק עד כדי כך שאפשר לחוש בו על האדמה. במקרה של עמידה מתחת לענן שכזה, המשיכה בין המטען החיובי שיווצר בגוף לבין המטען השלילי שבתחתית הענן עשוי לגרום לשערות לסמור.

ישנם ברקים חזקים במיוחד הידועים בשם ברקי שבר, הגורמים לשבירה של ענפים, בתים, מכונות וכדומה. ברקים אלו נגרמים באזורי קו המשווה בעיקר בתקופת המונסונים המאוחרים.

אורח בלתי רצוי הופיע בטיש של האדמו"ר מגור בעל ה'בית ישראל' זצ"ל, 'זבוב', והוא הטריד מאוד את אחד החסידים, הוא זמזם לו באוזנו ודגדג באפו. כל ניסיונותיו של החסיד לגרשו העלו חרס, הוא בשלו ממשיך להטריה. סבלנותו של החסיד פקעה...

הזבוב הטרידן בשולחנו הטהור של הבית ישראל

הרב ישראל ליוש

אורח בלתי רצוי הופיע בטיש של האדמו"ר מגור בעל ה'בית ישראל' זצ"ל, 'זבוב', והוא הטריד מאוד את אחד החסידים, הוא זמזם לו באוזנו ודגדג באפו. כל ניסיונותיו של החסיד לגרשו העלו חרס, הוא בשלו ממשיך להטריד. סבלנותו של החסיד פקעה, הוא לא הסתפק בגירוש הזבוב, הוא נתן לו מכה והזבוב נפל על השולחן ומת.

החסיד נחרד עד מאוד, הרי הוא עבר כעת איסור דאורייתא של 'נטילת נשמה', ועוד עשה זאת על שולחנו הטהור של האדמו"ר, והנה תוך כדי הרהוריו ויגונו, התאושש הזבוב מהמכה והוא שב לפרוח. שמח האיש שמחה רבה, כי הנה התברר שלא עבר כל איסור... הרבי ראה את כל קורות הזבוב, החל מהמכה ועד לתחייתו מחדש, וכך הוא הגיב: "היצר הרע דומה לזבוב [כדאי בגמ' ברכות דף ס"א ע"א], גם אם בטוח אתה שהכנעת אותו עם מכת המוות שנתת לו, ממשיך הוא לחיות, ועוד דקות אחדות הוא ישוב להתעופף ולהטריד את מנוחתך..."

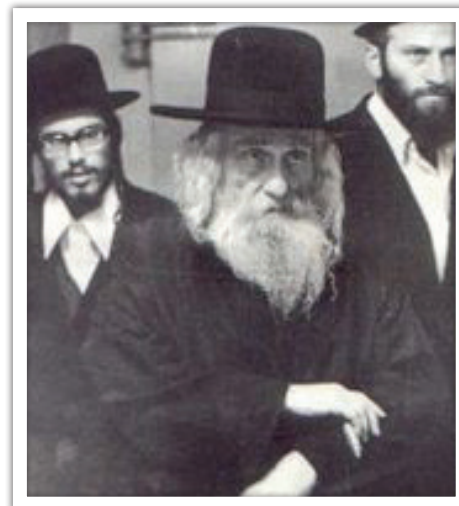
...

סמוך לשיבתו של הבן איש חי התגוררה אשה אלמנה צעירה, עשירה היתה האלמנה ואת כספה הרב ותכשיטיה היקרים היתה שומרת בכספת בביתה. ערב אחד, בדרכו של אחד מהבחורים לכיוון השיעור בישיבה, הוא רואה כי דלת בית האלמנה פתוחה לרווחה, וגם דלת הכספת אינה נעולה. מחשבות על עושר רב שיכול להיות שלו בתוך דקות מספר, החלו להציף את מוחו, יצרו גבר עליו ובתוך דקות הוא מצא את עצמו עומד בתוך הכספת, כשלפניו שטרות כסף ומטילי זהב לרוב. ואז, לפני שעשה מעשה עלתה במחשבתו התובנה הבאה: 'הרי בראש השנה נגזר על האדם בדיוק כמה כסף יהיה לו, אם כן, אם נגזר עלי לקבל את הכסף הזה, הרי אקבל אותו בהיתר, ולמה לי לקחת אותו כעת באיסור, ואם לא נגזר עלי שיגיע לידי כל כך הרבה כסף, הרי גם אם אקח אותו כעת, לא אהנה ממנו, כי הכסף הזה לא מיועד לי, וכך מתוך מחשבות אלו, הצליח הבחור להתגבר ולא לגנוב את הכסף. הוא המשיך בדרכו לשמיעת השיעור בישיבה.

האלמנה כנראה שמעה בביתה פסיעות של אדם זר, והיא נתקפה בפחדים להישאר לבדה עם כל כך הרבה כסף. למחרת היא באה לישיבה וסיפרה לבן איש חי על פחדיה הרבים, וביקשה ממנו שיציע לה את אחד הבחורים בישיבה לשידוך, כדי שלא תישאר לבדה. מסובב כל הסיבות סיבב שהבן איש חי הציע לה בדיוק את הבחור שעמד בניסיון הגניבה, והם אכן התחתנו זו עם זה למזל טוב, והכסף שכל כך חלם עליו, והתגבר שלא לקחתו באיסור, אכן הגיע אליו בהיתר.

...

'וישאל יעקב ויאמר הגידה נא שמך ויאמר למה זה תשאל לשמי'... (בראשית ל"ב, ל') משא ומתן סביב השמות התנהל בין יעקב ושרו של עשיו, הוא מחליף את שמו מיעקב לישראל, ואילו כאשר יעקב שואל אותו לשמו, הוא עונה לו בשאלה: 'למה זה תשאל לשמי?' משא ומתן זה מתנהל לאחר שהם גם נאבקו פיזית זה עם זה, והיאבקות זו הסתיימה רק כאשר שרו של עשיו תוקע את כף ירכו של יעקב.

המלחמה הזו בין יעקב לשרו של עשיו, מאפיינת את המלחמה המתמדת של האיש הישראלי עם היצר הרע, מלחמה בלתי פוסקת, התמודדות אחר התמודדות, נפילות ותקומות, אכזבות והצלחות. בזאת אף נבין את המשא ומתן סביב שמותיהם של הנאבקים, כי הרי השם מורה על מהות, 'יעקב' נקרא כך ע"ש שאחז בכף ירך עשיו בצאתו מרחם עמו, כי בדיוק בזמן יציאתו

מהעולם, הזמן בו מקבל האדם את היצר הטוב והיצר הרע המועד בו, מתחילה ההתמודדות התמידית. אומרים לו: 'עליך להתנתק מעקב עשיו, המסמל את כוח הרע בעולם'. וכאשר יעקב אכן מצליח בהתמודדות זו, ההצלחה מונצחת בשמו 'ישראל', "כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל".

כשעולה שאלת שמו של שרו של עשיו, הוא מסרב לענות לו בשמו המדויק, ופוסט אותו בטענה שאין כל חשיבות בידיעת שמו, "למה זה תשאל לשמי", זו מהותי: לזרות תמיד את שאלת ה'למה', היינו: אל תתעמק! אל תתבונן! למה לך לחקור? עשה ככל העולה על רוחך! תמעיט בהתבוננות על המהות! וכך יצליח היצר הרע להשיג את תכליתו - לזרוע רדידות וחוסר מחשבה בהליכות חייו של היהודי.

עכשיו בקו השיעורים של דרשו @ **מידע**
שיעורים **עדכונים**
077-2613337

האם היה ליעקב אבינו אפר פרה אדומה?

ונראה לבאר שמידי אחרי שיעקב נאבק עם המלאך, כתוב שאמר ליעקב: "לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל", במאורע זה השתנה שמו של יעקב לישראל.

ובתהלים (קמו, ט) כתוב, "מגיד דברו ליעקב חקיו ומשפטיו ליעקב אל", והנה מצוות פרה אדומה

נקראת "חק" - זאת חוקת התורה,

ונראה לומר שכיון שמצאנו שיעקב התאמץ להביא את אפר פרה אדומה בעת זו כשעבר את הנחל, לכן היחס של מצות פרה אדומה שנקראת "חק", מיוחסת לשם "ישראל" שהשתנה בזמן זה.

"הסרו את אלהי הנכר אשר בתכם והטהרו והחליפו שמלתיכם" (בראשית להב), על מה שאמר יעקב לאנשי ביתו "הטהרו", כתב בתרגום יונתן בן עוזיאל: "איזכו מסואבות קטוליא דקרבתון בהון", ומפרשי התרגום פירשו שאמר להם יעקב היטהרו מטומאת מת שהרגו באנשי שכם. וצ"ע כיצד יכולים להיטהר לטומאת מת, הרי בפשטות לא היה להם אפר פרה אדומה.

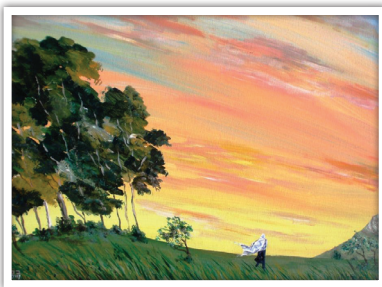
אולם מצאנו תגלית בספר נחלת בנימין (אמשטרדם תמ"ב לרבי יצחק בנימין אשכנזי זצ"ל, מצוה י' דף יט:) שכתב: "שמעתי בשם מדרש אבל לא ראיתי דמפרש, דאופן פכים קטנים שמסר יעקב נפשו עליה, מה דהוי רחוק מן השכל מי שיש לו כמה עדרי צאן ובקר ימסור נפשו בסכנה בשביל שני פכים אשר דמי שווין שני פרוטות, אלא בהן היה אפר פרת חטאת, לכך שם נפשו להצילן, ומאין היה לו באופן פכים אפר חטאת, ש"מ מאבותינו, הרי לנגד עיניך דהיה לאברהם אפר פרה אדומה."

א"כ מצאנו שליעקב אבינו היה אפר פרה אדומה, ועל ידי הזאת אפר זה נטהרו מטומאת המת.

גם בחתם סופר מביא לקשר את יעקב אבינו עם אפר פרה אדומה, שכתב (בפר' תולדות) על הפסוק "בא אחיך במרמה" וז"ל: אולי נרמז כי תכלית לקיחת ברכת עשוי ע"י פרה המקנחת צואת בנה, והידוע רמז שם פרה יבין, על כן 'במרמה' גימטריא 'בפרה', ע"כ.

מדוע רצה עשו להרוג את יעקב דווקא בנשיכה?

"וירץ עשו לקראתו ויהבקו ויפל על צוארו וישקו ויכבו" (בראשית לגד) בפרקי דרבי אליעזר (פרק לו) מובא שאמר עשוי איני הורג את יעקב בחצים ובקשת אלא בפי אני הורגו ומוצץ את דמו שנא' "וירץ עשו לקראתו וישקו" אל תהי קורא "וישקו" אלא "וינשכהו", ונעשה צוארו עמוד, "כמגדל השן צוארך" וקהו שיניו של אותו רשע.

וכ' בפירוש "ולא עוד אלא" (נדפס בפרקי דרבי אליעזר הוצ' זכרון אהרן) שהסיבה מדוע עשוי רצה להרוג את יעקב דווקא בנשיכה, דהוא מדה כנגד מידה שאמר כיון שלקח יעקב ממני את הבכורה בדבר אכילה, לכן אהרוג אותך ג"כ כדרך אכילה.

האם מותר להיכנס לקבר יוסף?

"ויבא יעקב שלם עיר שכם" (לגיה) ביהושע (כד, לב) כתוב שיוסף נקבר בחלקת שדה זו שקנה יעקב מבני חמור.

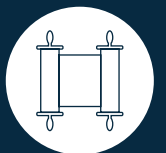
ומחמת זה כתב הכפתור ופרח (פרק י"א), שנמנע מלהכנס לקברו של יוסף ולכל חלקת השדה שמגודרת באבנים, משום שהיה שם מזבח.

ובענין זה כ' השבט הלוי (ח"ו סי' קפ"ח) להגר"מ הלברשטאם זצ"ל שפנה אליו איך יראים

ושלמים לא נזהרים בזה, ובזמנם בדרכם למירון היו נכנסים להתפלל בקבר יוסף, וכ' לו שחומרה זו אין לה שום שורש בהלכה דמה שהיה פעם מזבח זה לא מחייב שתשתייר קדושה עד שיהיה אסור להיכנס שם, רק שבעל ה"כפתור ופרח" לרוב צדקותו חשש לזה.

- מדוע נשלח יעקב דוקא לבית לבן?
- למה לא נעשה השידוך של יעקב על ידי שליח?
- מהו סוד קיומם של ישראל בגלות?
- מדוע התגלה שרו של עשו ליעקב כתלמיד חכם?

השאלות
בפרשת
השבוע

התחוללה אצלי מלחמה ולבסוף החלטתי לא ללכת. אני אלך רק לאחר סיום הסדר. בשעה 1 הזדרזתי ללכת. יש אדם אחד לפני בתור. כדי לקבל את המענק צריך למלא טופס, אבל מתברר שהבן אדם לפני לקח את הטופס האחרון...

הרב יעקב שיש שליט"א על המלחמה והנצחון המתוק

"רגע, רגע", אני מזדעק, "אל תתחיל למלא את הטופס. תן לי אותו לחצי דקה, כדי שאוכל לצלם, ולמלא טופס בעצמי". אבל הפקיד מתערב, "לא אי אפשר לצלם, זה ממוספר. הרב הקציב מלגות כמספר הטפסים. מצטערים מאד". זה שלפני קיבל, אני לא קיבלתי. אני יוצא החוצה, עומד על המדרגות של ישיבת 'אור דוד', ושוב מתחילה בתוכי סערה פנימית. "אתה רואה, הפסדת חמש מאות שקל..." אז מה, למדתי סדר של שלוש שעות, זה נחצ! ברוך ה', אמנם אין לי חמש מאות שקל ביד, אבל עמדתי בנסיון, וזה שווה הרבה יותר מחמש מאות שקל... הרגשתי שלווה, שמחה מילאה את הלב שלי. פתאום צלצל הטלפון, ועל הצג מופיע מספר של "דרשו".

"תגידי לי", אומר מישהו מהצד השני של הקו, "עשית עכשיו את המבחן המסכם?"

"כן עשיתי. מה הבעיה?"

"אנחנו רוצים לבשר לך, שזכית בהגרלה".

"זכית?!" זה לא קורה לי הרבה, אני נרגש. "בכמה זכית?"

"זכית בחמשת אלפים דולר..."

לא קיבלתי חמש מאות שקל, אבל קיבלתי חמשת אלפים דולר... הם היו שווים באותה עת כשמונה עשר אלף שקל.

באותה תקופה התגוררנו בדירה קטנה, והצפיפות העיקה עלינו מאד. מרבית החברים שהיו במצב דומה, קנו דירה גדולה על הנייר. גם אני רציתי לקנות "על הנייר", אבל לצורך כך הייתי זקוק למאתים אלף שקל, שלא היו לי. לא היה לי גם רבע מהסכום ההתחלתי לתשלום הראשון.

שמונה עשר אלף השקלים שהגיעו אלי מידו הרחבה של הקב"ה, נתנו לי כוחות נפש ועוצמה. היה לי ביד התשלום הראשון לקבלן, ושלילתי, ואחר כך איכשהו התגלגלו העניינים והצלחתי לעמוד בתשלומים. ממש לאחרונה חגגתי חנוכת הבית בדירה החדשה ורחבת הידיים שלנו, סיים האברך את סיפורו.

(מתוך הספר דורש טוב סוכות רבי יעקב שיש שליט"א)

"כִּי שָׁרִית עִם אֱלֹקִים וְעַם אֲנָשִׁים וְתוֹכַל" (בראשית ל"א, כ"ט)

לפני זמן מה נגש אלי אברך ואמר: מאחר שאתה דורש דרשות, ומשלב בהן סיפורים, ברצוני לספר לך סיפור שארע לי עצמי. אני אמנם לא צדיק יסוד עולם, אבל לפני שלוש שנים, ביום כיפור, קיבלתי על עצמי קבלה - באמצע הסדר לא אלך לשום סידורים, ויהי מה. הקבלה החשובה הזאת היתה מבוססת על רצון טוב, אבל גם על נסיון חיים, שחוויתי על בשרי - אם אני הולך לעירייה על חשבון הסדר, מתברר שהפקידה בדיוק לא הגיעה. בבית המרקחת התרופה נגמרה, ובדואר יש שיבושים ועיכובים. בקיצור, זה לא הולך. אין ברכה מלכת באמצע הסדר.

החלטתי אפוא בהחלטה חזקה - יהיה מה שיהיה, באמצע הסדר אני לא הולך.

בתחילת חודש ניסן ניסיתי להירשם לישיבת בין הזמנים בפרדס כץ, שם אני גר, ולא קיבלו אותי. בכל זאת הגעתי ללמוד שם. בשעה עשר התחילה ישיבת בין הזמנים, ובעשר וחצי התחוללה סביבי המולה קלה. מה קרה? הרב דניאל זר מחלק בישיבה שלו, 'אור דוד', חמש מאות שקל לכל אברך שגר בפרדס כץ. חמש מאות שקל לאברך, בערב פסח, זה דבר חשוב מאד. רבים עזבו את בית המדרש, וחזרו לאחר זמן קצר עם כסף ביד. ומה איתי?

נכון, קיבלתי על עצמי לא ללכת באמצע הסדר, אבל עכשיו בין הזמנים, ואני אפילו לא רשום באופן רשמי בישיבת בין הזמנים הזאת. ולכן מה? - אני אומר לעצמי. מה זה משנה "בין הזמנים" או לא? סדר זה סדר. קבלת על עצמך לא ללכת, אל תלך.

התחוללה מלחמת איתנים בין היצר הטוב ליצר הרע, ולבסוף החלטתי לא ללכת. אני אלך בשעה אחת, לאחר סיום הסדר.

בשעה אחת הזדרזתי ללכת. יש אדם אחד לפני בתור. כדי לקבל את המענק צריך למלא טופס, אבל מתברר שהבן אדם לפני - לקח את הטופס האחרון.

רבבות לומדי הדף היומי מתחילים בלימוד מסכת שבועות

הרה"ג ר' ישראל ליוש, ר"מ בישיבת 'אהבת אהרן' והאחראי על מערך מבחני הדף היומי - בבלי ב'דרשו'

את ראשם ורובם בלימוד הדף היומי, על מנת שיוכלו לעמוד מאוחר יותר בכור המבחן.

"מוקדי הבחינה של 'דרשו' פתוחים בבוקרו של יום שישי פעם אחת בחודש. הם פזורים בכ-60 נקודות ברחבי הארץ, נוסף על מוקדי המבחן של 'דרשו' בכלל, הפתוחים אך ורק למבחן על מסלולי לימוד 'הדף היומי בהלכה'. אנחנו קוראים לכל מי שלומד 'דף היומי' או רוצה להתחיל בלימוד זה: בואו והצטרפו להצלחה הגדולה, התחילו להיבחן על הדפים שלמדתם, כך יהיה לכם 'מחייב' ויוטל עליכם העול לחזור ולשנן את הנלמד לבל יאבד מזיכרוכם, וכדי שתוכלו להצליח במבחן בעז"ה".

הצטרפו עכשיו 02-5609000

לתשומת לבכם:

במסגרת התוכנית באפשרותכם להבחן בשני מסלולים:

(1) מסלול א': גמ' ורש"י בלבד

(2) מסלול ב': גמ' ורש"י ותוס'.

בנוסף, תוכלו להשתתף מדי ארבעה חודשים במבחני 120 דף, עליהם מתקיימת הגרלה מלגות בסך \$ 15.000

רבבות לומדי הדף היומי על הש"ס הבבלי, בארץ וברחבי העולם, סיימו השבוע את מסכת מכות, ומתחילים בלימוד מסכת שבועות.

הרה"ג ר' ישראל ליוש, ר"מ בישיבת 'אהבת אהרן' והאחראי על מערך מבחני הדף היומי - בבלי ב'דרשו', מציינ כי מסכת שבועות כוללת 49 דפים, וסיום המסכת ייערך בראש חודש שבט הקרוב: "מדובר בנקודת התחלה טובה לכל יהודי שרוצה להצטרף ללימוד 'הדף היומי', הוא אומר, "זאת מסכת לא ארוכה, כל אחד יכול להתחיל וגם לסיים אותה עם מאמץ לא גדול במיוחד".

"מספר הדפים הוא כמספרם של ימי ספירת העומר, בהם אנחנו מתכווננים ונערכים לקראת קבלת התורה, ואכן ידוע על גדולי ישראל שעסקו בימי ספירת האומר במסכת שבועות, ולמדו בכל יום דף אחד מהמסכת כהכנה דרבה לקבלת התורה.

"אין צורך להזכיר שלימוד התורה כולה, ובכללה גם מסכת שבועות, נכון בכל זמן ובכל עת. זה בדיוק הזמן להתחיל ולהתכוון לקבלת עול תורה על ידי לימוד יומיומי של מסכת שבועות, ולאח מכן להתחיל ולסיים בעז"ה את כל המסכתות שבש"ס".

לדבריו, הוכח בבירור שמי שמצטרפים לרבבות נבחני 'דרשו', משקיעים

בזלנו מרתחילים...

רבבות לומדי הדף היומי מתחילים ללמוד היום (יום ה'), את מסכת 'שבועות' מהתלמוד הבבלי, לאחר שסיימו אתמול בקול רינה והמוון חוגג את מסכת מכות.

שבעבר לא היה להן כמעט דורש, ושמועטים היו תלמידי החכמים שעסקו בהן, נלמדות כיום בפי כל, תלמידי חכמים ובעלי בתים, יהודים באים וימים ובחורים צעירים שעדיין לא עלתה חתימת זקן על סנטרם.

זאת עוד אחת מההזדמנויות הרבות שיש לנו להצטרף להצלחה הגדולה, על אחת כמה וכמה כשמדובר בהצלחה רוחנית, ובלימוד זכות עצום על עם ישראל כולו.

ובשעה שבה נתחיל לעסוק במסכת זו בשמחה ובטוב לבב, יכנס קודשא בריך הוא את פמליא דיליה, ויאמר למלאכיו הקדושים והטהורים: "חזו בני חביבי השוכחים צרותיהם וצערם, ועוסקים בחדוותא דילי".

יהי רצון שנזכה להתחיל ולסיים את מסכת שבועות ואת כל המסכתות שבש"ס הבבלי והירושלמי.

מסכת שבועות מהווה מעין הקדמה לסדר 'קדשים' אליו יגיעו לומדי 'הדף היומי' בקרוב בס"ד. שני הפרקים הראשונים שלה עוסקים בדיני טומאת המקדש וקודשיו, ובקרבנות שצריך להביא מי שעבר עליהן בשוגג וכו'.

ידוע המנהג לעסוק במסכת זו בימי ספירת העומר, כהכנה למתן תורה, ובהתאם למאמר חז"ל על הכתוב "היום הזה באו מדבר סיני", שבכל יום ויום עלינו לראות את דברי התורה כחדשים, כביום נתינתן מסיני, עלינו בהתאם לכך להתכונן בכל עת לקבלת התורה, וזו היא סיבה נוספת לעסוק במסכת זו.

אך יותר מכל, עלינו לזכור ששיטת הלימוד לפי סדר 'הדף היומי', הוכיחה את עצמה כאחת ההצלחות הגדולות ביותר בהיסטוריה. רעיון שנראה היה רחוק מהמציאות בשעתו, קרם עור וגידים, והפך להיות סדר הלימוד המרכזי של עם ישראל. מסכתות

הביאו את הברכה לביתכם, רשמו את מספר הטלפון 077-2613337 לזיכרון במכשיר הנייד שלכם

הלימוד אנחנו לא תמיד יוצאים עם תשובות ברורות מה מותר ומה אסור. על אחת כמה וכמה כשבלימוד יסודי של ההלכה עם המשנה ברורה עסקינן, ולא בלימוד של קיצורים וסיכומים המציגים את ההלכה הפסוקה באופן ברור.

הפיתרון לזה הוא כמובן לצאת מדי יום עם ההלכות בצורה ברורה, ולכן העצה היעוצה לכך היא לסכם בסוף הלימוד נקודות מעשיות, לכתוב אותן בצורה מסודרת ולחרוט בזיכרון כדי שנוכל לפעול ולהתנהג על פי ההלכה בכל פעם כשתבוא שאלה לפנינו.

אין זה סוד שהמשנה הברורה במהדורת 'דרשו' נותנת מענה נחרב לבעיה האמורה. ה'ביאורים' ומוספים' של 'דרשו' תורם תרומה מכרעת ללימוד ההלכה עם פסקים ברורים מאוד של גדולי האחרונים אשר מפיחם אנו חייםהנ.

באחרונה הוסיף 'דרשו' עוד דרך נוספת שתעזור לנו לצאת עם הלכה למעשה. 'קו המשיבים' של 'דרשו' מאפשר לנו להרים טלפון כמעט בכל שעות היממה, ולפנות לאחד מרבני 'שערי הוראה' בראשות הגרש"א שטרן שליט"א, נוכל לשאול, לבקש הסברים להלכות שלא הצלחנו להבין, וגם לשמוע כיצד נהוג לפסוק הלכה למעשה בעניינים הנלמדים.

הביאו את הברכה לביתכם, רשמו את מספר הטלפון 077-2613337 לזיכרון במכשיר הנייד שלכם, וכך תזכו, ונזכה כולנו, לקרב את הגאולה השלמה על ידי לימוד ההלכה, כפי שהעיד רבינו ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן שליט"א, ש"בזכות לימוד ההלכה נזכה לגאולה השלמה במהרה".

לימוד ההלכה זכה כידוע לשבחים רבים מפי חז"ל שקבעו כי מיום שחרב בית המקדש אין לו לקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה, ואף הבטיחו כי כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא. וכן על זה הדרך מאמרי חז"ל רבים המשבחים את לימוד ההלכה.

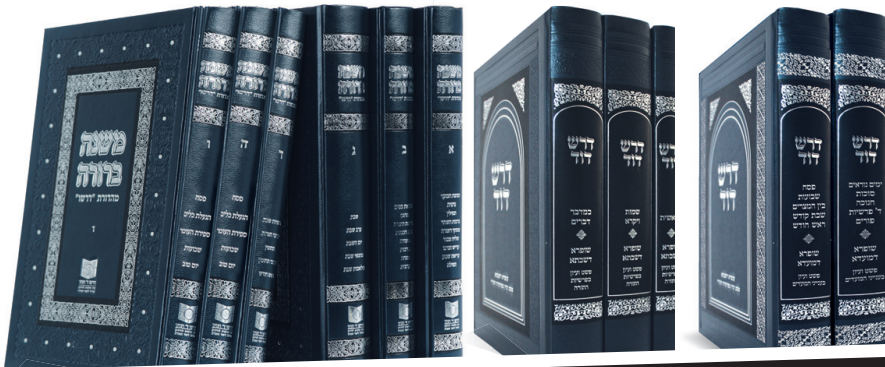
על פניו, לימוד ההלכה אמור היה להיות משאת נפשו של כל יהודי ירא שמים. היינו אמורים להקדיש כל דקה פנויה כדי לעסוק בהלכה, שהרי זו היא הדרך לקיים את רצון הבורא. כמובן שיהודי צריך לעסוק בכל חלקי התורה הקדושה, ללמוד ולדעת את כל המסכתות שבש"ס, אך אין חולק על כך שכולנו צריכים ללמוד גם הלכה, כדי לדעת את המעשה אשר נעשה.

על אחת וכמה וכמה כשבהלכות שבת עסקינן, שהן מהחמורות שבחמורות. יהודי שאינו ידוע הלכות שבת על בורין, לא יימלט שיעבור על איסורי תורה ואיסורים מדרבנן, כפי שכתב רבינו בעל ה'יערות דבש'.

אז למה באמת לימוד ההלכה אינו זוכה לכבוד הראוי לו? מדוע אנחנו לא נוהים אחר לימוד ההלכה בהמונינו?

נכון, רבבות יהודים לומדים 'דף היומי בהלכה', וכן עוסקים בהלכות במסגרות אחרות או באופן פרטי, איש איש בדרכו שלו וההלכות שהוא בוחר ללמוד. ובכל זאת, השאלה במקומה עומדת, כיצד קורה שלימוד ההלכה קצת ננטש? סביר להניח שלשאלה הזאת יש יותר מתשובה אחת, אבל בכל זאת נתמקד הפעם בתשובה אחת, שנראה שהיא המרכזית והיעיקרית. הקושי הגדול של רוב האנשים, בלימוד ההלכה, נעוץ בכך שגם אחרי

קבלו עכשיו את המתנה

ארגון 'אחינו ו'דרשו' מזמינים אותך להיות שותף מגוון רחב של כלי כסף, וכל ספרי 'דרשו' עד לשווי של ובנוסף קבל כרטיסי הגרלה להגרלה

להלן מגוון אפשרויות

מתנה בשווי 533 ש"ח מסלול מס' 15	מתנה בשווי 514 ש"ח מסלול מס' 3	מתנה בשווי 508 ש"ח מסלול מס' 14	מתנה בשווי 320 ש"ח מסלול מס' 1
בתרומה ע"ס 23 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 414 ש"ח	בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 360 ש"ח	בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 360 ש"ח	בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 12X חודשים סה"כ 240 ש"ח
מקבלים:	מקבלים:	מקבלים:	מקבלים:
סט 'משנה ברורה' מהודר 'חומשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'	סט 'משנה ברורה' מהודר ספר 'חפץ חיים'	סט 'משנה ברורה' מהודר סט 'חפץ חיים ושמירת הלשון'	סט 'משנה ברורה' מהודר בהוצאת 'דרשו'
ספר 'חפץ חיים'	ספר 'דרש דוד מועדים' 2 כרכים	סכין לחלות מְקָסָף	כרטיס להגרלה הגדולה
כף הגשה לעוגה מְקָסָף	סכין לחלות מְקָסָף	2 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח	2 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח
מתנה בשווי 533 ש"ח	מתנה בשווי 514 ש"ח	מתנה בשווי 508 ש"ח	מתנה בשווי 320 ש"ח

להשתתפות וקבלת המתנות מוקד

הכי טובה לרחנוכה

בזיכוי הרבים, ולזכות מיידית במתנות יקרות ערך: 1.052 ש"ח. על כל תרומה חודשית מ-20 ש"ח ומעלה. הגדולה בשווי 50.000 ש"ח.

התרומות וקבלת המתנות:

מתנה בשווי 1.052 ש"ח מסלול מס' 16	מתנה בשווי 1.052 ש"ח מסלול מס' 7	מתנה בשווי 650 ש"ח מסלול מס' 6	מתנה בשווי 594 ש"ח מסלול מס' 5
בתרומה ע"ס 35 ש"ח לחודש 20X חודשים	בתרומה ע"ס 35 ש"ח לחודש 20X חודשים	בתרומה ע"ס 27 ש"ח לחודש 18X חודשים	בתרומה ע"ס 25 ש"ח לחודש 18X חודשים
סה"כ 700 ש"ח	סה"כ 700 ש"ח	סה"כ 486 ש"ח	סה"כ 450 ש"ח
מקבלים:	מקבלים:	מקבלים:	מקבלים:
סט 'משנה ברורה' מהודר	סט 'משנה ברורה' מהודר	סט 'משנה ברורה' מהודר	'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'	'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'	גביע יוקרתי מְקֻסָּף	גביע יוקרתי מְקֻסָּף
סט 'חפץ חיים ושמירת הלשון'	ספר 'חפץ חיים'	כף הגשה לעוגה מְקֻסָּף	כף הגשה לעוגה מְקֻסָּף
גביע יוקרתי מְקֻסָּף	הספר החדש 'מועד לדוד'	סכין לחלות מְקֻסָּף	סכין לחלות מְקֻסָּף
כף הגשה לעוגה מְקֻסָּף	גביע יוקרתי מְקֻסָּף	4 כרטיסים להגרלה הגדולה	5 כרטיסים להגרלה הגדולה
סכין לחלות מְקֻסָּף	כף הגשה לעוגה מְקֻסָּף	50.000 ש"ח	50.000 ש"ח
7 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח	סכין לחלות מְקֻסָּף		
מתנה בשווי 1.052 ש"ח	7 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח	מתנה בשווי 650 ש"ח	מתנה בשווי 594 ש"ח

'אחינו' ו'דרשו': 02-5609000

בחלון, בפתח החצר או בפתח חדר המדרגות? כל הדעות על מקום הדלקת החנוכה

וגם מה אסור לעשות בזמן שנרות החנוכה דולקים?

נרות חנוכה: מי מדליק וכמה נרות מדליקים?

מצות נר חנוכה - נר אחד לאיש וכל בני ביתו, והמהדרין - נר לכל אחד, והמהדרין מן המהדרין - נר אחד ביום הראשון, ומוסיפים נר אחד בכל לילה; ונהגו כל ישראל כמהדרין מן המהדרין, אלא שלדעת המחבר - אף אם בני הבית רבים, אחד מדליק עבור כולם, ולדעת הרמ"א - כל אחד מבני הבית מדליק לעצמו. ואף לדעת הרמ"א, האשה והבנות אינן מדליקות לעצמן; וכשהבעל והאשה אינם בביתם, דעת הגרש"ז אויערבך, הגר"ש אלישיב, הגר"נ קרליץ והגר"ח קניבסקי שהאשה תדליק לעצמה; אולם לדעת הגר"ש ואזנר והגרא"ל שטיינמן יוצאת האשה בהדלקת בעלה בכל מקום; וכן דעת הגרש"ז אויערבך והגרא"ל שטיינמן לענין משפחה השוהה מחוץ לביתה, שכל בני הבית טפלים לאביהם ויוצאים ידי חובה בהדלקתו. ולגבי קטן - לדעת הרמ"א יש לחנכו להדליק לעצמו, אך אין צורך לחנכו להוסיף נר בכל לילה, וידליק נר אחד בלבד, ויש מהראשונים שכתבו שאין צורך לחנכו כלל להדליק לעצמו, משום שמן הדין אין צורך אלא בנר אחד לאיש וביתו, ואין חובת חינוך להידור מצוה. [שו"ע תרעא, ב, משנ"ב ח-י וביה"ל ד"ה בלילה; ביאורים ומוספים 'דרשו', 27]

בחלון, בפתח החצר או בפתח חדר המדרגות? כל הדעות על מקום הדלקת החנוכה, מקום הדלקת נרות החנוכה הוא בפתח הבית הסמוך לרשות הרבים, ואם יש חצר לפני הבית - יש להדליקם בפתח החצר הסמוך לרשות הרבים, והדר בקומה שניה שאין לה פתח ישיר לרשות הרבים ולא לחצר, מדליק בחלון הפונה לרשות הרבים. לדעת החזו"ן איש, החצר שבזמננו, אשר מיועדת בדרך כלל לאויר בעלמא - בניגוד לזמני העבר בהם שימשה החצר לצורכי 'דירה' עיקריים, כטחינה, אפייה, שטיחת פירות ועוד - אין דינה כחצר לענין הדלקת נר חנוכה (ולענינים נוספים), ואין להדליק בפתח החצר, אלא בחלון הפונה לרשות הרבים. ודעת הגר"נ קרליץ והגר"ח קניבסקי שלדברי החזו"ן איש גם חדר-מדרגות אינו נחשב כחצר, ואין להדליק בפתחו אלא בחלון הדירה; וכן דעת האור-לציון הן לענין חצר והן לענין חדר-מדרגות. ולדעת הקהלות-יעקב, חדר מדרגות נחשב כחדר נוסף בבית ולא כחצר. אכן, לדעת הגר"ז סולוביצ'יק אף שהחצר אינה משמשת לצורכי דירה דינה כחצר, ויש להדליק את הנרות בפתחה הסמוך לרשות הרבים; וכן דעת הגרש"ז אויערבך והגר"ש אלישיב הן לענין חצר והן לענין חדר-מדרגות, אך נחלקו לענין מגרש חניה שאינו משמש לכניסה ויציאה: לדעת הגרש"ז אין דינו כחצר, ולדעת הגר"ש אין דינו כחצר. [שו"ע תרעא, ה; ביאורים ומוספים 'דרשו', 45]

לקט זה הובא בניזוי היומי של 'דרשו' הפותח בעל יום' הצטרפו גם אתם וקבלו חומר מרתק
מדי יום אצלכם במייל: dirshu@dirshu.co.il

מה נחשב ל'בית' לענין הדלקת נר חנוכה?

מי שאין לו בית, או שאינו נמצא בביתו בלילות החנוכה - כתבו הגר"מ פיינשטיין והגרש"ז אויערבך שהוא פטור ממצות נר חנוכה, כיון שהחובה היא על הבית, (ובו היא מוטלת על כל דייר ודייר); וכן דעת הגר"נ קרליץ, אך הוסיף שאין ראוי להפטר ממצוה זו, ולכן חובה על האדם לסדר את עניניו באופן שיתחייב במצוה. אכן, לדעת הגר"ש אלישיב חייב אדם למכור אפילו את כסותו וכדומה, כדי לשכור בית ולקיים בו מצות נר חנוכה, כיון שמצות ההדלקה מוטלת על כל אדם באשר הוא, אלא שמקום ההדלקה הוא בבית, ועליו לדאוג לכך שיוכל לקיים את מצותו. הטס במטוס במשך כל הלילה - לדעת הגרש"ז אויערבך ידליק ללא ברכה, ולדעת הגר"ש אלישיב אינו נחשב כבית כלל ואין להדליק בו. בית שאין בו ארבע על ארבע אמות, שבנוגע לדינים רבים אינו נחשב כבית - דעת הגרש"ז אויערבך והגר"ש אלישיב שאם גובהו עשרה טפחים ויותר, מדליקים בו נרות חנוכה בברכה; וכן דעת הגר"נ קרליץ, כאשר המדליק דר שם בקביעות. ובית שאינו מקורה, או ששטחו קטן משבעה על שבעה טפחים - דעת הגרש"ז אויערבך שיש להדליק בו ללא ברכה. [ביאורים ומוספים למשנה ברורה מהדורת דרשו, תרעא, 6 ו-19]

מה אסור לעשות בזמן שנרות החנוכה דולקים?

ימי החנוכה מותרים בעשיית מלאכה, והנשים נוהגות שלא לעשות מלאכה במשך כמחצית השעה מעת שהודלקו הנרות בביתן, לאות היכר שאסור להשתמש לאור הנרות, ואין להקל בכך; ודוקא נשים, לפי שתחילת נס התשועה מידי היוונים היה על ידי אשה, אך ישנם מקומות שגם האנשים מחמירים בדבר. והפוסקים דנים אילו מלאכות כלולות במנהג זה: לדעת הגר"ש ואזנר לא נהגו כן אלא בתפירה וכיוצא בה, ולא בבישול ואפייה, והוסיף שיש להמנע ממלאכה שיש בה עמל, כגון שטיפת רצפה, וכן שטיפת כלים כאשר יש בה טורח רב; וכעין זה דעת הגר"ח קניבסקי והגר"נ קרליץ. אכן, לדעת הגר"ש אלישיב והגר"ח פ שיינברג כל מלאכה שיש בה היסח הדעת כלולה במנהג זה, ולכן אין להתעסק גם בבישול, אפייה, עריכת קניות במכולת ועוד, ואף כיבוס במכונת-כביסה בכלל המנהג; וכן הובא בשם הגר"י פישר, שמנהג ירושלים שלא לעסוק אף בבישול ואפייה, וכך נהגו הנשים בבית הגרש"ז אויערבך (למעט בישול ואפייה לצורך אותה שעה). והוסיף הגר"ש אלישיב שבעת הצורך פעמים שניתן להקל, כיון שמנהג-איסור זה אינו חמור כל כך, ועוד הוסיף שבמקומותינו אין האנשים נוהגים מנהג זה. [שו"ע תרע, א ומשנ"ב ג-ה; ביאורים ומוספים 'דרשו', 15]

מדוע מברכים על ראיית הקשת, הרי היא עניין טבעי הנוצר מלהט השמש המכה בעננים ביום הגשם?

אלו סוגי קשתות קיימים? ומה ההבדל ביניהן? - הלכות וטעמים בעניין ברכת הראיה על הקשת

בעולם נתחדשה בזמן נח, כשהקריב קרבנות לאחר שיצא מהתיבה, וקודם לכן לא הייתה נראית הקשת.

חיוב ברכה זו: אף אם יודע שיש קשת אין חיוב ללכת לראות הקשת כדי לברך, וכל שכן כשנמצא באמצע התפילה או באמצע לימוד תורה (מקור חיים לבעל חוות יאיר בקיצור הלכות רכט), והטעם: משום שברכת הקשת היא מברכות הראיה שאין חיוב לצאת ולראותן כדי להתחייב לברך. צורת הברכה להביט בה מעט קודם הברכה, וכן כתב בשו"ע (רכט א): "רואה ומברך", והטעם שכתוב לשון 'ראיה' ולא שיביט בה: לפי שאמרינן בחגיגה (טז, א) המביט בקשת עיניו כהות, לכן רואה אותה ומברך (משנ"ב רכט ס"ק ה).

עמידה בברכה: יש אומרים שאין צריך לעמוד בברכה זו, ככל ברכות השבח שרשאי לברך בישיבה [חוץ מברכת הלבנה] (אבודרהם דיני ברכת השחר), ויש שאומרים שראוי להדר ולעמוד כשמברך על הקשת, לחשיבות הברכה (עיין תשובות והנהגות ח"ג עו).

שיעור ראיית הקשת לברכה: יש אומרים שאין לברך אלא א"כ רואה את הקשת כחצי גורן עגולה, הטעם: מפני שהקשת שהראה הקב"ה לנח היתה עגולה כחצי גורן, ורק על כמותה אפשר לברך (פירוש תוספת חכמים ברכות פרק ט משנה ב ד"ה הרואה), אבל כשרואה קצת אינו מברך עם שם ומלכות (תשובות והנהגות ח"ג סימן עז). ויש אומרים שמברך אף אם רואה רק חלק מהקשת, והטעם: לפי שברכה זו אינה הודאה לה' על עצם ראיית הקשת, אלא הודאה לקב"ה על זכירת הברית שכת עם נח ובניו, לבלתי הביא עוד מבול על הארץ, וגם בראיה חלקית של הקשת יש להודות בכך (ברכת ה' פרק ד לה).

לא ברך בשעת ראייה ראשונה, מיד כשראה את הקשת, יכול לברך כל זמן שהקשת נראית, ויראה אותה בחטף קודם הברכה ויברך. ברכת הקשת מברך רק פעם אחת ביום כדין רעמים וברקים, אא"כ נתפרו העבים ושוב התקדרו השמים ונראית הקשת, שאז מברך שוב (ברכת הבית שער כט יט).

ברכה בתוך ל' יום: אם ראה את הקשת שוב בתוך ל' יום חוזר ומברך, והטעם: לפי שלא צריך ל' יום אלא בדבר שמברך על אותו דבר גופו, כגון הרואה את הים הגדול ושוב חוזר ורואהו אבל הקשת שרואה ביום זה אינה הקשת שרואה ביום המחרת, והווי דומיא דברקים ורעמים (משנ"ב רכט ס"ק ב, מחזיק ברכה רכט).

הסתכלות בקשת

אסור להסתכל בקשת הרבה (טור רכט א), בשו"ע (שם) כתב שאסור להסתכל בה ביותר, הגמרא בחגיגה (טז, א) אומרת: "המסתכל בקשת ראוי שלא יבוא לעולם, והטעם: לפי שלא חס על כבוד קונו, שהמסתכל מהרהר בלבו שכביכול יש איזה דמות לבורא, לפי שהקשת בדמות נראה כבוד ה'" (הערוך ערך קשת). עוד מובא כי "המסתכל בה ביותר עיניו כהות" (חגיגה טז, א באר היטב רכט ב בשם השל"ה).

יש אומרים שאין לומר לחברו שיש קשת, והטעם: דהווי מוציא דיבה, כיון שכשיש קשת הוא סימן קללה, שרוצה הקב"ה להביא מבול לעולם (משנ"ב רכט ס"ק א בשם חיי אדם כלל ס"ג ס"ד).

ויש אומרים דטוב ונכון שיספר לחבריו שנראית הקשת, והטעם: כדי שיראו אותה גם הם, ויתעורר לבם לתשובה אמיתית, ועל ידי זה גם הם יתנו תודה וברכה לקב"ה, שזוכר את ברית הקשת שכת עם נח (ספר ברית כהונה או"ח מערכת ק ערך קשת סעיף ג, עיין ספר חסידים).

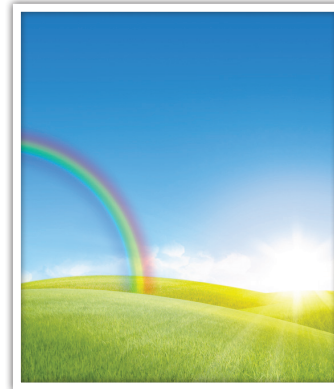
הרואה הקשת אומר: "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם זוכר הברית [ו] נאמן בבריתו וקיים במאמרו" (טושו"ע רכט א).

קשת בענן: הקב"ה נשבע לנח אחר המבול, שיותר לא יהיה מבול לשחת את הארץ וכת על זה ברית, ונתן סימן שמראה הקשת בענן יהיה במקום המבול.

ברכה בשם ומלכות: בטור ובשו"ע (רכ"ט, א) מובא לברך ברכת הקשת בשם ומלכות, וכן כתב הכנסת הגדולה (שם), שיש לברך בשם ומלכות וכן נפסק.

היערות דבש ועוד, הקשו מדוע מברכים על ראיית הקשת, הרי הוא עניין טבעי הנוצר מלהט השמש המכה בעננים ביום הגשם, כמו השם צלוחית מלאה מים מול קרני השמש, ומדוע תקנו לברך ברכה בראיה זו, ומה הכוונה שהקשת היא אות ברית?

וביאר [על פי הזהרה] שיש ב' סוגי קשתות, אחת קשת שיש בה הרבה גוונים וזה דבר טבעי, הקשת השנייה שהיא זכר לברית מראה תכלת לגמרי, והטעם שהמראה תכלת: לפי שהתכלת מלשון כליה ר"ל, והתכלת מראה שנתחייבו כביכול ישראל כליה.

והוסיף שצריך לימוד והבחנה בין 'סוגי הקשתות, שהקשת המזכרת הברית באה לעורר בתשובה ולחדול מרע. ולפ"ז לעניין ברכה אין לברך על הקשת הנראית לפנינו בגווניה, שהרי לא נאמר על זה "זוכר הברית" (יערות דבש ח"א דרוש יב).

יש שכתבו שלדבריו יש לברך בלא שם ומלכות (בן איש חי פרשת עקב אות י"ז) והוסיף שאין דבריו הנדרשים בדרש כדאין לעקור מנהג ישראל תורה, שנהגו לברך בשם ומלכות. טעם אחר: הקשת המדוברת היא

קשת שבאה ונעלמת מיד, אבל הקשת שנמצאת הרבה זמן איננה הקשת של הברית (עמק ברכה נח ט יד ד"ה ונראה).

טעם אחר: שהקשת לא היתה נראית אם היינו זכאים, כי א"א לטבע הקשת אלא כשיורד המטר ביום והחמה זורחת ואילו היינו זכאים לא היה יורד מטר אלא בלילה, בשעה שבני אדם בביתם כמו בליל שבת (רמ"א תורת העולה ח ב פרק ד).

ביאור ברכת "זוכר הברית"

הברית שכת הקב"ה עם נח שלא יבוא עוד מבול לעולם, כמו שנאמר (בראשית ט' י"ב-ט"ו): "ויאמר אלקים... זאת אות הברית את קשתי נתתי בענן". "וקיים במאמרו" - אפילו שלא היתה ברית, כיון שאמר בדיבור שלא יהיה מבול לשחת הארץ, ברוך הוא שמקיים מאמרו (משנ"ב רכט ס"ק ד בשם אבודרהם).

הטעם שמברך ב' ברכות: "זוכר הברית" ו"נאמן בבריתו"

לפי שנחלקו בגמרא (ברכות נט, א) מאי מברך? יש אומרים שיברך "זוכר הברית", תנא רבי ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברקאי אומר, שמברך "נאמן בבריתו וקיים במאמרו", אמר ר' פפא הילכך נימרינהו לתרווייהו "זוכר הברית" ו"נאמן בבריתו" (בח רכט א).

הטעם שאין מברכים "עושה מעשה בראשית", אף שהקשת נבראה ביום שישי מימי בראשית בין השמשות (אבות פרק משנה ו): כיון שהיראותה

כמה מצוות מקיימים כשהולכים להסתפר ע"פ תורה?

מהו השיעור של הפיאות והזקן וממה צריך להזהר

מסכת מכות

והתשבץ (ח"ב ס' ק') כתב שהגירסא הנכונה ארבעים שערות ונתן לזה טעם ע"ש. והסמ"ג הקשה עליו שבתוספתא במכות מבואר שהתולש שתי שערות מן הפיאה חייב, וביארו הדרישה והב"ח יו"ד סי' קפ"א כוונתו, דמהתוספתא מוכח שאסור לתלוש שתי שערות מכל רוחב הפאות, שאם יש שיעור מסוים כל שתלש כמה שערות אם נשאר ארבעים שערות הרי הוא פטור, ואם היה רק ארבעים שערות, אפילו בשערה אחת חייב כיוון שלא נשאר שיעור, לכן בהכרח שאיסור השחתת הפאות על כל המקום של הפאות והתולש שתי שערות חייב.

להלכה פסק השו"ע יו"ד סי' קפ"א שמקום הפאות מכנגד שער שעל פדחתו ועד למטה מן האוזן מקום שלחי התחתון יוצא ומתפרד שם וכל רוחב מקום זה לא תגע בו יד.

וכן המשנה ברורה (סי' רנ"א ס"ב בבה"ל) כתב להזהיר ע"ז שלא לגלח אפילו קצת מן הפאה, וגם השער שכנגד האוזן עד לחי התחתון הוא בכלל הפאות (כשצומח שם בגיל הבחורות), ואסור מן התורה לגלחו, והאיסור הוא גם על הספר וגם על המספר, וכשמגלח ראשו במכונת תספורת באזור מקום הפאות צריך להקפיד שיהיה מספר גבוה שישאר שיעור שערות במקום זה. כתב הפלא יועץ (ערך גלוח) שבשעה שמסתפר יכוון לקיים מצות השם יתברך שאינו מניח להקיף פאת ראשו וזקנו, ובזה חשוב כמו שקיים את הלא תעשה במקום עשה. וכתב שהוא נוהג לומר לפני הגלוח בזה הלשון: לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, הרינו מוכן לגלח שערות ראשי לכבוד שבת, ואני מוכן להיזהר מלהקיף פאות הזקן לקיים מה שאמרה תורה לא תקיפו פאת ראשכם ולא תשחית את פאת זקנך, הכל כאשר לכל לעשות נחת רוח ליוצרנו ולתקן הדברים בשרשן במקום עליון, ויהי נועם וגו'.

וכתב בספר הגן (ליום רביעי) הובא בשבט מוסר (פרק ח"י) מעשה נורא בעניין זה ממנו יוצא כמה חמור עניין גילוח הזקן בתער ועניין הקפת הראש במקום הפיאות עיין שם

מזה תסמר שערות אנוש ממצוות התלויות בשער, ואשרי המזהיר לחבריו שלא להיכשל באיסורי הפאות והזקן.

מה יפה לראות בחנות של ספר ירא שמים שתלה מודעה עם המצוות שיש לכוון לקיימן בשעת התגלחת, וכגודל העונש לעובר. יש ללמוד גודל השכר לנוהרים ומקיימים את המתווה כתיקונה.

בעניין האיסור להשחית את הפאות, יש מחלוקת ראשונים האם האיסור הוא לגלח את כל הפאות באופן שלא נשאר בכלל פאות, אבל אם גלח מקצת הפאות ונשאר קצת אין בזה איסור, או שיש איסור לתלוש ממקום שהוא בכלל פאות הראש דהיינו מאזניו עד כנגד הצדעים ועד למטה מן האוזן, ובכל מקום זה אסור לתלוש ואם תלש שתי שערות חייב מלקות, או צד שלישי שיש שיעור לשערות הפאות ואסור לקצר עד שלא ישאר שיעור זה, אבל מה שיש בפאות יותר מן השיעור יהיה מותר לגלח.

ונבאר דעות הראשונים ומה נוקטים להלכה, הנה בלשון חז"ל מובא איסור גילוח הפאות בלשון הקפת הראש, שמשוה צדעיו לאחורי אוזנו ולפדחתו ופירש"י במכות (דף כ): שבאחורי אזנו אין שערות וכן במצחו אין שערות, אבל בצדעיו שבאמצע יש שער, ואם הוא משהו ונוטל כל השיער שבצדעיו למדת אחרי אזנו זהו מקום סוף הראש, משמע מדבריו שהאיסור הוא רק כאשר מגלח את כל הפאה ונעשה צדעיו שוה לאחורי אזנו, וכן דקדק הבית יוסף (ס' קפ"א) ע"ש שכתב דיש לדחוק בכוונת רש"י שאוסר גם במקצת. הרמב"ם (פי"ב מעבודה זרה ה"ו) כתב פיאה זו שמניחין בצדע לא נתנו בה חכמים שיעור, ושמענו מזקנינו שאינו מניח פחות מארבעים שערות. ובטור סי' קפ"א הביא הגירסא ארבע שערות עיין בבית יוסף שתמה ע"ז,

קבל את הגיליון ישירות למייל

<<< שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il >>>

קו השיעורים של 'דרשו' מתחדש עבורכם!

חדש!

שיעורי 'דף היומי בהלכה' באידיש ובצרפתית

חדש!

לשמוע את הניחוי היומי 'הפוחת בכל יום' תכנית יומית בענייני דיומא משולבת עם:
הלכה יומית, סיפורי צדיקים, פינת התחזקות ועוד... בהגשת הרב אברהם פוקס - **שלוחה 3**

חדש!

תכנית מרתקת על פרשת השבוע משולבת בסיפורים מדהימים
בהגשה משותפת של שלום יכנס ומשה הרמן - **שלוחה 7**

חדש!

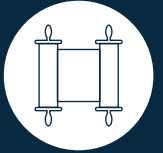
האזנתם לשיעור ב'דף היומי בהלכה' ויש לכם שאלה? -
הקישו 8 ותועברו לשיחה עם רב שישמח לענות לשאלותיכם

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

077-261-3337 חייגו:

סיכום שבועי בדרך היומית בהלכה

מה נחשב לסעודה לענין 'קידוש במקום סעודה'? האוכל באמצעות צינור - האם חייב בקידוש? ומי רשאי לכתחילה לקדש על הפת במקום על היין?

קידוש במקום סעודה

- * אין יוצאים ידי חובת קידוש בשבת אלא במקום סעודה, וכתבו ראשונים אסמכתא לדבר מהכתוב בספר ישעיהו: "וְקָרְאתָ לְשֵׁבֶת עֲנָג" - במקום עונג, שהוא הסעודה, שם תהא הקריאה של קידוש.
- * שני מקומות שניתן לראות מזה לזה - יש אומרים שנחשבים כמקום אחד לענין קידוש במקום סעודה. ובשני בתים נפרדים, אין להקל בכך אלא בדיעבד, כשאין אפשרות אחרת.
- * מי שהיה בדעתו בשעת הקידוש לאכול במקום אחר - יש אומרים שאם שני המקומות תחת קורת גג אחת, נחשבים הם כמקום אחד לענין קידוש במקום סעודה. אך אין ראוי להקל בכך אלא בשעת הדחק.
- * יש להסמיך את הסעודה לקידוש, ולא להפסיק ביניהם אף למשך זמן קצר. ופוסקי זמננו הורו שהכוונה למשך זמן שיש בו היסח הדעת, ולכן שהייה של מספר דקות אינה נחשבת להפסק.
- * בין הקידוש לסעודה, לכתחילה אין לצאת ממקום הקידוש למקום אחר, ובמיוחד אם היציאה החוצה כרוכה בשהייה ממושכת, משום שעצם שינוי המקום נחשב להפסק בין הקידוש לסעודה.
- * לדין קידוש במקום סעודה, מועילה אכילת כזית של פת או מיני מזונות. ולדעת השולחן ערוך והרמ"א, אף שתיית רביעית יין נחשבת כסעודה לענין זה; ואין להקל בכך אלא בשעת הדחק.
- * תמרים, שנאמר עליהם בגמרא שהם מזינים, והמברך עליהם בשגגה ברכת 'הזן' מברכת המזון יצא ידי חובתו - נחלקו הפוסקים אם אכילתם נחשבת לסעודה לענין קידוש במקום סעודה.
- * המקדש שלא בסמוך לסעודת פת - יש אומרים שרצוי לקדש שנית בבואו לסעוד סעודת פת (אך בלילה, לא יברך שנית את ברכת הקידוש, כמובן, אלא הגפן בלבד).

קידוש בשמיעה מפי אחר

- * כל ישראל ערבים זה לזה לקיום המצוות, ולפיכך, יכול מי שכבר יצא ידי חובת מצוה מסוימת, להוציא אדם אחר ידי חובתו בה, כיון שכל עוד יש אדם מישראל שלא יצא ידי חובה, הרי זה כאילו הוא עצמו לא יצא ידי חובה.
- * יכול אדם להוציא את חברו ידי חובה בברכות 'בורא פרי הגפן' שבקידוש, אף כשאינו יוצא אז ידי חובת קידוש, ואינו שותה בעצמו. אולם, אם חברו יכול לברך בעצמו, רצוי שיעשה כן.
- * האוכל סעודת שבת מבעוד יום, ומסיבה כלשהי אינו יכול לקדש בעצמו - הסתפקו הפוסקים, אם יכול לצאת ידי חובה בשמיעה מפי אדם שטרם קיבל שבת.
- * מי שאין ברשותו מזון, או שאוכל באמצעות צינור המיוחד לגופו ולא דרך הפה - פטור מקידוש; אך מי שאינו אוכל דגן, ומזונו מירקות וכדומה בלבד - חייב בקידוש, וישמע קידוש מאחר.

קידוש שלא על היין

- * יש אומרים שבמקום שאין מצוי בו יין, ועיקר שתיית בני המקום היא ממשקה אחר - ומכונה משקה זה 'חמר מדינה' - ניתן לקדש עליו; ובלבד שלא מדובר במים. ויש חולקים.
- * בהמשך לאמור: יש הסוברים שמן הדין ניתן לקדש על 'חמר מדינה', אך בקידוש הלילה, אם אין ברשותו יין, יקדש דווקא על הפת. ואילו ביום - יקדש דווקא על חמר מדינה. וכן הלכה.
- * מי ששתיית יין מעיקה עליו, רשאי לקדש על הפת אף כשבידו יין. ואם נהנה מהיין, אלא שהפת חביבה עליו יותר - נחלקו הפוסקים אם צריך לקדש על היין, או שאף הוא רשאי לקדש על הפת.

אגעדאנק

על פרשת השבוע

פרשת וישלח תשע"ח

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: gagedank@gmail.com

כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי ואחר עד עתה (לב, ה)

כתב רש"י: "גרתי - לא נעשיתי שר וחשוב אלא גר, אינך כדאי לשנות אותי על ברכות אביך שברכני הוה גביר לאחריך, שהרי לא נתקיימה בי".

אמר יעקב לעשיו, אבינו יצחק ברכני "הוי גביר לאחריך", והרי לא נתקיימה בי, דהיינו האותיות ב' ו' מתוך המילה "גביר" - לא נתקיימו, ונשארו רק שני האותיות ג' ו' ר', שאני נחשב כגר. וזה מה שכתב רש"י לא נעשיתי שר וחשוב אלא "גר", וכו' שהרי לא נתקיימה "בי" (גבעת פנחס)

עם לבן גרתי (לב, ה)

כתב רש"י: "גרתי בגימטריא תרי"ג, כלומר עם לבן הרשע גרתי ותרי"ג מצות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים".

איתא במדרש (הובא ב'חמשה מאמרות' וב'דמשק אליעזר' ועוד) שיעקב שמר רק את השבת. ויש להבין האין עולה בקנה עם חז"ל ששמר תרי"ג מצוות?

עוד יש להבין, במה שכתב רש"י שיעקב אמר "ותרי"ג מצוות שמרתי", ונקדים, עפ"י מה שמשופר, שאחד בא אל הרה"ק רבי מאיר'ל מאמשינוב, וסיפר ששידך את בתו, והתחיל לשבח בפי הרבי את החתן, ואמר שהחתן הוא מתמיד גדול, אולם הרבי לא גילה שום סימני התפעלות, המשיך ואמר שהחתן מתפלל בהשתפכות הנפש ובדבקות, ושיש לו מידות טובות, והרבי לא מגלה שום סימן התפעלות. הוסיף אותו אחד ואמר שהחתן גם יודע לשיר יפה, כאן נענה האדמו"ר ואמר: הא, זה מעלה מיוחדת! והסביר: זה שהחתן יושב ולומד ומתפלל ושיש לו מידות זה לא שבח, זה מדינא, זה מהדברים שמוטלים על כל יהודי לעשות, אמנם, לשיר יפה זה כבר מעלה שלא מחוייבים בה וזה מעלה שאין להחליף אנשים...

ובאמת, שישוד זה כבר איתא בגמ' (תורה לז, ב) שיחזקאל הנביא אמר "ואומר אהה ה' אלקים הנה נפשי לא מטומאה ונבלה וטרפה לא אכלתי מנעורי ועד עתה ולא בא בפי בשר פגול" אומרת הגמ' שא"ל להבין את הדברים כפשוטם, כי לא יתכן שמתפאר הנביא בזה שקיים התורה כפשוטו. לפי"ז נשאלת השאלה, מה השתבח יעקב אבינו שמר את התרי"ג מצוות? זה הרי חובה על כל יהודי!

ידועים דברי הרמב"ם (הלכות דעות פרק ו' ה"א) "דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר ריעו וחבירו ונהג כמנהג אנשי מדינתו לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים ולישב אצל החכמים תמיד כדי שילמוד ממעשיהם ויתרחק מן הרשעים ההולכים בחשך כדי שלא ילמוד ממעשיהם הוא ששלמה אומר הולך את חכמים יחכם ורועה כסילים ירוע ואומר אשוי האיש וגו' וכו'".

יוצא אם כן, שלהיות בחברת רשעים ולא ללמוד ממעשיהם, זהו בעצם נגד הטבע, א"כ, מובן היטיב שזה מה שאמר יעקב, "עם לבן גרתי" ומצד הטבע הייתי לומד ממעשיו, ואעפ"כ "תרי"ג מצוות שמרתי", וזהו אכן שבח גדול למאוד. (ראה כעין רעיון זה בספר "מחשבות מוצות")

בזה מובן גם כן המדרש הנ"ל, שהרי יעקב אבינו היה כל השבוע בשדה, ולא ראה את לבן, אבל בשבת חזר לביתו, יוצא שבמשך ימי השבוע לא היה את הניסיון, רק בשבת, וזה מה שאמר המדרש, שבדאי שיעקב שמר את התורה גם במשך ימי השבוע, אבל בשאר הימים לא היה בזה רבותא יתירה כמו בשבת, ועיקר גדלותו היה בשבת בחברת אותו רשע ולא למד ממעשיו.

ונסמך לכאן לפי (מובא גם ב'הגדה') מעניין זה של ללמוד מהשני, מזוית מעניינת: ר' דוניש מטלז ו"ל היה ממגבירים הגדולים והיחידים שכספם לא אבד בעת המהפכה ברוסיה. הוא נשאר גביר והגדיל את רוחו. שמו נודע כערליכער גדול ובעל חסד מפורסם. רבים וטובים היו נוקשים על דלת ביתו לצדקה והיו נענים ביד רחבה מאוד. הוא זכה להיות מגדולי תומכי התורה בדור.

סיפר ר' שלום שבדרון: כשהאלטער מנובארדוק היה מגיע אליו לבקשת צדקה, ר' דוניש היה פוסע לעבר הכספת, פותחה צהלה, ואומר: "קח ר' יוזל - ככל שתחפוץ". ור' יוזל היה לוקח!...

הוא עובדא שפעם הגיע אל ביתו תלמיד חכם מפורסם ובקש בתחנונים למען מטרה נעלה לאיזה דבר מצווה. הוא ביקש סכום מסוים (סכום גדול) אך ר' דוניש נתן לו הרבה פחות מהסכום שביקש.

אותו תלמיד חכם היה מאוכזב, וללא מחשבה נוספת שאלה אישית:

כשר יוזל מנובארדוק מגיע לטלז, כן אומרים, אתה פותח לו את אוצרותיך ואומר לו קח כרצונך. האם אני או המטרה שלשמה אני אוסף - פחות חשובים בעיניך?

ענה לו ר' דוניש, כשיצאלתם בפעמון וראיתי אתכם, הבחנתי שאתם לבושים בבגדים נאים, למה? יש לך סיבה פשוטה, התכוננתם הרבה בבית וגיהצתם את הבגדים כי הולכים לפגישה עם דוניש. וכשנכנסת, נתת לי ללכת ראשון, לא התיישבתי עד שאני התיישבתי ולא התחלת לדבר עד שסימנתי לך, ולמה אתה מכבד אותי? כי יש לי כסף? אם כן, אמרתי לעצמי, אני לומד ממך שהכסף זה דבר חשוב ואשמור אותו אצלי. אבל כשר יוזל מגיע הרי הוא יכנס לתוך החדר ומתחיל מיד להטיף לי מוסר עם ניגון: דונישקע דונישקע מה יהיה איתך, לא הכל זה כסף. כשאני שומע את זה אני לומד ממנו שכסף לא שווה כלום, ואני נותן לו כמה שרק רוצה שלפחות יעשה עם זה חסדים... (ציוני תורה)

עם לבן גרתי ואחר עד עתה (לב, ה)

וברש"י, עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי. המפרשים מביאים שלכן אמר יעקב לעשיו ששמר על תרי"ג מצוות, היות שיצחק אמר לעשיו "והיה כאשר תריד וכו'" שכאשר לא ישמור יעקב על המצוות יזכה עשיו בברכות, וכעת הרי בא עשיו על דבר הברכות. אמר יעקב לעשיו תדע לך ששמרתי על תרי"ג המצוות, ואין ביכלתך לקחתם ממני. ויזכר מאכן נקודה נפלאה בדרגת הענווה של יעקב אבינו, שאף כשהיה צריך להעיד על עצמו ששמר על המצוות לא אמר זאת בפה מלא: שמרתי על כל המצוות" אלא דרך רמז וגימטריא "עם לבן גרתי", שכן "ההללך זר ולא פיך", ויעקב לא יכול להוציא שבחים על עצמו בפה מלא.

הנה בביתו של לבן הי' יעקב אע"ה מוטריד מאוד, והי' לו ביטול תורה הרבה ע"י עסקיו עם לבן שלא הניחו להרגיע כלל והוצרך לחשוב תחבולות איך להנצל מרמאותיו. ואילמלא לא בא עליו לבן בעקיפין והי' לבו מופנה להיות עמל בתורה לא הי' מכניע עצמו לעשו כל כך, דבזמן שקולו של יעקב בבתי כנסיות ובבתי מדרשות אין הידים ידי עשו (מדרש ילקוט פ' טו) ובלא"ה אין שליטה לידי עשו, והיינו ששלח לו: אל תתמה במה שאני מכניע עצמי אליך הגם ששמרתי תרי"ג מצוות מ"מ לא הי' ביכלתי ללמוד מחמת מעשיו הרשעים של לבן והיינו דאמר "ולא למדתי" ע"י "מעשיו הרעים" של לבן, אבל כשיעורני השי"ת ויהי לי הרחבת הדעת ללמוד וללון בעומק הלכה אז בלאו הכי אין הידים ידי עשו.

כאשר שהה מרן הגרי"ז זצ"ל מבריסק בעירת המרפא "קריניצא" היה שם באותו זמן גם הרב של לעמבערג, חתנו של רבי לייב ברוידא זצ"ל. פעם אחת כשטייל מרן הגרי"ז זצ"ל ברחובות העיר לצורך בריאותו, נתלה אליו הרב הנ"ל, וחזר בפניו על דבר תורה שאמר לבני קהילתו בשבת.

הנה כתוב בריש פרשת וישלח שאמר יעקב אבינו ע"ה "עם לבן גרתי" ומביא רש"י "ותרי"ג מצוות שמרתי, ולא למדתי ממעשיו הרעים". ולכאורה קשה האין היה ביכולתו של יעקב אבינו לשמור על כל התרי"ג מצוות, והרי לבן הארמי ביקש לעקור את הכל, ובודאי היה בכל עת מפריע ליעקב כאשר בא להתפלל וללמוד, והיה עומד עליו לבלבלו ולהטרידו... אולם התירוץ הוא, שעל זה התכוון יעקב באומר "ויהי לי שור וחמור" דכוונתו לומר שלכן היה בעיניו כשור וחמור, שלא התחשב בו ולא התפעל ממנו כלל, ולכן לא למד ממעשיו הרעים.

כאשר הלך הלה, אמר מרן הגרי"ז זצ"ל כי אף אמנם שאין זה הביאור הפשוט בפסוק [שהיה כתוב ועבד וגו', משמע דאיירי דהו ליה בהמות כפשוטן] מכל מקום עצם הדבר נכון הוא שאם נותנים חשיבות במידה כל שהיא לרשעים אף בדבר פלוני או בתכונה פלונית שלהם על כרחו ילמד ממעשיהם...

משא"כ כשמבטלים האדם בליבו לחלוטין, והם חשובים בעיניו כבהמות, כ"שור וחמור", אזי לא ילמד מהם מאומה שכן חשובים הם אצלו כשור וחמור.

והביא מרן הגרי"ז זצ"ל לדברי הרמב"ם בהלכות דעות פ"ו ה"א "דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחבירו וכו' ומדגיש הרמב"ם "רעיו וחבירו" כי כאשר הם אצלו "כשור וחמור" אינו נמשך אחריהם. (עובדות והנהגות לבית בריסק) ויירא יעקב מאד ויצר לו (לב, ה)

יש להבין ממה פחד יעקב, ומהי הכפילות "יורא" ו"יצר"? וברש"י - יורא שמא יהרג ויצר שמא יהרוג את אחרים.

ה"מלבי"ם" פירש וכן הוא ב"אהבת יונתן", שכשהרגיש יעקב שיש לו מורא בליבו, מיד "יצר לו" על כך שהוא מתירא, ודאג על שאינו שלם במידת הבטחון.

הרבה מהמפרשים תרצו ש"אחרים" היינו רבי מאיר, שיצא מבני בניו של עשיו. וחשש יעקב שמא יהרוג הוא את "אחרים" שאם יהרוג את עשיו לא יולד רבי מאיר.

ב"אמרי שפר" מביא לפי הנ"ל, שהרי יעקב קנה את הבכורה מעשיו, והיה זה קנין על "דבר שלא בא לעולם", שהרי עדיין לא היה עבודה בבית המקדש, ורבי מאיר הוא ס"ל שקנין שבדבר שלא בא לעולם קונה (יבמות צג), ויעקב אבינו טען ש"קים ליי" כרבי מאיר, אבל כעת שאם יהרוג את עשיו, ממילא לא יצא ממנו רבי מאיר, וממילא תיבטל המכירה.

ואילו בכלי יקר מפרש שיעקב ידע שעשיו אמר "יקרבו ימי אבי למות ואהרגה את יעקב אחי", וכיוון שראה יעקב שעשיו בא להרוג, חשש שאולי כבר נסתלק יצחק, וזה הכוונה "יורא יעקב" מעצם זה שעשיו רוצה להרוג, "וייצר לו" שמא מת אבינו יצחק.

ויירא יעקב מאד ויצר לו (לב, ה)

כתב רש"י "ויירא שמא יהרג, ויצר לו אם יהרוג הוא את אחרים". אפשר לבאר על פי מעשה שמביא רבינו ה"בן איש חי", שפעם היה במלך צרפת, שהיה לו יועץ חכם חוזה בנכונים ובקי באצטגנינות, והיה מגיד לו תמיד נסתרות ועתידות, והמלך היה מאמין בו מאד לרוב חכמתו, ויעשיריו ויכבדהו, והנה יום אחד נהפך לב המלך עליו, על ידי הולכי רכיל שדיברו לשון הרע על היועץ מרוב קנאתם בו, שכאילו קשר היועץ קשר עם אויבי המלך להדיחו ממלכותו, ותיכף גזר אומר להביא לעליו את היועץ ועלה בדעתו להיכנס עמו בדברים טרם יהרגו כדין מורד במלכות.

והנה כאשר הובא החוזה בכוכבים לפני המלך, פנה המלך בשאלה, האם יש בידך לחזות מה צפוי לך בעתות כאלה? ויאמר החוזה יש ויש, אמר לו המלך, אם כן הגידה

נא לי יום מותך, ויבהל החוזה מאד שהרגיש כי רעה נגד פניו, ויתבונן לחשוב במשטר הכוכבים בלחות שלפניו, ויעש כן בחכמה למראה עיני המלך כאילו הוא רואה במשטר הכוכבים והמזלות, ואחר איזה רגעים השתנו פניו והנה אימה חשכה גדולה נופלת עליו ויאמר למלך: אדוני המלך, הכוכבים גילו לי כי סכנה גדולה מרחפת על ראשי, אולם צר לי מאוד כי על ידי הכוכבים נודע לי שיום מותי יהיה לפני יום מותו של המלך ג' ימים, ולא על עצמי אני דואג אלא על אדוני המלך, כי קרב קצו וקץ ממלכתו האדירה... וישתומם המלך למשמעו אזניו, כי דברי החוזה הטילו עליו אימה ופחד, ויירא לנגוע בו, ואז הוציא לאור משפטיו ויצא זכאי לפני המלך, ואדרבה, שם המלך משמר ללוות את היועץ בכל אשר ילך, כי האמין שדברי חזונו יבואו באחרית הימים, ועל זה נאמר קהלת ז' י"ג "החכמה תחיה בעליה". והנמשל, הנה ידועים דברי חכמינו (סוטה י"ג) שרבקה נתנבאה שיעקב ועשו ימותו ביום אחד כמו שנאמר "למה אשכל גם שניכם יום אחד". לכן פחד יעקב שמא יהרוג את אחרים שאם יהרוג את עשיו, הרי גם הוא ימות.

לבוש יוסף בשם הגר"ע יוסף זצוק"ל

ויאמר אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה. (לב, ט)
על מה הסתמך יעקב שהם ישארו לפליטה?

בספר חנוכת התורה תירץ כך: דהנה איתא במדרש שמחנה אחת היתה רחוקה ממחנה השניה מהלך יום, וידוע שיעקב הלך בהמחנה הראשונה. והנה רבקה אמרה למה אשכל גם שניכם יום אחד שיעקב ועשו ימותו ביום אחד. אם כן לפי זה אם יהרוג עשו המחנה ראשונה ויעקב בתוכם אם כן ימות עשו גם הוא קודם שיבא להמחנה השניה. דהא עד מחנה השניה היה דרך מהלך יום והוא עלול שימות ביום אחד כנזכר לעיל. אם כן יהיה המחנה השניה על כרחו לפליטה.

חנוכת התורה

עוד יש במפרשים, שהיות ותפילה עושה מחצה, ידע שמחנה אחד וודאי ישרא.

ויאמר שלחני כי עלה השחר (לב, כז)

וברש"י, שהגיע זמנו לומר שירה. בספ"ק עבודת ישראל הביא לבאר, שידוע שהשטן בעצמותו אינו רוצה שישמעו לקולו ושיחטאו, אלא שתפקידו הוא לפתות את האדם, כדי שיתגבר האדם ויקבל שכרו על זה, ואם מפתה אדם לעבור עבירה, תקוותו שהאדם לא ישמע איליו, ואם האדם נכשל, הרי זה מצער.

והנה כאן יעקב אבינו שהיה בעל כח גדול, ובכל זאת לא השתמש בזה לשום תאוות, וכעת שנלחם עמו בפנים בפנים, והתגבר על היצר, הרי שהמלאך שמח שמחה גדולה למאוד, שיעקב אבינו עמד בצדקתו ונצחו, וממילא הגיע זמנו לומר שירה על שיעקב אבינו נצחו.

עבודת ישראל

מאוצרות המגידים

וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום (לב, ד).

וישלח יעקב מלאכים, מלאכים ממש, ב"ר (רש"י). וביפ"ת (כאן) מביא מהילקוט, שהיה מבקש לשלוח שלוחים אל עשו ולא היה אדם רוצה לילך שהיו מתיראים, עמד ושלח מלאכים.

הנה לפנינו דבר פלא, ועשו נגש עם מלאכים ממש - ואינו מתיירא מהם כלל! ואם היה עשו כפי המצטיי בעינינו, כגס ושפל, הרי שהיה צריך להתיירא ולפחד מפגישת המלאך, ונמחיש מטעם האין נאיית פגישת אדם עם מלאכים.

פגישה עם מלאכים

מעשה בהפגש חיים וצ"ל אשר סיפרו בעצמו לפני תלמידיו, ור' שלום מאיששוק - שהיה בין השומעים, סיפר זאת לר' ברוך בער זצ"ל, ואנו שמענו את כל המעשה מפלוגי שנחבא בחדרו של ר' ברוך בער בעת שר' שלום מאיששוק סיפר זאת.

וכה סיפר החפץ חיים:

ביותי בן חמש עשרה שנה, פתח הח"ח, נסעתי ללמוד בישיבתו של ר' נחומקה הורודנער זצ"ל, והבחינו התלמידים שמידי לילה לאח הצות, היה נעלם ר' נחום לזמן מה, וכאשר בדקו אחריו, מצאו שהולך הוא לביהכ"ס שבעיר שהיה באותה שעה ריק מאדם. נפשי חשקה לדעת מעשיו של הרבי לאחר הצות הלילה, ממשיך הח"ח לספר, הלכתי לאותו ביהכ"ס לתפילת ערבית, וכשכל הקהל שבו לביתם נחבאתי בעזרת נשים מתחת הספסל, עד שנעל השמש את הביהכ"ס והלך לו.

בשעת הצות ליל, שמעתי את קול חריקת המנעול, והבנתי כי הרבי נכנס כעת לביהכ"ס, רעד חלף בגופי, התבוננתי בדריכות מבעד למחיצה לראות ולהתבונן במעשיו של הרבי זצ"ל, והנה ר' נחומקה עלה על הבימה, והכניס ידו אל אחת התיבות של ה"שמות" שעמדו שם, ומוציא מתוכה איזה ספר, וכנראה שהיה זה ספר קבלה, והחל מעיין בו.

וכאשר החל ללמוד בו ראייתי לפתע אש סביבותי... רעדה אחזתני ורציתי לצעוק - גואלך, עס ברענט א פייער! (הצילום אש מתחלפת) אך הרגשתי שלא מדובר באש טבעית, עמדתי איפוא בשתיקה ולא הוצאתי הגה, אך רעדתי כולי ושיני דא לדא נקשו, מספר הח"ח, וחשבתי שנשמתי פורחת מתוכי! מרוב פחד!

כך נמשך הדבר כשעה שלימה, וכאשר סגר את הספר נעלמה האש! לגודל המראה הנורא הלזה - מסיים הח"ח את סיפורו, לא היה בכוחי לעמוד על רגלי והמשכתי לשכב על הספסל עד אור הבוקר, כשכל גופי ורעד מפחד המראה הגדול.

הנה לפנינו מושג מה על חזיונות שמיימים, ואיך הרגיש הח"ח בעת שראה רק את האש! אכן ראיית מלאך ממש, שזוהו כבר חזיון יותר נורא, הלא הפחד והמורא, גדול שבעתים! ואל תאמר אשר רק בדורותינו אנו הפחד הוא כה רב, אלא אפי' בדורות הקודמים שהיו רגילים לראות מלאכים, היה פחדם ומוראם מראות מלאך לאין ערוך, וכפי שמצאנו בדוד המלך ע"ה.

"והמלך דוד זקן בא בימים ויכסוהו בבגדים ולא יחס לו" (מלכים א, א), ופירש רש"י, לפי שראה את המלאך וחרבו שלופה בידו, נצטטן דמו מיראתו, ואף שראית המלאך שראה דוד היה שנים רבות קודם, הנה לגודל המורא, לא מש המחזה מדוד כל ימיו, ואף בעת זקנותו עדיין פוחד הוא ודמו צונן!

עשו אינו מתירא מן המלאכים

כעת נשוב לתחילת דברינו ונתאר זאת לפי מושגי זמנינו... הנה יושב לו עשו במשרדו... שקוע במחשבות מלחמה הניצבת לפניו עם יעקב אחיו... וכדרך העולם העמיד לו שומרי ראש מגיבורי הדור, לימינו ושלמאלכו... ואף סגור ומסוגר בכמה דלתות... ושאר חייליו עומדים נצבים וזריקים סובבים בחצר לשמור הפתח...

ולפתע רואה הוא לנגד עיניו - מלאכים ממש!... [שהרי אין עיכוב חומרי לפנייהם ובודאי שלא הזוקקו להכנס דרך הפתח לאחר "סידור פגישה" עם עשו...] והלא תיכף בראותו אותם לפניו, היתה צריכה בהלת מות לאחוז בנפשו, וליפול מכסאו ארצה מתעלף מפחד!...

אך לא כך אירע, עשו לא הוכה בהלם, ואף לא נתקף בפחד... ואדרבה! נשאר עומד באדישותו ושלותו, ואף השיב כנגדם בתשובת מלחמה! כמבואר בפסוק - "וישובו המלאכים אל יעקב וגו' וגם הולך לקראתך וארבע מאות איש עמו".

הרי, שאותו עשו הנדמה בעינינו לאדם שאינו משיג דברים מרוממים, ואינו אלא רשע פשוט ונבזה, אשר שפת המקל שפתו, הראה כוחו שאינו נרתע גם ממלאכים... ולא עוד, אלא שדוקא דברים גבוהים שהבנתם תלויה בדקות ובעדינות הנפש, הם הם שהרתיעו את עשו! וברמיזה קלה כבר הבינם, כמבואר (במד"ר ע"ה), ואף יעקב היה מזכיר לעשו שמו של הקב"ה כדי ליראו ולבהלו, דכתיב "כי על כן ראיית פניו כראות פני אלוקים" וגו'.

הנה למדנו, כי אף מי שמשתעשע עם מלאכים, ולא רק שמשתעשע עם מלאכים אלא גם מתירא שמשמו של הקב"ה כמו שלמדנו מדברי המדרש שיעקב היה מזכיר את שמו של הקב"ה כדי לבהלו, עם כל זה יכול להיות... עשו הרשע!!!

הארכנו בכל הענין יען כי חושבים העולם שעשו הרשע אינו שייך לנו... כלומר שאנו אין לנו צורך ללמוד מעשו ולהיזהר על עצמנו, כי אין ענו עומדים בדיוטא התחזונה כעשו הרשע... אלא אדרבה עשו היה בעל השגה, ועם כל זה עשה מעשה רשעות! כך יש אנשים שרוצים לעשות מעשה צדקות ולבסוף עושים מעשה רשעות, מחרפים ומגדפים... והכל לשם שמנים... אם אם יודעים אנו שעם כל ה"לשם שמנים"... ואף אם ראיית מלאכים ופחד משם ה', וכו', אפשר להיות עשו הרשע, אזי יודעים אנו שיש להיזהר!...

רשע לשם שמנים

כוונתנו בזה, על מעשים נבזים מלאי רשעות, שמצופים מבחוץ עם יראת שמנים יוקדת שמביאה לעשייתם!

והנה דוגמא לדבר - מעשה שהיה.

בבהכ"ס אחד אירע ב"שבת זכור" שהבעל קורא הקבוע נעדר לאונסו, חפשו המתפללים ותרזו אחר בעל קורא זמני שימלא מקומו של זה הקבוע, לבקשת המתפללים נעתר נער צעיר, שלא מכבר מלאו לו י"ג שנים, שידע הקריאה, ועלה אל הבמה וקרא את הפרשה, הכל הלך למישרים, עד שהגיע למפסיר - פרשת זכור! כאן הופרה הדומימה ונעצרה המשך הקריאה, לקולו הרועם של אחד מן המתפללים שחשש לצאת ידי חובת האדורייטא, על סמך חזקה דרבה גרידא, וגער בנער לעיני כל, אתה לא "גדול!" רד מהבימה.

כאן כמה סערה בין המתפללים, חלקם הצטרף ל"חששות" וחלקם טענו שאין חשש, ובתוך כך מביט "הצדיק הגדול הלזה"... אל פני הנער לראות ולבדוק אם "גדול" הוא... היש לו תמימת זקן אם לאו, ואילו חלק מן הציבור טען, כי החושש דבר ייצא לחדר סמוך וישמע שם ה"זכור" מפי מבוגר שנתמלא זקנו, אבל לא על חשבון נער צעיר שעשה עמו טובה בעת שנעדר הבעל קורא הקבוע.

זה בכה וזה בכה... ובנתיים הנער שהטיב עם הציבור, נהפך כתצוגה לעין כל, לדיון הלכתי מעמיק... וזבע פניו משנה חליפות, וכדאמרו בגמ' על המתבייש ברכים אזיל סומקא ואתי חיורא, ופני הנער חפו.

סוף הדבר היה שזה"צדיק" המחמיר דנן, בעזרתו גבר על כל הטענות שלא לבייש יהודי, ולא נותר בידי הנער ברירה אלא לרדת מן הבימה, ו"הירא שמנים" דנן נעמד במקומו ומחה את זכר עמלק בקריאת הפרשה, בעוד שזה עתה בייש יהודי ב"הידור נפלא", רח"ל, כאילו היה הנער מזרע עמלק שמצוה לרומסו!... כך נראה אותו בעל קורא החדש: עשו לייט זכור! (עשו קורא זכור)...

שפתיים דולקות - ולב רע

כך נראה "רשע לשם שמנים"... בפיו מתהדר על הידור מצוה ואילו מעשיו, הם מאלו שאין להם חלק לעוה"ב! ואכן כינויו הנ"ל הולם אותו, כאשר הוא מזכיר את עשו, שאמר בו הכתוב, "כסף סיגים מצופה על חרש שפתיים דולקות ורב וע"י" ששפתיו דולקות לקיים מצות מחיית עמלק, אבל "לב רע", שלבו לב רע לעשותו על חשבון נער צעיר.

מעשה מחויד נוסף שמתנו מעד ראייה שנוכח בעת מעשה, המעשה זה אף הוא כקודמו שמוטב שהיה משל ולא נמשל... אך עולה על הראשון בכך שכבר הובא כל המעשה בדבריו של ר' ישראל בא' ממאמריו, ובעוד שר' ישראל הביאו כמשל בעלמא שמענו אנו לדאבוניו שהיה זה בפועל ר"ל!

פלוגי שהיה נמוך קומה מאוד, נודמן לירושלים ושחח עם כמה אברכים על ענין מה, בעודו משוחח עמם נודמן למקום יהודי "ירא שמנים" ומהדר במצוות... ומשראה את נמוך הקומה, נזכר בהלכה המחייבת לברך ברכת משנה הבריות, והמחמיר הלזה שהיה גם בר אוריין כנראה, העלה ברעיונו "הידור נפלא" ניגש אל נמוך הקומה, נטלו בידי והגביהו - כדון 'חפצא דמצוה' שמצוה ליטול ביד!... בנסיף ל"מעלותיו" היה אף "מחבב" ומדקדק בברכות השבח, ומפני כך החל להתנענע בסילודין לכוון לבו אל הברכה לקילוס עילאה, ובעוד שהנמוך קומה המוסכן, מנוענע ביד "הצדיק" כאילו לולב הוא ביד מהדר במצוות, פתח את פיו "שפתיים דולקות", ובירך ברוך אתה ד... משנה הבריות!...

אין מן הצורך להאריך בגנות הענין, רק נוסף, שמן הסתם מעשים "וחומרות" כעין אלו ודומיהם אינם מצויים אלא כשנעשים בפני אחרים... להתכבד בעיניהם להיחשב כירש, ואתו פלוגי שהוריד את הנער מן הבימה לחומרם בקריאת התורה, נוכל לבדוק לפי היותה על קנקנו באם הוא יתפס באיוו שאלה הלכתיות, האיך תהיה תגובתו... וכן אותו פלוגי המהדר "בברכות" השבח כשרואים אותו בני אדם ועל דמו של יהודי נכלם, האם מהדר בין הוא בין כותלי ביתו כשאין איש וראוהו, בברכת אשר יצר ג"פ?!

עשו הרשע אף הוא כן, לפני אביו מחפש להתכבד ולהראות רוב צדקותו, לפיכך מרמזה ושואל כיצד מעשרין את המלח... אך בלבו פנימה מקוננת המחשבה "קרבנו ימי אבל אבי", וכבר דיממה חז"ל לחזיר שפושט טלפיו ואומר כשר אני! ויש להערים הדבר במשל החזיר, שהמחמיר דוקא כשרואים אותו אחרים - דומה הוא לחזיר, ומשום שהחזיר ידוע לכל כי אינו כשר, אך כ"ז החזיר פושט טלפיו, וחושב להשתבח ע"כ כך בפני רואיו על כשרותו, אך כמה מנוחך הוא - שאינו אלא חזיר...

מ"כ המהדר בחומרות וחושב להתכבד על הידוריו וכשרותו בקלון חריו דומה הוא לזה ממש, שהוא עצמו אמנם אינו רואה וחס בנגע עצמו, אך העומדים כנגדו רואים ומראים באצבע שאינו אלא אדם הדומה לחזיר!...

(לב שלום)

נשאלתי שאלה, ואני מודה: לא ידעתי את התשובה. התורה הקדושה מספרת שעשו לקח כל אשר לו והלך לשעיר "מפני יעקב אחיו" (בראשית לו, ו). פירש רש"י: מפני שטר חוב של גזרת "כי גר יהיה ורעך בארץ לא להם ועבדום ועני אתם" (בראשית טו, יג). ונדהה לנצח. כי אמר: אלך לי מכאן, אין לי חלק לא במנתה שנתנה לו הארץ הזאת, ולא בפרעון השטר... וקשה, לפי זה, שהרי שבת לוי לא נשתעבדו במצרים (שמות רבה ה, כ) ולא פרעו את השטר, ויש להם נחלה בארץ. שכך אמרו במשנה (מעשר שני פ"ה ה"ד, ונפסק ברמב"ם) שלי מביא בכורים וקורא, לפי שיש לו נחלה בארבעים ושמונה ערי הלויים (עינין בתוספות וצל"ח ברכות כ"ב ע"ב, כפי שמ"ס סוכה לח ע"א, "מגן אברהם" קפ, א)!

ועוד: לפני מתן תורה נאמר: "וישלח משה את חתנו וילך לו אל ארצו" (שמות יח, כז). ואמרו על כך במדרש (פסיקתא דרב כהנא יב, טז): זהו שנאמר: "לב יודע מרת נפשו", ולפיכך "בשמחתו לא יתערב זר" (משלי י, י). אמר הקדוש ברוך הוא: ישראל היו משועבדים בטיט ולבנים במצרים, ויתרו יושב בתוך ביתו השקט ובטח ובא לראות בשמחת התורה עם בני? לפיכך: "וישלח משה את חתנו!"

יתרו לא זכה להיות נוכח בקבלת התורה, משום שלא היה בשעבוד חומר ולבנים במצרים. ובני שבט לוי, לא זו בלבד שזכו להיות, אלא משה רבינו הוא מנחיל התורה, ואהרן ובניו במחיצה הקרובה ביותר אל ההר (רש"י שמות יט, כד). ולא עוד אלא שישאל חששו שעיקר התורה לבני לוי נתנה (רש"י דברים כט, ו). והרי לא היו בשעבוד חומר ולבנים! שאלה קשה!

שבתי לביתי, ועיינתי ומצאתי את התשובה.

בספרים הקדושים מובאים דברי הזוהר הקדוש (ח"א כז, א) על הפסוק: "וימרו את חייהם בעבודה קשה בחמור ולבנים ובכל עבודה בשדה" (שמות א, יד), "בעבודה קשה" זו קושיא. "בחמור" זה קל וחומר, "ולבנים" בלבון ההלכה, "ובכל עבודה בשדה" זו ברייתא. והענין שכאשר פיתה פרעה את ישראל לבוא ולעבוד, לא באו בני לוי (שמות רבא ה, טז) משום שקבלו עליהם עול תורה, וכל המקבל עליו עול תורה פורקים ממנו עול מלכות (אבות פ"ג מ"ה), ולפיכך נפטרו מעבודת הפרך ("שפתי כהן" במדבר א, טז).

עכשיו הכל מובן -

עשו הלך להר שיעיר לרעות את מקנהו, ויתרו ישב שוקט בביתו. אבל בני לוי היו במצרים, אלא שהמירו את העבודה הקשה בחומר ולבנים ובכל עבודה בשדה בעמל תורה בקושיות ולבון ההלכה. היש עוד פלא בכך שבמתן תורה זכו למלאו הקירבה, והם נהנים מיבול הארץ המובטחת בלי טרחה!

במדרש (בראשית רבה ט, ב) כינו את אליעזר עבד אברהם בכינוי: "עבד משכיל" (משלי יז, ב). ובארו: ומה הייתה השכלתו, אמר: "כבר קללתו של אותו האיש בידיו" שהיה בן כנען, שנתקלל: "ארור כנען, עבד עבדים יהיה לאחיו" (בראשית ט, כה). ואז, "שמא יבוא כושי אחד או ברב אחד וישתעבד בו, מוטב לי להשתעבד בבית הזה" - בבית אברהם. ואיזה שעבוד, להיות דולה ומשקה מתורת רבו (יזמא כח ע"ב), זקן ביתו המושל בכל אשר לו (בראשית כד, ב) - "ולא בבית אחי"!

כמה נפלאים דברי רבי יהודה הלוי זצ"ל: "עבדי הזמן, עבדי עבדים הם. ועבד ה' הוא לבדו כפשי", שהרי "אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה" (אבות פ"ו מ"ב), "על כן, בבקש כל אנוש חלקו, חלקי ה' אכסה נפשו!" (איכה ג, כד).

במקום להיות עבד לעבדים - ובכלל זה עבד ליצריו ומאוייו - נהיה בכלל "עבדך מלך, כמלך!" (שבוועות מז ע"ב).

אברהם אבינו היה לעבד ה', וזכה לחיים שהם מעין עולם הבא (בבא בתרא ז' ע"א). אליעזר היה לעבדו, ונכנס עמו לגן עדנו, ולקבלת רבותינו נכנס לגן העדן בחייו (ילקוט שמעוני בראשית כד)!

וברירה זו נצבת בפני כל אדם -

זכה אדם והוא בגן העדן, ואת ה"לעבדה ולשמרה" הוא מקיים בלימוד התורה ושמירת מצוותיה. לא זכה, מגורש הוא עצמו מן העדן, ואת ה"לעבדה ולשמרה" מקיים הוא בגזרת "בזעת אפיק תאכל לחם", ובעצבון יאכלנה כל ימי חייו, כפליים כיוולדה רחמנא לצלן!.

ונספר -

עיר המלוכה וינה היתה מקום מושבם של טובי הרופאים, גדולי הפרופסורים בעולם. המונים נהרו ובאו למצוא מזור לתחלואיהם, בהם רבים שהפריטה אינה מצויה בכיסם. הבריאות מעל לכל, "וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו" (איוב ב, ד), ויציא לרופאים ולתרופות. אבל לדמי אכסניה לא השיגה ידם. היה בוניה יהודי אמיד, שזכה במצוה זו. ביתו היה פתוח לרוחה, שימש אכסניה חיים לכל חולה וסובל, אף עזר להם בכספו ויצר קשרים עם הרופאים המומחים ובתי החולים. ביתו היה כמדבר, אסקופה הנדרסת, הפקר לכל. הוא שמח בכל אורח, ראהו כדרון השלוח ממרום. אבל לאשתו, זה הפריע. נכספה לפרטיות, חשה כאלו התגוררה בבית נתיבות הומה, דחקה בו שישים לזה קץ.

נקלה בכך הקלע, או לוי אם ישמע ואוי לו אם יסרב. באותם הימים, תחילת אלול שנת תרפ"ה התקיים בויהא מעמד אדיר של כבוד התורה, נערכה בה הכנסיה הגדולה הראשונה של אגודת ישראל, בראשות ה"חפץ חיים" זצ"ל שנשא בה את נאום הפתיחה. החליט לעלות לאכסנייתו של החפץ חיים ולשאול בעצתו. כולות הכל, חסד מתחיל בבית. "צדק משלך, ותן לו" (בבא בתרא פח ע"ב), דלא מקרי צדקה, אלא הנותן משלו (תוספות קדושין ח ע"ב). אולי באמת אין לו רשות לעשות חסדים על חשבון הבית, ביתו זו אשתו" (ריש יומא) -

בעל האכסניה של ה"חפץ חיים" הכירו. אמר שה"חפץ חיים" סועד עתה פת שחרית. וכניסו אל הטרקלין, ולאחר הסעודה ישטח מבוקשו. עלה, ועמד מן הצד. ה"חפץ חיים" אמר כהרגלו מומזר: "ה' רועי, לא אחסר" (תהלים כג), כפי שפסק ב"משנה ברורה" (סימן קע, א), "שהוא מדברי תורה ותפלה על מזונותיו", וסיים בפסוק: "אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי, ושבתי בבית ה' לארץ ימים". פתח ואמר: הפתגם השגור אומר, שהטיף עושה גם מהבא אשפה, "איזהו שוטה, המאבד מה שנותנים לו" (חגיגה ד ע"א), ואלו הפיקח עושה גם מאשפה הזב -

מעניקים לאדם עושר, זהב. אם פקח הוא, עושה בו צדקה וחסד ותומך תורה, והזהב הופך לאוצר נצח. אם טפש הוא, מרבה בו מעדנים ותפנוקים, ועושהו לאשפה...

ומעניקים לאדם אשפה, רחמנא לצלן! נקצבים לו יסורים, ה' ירחם. "העולם הזה, נוה התלאות" (ספר הישר, שער ו). אם פקח הוא, יעבור אותם ב"חיי צער תחיה ותתורה אתה עמלי" (אבות פ"ו מ"ד), כי "אין לך אדם בלא יסורים, אשרי מי שיסוריו באים עליו מן התורה" (בראשית רבה צב, א), וכמו שאמרו (בסנהדרין צט ע"ב) על הפסוק "אדם לעמל יולד" (איוב ה, ז), והם עמלים, אשרי מי שעמלו בתורה, ואז הופך הוא את ה"אשפה" ל"זהב". כי "אנו עמלים, וכל העמלים. אנו עמלים ומקבלים שכר [גם עבור העמל], והם עמלים ואינם מקבלים שכר" (ברכות כח ע"ב) -

יש לך אדם - המשיך ה"חפץ חיים" - נגזרו עליו יסורים, עגמות נפש. והוא מכניס אורחים, הם יסוריו, ונרגנים, ויש כפוי טובה, ויש שאינם כה נקיים. והוא סובל. כמה שריר יקבל על כל הבלגה וסבל, ועם זה נפטר הוא בכך מהיסורים שנקצבו לו. ואם בגלל זה סובל הוא מאשתו, אולי לנו מושג איזה סבל זה, שכבר אמרו: "כל ימי עני רעים" (משלי טו, טו) זה הסובל מאשתו (סנהדרין ק ע"ב), "כל רעה, ולא אשה רעה" (שבת יא ע"א) - כמה צרות חוסך הוא, מלבד השכר המועות לו!

והוא שבקש דוד המלך עליו השלום: "אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי". רבונו של עולם, אם נקצבו לי רדיפות, שתהינה רדיפות מצד טוב וחסד שאעשה. "ושבתי בבית ה' לארץ ימים", ירבה שכרי בעולם שכולו ארוך (קדושין טז ע"ב), וארויח ביגין. כך יוצרים "אשפה" זהב! וקיבל תשובה, עוד בטרם פצה פיו לשאול!

ושמעתי על כך ספור נפלא בילדותי.

אדם הזדמן לנמל הגדול באודסה, וראה ספינות באות ופורקות מטען, סחורות שהביאו ממדינות הים, וטוענות תבואה וסחורות המיועדות לארצות רחוקות. לפתע צד עינו ספינה, שטוענים אותה באבנים כבדות!

פנה לרב החובל שעקב מהרציף אחר הטענה, ותמה באזניו: "תבואה וסחורות, מובן, אבל אבנים, למה? וכי חסרות אבנים בגמל היעד?"

ענהו הקברניט: "התשובה פשוטה. אניה ללא משא צפה על פני המים ועלולה לאבד את שווי המשקל ולטבוע בסערה. חייבת היא להיות עמוסה במדה מסוימת של סחורה, שתשקיעה במים עד ירכה. כל ספינה יוצאת מכאן טעונת סחורה. לי אין סחורה לקחת, אני יוצא ליבא סחורה ממדינת הים. לכן בדרכי לשם אני טוען אבנים שיכבדו ויצאו" -

ללמדנו שאם אין נוטלים סחורה, טוענים אבני משא!... (הגדת)

שאלה המתעוררת בפסוקים נוגעת לדבריו של עשו ליעקב. יעקב אבינו שולח מנחה לעשו, והנה הוא רואה את עשו בא, הוא חוצה את העם שאותו לשניים, מעמיד את הילדים כל אחד במקומו, ומתקרב לעבר אחיו עשו.

המפגש המתואר בפסוקים מתחיל בין יעקב ועשו (שם ד): "וירץ עשו לקראתו ויחבקוהו ויפל על צוארו מכך מתבונן עשו ורואה את הנשים ואת הילדים אשר שייכים ליעקב. אז שואל עשו (שם ח): "מי לך כל המחנה הזה אשר פגשתי". משיב לו יעקב: "למצא חן בעיני אדני".

כששומע זאת עשו הוא מגיב: "יש לי רב... יהי לך אשר לך", ורש"י מפרש: "כאן הודה לו על הברכות".

כל הענין כולו תמוה ביותר: במשך שלושים וארבע שנה זועם עשו על יעקב ומתכנן לנקום בו באופן הגרוע ביותר.

מלבד ענין גזלת הברכות, נוטר עשו עוד 'חשבון' ישן עם יעקב על שנטל ממנו את הבכורה בהיותו בן חמש עשרה. מהספור על הבכורה על הברכות עברו ארבעים ושמונה שנה. ארבע עשרה שנה עשה יעקב בישיבת שם ועבר ויודו עשרים שנה בבית לבן אם כך, הרי אלו שמונים ושתיים עשרה שנים רצופות של כעס וטינה!

בארבע עשרה שנות למודו של יעקב בישיבת שם ועבר המתין עשו בשקט, בעשרים השנים שבהם שהה יעקב אצל לבן הוסיף עשו לחכות.

סוף סוף הגיע הזמן להשיב לו מנה אחת אפיים על גזלת הברכות. לשם כך הוא גייס ארבע מאות שכניי חרב, ציד את כולם במיטב הנשק, רובי קלצ'ניקוב ביד ימין ו'אם עשרה' בשמאלו. ומדריך אותם לירות עד שיביאו לו את גלגלתו של יעקב...

במהלך הדרך כולה הם צועדים נחושים לנצח ב"קרב החיים" הצפוי מול יעקב שנוא נפשו של עשו. אפילו המנחות שנשלחות בזה אחר זה לעברו, אינן מצליחות לשכך את עצמת השנאה.

והנה מגיע רגע המפגש המיוחל...

בא עשו, נופל על צוארו של יעקב ושואל: "מה שלומך?... האם יודע אתה מדוע באתי? - הגעתי לאחל לך כל טוב, והברכות המדוברות, ובכן - שיהיו שלך, אחי. יהי לך אשר לך..." הייתכן?!

למצוא חן בעיני אדוני...

עשו שואל את יעקב: "מי לך כל המחנה הזה אשר פגשתי", ויעקב עונה: "למצא חן בעיני אדני".

את שאלתו של עשו מפרש רש"י בשני אפנים: על פי הפשט - זו המנחה ששלח יעקב, ולפי זה מובנת תשובת יעקב: המנחה, אכן, הגיעה כדי למצוא חן בעיני עשו ולשכך את כעסו.

על פי הדרש, אומר רש"י, ובאותו לילה שבו נאבק יעקב עם מלאכו של עשו, גם עשו ואנשיו לא ישנו. כת של מלאכים הגיעה אליהם והחלה לדחוף אותם אחורה, תוך כדי מכות עזות. מכות ממלאך, הן המכות הגרועות ביותר, משום שאפילו לא יודעים מהיכן הן הגיעו, ואיך להתגונן מהמכה הבאה...

"מי אתם?", שאלו המלאכים, ומשמעו שאלו הם אנשי עשו אמרו: "הכו הכו". המכות היו כה נוראות, עד שאנשי עשו החלו לצעוק: "עזבו אותנו, האם יודעים אתם מיהו עשו? בנו כה יצחק...", אולם המלאכים המשיכו להכות. "עשו הוא נכד לאברהם אבינו", ניסו האנשים לומר, אך המלאכים הוסיפו להכות, לבסוף צעקו: "עשו הוא אח של יעקב", ובאותו רגע אמרו המלאכים: "אם כך, הרי אתם משלנו... סליחה, זו טעות...", ועזבו אותם לנפשם... רק נעלמו אלו, והנה הגיעה כת נוספת, שוב חזרו המעשה על עצמם. הם זוכים למכות ודחיפות, אומרים שהם אנשי עשו, והמכות רק מתגברות, מנסים להתלות בזכותם של יצחק ושל אברהם, ללא תועלת. רק כאשר הם מזכירים את יעקב, עוזבים אותם המלאכים לנפשם.

כך היה במשך הלילה כולו. לכן, מיד כאשר נפגש עשו עם יעקב הוא שואל אותו: "מי היו כל המלאכים שנפגשו אתי? מה פשר המכות הללו שקבלו במשך כל הלילה האחרון? כל האנשים שלי מגובים..."

עונה לו יעקב: "למצא חן בעיני אדוני..."

לפי מדרש על תשובת יעקב אינה מובנת: האם המכות נועדו כדי למצוא חן בעיני עשו? כדי להשיב על הקושיות הללו, עליו לעיין ברשי השנאה העצומה שרחש עשו ליעקב ולהבין את פשרה.

מדוע חשב עשו שהברכות מגיעות לו?

שנאתו של עשו ליעקב נובעת מלקיחת הברכות על ידי יעקב, ועליו להבין, האם עשו הינו בעל הבנה דלה כל כך שלא הצליח להשיג בשכלו שיעקב הוא איש צדיק, יושב אהלים ועוסק בתורה, ומשום כך מגיעות לו הברכות על פי דין?!

וצריך לומר, שעשו אחז בהשקפה שונה וסבר כי אדרבה, דוקא משום שיעקב לומד תורה ואינו עוסק בישיבו של עולם - לא מגיעות לו הברכות. שהרי עשו היה אפיקורס והיה אומר (סנהדרין צט ע"ב) "מאי אהנו לן רבנן?" - מה התועלת שיש לנו מלומדי התורה? הוא החזיק בדיעה שיעקב מבזבז את זמנו בישיבו על התורה ועל העבודה!... כפי שהמשכילים היו נוהגים לקרוא ללומדי התורה: "בענק קוועצ'ערס", כלומר: לוחצי ספסלים. לפיכך, בהתאם להשקפה זו, הייתה לקיחת הברכות על ידי יעקב עוול משווע! הוא באמת לא חשב שהברכות מגיעות ליעקב! ומכאן מקורה של השנאה היוקדת כלפי יעקב.

כך חכה עשו ליעקב כדי להנקם ממנו במשך שמונים ושתיים שנה. הכל היה טוב ויהי עד ללילה האחרון לפני המפגש עם יעקב... עשו צעד בראש קבוצה גדולה של ארבע מאות איש לפגוש את יעקב. ואז, רגע לפני המפגש המיוחל שבו סוף סוף "סיגור חשבון" עם אחיו על כל מה שעולל לו, הוא סופג מכות נמרצות מן המלאכים. הוא אינו יודע מי הם. אנשי מדברים על לבם של המלאכים שייחולו לו. רק לבסוף כשאומרים למלאכים שהוא אחיו של יעקב, אמרו המלאכים: "אם כן משלנו אתם", והניחו לעשו.

לכסוף חפר גומה בקרקע והטמין בה את הממון, אולם תוך כדי עבודתו לא הבחין בזוג עיניים חמדניות שעקבו אחריו מהבית הסמוך...

מיד עם לכתו הגיע השכן ושלח ידו ברכוש. כעבור פרק זמן כלשהו שב הסוחר למקום המטמון, והנה – שוד ושבר – הכסף איננו! הוא הביט כה וכה, והנה הבחין כי בקיר הסמוך קים חור אשר בעדו ניתן לצפות על האיזור כולו, כולל שטח הקרקע בה הוטמן הכסף... מיהר היהודי אל בעל הבית שגר בסמוך ואמר לו:

"ראה אדוני, זה מקרוב באתי להתגורר כאן, ואיני מכיר איש עדיין. ברשותי שני ארנקים, האחד של חמש מאות זהובים, והשני של אלף זהובים. את הארנק של חמש מאות זהובים שמנתי זה מכבר במקום מסתור, ועתה אני מסתפק מה לעשות בארנק השני, האם כדאי להטמינו אצל מלכא הארנק הראשון, או שנאמ עדיף להפקידו בידי אחד מתושבי המקום?" "הטוב ביותר", יעץ בעל הבית, שכבר ראה בעיני רוחו את אלף הזהובים נופלים לידי, "להטמין את הארנק במקום בו הטמנת את הארנק הראשון".

מיד כאשר יצא הסוחר מביתו, התחלחל השכן. הלא בעוד רגע קט יחפור הסוחר במטמון, ויגלה כי רכשו נעלם לו, ודאי לא יטמין את הארנק השני באותו מקום. רעיון מבריק עלה במוחו...

הוא ניגש והוציא את הארנק המלא עדיין, מיהר לעבר השדה והחזירו אל מקום הטמנתו. הסוחר אשר המתין לכך, ניגש למקום הסתר, נטל את הארנק הראשון שהושב למקומו, ומיהר חזרה לביתו...

(ומתוק האור)

וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשוי אחיו (לב, ד)

כתב הרמב"ן "ויש בזה עוד רמז לדורות, כי כל אשר ארע לאבינו עם עשוי אחיו – יארע לנו תמיד עם בני עשוי, וראוי לנו לאחוז בדרכו של צדיק, שנזמין עצמינו לשלושת השברים שהזמין הוא את עצמו, לתפילה, לדורון ולהצלה בדרך מלחמה, לברוח ולהינצל וכו'.

ובמהמשך דברו מביא עזר: ורבותינו ראו עוד בזה עצה, אמרו (ב"ר עז טו) רבי ינאי כד הוה סליק למלכותא הוה מסתכל בהדא פרשתא ולא הוה נסיב עמיה רומאין, חד זמן לא

איסתכל בה נסיב עמיה רומאין, ולא הגיעו לעכו עד שמכר פינס שלו מפני שהיה קבלה בידם שזו פרשת גלות כשהיה בא ברומה בחצר מלכי אדום על עסקי הצבור היה מסתכל בפרשה זו ולכת אתרי עצת הזקן החכם, כי ממנו יראו הדורות וכן יעשו, ולא היה מקבל חברת אנשי רומי ללות שאין מקרבין אלא להנאת עצמן ומפקירין ממנו של אדם:

לפניו מומעשים אודות הנהגות שנלמדו ע"י גדולי הדורות מפרשה זו (עיי"ש שמביא עוד כמה עובדות, והבאנו כאן אחד מהם):

הנצי"ב מוולוז'ין זצ"ל הגיע פעם הביתה, ורבי חיים מבריסק זצ"ל, נכדו, שלימים גם שימש כראש ישיבה בוולוז'ין. הבחין שפניו שך סבו עגומות. שאל אותו: "ויידע, מה קרה?"

סיפר הנצי"ב: "ורצית לסגור את המקוה. אמנם זו לא פעם ראשונה שזוממים לעשות זאת, אלא שבפעמים הקודמות נתנו שוחד למושל והכל היה בסדר, אבל עתה הגיע מושל חדש והוא לא מוכן לקחת כסף, א בראך!"

אמר לו רבי חיים: "תן לי את הכסף, אני כבר אכניס לו את זה". לא תוכל", אמר הנצי"ב, "ניסיתי והוא לא לוקח", אבל רבי חיים בשלו: "אני אצליח לשחד אותו ומושל לבטל את הגזירה!"

אחרי שכונעים הסכים הנצי"ב ונתן לרבי חיים את הכסף. רבי חיים זצ"ל היה חכימא דיהודאי. המעשה התרחש בתקופת הקיץ. הלך רבי חיים לארון בו אמוכסנים בגדי החורף, הוציא את הקוטשמע (כובע הפרוה) הגדול והרחב, ואת המגפיים, לבש הכל וכך הלך לבית המושל.

דפק בדת. הממונה פותח את הדלת ורואה לפניו בריה משונה, עם קוטשמע ומגפיים באמצע הקיץ... "כן, מה אתה רוצה?" "אני נכד של הרב, הוא שלח אותי בשליחות חשובה אל המושל".

"המתן רגע". נגש הממונה אל המושל ואמר: "יש כאן אברך הטוען שהוא נכד של הרב, והרב שלח אותך. בסדר, שיכנס".

כשנכנס, הבטי בו המושל בתדהמה. "רגע אחד", אמר, "לפני שאתה מדבר ברצוני להבין משהו. בחוץ חם ואתה לבוש בגדי חורף כבדים, מדוע?"

"אני אסביר לך", אמר רבי חיים, "אמי הגיעה אלי בחלום ואמרה שהיום ירד שלג והיה כפור, כמו בשיא החורף הרוסי. איני מחפש לעצמי צרות, לא רציתי להצטנן ולכן התלבשתי כראוי למזג אויר סוער שכזה, להיות בטוח שהכל יהיה בסדר..."

המושל פרץ בצחוק. "אמא שלך הגיעה בחלום... תגיד לי, אתה באמת מאמין בחלומות?" "כן, אדוני המושל. אל לך לצחוק מהחלומות של אמא שלי. זו לא פעם ראשונה שהיא אומרת דברים והם מתקיימים, ואם היא אומרת שיהיה שלג – אני מאמין לה שיהיה שלג!"

"אה, יהיה שלג?" "כן, ואני מוכן להתערב על כך", אמר רבי חיים. "על כמה?"

"על כך וכך", וכאן נקט רבי חיים בסכום גבוה – הסכום שהוקצב לדמי השוחד לביטול גזרת המקוה. "טוב, בסדר", הסכים המושל, "בא ונראה עד הלילה מה יהיה".

כמובן שעד הלילה לא ארע מאומה. לא שלג, לא גשם ולא כפור. בלילה הגיע רבי חיים עם הכסף לבית המושל.

"אתה רואה?" סנט בו המושל, "אמרת לי לא יהיה שלג!" אמר לו רבי חיים: "מה אני יכול לעשות שהחלום של אמא שלי לא התקיים. הפסדתי בהתערבות, הא לך הכסף".

אולם לפני שיצא מהחדר, לחש לכיוון המושל: "אבל בעיניי המקוה – יהיה בסדר, הלא כן?" "כן כן, המקוה יהיה בסדר" אמר המושל, וכך הוסרה הגזירה שריחפה מעל ראשם של יהודי המקום.

(יחי ראובן)

בדרך הדרוש

ופרש"י שכה פכן קטנים. ונ"ל עפ"י דאיתא במאח"ל הא דכתיב נגעו ופיו את הבית, הקב"ה חס על פכים קטנים שלא יטמאו ולכן צוה לפנות כל אשר בבית ק"ו שיהיו חס"ה על עצמו ולא ילך לבדו כי אם בשני נעריו אתו, והנה כאן כתב ויותר יעקב לבדו, וקשה איך הביא את עצמו לידי כך שישאר לבדו בלי איש עמו, הא ילפינן ק"ו מפכים קטנים שחס עליהם הקב"ה ואיך לא חס יעקב אבינו על עצמו ונשאר לבדו, לזה פ"י רש"י "שכה פכים קטנים" כלומר שכה הק"ו מפכים קטנים ודו"ק.

(ברית הלוי)

(מהר"א אסאד)

רגע זה חולל אצל עשו טלטלה בכל תפיסת העולם שלו. עד עתה סבר כי אין ערך ללומדי התורה, "מאי אהני לן רבנן", ומתוך נקודת מוצא זו השתית את חייו: הוא בז לבכורה, הוא סרב לתמוך ביעקב הלומד תורה. והנה עכשיו באו המלאכים והכו על דקדו: דע לך שבשעה שיעקב לומד תורה, אתה מפסיק לקבל מכות.

באותו רגע לא נדרש עשו 'להאמין' בתורתו של יעקב, אלא ידע זאת באופן הברור ביותר. הוא הבין ורואה בעיניו, שכאשר הוא מזכיר את היותו אחיו של יעקב, לומד התורה, הוא מפסיק לקבל מכות.

כאשר פגש מיד לאחר מכן ביעקב הוא שואל: "מי לך כל המחנה הזה אשר פגשתי" - לשם מה היית צריך להקים עלי את כל המלאכים האלה שיכו אותי ויפגעו בי? השיב יעקב: "למצא חן בעיני אדוני" - כדי שתווכח שללמוד התורה שלי יש ערך, ותבין שלא אני חי בזכותך, אלא אתה חי בזכותי! אם עשו יבין זאת, תתפוגג השנאה והטינה שיש בלבו של יעקב ויסלח לו על שנטל ממנו את הברכות.

ה'שפה' שהבין עשו...

הדרך לגרום לעשו לדעת ולהבין את חשיבות התורה, מזכירה את הספור אודות אדם אחד שנעמד מול הפקידה בבנק וקש למשוך עשרים אלף שקל מן החשבון שלו. הפקידה הקלידה את הנתונים שהכתוב, ולגתה שהוא באוברדרפט של מאתיים אלף שקל.

"אין אפשרות אדוני", אמרה לו.

"אבל אני רוצה".

"אי אפשר".

"אבל אני צריך".

"מה לעשות?"

היא ניסתה להסביר לו שוב ושוב, אבל האיש לא הצליח להבין. תור ארוך החל להשתרך אחריו, והפקידה שהיתה אובדת עצות, קראה לכסוף למנהל הבנק לפתור את הבעה. המנהל הוציא לפני האיש דפי חשבון, הראה לו את הנתונים, והסביר לו שאין אפשרות למשוך יותר כסף, אבל הוא בשלו - הוא רוצה כסף...

עשרים אנשים כבר עומדים בתור קצרי רוח, ולכסוף נגש אחד מהם, חם מזג מטבעו, וסטר לו על לחיו. באותו רגע הסתובב האיש והלך.

"אדוני", קרא לו המנהל, "מדוע לא הלכת קודם?"

"כי אתה רק אמרת לי", ענה הלוקח "הוא - הסביר לי..."

לפי מותו עשו לא הצליח להבין, ומכיון שכך, היו זקוקים לכתות המלאכים ש"סיכרו" לו... מאורע דומה מובא בספר "לב אליהו" מפי רבי הירש ברוידא, חתנו של הסבא מקלם זצ"ל, שספר כי הצאר ניקולאי היה אמור לעבור בתחנת הרכבת בעיר, ואלפי בני אדם התאספו כדי לראות את פניו. רבי הירש, שהיה באותה עת בחור צעיר, הצטרף גם הוא להמון הנלהב. כל הלילה המתין כולם בקוצר רוח, וכאשר הגיעה רכבת המלך החלו כל האכרים להריע בקולי קולות.

אחד מן השירים שליווה את המלך יצא. הניף את ידו למעלה כדי להשתקם, וכשהשתררה במקום דממה, אמר להם: "רבותי, שימו לב - המלך עייף ושכב מעט לנוח, בבקשה מכם, אל נא תפריעו אותו ממנוחתו... לכו לבתיכם ושובו לכאן בעוד שעה".

מיד כשסיים הסתובב ונכנס לקרון, והנה, רק נבלעה דמותו בפתח, החלו שוב האיכרים המגושמים לצעוק ולהריע למלך... שוב יצא השר ואמר להם: "היכן הנימוסים שלכם? אמרתם שהקיסר עייף וזקוק למנוחה! לכו הביתה ובואו בעוד שעה!".

הצבור נתן לו לסיים את המשפט, אבל כשנכנס - חזרו כולם לצעקותיהם הקודמות. בפעם השלישית הצטרף אליו קצין בעל דרגה נמוכה ממנו, ורבי הירש שמע אותו לוחש לשור: "הרשה לי לדבר אתם".

כשנתנה הרשות, הרים הקצין את קולו ושאל: "כלבים! האם לא שמעתם את מה שאומרים לכם? אם לא תסתלקו מיד - יירו עליכם וכולכם תמותו!"... עוד בטרם סיים את המשפט, החלה הסתלקות המונית של איכרים, ובתוך זמן קצר התרוקן הרציף לגמרי...

הבקשה לנימוסים ולדרך ארץ היתה זרה להם, רק שפה של אימונים ומכות דברה אל ליבם. זו היתה ה'שפה' שהבין עשו, ואכן, מיד לאחר מכן אמר: "יהי לך אשר לך", והודה ליעקב שהברכות שיכות לו. הוא הבין שיעקב, בזכות לומד התורה שלו, מביא את הברכה לעולם. עשו הוא מי שזוהר את החטים, אך הן מועות בזכות יעקב, שהמשם זורחת בזכותו, הגשם יורד בגללו והברכה בעולם כולו מגיעה מכוחו.

ואילו יעקב, אשר נודע לו בלילה, שעשו זוכה ליטפול רציני של מלאכי השרת, הבין כי כעת, כאשר הבין עשו את הענין, לא נשקפת כל סכנה לחייו, ומשום כך צרף את שני המנוחות ובא עם כולם כדי לקדם את פני אחיו.

⊗ ⊗ ⊗

ויחץ את העם אשר אתו ואת הבקר והגמלים לפניו מחנות (לב, ז)

יעקב אבינו מתכוון לפגישה עם עשוי בדורון, בתפילה ובמלחמה. לקראת המלחמה הצפויה לו הוא מחלק את ילדיו ואת נשיו, ואף את צאנו ורכושו לפני מחנות. מתוך כוונה שאם יבוא עשוי על המחנה האחת ויכה בו - יהיה המחנה השני לפליטה.

באר על כך "עבד המלך": למדה תורה דרך ארץ שלא יהיה אדם נוטן את כל ממנו בזוית אחת. ממי אתה לומד אתה? מיעקב אבינו שנתאמר: "ויחץ את העם אשר איתו?"

הדרכה מעין זו לשמירת הרכוש מופיעה גם בדברי חז"ל (בבא מציעא מב, א): "לעולם ישלש אדם מעותיו, שליש בקרקע שליש בפרקמטיא ושליש תחת ידו".

יעקב אבינו העניק במעשיו עצה טובה להגנת הרכוש על ידי חלוקתו לשניים, ושמירת כל אחד מן החלקים באופן אחר ובמקום שונה, כך שאם יאבד חלק אחד, יעלם או יגנב - ויותר החלק הנוסף.

בהקשר לכך מספר הרב מונק שליט"א בספרו "הרכיב נועם" את המעשה הבא, המובא בחז"ל:

סוחר אחד נסע למקום רחוק עם סכום הגון באמתחתו, ולא ידע מה יעשה בו. מחד גיסא, חשש לשאת בחיקו סכום גבוה, ומאידך גיסא חשש להפקידו בידי אדם שלא מכיר.

ויירא יעקב מאד ויצר לו (לב, ח)

ע"פ קטנתי מכל החסדים פירש"י נתמעטו זכויותי וכו' לך אני ירא שמא משהבטחתיני תלכלכתי בחטא ויגרום לי להמסר ביד עשו. והנה בברכות ד' ד' דרשו למה נקוד על לולא, שהרי מובטח אני שאתה מושלם שכר טוב לצדיקים כו', אלא, שמא יגרום החטא וא"כ פחד יעקב מעשיו תלוי את דרשינן את הניקוד ובמנוחת ד' פ"ו איכא ר' מאיר נקוד לא דרש, וא"כ לר"מ לא הי"ל לפחד כלל שמא יגרום החטא. והנה ע"פ וירא ויצר לו שמא

ויור יעקב לבדו (לב, ח)

{ אז נדברו }

פרשת וישלח תשע"ח | גליון מספר: 360 | לסדר: "ויבא יעקב שלם"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל:

a8447168@gmail.com

גיליון זה נתרם

לע"נ

גדעון בן אשר

ת.נ.צ.ב.ה

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

מי יותר חשוב...?? התורה או אני?? עיני בנפש החיים חלק א'....

תשמע סיפור אישי... כשהייתי בחור נתקעתי פעם בטרמפים באישון לילה... אי שם באצבע הגליל... כן... הייתי בחור אמיתי... לפי כל הכללים... ללא טיפת מכובדות עצמית מינימלית... ואני עומד לי באמצע הלילה... רועד מקור... עם אצבע מושטת... מתחנן ל"אנשים טובים" שירחמו עלי ויקחו אותי ברכב שלהם... ואני כבר עומד פה שעתים ואף רכב לא עובר... סוף סוף בשעה 4 לפנות בוקר... עוצר לי בן אדם עם רכב 4 על 4 פתוח מאחורה... אני מתיישב מאחורה... סו"ס מזגן חמים... נו... ממשיכים לנסוע... אבל אז אני שם לב לדבר מעניין... הנהג כל חצי דקה מתקשר למישהו אחר כדיבורית... ההלו... בוקר טוב דודי... מה נשמע... קמת?? יום טוב... אני מחכה לך... כל טוב... מיד אח"כ עוד טלפון... בוקר טוב קובי... מה קורה?? התעוררת? יום טוב... הוא מדבר איתם בקול של בוקר כזה... והם עונים לו עוד יותר בקול של כרית... וככה הוא מתקשר אחד אחרי השני... אתה שומע אנשים מפקקים וממתחים ועונים לו לתוך הפומית כן כן... קמתי...

שאלתי אותו... תגיד לי: מי זה כל האנשים האלו שאתה מתקשר אליהם?? ועוד בשעה 4 לפנות בוקר?? ענה לי אותו האיש: אני מנהל מפעל... והעבודה מתחילה בעוד חצי שעה... ועבודה זה עבודה... צריך להרים את כולם על הרגלים... אז בין היתר אני גם משמש בתור שירות יקיצה... אני מתקשר לוודא שכולם באמת קמו לעמיד איש איש על משמרתו... ו... וכעת כולם כבר בדרך לעבודה... המפתחות של השער אצלי... ועוד מעט אני מגיע וכולם כבר מחכים לי בחוץ... שאני אפתח את השער... אני פותח והעבודה מתחילה...

ו... ובדיוק אז הוא היה צריך לפנות שמאלה והוא הוריד אותי בצומת כפר תבור... ירדתי כולי מדדה ועיף... שוב נזרקתי בודד בכביש... שוב נזקקתי לטובות העוברים ושבים... ואני חושב לעצמי... אה... כיף לו... הוא נשאר לו בתוך הרכב עם המזגן החם ואני שוב זרוק לי פה... חוץ מזה: תשמע... הבן אדם יושב טוב... בוס אמיתי... מרים טלפונים לכל ה"עובדים" שלו... ועוד מעט הוא מגיע כמו מלך... ומחכים לו שם כמה עשרות עובדים שמחכים רק לו... ואני?? אני זרוק לי פה... בינתיים עלה השחר... והלכתי שם לבית הכנסת המקומי להתפלל שחרית...

ואז... בפסוקי דזמרה... כשהגעתי להלוקה הללו את ה' מן השמים... פתאום קבלתי הרגש עצום!!! בבת אחת צף לי הטרמפ הזה!!! אמרתי לעצמי... רגע רגע רגע... אני בדיוק כמו הבעל מפעל הזה... הרי אני אדם!!! והיות ואני יושב ולומד תורה... הנפש החיים אומר שצורת אדם הוא הבעל מפעל של הכבוד שמים בעולם הזה... והוא הפותח והסוגר של כל העולמות כולם... ואני כעת!!! בתור המנהל מפעל של כבוד שמים... איך אני מתחיל את הבוקר?? אני עומד פה בפסוקי דזמרה עם רשימת טלפונים... הללו את ה' מן השמים... ההלו שמים?? בוקר טוב... הגיע הזמן לקום ולהודות לה'... הלאה... הללוהו במרומים... בוקר טוב מרומים... אני מחכה לכם בעבודה... הלאה... לטלפון הבא... הללוהו כל מלאכיו... הההלו מלאכים... בוקר טוב... קומו לעבודת הבורא... אני מחכה לכם... ואכן הבעל מפעל של כבוד שמים - הלא הוא אני... עושה מידי בוקר סבב טלפונים ומעמיד את כל צבא השמים על מכונן... הללו כל צבאיו... הללוהו שמש וירח... בוקר טוב שמש וירח... אני קורא לכם לסדר... הגיע הזמן להודות לה'... הללוהו כל כוכבי אור... הההלו כוכבי אור... מה נשמע?? כן... בוקר טוב בוס... רציתי להגיד לכם שהגיע הזמן לומר שירה... תחכו לי בחוץ עד שאני מגיע... ואני הולך ומתקרב לשמוע... וברגע שאני מגיע לתהילות לקל עליון גואלם... אני מגיע לשער שמפריד בין גאולה לתפילה - בין בריאה לאצילות... ואז אני רואה שכככולם כבר עומדים שם בשער... מחכים לי שאני אפתח את השער... השמים והמרומים המלאכים וכל צבאם... שמש וירח... כוכבי אור... כולם עומדים ומחכים ש"אקדש את שמו יתברך בעולם" ורק אחרי שאני אקדש את שמו... רק אז הם יקבלו רשות גם הם לומר קדוש קדוש קדוש... הם כבר מחכים לי שאפתח את השער...

זה תיאור אמיתי!!! זה חז"ל מפורשים!!! זה ככה!!! כפשוטו!!! אני הישיבוחר... שכ"כ לא מעריך את עצמי... שמתגלגל פה כבר לילה שלם עם הטרמפים... אני הפותח והסוגר של ריבי רבבות עולמות עד אין שיעור... (מילים מפורשות של נפש החיים חלק א')... איך אני לא מתבייש לבזות את המעמד המרומם שלי?? הזדעזעתי מעצמי!!! אותו בעל מפעל... הוא בוס"כ מייצר פס יצור של תריסים... יש לו איזה כמה עובדים... והוא כבר יודע לכבד את עצמו... ואילו אני?? כמה גדול אני!!! כמה נחשב אני בשמים!!! אז למה אני מבזה את עצמי?? למה "תשתפכנה אבני קודש בראש כל חוצות...?? למה אני רואה בשדות זרים?? כן!!! זה אמיתי!!! יש חרדים שמאוד נעלבים שמבזים את כבוד לומדי התורה... אז זהו!!! שתדע לך שהראשון שנתבע על עלבונה של תורה זה אנחנו בעצמנו... כמה אנחנו מבזים את המעמד שלנו בעצמנו... הגיע הזמן שנפנים!!! אם אני באמת בן תורה... אם אני באמת עומד מאחורי זה... אם אני כבר יודע ללמוד נפש החיים חלק ד' בשפתיים דולקות ששם הוא סיפר לי כמה התורה חשובה... אז זה רק בתנאי שלא דלגתי על נפש החיים חלק א'!! ששם הוא מגלה לי כמה אני חשוב!!!

“

ניתן לקנות את הקונטרס חובת כל היצורים

לפניך ה'... להודות להלל לטבח לפאר לרומם..."
ובו מאמרים בעניני ימי החנוכה והמסתעף.

בפלא': 0548446691

**כמו כן ניתן להשיג חוברת זו אצל הנציגים
הממונים שבישיבות**

מוקדי מכירה:

ירושלים: בית ון רח' הרב פרנק 29 קומה ב'

אזור רמות רובין 47 קומה ב' 0548419684

ביתר גבעה ב' אזור רמי לוי 0548450998

בני ברק: קבוץ גלויות 9- 0548498057

משפחת בויס רחוב השלושה 11.

אזור חזון איש הרב דסלר- 0527117271 (ניתן לקבל

גיליונות יחידים מידי שבוע בכתובת זו)

אשדוד- 0504120311

קרית ספר: מרומי שדה 3 052-7174781

ברכפלד- 0533109169 (כולל עטרת שלמה)

אופקים: שפירא 0534112035

נתיבות: 0548473542 (בין 7-9 בערב)

צפון: חיפה: הדר, שכמולית רחוב ביתר.

נווה שאנן: חניטה 81 משפחת זלושינסקי

רכסים: הורדים 4 א' משפ' קריצלר נא לתאם: 0548415410

כרמיאל- 0527136165 משפחת שטיימן.

טבריה: 0504163727 רחוב גוש עציון 1 בשעות הערב.

כמו כן ניתן להשיג את הספר

"אהבתי" במקדים הנל"

מה בחוברת??

- א. אני חונכתי לשבת וללמוד כל חיי בכלול... וזה שאיפתי וזה התכנית שלי לחיים... אבל אבא שלי הוא יהודי בן תורה ומקפיד קלה כבחמורה... אבל הוא לא לומד בכלול... אלא עובד לפרנסתו. והנה!! לפי החינוך שקבלתי יוצא שאבא שלי הוא כביכול סוג ב'... ולא נעים לי לחשוב ככה... השאלה היא: איך מסתכלים על זה??
- ב. אני בחור בן עליה... אני רוצה לעלות ולעלות... אבל מה אעשה... שלא תמיד זה עולה לי... לפעמים אני נופל... וזה מתסכל אותי נוראות... למה? למה זה?
- ג. עם איזה מטען צריך לצאת מחנוכה... (אני מתכוין חוץ מהקילוגרמים של הסופגניות... מה חוץ מזה אפשר וניתן וחשוב להוציא מחנוכה...?)
- ד. מודים דרבנן!!!! וכי יש מודים דאורייתא??
- ה. מה עושים נגד האויב המר ששמו "שגרה"???
- ו. האם בזמן הנביאים הכירו וידעו את הטכנולוגיה המתקדמת שיש היום...?? ואם כן... למה לא גילו והוציאו אותה לאור עולם??
- ז. איך לגשת לפני הקב"ה... האם לגשת כמו תינוק שמתכניין אבא תביא לי ותביא לי... או לזכור את האמת האמיתית שאליבא דאמת לא מגיע לי כלום?

פרטים בחוברת...

ה-חוברת תשלח למנויים במייל בע"ה.

אודות המאמר שנכתב בשבוע שעבר על רמאותו של לבן...

בשבוע שעבר נכתב כאן מאמר אודות לבן הארמי... ונכתב במאמר זה שיכול להיות בן אדם שחי עשרות שנים מתוך נקודת הנחה שהוא צדיק יסוד עולם... ולמעיישה מתברר שהכל מתחיל ונגמר אצלו ברמאות אחת גדולה... **כלומר: הכל נכון חוץ מנקודת הבסיס!!!** כמו ברעיון של פירמידה שכל החשבונות נכונות ומשתלמות ורווחיות... חוץ מהנחת הבסיס שאין לה שחר... **בעקבות מאמר זה הגיעו כמה וכמה טענות בצדק:** נו... מה אעשה??? איך אני אדע שזה לא אני?? אולי אני בעצמי... שחש מעצמי שאני בסדר... ולפי החשבון נפש שעשיתי התברר שאני הולך בדרך הטובה... והנה... לדברי אלה... פתאום יתברר שהכל מתחיל ונגמר ברמאות אחת גדולה?? **מה התשובה???**

על לבן הארמי אין טענות למה הוא לא יעקב אבינו!!! ממש לא!!! כל התביעה עליו הייתה למה אתה לא אתה!! למה רימת את עצמך ולא למדת את המפה של עצמך... מי אתה... הבנת מה אמרתי?? הבנת במה זה עונה על השאלה שלך?? אני אסביר...

אני אתן לך דוגמא: פעם הייתי בטוח במאת האחוזים שאני כותב את העלון שלי לשם שמים... ואז קראתי קצת בספר מדרגת האדם לסבא מנובהרוק זי"ע א והוא גילה לי והוכיח לי מינייה וביה... שאני ממש ממש לא כותב לשם שמים... אפילו לא מתחיל... **יש לציין שבפעם הראשונה מאוד נבהלתי מהגילוי הזה!!!** אתה יודע למה נבהלתי?? כי בראש שלי היה תקוע שאני אוחד במדרגה לכתוב עלונים לשם שמים!!! וממילא... כעת יש לפני שתי אופציות... או לרמות את עצמי שאני כותב לשם שמים **שזה הכי קל בעולם...** או באמת לכתוב לשם שמים... שזה פתאום התברר לי- שזה מאוד מאוד קשה... כמעט בלתי אפשרי במצב הנוכחי שלי... **ולכן כ"כ נבהלתי!** פתאום קלטתי שנדרש ממני בבת אחת להתעלות למדרגה מאוד גבוהה שאני כעת מבין שאני לא מסוגל לעמוד בה!!! זה באמת מבהיל... **אז זהו שלא!!!** מישהו פתח לי את הראש וגילה לי שקיימת אופציה שלישית... משהו באמצע... יש אופציה להרים דגל לבן ולהגיד: לא!! אני בשלב זה **לא כותב לשם שמים...** כלומר: אני שוב חוזר על האופציות... **האופציה הראשונה** לרמות את עצמי שאני כותב לשם שמים... שזה הכי קל... **האופציה השנייה** להתחיל באמת לכתוב עלונים לשם שמים שזה הכי קשה... **ויש אופציה באמצע...** להיות כינה עם עצמי ולומר: אני בשלב זה לא כותב לשם שמים!!! פשוט להודות על האמת!!! מצד אחד זה קצת קשה... כי סו"ס יותר קל לי לרמאות את עצמי... אבל מצד שני זה לא סוף העולם... לא מבקשים ממני בבת אחת להגיע למדרגה שאני לא אוחד בה... רק מה כן מבקשים ממני?? **תהיה אמיתי איפה שאתה אוחד!!!** וכעת אני אוחד במקום כזה שאני כותב ו-... ולא לשם שמים!!! ומהקרקע הברורה והאמיתית הזו... אני לאט לאט מנסה להתרומם... ומשתדל כן לאט לאט לעבוד על עצמי ולעשות כן לשם שמים... ולך תדע... בקצב הזה אני עוד יכול להפתיע את עצמי ויום אחד לגלות שכל מעשי לשם שמים... אבל זה יקרה רק בתנאי ורק הודות לזה שאני כעת לא מרמה את עצמי ויודע בדיוק מאן אני צריך להמריא... אם הייתי ממשיך לרמאות את עצמי ולדמיין שאני כותב לשם שמים... על מה הייתי נתבע?? למה לא כתבת לשם שמים?? **לא!!!** אי אפשר לתבוע אותי על זה... כי... כי... כי מצידו הרי אני "כבר כותב לשם שמים..." אז על מה היו תובעים אותי?? למה לא היית כינה ואמיתי עם עצמך... היית צריך לכתוב שלא לשם שמים... ולאט לאט לעבוד על עצמך ולהגיע למדרגה של- לשם שמים...

וממילא... אליך אברך יקר... אתה מפקד שבעוד חמישים שנה... פתאום יתברר שכל השיעור קומה הרוחני שלך הכל רמאות אחת גדולה... **אתה צודק בפקד הזה!!!** אבל מתי הפחד הזה קיים?? מתי יש חשש רציני שאתה באמת מרמה את עצמך?? כל זמן שאתה לא מוכן להשלים עם חסרון שקיים אצלך... כל זמן שאתה בטוח לעמוד באיזה סטנדרט מסוים...

אני מכיר אברך שהוא בעל בטחון!!! **יתחפר העולם!!!** הוא חייב להיקרא בעל בטחון!!! והנה... יום אחד הגיע מישהו והוכיח לנו ברחל בתך הקטנה שהבטחון ממנו והלאה... והוא בקושי סיכת בטחון... אותו אברך מאוד מאוד נבהל... ושוב: למה הוא נבהל?? כי הוא חי מנקודת הנחה שהוא מוכרח להיות בעל בטחון!!! וממילא... אחרי שזו נקודת ההנחה המוכרחת... כעת יש לפני שתי אופציות: או לרמאות את עצמי שאני בעל בטחון!!! או להיות האמתדיג'ר בעל בטחון!!! וזה מאוד מאוד קשה... כי כעת הוכיחו לו שזה באמת מדרגה גבוהה מאוד... אם רק שתי אופציות אלו עומדות על השולחן אז זה באמת מלחיץ... כי בבת אחת נדרש ממנו להיות האמתדיג'ר בעל בטחון...

אז זהו שלא!!! איש בשורה אני... ואני רוצה להרגיע אותך שקיימת אופציה שלישית: שאתה לא בעל בטחון!!! לא!! לא קרה כלום... מותר לך להיות לא מושלם... אל תשכח שבן אדם לא מושלם זה במילים אחרות: **בן אדם חיי!** (כי ברגע שאדם נהיה מושלם... אומרים לו לך בשלום ותנוח בשלום...) כלומר: שוב נחזור על שלושת האופציות: אופציה ראשונה לרמאות את עצמך שאתה בעל בטחון שזה הכי קל!! אופציה שנייה: להיות באמת בעל בטחון שזה הכי קשה בעולם!!! ויש אופציה שלישית: להודות אני לא בעל בטחון!!! נקודה!!! ואני בעזה"ש אעבוד לזה... אני מיד מסתער על חובות הלבבות שער הבטחון ויום יבא ואני אהיה בעל בטחון... אבל כעת אני לא!!! לא אוחד שם... ברגע שתהיה פתוח וערוך נפשית להודות בזה שאתה לא מושלם... אז אין סיבה לחשוש שבעוד חמישים שנה פתאום תגלה שהכל אצלך היה רמאות אחת גדולה... כי אדם שחי ברמאות שהוא מושלם... זה רק סוג האנשים שמפקדים להודות בחסר... מול זה אתה צריך להילחם!! מול הפחד בלהודות בזה!!!

להיות אמיתי זה לא קשה!!! אדרבה... זה מאוד מרגיע ומיקל... סוף סוף אדם שמרמה את עצמו הוא חי בשנאה עצמית... הוא חי בסתירה פנימית... הוא פיצול אישיות... וזה לא כיף בשפה עדינה... רק מה בכל זאת קשה בלהיות אמיתי?? זה קצת פחות גאוה... ואם נדבר בשפה מודרנית של היום... זה קצת מאכזב מול הציפיות שציפיתי מעצמי...

אבל זה לא נכון!!! אין פה מה להתאכזב... בפוליטיקה יש כלל: החיים לא נגמרים כאן... אם רק תתפוס את העניינים בידיים ברצינות... אתה יכול מהר מאוד להשיג אחיזה משמעותית בבטחון... בלשמה... בכל מעלה שאתה מפקד להודות שאתה לא אוחד בה... אז זהו... תנוח דעתך... אתה לא מרים ידיים... אבל בסה"כ לומד את המפה... זה הכל...

מהותו של שבט שמעון!!!

פרשיות אלו בכללות עוסקות בסוגיה מהותית ששמה **שנים עשר שבטים!!!** לאורך כל הדרך רואים את היסוד הזה שכנסת ישראל מובנית על י"ב שבילים... ויעקב אבינו לא יכול להגיע לשיעור קומתו רק עם המכלול הזה של הי"ב שבטים!!! בפרשות הבאות אנו נראה שברגע שהשבטים לא מכירים בזה... והם מכרו את יוסף... הרי יעקב אבינו ללא בן אחד זה... זה כבר "אבל שאולה..." ואח"כ אנו נראה איך שהדרך היחידה לתקן את עוון המכירה זה רק ע"י שיוסף מכריח את הי"ב שבטים להכיר אחד בשני... ולא יבא התיקון עד שהם לא ימסרו נפש אחד בעבור השני... **מסר שמאוד חשוב לנו בכל דור שעדיין לא נבנה בו ביהמ"ק שנחרב בעוון שנאת חנם... ובפרט בדור זה שאנחנו כבר נמצאים בקיבוץ גלויות...** ועדיין מתקשים להכיר מגזר אחד בקיומו ההכרחי של המגזר השני... אז אם שמת לב בשנה האחרונה... מידי פעם נכתב בגיליון זה מאמר מיוחד שהוקדש על אחד מי"ב השבטים... כל פעם שבט אחר (עד כה נכתב בשנה שעבר- בפרשת יגש על בנימין, ובוויחי על דן, ובפרשת נשא על זבולון ובקורח על ראובן... ואי"ה נזכה להשלים את כל השבטים.)

אז השבוע נתמקד בשבט שמעון!!!

שבט שמעון ושבט יהודה הם חברותא... לאורך כל הדרך הם ידידי נפש... הם עובדים בשיתוף פעולה הדדי... הם נלחמים יחד... וגם נוחלים ביחד...

אבל!!! האמת היא שלא תמיד כך היה... בראשית הדרך לשמעון היה חברותא אחר... **הלא הוא לוי!!!** בהתחלה שמעון ולוי היו ידידי נפש... **רק מה???** יעקב אבינו "לא ראה בעין טובה את השידוך הזה... יעקב הביע מורת רוח מהקשר שביניהם... יעקב מכריז בברכות: שמעון ולוי אחים ? ! כלי חמס מכירותיהם... כשהם אחים זה אוי ואבוי... בסודם אל תבא נפשי... איפה ששמעון ולוי מסתודדים אני מתנער מאחריות... בקהלים אל תחד כבודי- כשהם מחליטים לעבוד בשיתוף פעולה אני מרים ידיים..." בקיצור: כשמעון ולוי עובדים בשיתוף פעולה התוצאות הם "ויקחו שמעון ולוי איש חרבו ויבואו על העיר בטח ויהרגו כל זכר..." **אגב:** לא מופקע שהם צדקו... ומשמעות רש"י משמע שאברהם אבינו הסכים איתם... אבל עדיין זו לא דרכו של יעקב... סו"ס יעקב מסמל את הדרך הממוצעת... דרך התורה... ויעקב לא מוכן לקחת אחריות על מעשה תקיף וחסר פשרות כזה. יעקב עושה הכל בשביל להפריד ביניהם הוא מברך אותם: אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל... שהם לא יפגשו...

למה??? מה כ"כ לא טוב בידודת שבין שבט שמעון ללוי???

ההסבר הוא קצת עמוק: כידוע ראובן זה **חסד** ושמעון הוא **דין**, ולוי הוא **תפארת**... **תפארת זה המיזוג והשילוב שבין חסד לדין**... תפקידו של לוי זה **למזג** את החסד עם הדין... אבל! עדיין אחד מי"ג מידות של רחמים היא ש"ב חסד מטה כלפי חסד..." ומידת הרחמים מחייבת שלמרות שצריך **מיזוג בין חסד לדין!!!** ומיזוג אמור להיות שווה

בשווה... אבל. עדיין... צריך שיהיה נטיה יותר לכיוון החסד... כלומר: ללוי צריך שיהיה נטיה יותר **לצד חסד** מאשר לדין, (ולכן תפארת נקרא רחמים!!!) והנה: ברגע ששמעון ולוי נהיים ידידים... מה זה אומר?? שבמקום שלוי יקח את המיזוג ויטה אותו לכיוון החסד... אדרבה... הוא לוקח את המיזוג ומטה אותו יותר לכיוון של דין... **ומה התוצאה???** שאם עד עכשיו היה כאן רק פעם אחת דין- אצל שמעון שמייצג את הדין... הרי כעת יש כאן פעמיים גבורה, גם שמעון וגם לוי... וכשיש לנו עסק עם פעמיים דין!!! פעמיים גבורה מה הפלא שיש פה עוצמה אדירה של דינים... שהתוצאה היא: "ויקח שמעון ולוי איש חרבו ויבואו על העיר בטח..." **יעקב אבינו לא רואה את זה בעין טובה!!!** והוא מפריד אותם... ששמעון ולוי לא ילכו ביחד... שלא יפגשו אחד את השני...

עד כאן דברים קצת עמוקים... וקצת לא כ"כ קשורים אלינו... הלאה...

אז מי כן?? מי מן הבן זוג של שמעון?? איזה שבט כן מתאים להיות הבן זוג של שמעון??? **שבט יהודה!!!** משה רבינו בברכות כולל את שמעון בתוך יהודה... שמע ה' קול יהודה... אומר רש"י: שמע זה שמעון... וגם בנחלות... לשמעון אין נחלה פרטית משלו!!! הוא מובלע בתוך יהודה ונחלתו מעורבת בתוך נחלת יהודה... שמעון ויהודה נקראים אחים... הם עובדים בשיתוף פעולה, ושניהם יחד יורשים את הנגב ונוחלים יחד...

מה פשר השידוך בין שמעון ליהודה?? למה דווקא הם כן מתאימים???

למה שמעון ולוי **לא** מתאימים--- ואילו שמעון ויהודה **כן מתאימים???**

התשובה היא:

תקשיב משפט שישמע לך קידוש לבנה: יהודה זה מלכות!!! ומלכות צריכה דין!!! כל הנידון הוא מי יעשה את הדין?? **הבנת? לא הבנת... אני אסביר... זה מאוד פשוט:** כלנו מסכימים שצריך זהירות בדרכים!!! חייבת להיות זהירות בדרכים!! **כל השאלה היא: מי!!! מי יזהר בדרכים??** זה כבר בחירה של כל אחד... יש אפשרות שאני הנהג... אני אזהר... ואני אקפיד על כל חוקי התנועה ואז הכל יהיה טוב... זו האופציה הכי אידיאלית... אבל מה קורה אם הנהג החליט לא להיזהר ולא להקפיד על כללי התנועה... אז מה יהיה... אז לא יהיה זהירות בדרכים?? אנחנו חלילה נפקיר את הולכי רגל לחוסר אחריות של הנהג הסורר...? חס ושלום!! **הרי חייב שיהיה זהירות בדרכים!** אז היות והנהג מצד עצמו לא משתף פעולה ולא מוכן להזהר... אז אין לנו ברירה, **והמשטרה נאלצת להיזהר במקומו**... ואז המשטרה מעמידה עוד שוטרים... ומגבירה את מערכת האכיפה, ואז הנהג הסורר נתפס... ומקבל דו"ח שמן... שלילה... נקודות... ואפילו מאסר... **מה שברור: זהירות בדרכים תהיה!!! והיא חייבת להיות!!!** כל מה שנוותר לנו לבחור זה מי פה הולך להיות הזהיר?? האם האזרח או השלטון???

האם הנהג יזהר ואז כל העם הזה על מקומו יבא בשלום... או שהמשטרה תהיה זהירה במקומו ולהרחיק אותו מהכביש?

על אותו משקל: דין צריך שיהיה!!! גבורה חייבת שתהיה בעולם!!

השאלה היא: **מי** יקח את מושכות הדין?? האם המשפיע או המקבל??

האם תושבי העיר- שהם האזרחים **המקבלים**... או פקחי העירייה- שמייצגים את מערכת השלטון **המשפיעה??** האם נהגי התנועה או שוטרי התנועה? אשר על כן: אנחנו ממליצים בחום... שהנהגים יהיה זהיר, כדי שלא נצטרך להפעיל זהירות ממערכת האכיפה השלטונית...

אותו דבר כאן: מאוד מומלץ שהיהודי יתפוס את מושכות הדין למטה... כדי שלא יצטרכו לעשות דין בשמים... במילים תורניות קוראים לזה: "אם יש דין למטה אין דין למעלה..." אם יהודי יעשה דין **עם עצמו!!!** יעשה חשבון נפש נוקב **עם עצמו.. ולא יותר לעצמו**, ויחמיר **על עצמו** ויקפיד **על עצמו** וייסר **את עצמו** כדי לעשות רצון ה' כדקא יאות... ברגע שאותו יהודי עשה **דין לעצמו**, אשרי חלקו, הוא חסך מהקב"ה לתפוס את מושכות הדין... כי הוא עשה את זה במקום הקב"ה...

זה בדיוק מה שהעם היהודי עושה בראש השנה... ראש השנה זה יום הדין!!! הקב"ה אמור ביום הזה לתפוס במושכות הדין... מה עושה היהודי?? הולך מהר מהר לבית הכנסת, ותוקע בשופר!!! היהודי מזמין במו ידיו את הדין!! לפני שהקב"ה יתפוס את מושכות הדין ויפתח את הספרים ויגיד נו נו נו... אני מקדים ואני עושה את הדין במקומו... אני תוקע בשופר ואני עושה לעצמי נו נו נו וחוזר בתשובה... וברגע שאני תפסתי את מושכות הדין... חסכתי לקב"ה... והוא כבר לא צריך לשבת על כסא הדין... לאחר התקיעת שופר לא נותר לנו אלא לומר: "אשרי העם יודעי תרועה (כלומר: אשרי העם שמזמינים בעצמם את הדין למטה)... ה' באור פניך יהלכון... כי ה' כבר יכול להיות קל מלך יושב על כסא רחמים

זה בדיוק מה שקורה בשידוך המוצלח בין יהודה לשמעון!!

יהודה מייצג את המקבל- את המלכות!!! שבט יהודה מייצג את "עם" ישראל... ואילו שמעון מייצג את הגבורה... את הדין!! דין צריך שיהיה... דין חייב להיות... השאלה את מי אנחנו מכבדים שיתפוס את מושכות ה"דין"?? האם שהקב"ה- המשפיע, שהוא יחזיק בדין... או אנחנו? המקבלים...?? בשביל זה יהודה שהוא מייצג של המקבל... מייצג של עם ישראל בעולם... הוא מעוניין לקחת את הדין לעצמו!!! יהודה מאמץ את הדין ומזמין אותו!!! **יהודה מזמין ביקורת פנימית כדי שהוא לא יצטרך להגיע לביקורת חיצונית**... אני אעשה דין למטה... כדי שלא יהיה דין למעלה!!! **"לא יסור שבט מיהודה"** מי זה??? אלו ראשי גלויות הרודים בעם... דוד המלך שופט את עם ישראל ביד רמה... אם דוד המלך רואה עוולה שטעונה תיקון... הוא לא ירחם!!!

מבינים יודעים שהדין של שמעון חוסך הרבה דינים וגזירות אחרות!!! עדיף ששמעון יצק עליו להתנתק מהגוי!!! מאשר שהחיה הנאצית תעשה את זה בדרכים אכזריות משלה!!!

כן!!! מפחיד לומר... אבל עם ישראל נאלץ להכיר שתי סוגי יקים!!! יקה אחד זה היהודי הישר והנאמן כמו סרגל... אין אצלו קומבינות ואין עקמומיות... מה שכתוב צריך לעשות כי צריך... היקה לא מוותר על שום מנהג... ולא מוכן בשום אופן לתת לילד ממתק אם הוא עשה מה שצריך... כי... כי מה שצריך לעשות עושים כי צריך ולא מגיע על זה שום פרס... ברוררורור??? זה סוג יקה אחד שעם ישראל מכיר...

אבל להבדיל מיליון הבדלות... יש עוד סוג יקה שעם ישראל נאלץ להכיר... את האטימות של החיה הגרמנית... גוי אשר לא תדע לשוננו... שאת כל הרוע שבעולם הוא עשה כמו יקה... מדויק... מסודר... באטימות יקית מחרידה... אם היינו מחבקים את התכונה היקית היהודית... אם היינו עושים דין למטה... ולומדים מהיקה היהודי איך להיות ישר ונאמן ונזהר מכל חריגה והתרחקות מאבינו שבשמים... היינו חוסכים את היקה הגרמני... **כי שוב!!! דין צריך שיהיה!** השאלה היא: מאיפה הדין הזה יגיע?? מהמקבל או מהמשפיע?? האם אנחנו נשמור על עצמנו כמו יקים מההשפעה הטכנולוגית... או שהגוי יעשה זה בשפה שלו??

בשביל זה צריך לחבק את שמעון!!! שבט יהודה מזמין את שמעון על חשבוננו... בא... תגור איתי... בנחלת... תעמיד אותי במקום כשצריך... ואל תתן לי לאבד את הצפון... והאמת היא שגם בעולם הרחב איש ציבור מוצלח באמת... מעמיד לעצמו **יועצים בשכר!!!** שמותחים ביקורת על כל התנהלות לא נכונה שלו... ולמרות שהיועצים האלו שופכים עליו אש וגפירת הוא ממשיך לפרנס אותם כי הוא יודע שאם הם לא יצקו עליו... אז הציבור יצקו עליו... אם הם לא יעמידו אותי במקום... המציאות העגומה תעמיד אותי במקום... זה א' ב' של מוצלחות!

בקיצור: אנחנו בערב חנוכה... ובחנוכה מקריבים את קרבנות הנשיאים... חנוכה זה הזמן ששם עלו שבטים שבטי קה... כל השבטים מתחברים כאחד... זה הזמן לזכור שיש מקום ל"ב שבטים... גם אם אני מזדהה ומתחבר לתכונה מסוימת... ומשתייך לסוג מסוים של שבט... עדיין אני צריך לזכור כל הזמן שיש מקום לשנים עשר שבטים... אז הפעם דברנו על שמעון... יש כאלו שמסתדרים עם יוסף... מסתדרים עם יהודה... אבל עם שמעון??? מאוד קשה להם להסתדר... הם בטוחים שאפשר בלעדיו... אז הנה!!! בחנוכה פתאום יעקב אבינו יצק בקול מר... יוסף איננו... ושמעון איננו ואת בנימין תקחו??? עלי היו כולנה!!!

כמו שעל יוסף אני כבר בוכה 22 שנה... עכשיו התחלתי לבכות על שמעון... בלי שמעון אין כנסת ישראל! א"א בלי הגבורה של שמעון! ויש עוד להאריך ואכמ"ל

שובו!!! שובו בנינו שובבים ארפה משובותיכם... זה מה שמלמד אותנו יהודה... וזה מה שמנחיל לנו דוד המלך... עולה של תשובה... לדעת שהקב"ה נמצא בכל מקום ואפשר תמיד לשוב אליו... באיזה מצב שיהיה

אבל!!! יש משהו מסוכן בהתמקדות הזו... כי מרוב ששבט יהודה עסוק ומתמקד בשלב שאחרי... מרוב שהוא עסוק ב"גם אחרי שנפלת... לא נורא... הקב"ה נמצא בכל מקום..." זה יכול לגרום לו להקל ראש מול נפילות... ולומר "אחטא ואשוב..." לא נורא... מקסימום אני אחזור בתשובה... מי יזכיר לשבת יהודה **שאסור ליפול בכלל???** מי ישמש תזכורת ליהודה... שנכון אמנם ש"מי שחטא ישוב וימחול לו..." אבל עדיין צריך לדעת ש"אשרי מי שלא חטא" בכלל??? בשביל זה יש ליהודה ידי נפש!!! **הלא הוא שמעון!!!** שמעון חי יחד עם יהודה! שמעון לא נותן ליהודה ליפול!!! שמעון עם הדין שלו... ועם הגבורה שלו לא נותן לשום פירצה להתפתח אצל יהודה... יהודה לא לוקח סיכונים והוא מממן חברת אבטחה בדמות שבט שמעון! שכל שבט יהודה יודעים שאוי ואבוי להם אם יקרה כאן מעשה דינה... השכנים משבט שמעון יקחו איש חרבו ויעשו דין!!! בזכות זה שבט יהודה שרד את כל הגלויות... כי גם כשהיה דינא קשיא וכל עשרת השבטים גלו... אבל אצל יהודה... היות ויש דין למטה!!! אז אף פעם הדין מלמעלה ממוצה עד הסוף איתנו...

הנציגות של שבט שמעון קיימת עד עצם היום הזה... אם תשים לב: בכל קהילה... בכל מוסד... בכל ציבור... יש את האנשים המפחידים האלו!!! אלו שעומדים בפרץ... אלו שלא נותנים לפרצות שיקרו... אלו שאנחנו חושבים פעמיים אם לא לעשות שטויות... כי אנחנו יודעים שהם לא יעברו על זה בשתיקה... בדרך כלל אנחנו לא אוהבים את האנשים האלו... לא!!! ממש לא!!! רוב האנשים בעולם באופן טבעי לא מסתדרים עם דין... דין זה מר... הדין בדרך כלל מתנגח עם האינטרסים האישיים שלנו... אבל מצד שני: כל בן אדם קצת בוגר מבין שאי אפשר בלי זה!!! כולם מודים שצריך את זה!!! כולם אסירי תודה לשבט שמעון שהם נושאים את התפקיד הזה למרות שהוא כ"כ קשה וכ"כ לא פופולרי!!!

וכאן מתחילה העבודה האישית של כל אחד מאיתנו באופן אישי:

האם לאהוב ולחבק את שבט שמעון או לא???

אז שוב: הכי קל והכי נורמלי והכי טבעי זה לא לאהוב את שבט שמעון!!! זכותי המלאה זה לא לאהוב אותם... זכותי המלאה לחפש מלמד תינוקות שלא מגיע משבט שמעון... ואפשר גם להבין אותי... תחשוב: אני רק אביא אותו לכאן... אחרי שבוע... פתאום "האחד בא לגור וישפוט שפוט..." הוא דופק אצלי בדלת... אדוני... איזה פלאפון אתה מחזיק?? ומה עם הצניעות בבית שלכם?? זה לא נחמד לקבל את משמר הצניעות לתוך הבית ועוד לפרנס אותנו!!! ועוד לאהוב אותו... תאמין לי... אני לא הייתי עומד בזה... **אבל!!!!!!** **שוב**... גם שבט יהודה מסתמא לא רואה נחת משבט שמעון... גם שבט יהודה קבלו כל הזמן על הראש משמעון... ובכל זאת שבט יהודה מחבקים את שבט שמעון ואוהבים אותם מאוד... **ולמה??? כי שבט יהודה**

הוא ימצא את הדין בפושעים עד הסוף!!! ולמה??? כי דוד יודע שדין צריך שיהיה! ואם אני לא אעשה את הדין מלמטה... הדין יצטרך להגיע מלמעלה... וכשהוא מגיע מלמעלה זה הרבה יותר קשה... בבי"ד של העם היהודי בדורות עברו היה מידי פעם מחזה משפיל ומחריד מאין כמותו... **מחזה של מלקות!!!** תתאר לעצמך: לוקחים בן אדם מכובד בגיל העמידה... כופתים אותו לעמוד... מגיע ראש בית דין ומכה אותו מכות נמרצות "בכל כוחו..." לפעמים אפילו מים שותתים תחת ברכיו... "ונקלה אחיך לעיניך", בקיצור: זה היה מחזה מאוד קשה ומשפיל... **נו...** **אז למה זה לא אכזריות??** למה מי שעמד שם לא יצא מזועזע מהמחזה הנוראי הזה? אתה יודע למה?? כי תוך כדי!!! תוך כדי המלקות... היה אחד שמקריא פסוק... אתה יודע איזה פסוק הוא היה מקריא? פסוק מתוך הקללות- "הפלה ה' את מכותך ואת מכות זרעך מכות גדולות ונאמנות...", הפסוק הזה לקוח מהצ"ח קללות שבפרשת כי תבא!!! **בפסוק הזה טמון מסר ברור:** יהודי יקר... עשית עבירה... מגיע לך צ"ח דינים מהשמים שזה איום ונורא!!! עכשיו!!! בשביל למנוע את הדין הקשה והנורא הזה שלא יגיע חלילה **מלמעלה**, בשביל זה מגיע פה יהודי ישיש מלמטה ומפלה אותך ל"ט מלקות, בשביל שהדין יהיה **מלמטה!!!** וברגע שעושים דין למטה, אין דין למעלה, ונקלה אחיך לעיניך, כיון שנקלה הרי הוא כאחייך... אחרי שעשינו איתו דין למטה, זהו!!! הוא התנקה!! כבר אין דין למעלה!!! **ולמה??** כי שוב: דין צריך שיהיה!!! גבורה זה אחד מהספירות שחייבות להתבצע בזה העולם!!! כל הבחירה שלנו זה האם לאמץ את הדין לעצמנו... שאנחנו נעשה דין בעצמנו... אנחנו נקפיד על עצמנו... ונשים לעצמנו גבולות ברורים ונוקשים... ואם אנחנו נעשה את הדין... אז הדין לא יצטרך להגיע מלמעלה...

בשביל זה יהודה מחבק את שמעון אחיו וקורא לו לבא לדור יחד איתו על חשבוננו!!! יהודה יודע להעריך כמו חשוב שמעון!!! יהודה הוא מייצג את ההנהגה של העם... הוא צריך את שמעון לידו... שמעון עם הגבורה שלו... ועם הדין שלו... לא יתן מקום לפרצות אצלו... שמעון תמיד יעמוד על הדין... ויקנא את הדין מלמטה... ובזה ישקט דין מלמעלה...

עכשיו במאמר המוסגר... למה **דווקא** יהודה כ"כ צריך את שמעון??

למה הוא צריך את הדין והגבורה של שמעון **יותר מכל שבט אחר???**

ההסבר הוא ששבט יהודה בכל מהותו מייצג את עולה של תשובה!!! יהודה הוא מלשון מודה... וזה גם מה שהוא הנחיל לנו בזה שהוא הודו על האמת... שבט יהודה מתמקד בשלב שאחרי... שגם אם כבר קרתה נפילה אבל יהודי לא בורח... אלא מודה על האמת ומיד שב ורפא לו... המעוז של שבט יהודה זה **באר שבע!!! שבע** יכול צדיק וקם... שבט יהודה ממוקם בתחתית הסולם של יעקב... במקום שממנו רק עולים לאחר הירידה בסולם... שבט יהודה מייצג את המתקוות של

**"למען לא נבוש..."
מושגים בסיסיים בהלכה**

הסיטואציה: ארון חנוכיות ענק ניצב בפתח הכניסה לשיבה מימין ומשמאל... והוא מזכיר לי שחנוכה בפתח... אבל אני עייף והולתי לישון... התעוררתי בשעה 4.30... מבלבל... רועד מקור... שעת דמדומים... אבל אין יותר מידי זמן לחשוב... עוד כמה דקות צריך להדליק נרות חנוכה... נו... מה כעת צריך לעשות?? בלגן... כל אחד דוחף את עצמו... ואת ה"פס" שלו (הנוכיה של בחורי ישיבות קוראים לה פס!! מהיום תדע) מה אני... בתוקף תפקידי כיהודי צריך לעשות?

א. אז דבר ראשון: בוקר טוב!!! איפה היית עד עכשיו... המצוה החביבה של חנוכה לא שווה שתשקיע בה קצת יותר לב ונשמה... ולהתכונן אליה טיפה יותר מוקדם... ואז בשביל זה אני מקדים ומדבר איתך כבר עכשיו... שבע וחצי לפני חנוכה... שכבר מעכשיו תתחיל להתכונן!! זו המצוה חביבה!!! מצוה שאם תקיים אותה כראוי שכל המאור פנים שלך בתורה... וכל ההבנה שלך בלימוד יכולה להשתנות בעקבות ה"נר מצוה ותורה אור" של חנוכה...

ב. ובכן: יש מסתמא מכירה בישיבה או בשטיבלך ושם תקנה: **א.** שמן זית. **ב.** פתילות. **ג.** כוסיות... ברור?? אה... זה עולה שכמך?? לא נורא... הכל בידה לא אמור לעלות יותר משתי צלחות טשולנט בזכרון משה... אני חושב שאתה יכול לארגן את הסכום הזה בלי לחזר על הפתחים... (עכשיו: איזה שמן זית בדיוק לקנות?? אז אם אתה בן עליה ואתה מחפש על מה לפרוק את הכיסופים? אז מן הרב אלישיב זצ"ל המליץ על שמן זית שראוי לאכילה... ואיזה פתילות?? שדולקות הכי יפה... תבדוק את זה באופן ענייני... ואיזה כוסיות?? לכתחילה עדיף שהכוסיות האלו יכלולת לעמוד בפני עצמם... ולא רק כשהם תקועים... אבל גם זה רק סלסול והידור.)

ג. עכשיו: אני מכין אותך מראש: ברגע שרק מגיע חנוכה... פתאום מופיעים כל האלו האלו עם הפרצוף המבטל ש"אין שום עניין... אין עניין להדליק... אפשר להשתתף בפרטות... לא חייבים שמן זית... ומעיקר הדין מותר ככה וככה... ואפשר להקל פה ומשם... ומאי חנוכה תנו רבנן ונגמר הסיפור... **תשמע לי: אל תקשיב להם!!!** יתכן שב"ראש הקטן" הם צודקים... אבל אז מה... ממתי אתה צמוד לשורת הדין?? (אתה בן עליה... יש לך רגשות אמיתיים ליידישקייט... מי מכון מחובר כולך לאיירה... ואתה הרי רוצה למצא חן בעיני הקב"ה... אתה רוצה להתבטא לפני עם כל הלב ולתת לו מבכורות הצאן ומחבלין... אז אל תתן לאנשים מיושבים להדביק אותך ביבוש שלהם... תתשף כן... תתפרק על נר חנוכה... תפרוק על זה את כל ההרגשים שלך... את כל הכיסופים... את כל המשברים... את ה"ארכה לנו הישועה" הפרטית שלך... אל תהיה בעלבת... זה במאמר המוסגר...

ד. ישיבות שכולם מדליקים בפתח בתוך ארון חנוכיות אחד גדול... הדקות האלו שכולם מגיעים בזה אחר זה להדליק ופותחים וסוגרים את הארון **זה דקות מלחיצות!!!** כי יש רוחות חזקות והנר הקטן נלחם על קימו... ואם בדיוק אז ידידנו היקר... נזכר להכין את השמן ואת הפתילות (יש לו זמן... כי הוא נוהג להדליק בצא"פ) והוא פותח את הדלת הרי זה כמעט פסיק רישיה שחלק מהנרות יכבו בגללו... (אז נכון שכבתה אין זקוק לה... אבל לא לא לכתחילה ומן הראוי לחזור ולהדליק (עיי' תר"ג סק"ב) אי לכך: אנא... תגלה רגישות ותשתדל להכין הכל לפני כן... וכמה שפחות לפתוח ולסגור את הארון...

ה. זהירות!!! לתשומת לבך! קורה שמרוב שכל ה"פסים" דומים אחד לשני... אתה יכול להתבלבל בין הפסים... ואם הדלקת את הפס של חבר שלך... לא יצאת אפילו בדיעבד... **ה. וכאן אנחנו ניגשים לדבר הכי חשוב:** בחנוכה לשם שינוי... אתה צריך להיות נאמן ללוח זמנים!!! אתה מכיר את האלו ש... שלא יכולים להגיע... כי יש להם פגישת עסקים בשעה פלוגנית... אז זהו של-לך יש פגישה עם "אשר קדשו במצוותי" באזור השעה 5 בערב... **ויתחפר להחליף ויהי מה!!!** **ב. אתה אמור להדליק ויהי מה!!!** חנוכה כידוע... הוא חג הפקקים... אז אל תקל ראש בזה!!! הקב"ה מחכה שתאיר לו... מחכה להאיר לך כנגדך... אל תתן לו לחכות לך... תקדים אותו... **זכור:** חנוכה היא בלימוד בזמן חורף שלך כוללים להשתנות באמצעות ההקפדה על מצוה זו... המקובל ל' ציחק סגי נהור מבעלי התוס' כבר שואל: כיון שככלל ההייר בנר זוכה לבנים ת"ח? אז איפה הם? למה אנחנו לא רואים אותם? **והוא עונה בצורה הכי פשוטה:** שיש שנוכח באמת לא כ"כ הזרים בנר... ובאמת רואים שיש יצה"ד מיוחד שלא להיזהר ולהקפיד על גדי חז"ל בהלכות חנוכה... **לא תחלף:** מצוה ה"כ קלה... וכ"כ חביבה... שנושאת איתה כ"כ הרבה אור... למה שלא תקח אותה כפרוייקט? למה לא תתחיל כבר עכשיו לעסוק בהלכות חנוכה... ותורא שאתה מקיים אותה לפי פרטיה ודקדוקיה... ותוכל ביום השמיני לסכם בספיק... חסל סידור חנוכה כהלכתו ככל משפטו וסידורו... וכעת לא נותר לי אלא לחכות למאור פנים בתורה ולבנים ת"ח... **ממלץ בחום**

קר במקדש... רגלים יחפות... שכבה אחת לעור... 1-4 מעלות בזריחה...

קוראים לי יוחנן הכהן... בשבוע הקרוב מגיע זמן המשמרה שלנו לעלות לירושלים... כידוע... כל משמרת כהונה עולה פעם בחצי שנה לעבוד במקדש... אז אצלנו זה יוצא חודש כסליו בחורף וסיון בקיץ... ויש משמרות שאצלם זה יוצא חודש אדר בחורף ואב בקיץ וכן הלאה וכן הלאה... כלומר: לכל משמרה יש שבוע אחד בקיץ במקדש ושבוע אחד בחורף במקדש!!! **עכשיו: לי יש בעיה אישית בחורף!!!** אני מאוד מאוד רגיש לקור... אני רזה וכחוש... ועד חודש תמוז אני עוד הולך עם צעיף (ולא בכלל... כדי לא להיות חמור...) **והנה!!! פתאום מגיע חודש כסליו סתת**... ופתאום נדרש ממני להגיע למקדש וללכת יחף בקור של תשע מעלות... ועוד ללבוש ד' בגדים בלבד!!! אני מקווה שאתה יודע שבשעת העבודה אין כזה דבר ללבוש סוודר... ולא ג'קס... ולא מעיל... ה' ישמור!!! כהן שולבש בגד אחד מיותר זה מחוסר בגדים והוא חייב מיתה בידי שמים... (מרוה בגדים דינו כמחוסר בגדים...) נו... מה עושים??? יש לי כתונת אחת לעוריי!! וזהו!!! ולעבוד ככה יום שלם במקדש... איזה קקקור... כל פעם שאני מגיע למקדש ועובד יום אחד... למחרת אני בוקופ"ח על גבול הדלקת ריאות... **נו... מה עושים??** אז ראש המשמרה וגם הראש בית אב... שניהם כבר הציעו לי לפרוש... ולעבוד רק בשבוע של הקיץ... ואילו בשבוע של החורף אני אלך עם הקבוצה שהולכת ליריחו... כדי לספק מים ומוזון לאחינו שעובדים במקדש... אבל היה לי מאוד קשה לקבל את זה... מה... אני לא אעבוד במקדש???

אז ברוך ה'... בשביל זה יש לי אשת חיל מי ימצא!!!! שיש לה אהבת ה' יוקדת... והיא החליטה שבכל מחיר היא רוצה שאני אעבוד במקדש... מה היא עשתה??? היא הלכה במיוחד ולסדה קורס תפירה... והתמקצה על פחות ולא יותר בהכנת בגדי כהונה!!! והיא בעצמה עושה לי כתונת פשתן מיוחדת לעבודת המקדש!!! אבל היא לא סתם עושה כתונת... היא עושה אותה עבה מאוד מאוד... כמו סרבל עבה!!! כדי שלמרות שזה רק בגד אחד אבל יש בו עובי כמו שמית פוך... בקיצור: הכתונת הבודדת הזו שווה כמו כמה שכבות מכובדות... **וזה לא זול!!!** כי יש בזה המון המון כמות של פשתן... וזה עולה קרוב לעשרת אלפים שקל... ומה שהכי מדהים פה: שיש בעיה!!! סוף סוף הבגדי כהונה חייבים להיות כלי שרת!!! ממילא ברגע שאני מביא אותו למקדש... אם אני רוצה שזה יקבל חלוט' בגדי כהונה... אני צריך לקדש אותו למקדש... ולא סתם... **אלא למסור אותו לציבור יפה יפה!!!** כלומר: במילים אחרות: עם כל הכבוד לאשתי שעשתה את זה... אני צריך להשאיר את זה במקדש... בחלון של תשמישי הכלים... יחד עם כל שאר הבגדי כהונה... ואם למחרת... כהן אחד יקדים אותי... וילבש את זה... וזה ימצא חן בעיני... אין לי אפשרות לבא אליו בטענות... ההללו... זה שלי... אשתי עשתה את זה בשבילי... **לא!!!** אני צריך למסור את זה לציבור יפה יפה!!! ואני והוא שוים בזה... בקיצור: אחרי כל העבודה וכל ההוצאה... זה עדיין חד פעמי!!! אני רק בפעם הראשונה יכול ללבוש את זה בודאות... אבל בפעם הבאה אף אחד לא ערב לי שזה יהיה שמור לי... כי אני לא יכול לכתוב על זה פרטי... ממילא!!! אשתי עובדת מאוד קשה... ותופרת לי בגד כהונה... וכל זה רק חד פעמי!!! רק לשבוע הזה... פעם ניסיתי להניע אותה... תקשיבי... להשקיע כ"כ הרבה כסף וכ"כ הרבה מאמץ בשביל יום אחד... סו"ס אנחנו שבת לוי... אנחנו אברכים... מאיפה יש לנו כסף... אשתי ממש כעסה עלי... תסלח לי... אבל שמלת כלה??? שמלת כלה זה גם בגד ליום אחד בלבד... וכמה משקיעים בזה?? 6000 שקל וגם יותר מזה... וכל זה עוד חוץ מהנששששש שמוציאים על זה... והנה... אני זוכה שבעלי הולך לשבת לפני יושב הכרובים... אז לא שווה להשקיע בזה את הנשמה... אז מה זה לשבוע ימים... זה שבוע ימים בבית המקדש!!!!!! שבוע ימים של שמלת כלה!!!!!! ובאמת כל שנה מחדש... רק מתחילה השנה... והיא כבר תופרת עם כל הלב והנשמה... אשת חיל מי ימצא... (כן... לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבוש שנים... אמנם שנים זה לא פשתן... אבל מיד אח"כ כתוב "מרבדים עשה לה שש וארגמן לבושה") עד כאן אני...

--אבל יש עוד קושי שזה כבר לא שייך דווקא אלי... והוא: הרגלים היחפות!!!! תחשוב: ריצפת שיש בשעת עלות השחר של קור ירושלמי טיפוסית... 4 מעלות בלבד... ואתה צריך ללכת יחף!!!! טוב... נו... אז בשביל זה יש לנו את האבות הקדושים שלימדו אותנו להיות בעבודת ה' כמו "סוס שרץ בין בצעי המים" טוב... אז באמת בחורף הכהנים מהלכים בזריות עצומה... כך שהם כמעט מנתרים מעל הריצפה הקרה... אבל סוף סוף קר!!!! וכשאתה הולך יותר מידי הרבה על הריצפה הקרה... **כאן מתחיל סיפור מעניין!!!**

ובכן: להוי ידוע לך... שמי שלא למד מוסר... ולא למד לקרא את המסך של הלב שלו... אז אם מאוד קר לו בבית המקדש... ומאוד מתחשק לו להתחמם... יש לו הרבה מאוד אופציות... כי אל תשכח... שהמקדש זה מקום שמלא במדורות!! המדורה המרכזית נמצאת במערכת גדולה!!! כלומר: מי שנמצא בטווח הקרוב של מזבח החיצון... אין סיכוי שיהיה לו קר... כי יש שם מדורה ענקית... יש שם טונות של גחלים מאלפי קרבנות שמקריבים כל יום... חוץ מזה!!! גם בתחתית המזבח... בצד ימין ליד הכבש... יש שם מדורה... אמנם יותר קטנה... שבה יש את תרומת הדשן ומזבח הפנימי והמנורה ושם שורפים את מוראה ונוצה של חטאת העוף... ומי שמאוד ירצה יכול לתפוס מקום טוב בסביבות המדורות האלו... **אבל דא עקא!!! שזה אסור!!!** זה מעילה!!! אמנם אין בזה חיוב גמור של מעילה... כי סו"ס אין בזה ממשות... אבל בודאי שאסורא מיהא איכא... **אז אסור!!! טוב... אם אסור אז אסור...** אף אחד לא הולך במקדש לעבור בכוונה על איסורים גמורים... גם לא מדרבנן... **הבעיה הגדולה מתחילה כשה בשבת אסור...** הנה... דוגמא קטנה: ביקשו ממני היום שתי בקשות... ביקשו ממני לעבור דם עולה... וביקשו ממני באותה מידה להזות דם חטאת... נו... מה אתה אומר?? מה לבחור?? פתאום הרגשתי שהרבה יותר קורץ לי להזות דם חטאת מאשר לזרוק דם עולה... למה?? נו... למה... לא יודע בדיוק למה... אבל היות והתרגלתי בסדר מוסר להיות מנתח לב... קלטתי שהיות חזיקת דם עולה למטה ושם יותר קר... ואילו דם חטאת זה בסובב... ושם זה כבר יותר קרוב למערכת גדולה חן פחות קר... לכן אני מעדיף להזות דם חטאת... **בהלאתי מעצמי!!!** במילים אחרות: אני רוצה את החטאת כי... כי אני רוצה להיות מנתח של מזבח... רחמנא ליעלך... אז דווקא!!!!!! כרנציני!!! החללתי שאני הולך דווקא על הגולה ולא על החטאת... כך עשיתי פעם אחת... אבל אח"כ היעורר לי שלא לציקת... שסו"ס יש דין מפורש שהזאת חטאת קודמת לזריקת עולה!! וממילא הנידון פה לא נתון לשיקולים שלי... כי סו"ס ההלכה גם פה מכריעה מה צריך לעשות... ומה תגיד על הבן דודי שלי הכהן שבקיץ הוא הראשון שמחזר אחרי קבלה זריקה וקמיצה וכל העבודות... ואילו בחורף יש לו מנהג שהוא מסתפק במועט... והוא מעדיף להיות ממונה על שריפת פסולי המוקדשין בירכת העזרה... זה חשוד!!! ובאמת הראש בית אב נגיש אליו וקצת תיחקר אותו... ולאחר בחישה קצרה בתוככי נפשו הוא בעצמו גילה לתדהמתו... שיש פה אינטרנס של התחממות... רח"ל... והיות ומדובר היה בקדשים שלא היה להם שעת היתר לכהנים... והם לא יצאו מידי מעילה... זה היה מעילה גמורה מדרבנן... בשלמא הוא היה מתעסק עם הקדשים שהיה להם שעת היתר לכהנים ורק אח"כ נטמאו או נפסלו... נו... הם כבר יצאו מידי מעילה... אבל לביש מזלו... מרוב שהוא לא שם לב לאינטרנס האישי שלו... הוא לא חשש לבחור להתעסק עם קדשים שעדיין יש בהם מעילה... בקיצור: המסקנה הייתה שבחורף צריך נכונות לעבוד מתוך קור! ולזהות איפה תנודות הלב שלנו משמעות אותנו לאיזורים חמים... לבדוק טוב טוב אם אין פה חשש מעילה בתנודת הלב... אגב: אל תשכח... שזו הסיבה שהכהן גדול שלנו... אין לו זכות להשתתף בביבור שנה... גם בגלל האינטרסים של הקור ודו"ק...

אי אפשר להראות לנער צדיק (שלא) נעזב...

אנו מתקרבים לחנוכה... ואחד מהמאורעות שעליהם אנו חוגגים את חנוכה זה סביב חנוכה המזבחה!!! לכן קוראים לחנוכה- חנוכה... על שם חנו ב-כ"ה... **ההשאלה**

המתבקשת מאלה:

מה קרה בדיוק בתאריך הזה שראו לנכון לחגוג את חנוכה המזבחה??
הבנת את השאלה שלי?? **אז קצת רקע:** יום אחד עלו עזרא ונחמיה מהגולה... תהליך שארך שלושים שנה... וב"ה זכו לבנות את בית המקדש... מה עם חנוכה המזבחה?? אין!!! לא חוגגים את חנוכה המזבחה... למה?? לא ברור למה... ובית המקדש נכנס לשגרה... במשך שנים רבות בית המקדש קיים... עד שהיוונים הגיעו... וטימאו את כל המקדש... והחשמונאים נצחו... ואז!!! אז נזכרו פתאום לחגוג את חנוכה המזבחה... רבש"ע: איפה הייתם עד היום???

למה עד היום לא עשיתם חנוכה המזבחה?? תתאר לעצמך: בן אדם בן שבעים מזמין אותך לחנוכה הבית... מה יש?? לפני חמישים שנה קניתי בית ושכחתי לעשות חנוכה הבית... אז אני עושה עכשיו... (אגב: זה מעשה שהיה... אני בעצמי השתתפתי בכזו חנוכה הבית משעשעת)... זה נשמע הגיוני???

את המשכן חנכו... מתי?? בימים הראשון להקמתו!!!

את בית ראשון חנכו... מתי?? גם בימים הראשון להקמתו!!!

אז למה בבית שני... חנוכה הבית התעכבה מאתיים שנה?? למה??

מה התשובה??

כידוע!!! בית שני בניגוד לבית ראשון... בית שני נבנה בשקט... בהיחבא... עם ישראל באותו דור לא היו ראויים לגאולה... כי הם נשאו נשים נכריות... ועל זה נאמר: "ראויים היו ישראל ליעשות להם נס בימי עזרא כדרך שנעשה להם ביציאת מצרים אלא שגרם החטא..." ולכן כל ההתנהלות של שיבת ישראל מן הגלות לא היה בגאון... אלא בגניבה... כהגדרתו של הזוהר הקדוש- כמו בן מביש שחזר הביתה כי אבא החליט להחזיר אותו אבל הוא לא ראוי לזה... ובאמת כל ההתנהלות של בנין בית שני נעשתה תחת רדיפות ואיומים... ונבנתה במסירות נפש מתוך הדחק... וכולי האי ואולי היתה גם עניות גדולה שהם לא יכלו להרשות לעצמם לבנות בית מפואר... וממילא הבית שני היה הרבה יותר פשוט... ומרוב שהוא היה פשוט עם ישראל התביישו בכלל לבנות אותו... הם חשבו פעמיים האם כדאי בכלל להתחיל... סוף סוף בית לקב"ה אמור לעמוד לפי קריטריונים מינימליים של פאר והדר... ואם אין לנו את התנאים הבסיסיים האלו... אולי לא כדאי בכלל להתחיל... אולי זה רק בזיון...

ועל זה באה נבואת חגי הנביא!!! שזירז אותם כוונ!!! כן לבנות... אתם תבנו... אתם תעשו את שלכם... ואני מבטיח לכם ש"גדול יהיה כבוד הבית האחרון מן הראשון"- ונבואה זו הולכת על בית שני...

ואכן עם ישראל כבר לא המתינו יותר... ועשו מה שביכולתם... הם התחילו לבנות בחוסר אמצעים... ובצורה פיראטית... והנה סוף סוף נבנה בית המקדש... וסוף סוף הגיע עת לחנוכה המקדש... בית שני!!!

בספר עזרא מתואר חנוכה בית שני... תיאור עצוב למדי... ורבים מהכנים והלויים וראשי האבות הזקנים אשר ראו את הבית הראשון ביסודו זה הבית בעיניהם בוכים בקול גדול... ואין העם מכירים קול תרועת השמחה לקול בכי העם... "בקיצור: היה שם לבלי של קולות... מצד אחד הצעירים שלא הכירו את בית ראשון עמדו והרעו בשמחה... אה... איזה זכות... זוכים לחנוך את בית המקדש... אבל הזקנים שהכירו את בית ראשון בתפארתו... וכעת הם עומדים מול ירידת הדורות... מול בית שני שהיה הרבה הרבה פחות מפואר מבית ראשון... הרי אצלם זה לא היה חנוכה המזבחה אלא בכי ונהי... של אבל... זכרונות מרים על תפארת ישראל שהיתה בעבר ואיננה...

והנביא מסיים ואומר: שאי אפשר היה להגביר את השמחה על האבל!!! בקיצור: היה שם חרדת אלוקים... בעיצומה של חנוכה המזבחה... עומדים שם הזקנים ולא הצליחו להתגבר על רגשות האבל והצער על ההבדל התהומי בין מה שהיה פעם למה שיש היום... **כזאת חנוכה אי אפשר להנציח!!!** ולמה לא???

כי חנוכה זה חינוך!!! חינוך זה להראות לדורות הבאים!!!

חנוך לנער על פי דרכו! לנער צריך להראות דברים מוגמרים!!!

אתה לא יכול להראות לנער צעיר- צדיק ורע לו... ולהגיד לו... חכה... נער הייתי וגם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב... לא!!! לנער אין סבלנות להמתין עד שהוא יזקין שאז הוא יוכיח במו עינו שצדיק לא נעזב...

רק כשאדם מגיע לשלב של "גם זקנתי..." אז הוא יכול להכיל חצי תמונה... מחזה שנראה על פניו ש"צדיק נעזב..." והוא לא נבהל!!! כי היות וכבר זקנתי אז מניסיוני הזקן במשך השנים שגם מי שכעת נראה צדיק ונעזב... אבל ימים יגידו... ואתה תראה את החצי השני של התמונה שמתברר שהוא לא נעזב... כזו הבנה אפשר לצפות מאדם מבוגר ובעל דעה... אבל כשיש לך עסק עם נער??? לנער אתה לא יכול להראות חצי תמונה!!! אתה לא יכול להראות לו את הצדיק נעזב... ושיחכה בסבלנות עד שהוא יזקין... ואז יתגלה שהצדיק לא באמת נעזב

לנער צריך להראות את הצדיק טוב לו!!!! את התמונה המושלמת!!!

ולא היה חסר להם כלום כי הם היו צדיקים...

כי את הנער צריך לחנך!!! ובחינוך צריך להראות תמונה מושלמת!!!

זו הסיבה שחנוכה המזבחה התעכבה ל"כ הרבה שנים...

כי כעת?? כעת הבית כ"כ פשוט... וכ"כ לא מרשים... אם את זה אני אהנוך לנער... מה הוא ילמד מזה?? מה הוא יתרחם מזה??
ש"בראותי זה על עיר על תילה בנויה ועיר האלוקים מושפלת עד שאול תחתיה...???" זה לא!!! זה לא חינוכי!!! הנער הצעיר שלנו לא יקבל מזה דחף חיובי... אדרבה... הנער שלנו נמשך לקורץ... לגדול... למרשים... אין לנו ברירה!!! אנחנו נאלצים לדחות את חנוכה

המזבחה!!!

והנה... סוף סוף מלכות חשמונאי ניצחו... וחזרה מלכות לישראל... יש דגל שנישא בגאון: "מי כמוך באלים ה'..." חזרה הגאווה היהודית!!! שאנחנו בשם ה' נזכיר... סוף סוף בית המקדש חזר לידיים של עם ישראל... וכעת אפשר באמת לפאר ולרומם אותו... הגיע עת לקיים את נבואתו של חגי שאמר: גדול יהיה כבוד הבית האחרון מן הראשון... **כעת!!! כעת אפשר לגשת לחנוכה המזבחה!!! חינוך!!!** תראו בנינו היקרים... תראו את העוצמה של בית המקדש... תראו את העוצמה של כהניך הקדושים... תראו איזה כח אדיר יש למי שבוטח בה' ושתול בבית ה'...

ללמד: חנוך לנער על פי דרכו!!!

כשהייתי ילד... מה הכי דיבר אלי?? כשמרן הרב עובדיה זיע"א הגיע עם מסוק לשיעור בהלכה באזור הצפון... אוה... עמדנו שעה ארוכה וחיכינו למסוק... ש... שמי נמצא בתוכו? הרב הצדיק!!! והנה... הגיע המסוק... איזה רעש... איזה פלופל... איזה עוצמה... והמסוק ירד וירד... והדלת אט אט נפתחה... ומי יוצא משם?? הרב!!! הרב הצדיק... עם הדרת פנים... עם הגלימה המיוחדת... איזו שירה אדירה... כמה אנשים... ואז הרב התחיל לדבר... וכמובן שלא הבנתי מילה... **אבל מה שהייתי צריך להבין הבנתי מצוין...** קבלתי מושגים ב"כבוד התורה"!!! כן... הייתי ילד... וילד זה ילד!!! ילד לא מבין מה זה גאונות בתורה... ילד לא מסוגל לקלוט את העוצמה שבפשוטות... וילד לא יכול להבין מה זה גדלות נפש... ילד הוא ילדותי... הוא מתלהב מדברים שטחיים... מממצב... מכמות גדולה... מרעש גדול... זה מה שמדבר אליו... וזה!!! זה מה שנתן לי את המכת חשמל הראשונה לאהבת תורה... ימים יגידו... והתבגרות... כבר הבנתי דברים יותר עמוקים... ודמותו של הרב עובדיה זיע"א המשיכה ללוות אותי... אבל כבר לא מהמסוק... אלא מהגדלות האמיתית בתורה... מנהמת הלב על כבוד שמים... מהלב הגדול שהכיל את כל כלל ישראל... על זה נאמר: חנוך לנער על פי דרכו-- גם כי יזקין לא יסור ממנה!!

לנער צריך לדבר בשפה שלו... אם אתה רוצה שהילד שלך ימשך לתורה אל תגיד לו ממה אתה מתפעל... אני יודע... אתה מתפעל מהמיטת סוכנות של מרן הרב שטיינמן שיהיה בריא ויחלים במהרה... בטח... אני מבין אותך... אנחנו המבוגרים מתמלאים בקנאה מהפשוטות העוצמתית הזו שמלאה בעושר פנימי ובזה לכל החיצוניות של העולם... אבל לילד אתה לא יכול למכור את העומק הזה!! בנינו... הרי יש הרבה מבוגרים שלא מבינים על מה אני מדבר עכשיו... אז אתה רוצה שהילד שלך יבין את זה?? לילד ששך צריך להראות צ'אקאלקות... הפעם הראשונה שזכיתי לראות את מרן הרב שטיינמן זו היה מהצ'אקאלקות... הוא הגיע לעיר שלנו... והגיעו שם משטרות מקדימה ומאחורה ועשו הרבה רעש וצלצולים... וזה מה שקנה אותי!!!! כי הייתי ילד... וזה רמה של ילד... כשילד רואה שש משטרות עוצרות בחריקה... ומשם מופיע אדם גדול בתורה... זה מה שמעניק לו עוצמה... והוא מבין שיש פה משהו גדול...

אל תדאג... לא נשאיתי ילד... בנתיים התבגרת... והיום אני מתפעל מההיפך הגמור... אני מתפעל מהעומק עומק עומק... העומק שזועק מהצניעות והפשטות שלא צריכה שום עזרה חיצונית לקיומה...

אבל לילד אתה לא יכול למכור את זה!!!

חנוכה הוא החג שבו אנו חוגגים את הנצחון מול היוונים!!!

אחד מהיסודות שאנחנו צריכים ללמוד מהנצחון של חנוכה זה "יפת אלוקים ליפת וישכון באהלי שם..." כן... ניצחנו את יפת... נצחנו את יוון... אבל יש לנו את ההוראה שעדיין!!! יפיתו של יפת תשכון באהלי שם... ולמה?? כי שם הוא צנוע... לשם יש עומק פנימי... התכלית של העולם נמסרה לזרעו של שם והוא לא צריך יותר מזה... לעומת זאת יפת?? יפת קיבל את החיצוניות של העולם!! יפת הוא יפה!!! הוא פיין!!! ליפת יש הרבה מה להציע בחיצוניות... אשרינו שזכינו להיות זרעו של שם... אבל אנחנו עדיין צריכים טיפה טיפה להשתמש עם החיצוניות של יפת... בשביל מה?? בשביל חנוכה המזבחה!!! בשביל חינוך!!!

בשביל לחנך נער... אנחנו צריכים להשתמש עם רובד חיצוני... אבל רק שם... כשהנער הזה קצת יתחיל להתבגר... אנחנו נסביר לו שיפת זה אנטי שמיי!!! יפת ושם לא יכולים ללכת ביחד... אם אתה רוצה לשכון באהלי שם... זה רק אם אתה מצליח לאט לאט להתנער מיפיתו של יפת... בחור יקר: כן... אתה רואה לפעמים בציבור החרדי מודעות ענק... והרבה רעש... ובלגן... ודחיפות... וטרארארם... הרבה עקשאן... ורמקולים... והכל סביב מרן... וסביב כבוד קדושת... בקיצור: אני לא צריך לספר לך איך זה נראה... כן!!! בחור יקר!!! את כל זה אנחנו עושים בשביל הילדים הקטנים... או לחילופין המבוגרים שעדיין לא התבגרו... הם לא יוכלו להעריך את כבוד קדושת... בלי שיעשו סביבו קאצ'קערא... הם לא יוכלו לקבל ממנו ולהבין את גדלותו של מרן שליט"א בלי שזה יהיה עם רמקולים רבי עוצמה... אין ברירה... גייסנו את הקלינאי תקשורת בדמות יפיתו של יפת... שהוא מומחה לענייני חיצוניות... אבל ברוך ה' אתה כבר לא ילד... ואנחנו כבר יכולים לסמוך עליך... אז אנא ממך: תדע לך שכל זה שקר!!! כל החיצוניות הזו היא אנטי- שם!!! יפת ושם לא הולכים ביחד... השטחיות החיצונית הזו לא מסתדרת עם אמת אמיתית... בני היקר... הגיע הזמן שתכיר את האמת כי היא אמת... תלמד להעריך את כ"כ אדמור" שליט"א גם לו יצויר שאף אחד לא היה מכרכר לזהות גדלות אמיתית של מרן שליט"א גם לו יצויר שאף אחד לא היה מכרכר סביבו... זו אחת מהעבודות הקשות שבדורנו זה... להצליח להבדיל בין אור לחושך... להפריד בין הרדידות שמסובבת סביב גדולי ישראל לבין גדלותם האמיתית... לזהות מה אמת ומה שקר... להתרחק מהקיש קיש קריא... ולהתחבר לאמת האמיתית שיש כאן...

אי ש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לנצל ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש יד כסלו תשע"ח: הדלקת נרות: ירושלים 4:00 תל-אביב: 4:14 חיפה: 4:03 מוצאי שבת: ירושלים: 5:15 תל-אביב: 5:16 חיפה: 5:14 ר"ת: 5:51

פרשת וישלח

הרחק מחבר רע

מופץ השבוע
"בריאות ורפואה" – 106

להרחיק הבנים והתלמידים מחברים רעים העלולים להשפיע עליהם לרעה!

נלמד מהפסוק: "הצילני נא מיד אחי מיד עשיו" (פרק לב-יב)

מבאר הגאון רבי יוסף דב הלוי סולובייצ'יק זצ"ל (בספרו בית הלוי) כי יעקב אבינו התיירא משני הדברים: גם מפני שפירות דמים – אם ילחם נגדו, וגם מפני התקרבות יתירה של עשו – אם יכרות עמו ברית שלום. ומכיון ש"גדול המחטאיו יותר מן ההורגו" ביקש קודם כל: "הצילני נא מיד אחי" – מפני אחרותו של זה. ורק אחר כך "מיד עשו". שכן הפחד שצריך להיות מ"עשו" הוא בראש ובראשונה כאשר הוא "אחי" – כשיש עמו קשרי ידידות ואהבה, וככל שיותר נרחק מאחרותו של עשו ונקיים "ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי", כן תקטן הסכנה ממנו...

הגאון רבי יעקב איידלשטיין זצ"ל הביא פעם בשם הרב מפוניבז' – הגרי"ש כהנמן זצ"ל ששאל שאלה גדולה: כידוע אברהם אבינו התפלל על סדום שינצלו מההפיכה. הוא ריחם אפילו על רשעים כדוגמת אנשי סדום. ומצד שני רואים שגירש את הגר ובנו ישמעאל, מביתו. ואף שישמעאל אחותו חמה ולא יכל ללכת בעצמו ואמו הגר היתה צריכה לסחוב אותו... ותמוה: להיכן נעלמו רחמיו של אברהם, הלא אנשי סדום היו רעים וחטאים יותר מישמעאל והיאך זה שעליהם ריחם ולא על ישמעאל?!

וביאר הרב מפוניבז', כי אנשי סדום התגוררו בסדום לעצמם. מה שאין כן ישמעאל בן הגר היה מקלקל את יצחק בהיותו בביתו, נמצא שהיה מצוה מצד הפסוק "כי ביצחק יקרא לך זרע" שצריך לרחם על יצחק ולשומרו מפני קילקולו של ישמעאל שעבד עבודה זרה. לכן כאן היה צריך לשמוע לשרה שאם הוא מקלקל אחרים צריך להוציאו מהבית.

בשיעורו על החומש (כי תשא תשמ"ד) אמר כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג – רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם זצ"ל את הדברים הבאים: הנה ברור כי רשעותם של הגוים האנטישמים והרוצחים הריהו דבר מזיק ולא טוב ליהודים, אולם מאידך, דוקא משום כך אין היהודים מתערבים בגוים ולא לומדים ממעשיהם ושומרים על יהדותם ויחודם.

כך בכל דור ודור, ע"י גזירות שמד שגזרו הגוים כמו בשנת ת"ח וכדומה בכל הדורות, לא התחברו היהודים עמם. זהו שאמר הכתוב "הן עם לבדד ישכון". בני ישראל נשאר תמיד לבד משום "ובגוים לא יתחשב" שלא נחשבו בעיני הגוים לכלום, ואילמלי היו היהודים בעלי ערך בעיני הגוים והיו מחשיבים אותם, היה קשה להם מאוד וח"ו מתערבים.

נדברים האלא מביא בספר אור החיים על תקופת גולת ספרד ושלפניה, שחיבר היעב"ץ שהיה מגולי ספרד כותב שהגוים היו מתערבים בין יהודים, כי היהודים היו בעלי אחרות, ומשהיה הגירוש של היהודים נוצר ביניהם שינאה ורק בכך יכלו לשמור על יהדותם.

"והרחיקנו... מחבר רע"

נכנס יהודי לכ"ק האדמו"ר מבעלז – רבי אהרן זצ"ל ושפך לפניו את לבו: יש לו בן שעד עכשיו היה מהמצויינים בלימוד, בתפלה ובהתנהגות, והנה לאחרונה הבן פשוט איבד את הבנתו ולא מסוגל לקלוט שום דבר בלימודיו.

נאנח האדמו"ר ואמר: "תבדוק מי הם החברים שלו"... האבא נדהם למשמע אוזניו, שכן ידע כי חבריו של בנו היו רק תלמידים מצויינים ומבתיים טובים. הלך לברר ואכן שמע שחבריו רק ילדים טובים.

חזר האב לאדמו"ר ופרץ בכי: "רבי הושיעני!" חזר שוב הרבי ואמר: "אנא תברר ותבדוק מי הם החברים של בנך". מעשה זה חזר בשלישית, ואז החל האב לעקוב והבחין בבחור מסויים שמתרועע כל היום עם בנו. החל האב לברר יותר על אותו חבר וגילה כי בחיצוניות נראה אותו בחור מצויין אבל תוכו רקוב...

נכנס האב לאדמו"ר לדוות לו שזו באמת הסיבה... אמר לו האדמו"ר: אנחנו מבקשים כל בוקר: "והרחיקנו מאדם רע, מיצר הרע, ומחבר רע", ואחרי כן מבקשים שוב ב"יהי רצון" על "חבר רע". למה צריכים לבקש פעמיים על כך?

אלא ללמדנו שכדי להנצל מחבר רע [שפעמים רעתו מוסתרת] לא די בתפלה אחת אלא צריך להתחנן ולבקש שוב ושוב, ורק ע"י תפלה כזו אפשר להנצל.

מתוך מאמר

ליטול עצה מוזקני הדור - חכמי התורה קודם כל פעולה חשובה וגורלית!

נלמד מהפסוק: ויקחו שני בני יעקב (פרק לד-כח)

וכתב רש"י (מהמד"ר): "בניו היו ואעפ"כ נהגו עצמן שמעון ולוי כשאר אנשים שאינם בניו. שלא נטלו עצה ממנו". עכ"ל. ומסתבר שהיה עליהם ליטול עצה מיעקב לא רק מחמת שהוא אביהם, אלא גם מצד היותו זקן שקנה חכמה, כדברי חז"ל (במד"ר שמות-ג): לעולם זקנים מעמידין את ישראל. אימתי ישראל עומדין? כשיש להם זקנים שכל מי שנטול עצה מן הזקנים אינו נכשל". ואמרו חז"ל (קידושין לב): אין זקן אלא מי שקנה חכמה.

סגולת כוחם המופלא של ה"זקנים", שהם משיגים ורואים מה שאחרים אינם מסוגלים לראות ולהשיג. ולכן נקראים הם "עיני העדה" וכמו שכתב הרמב"ן (ובא בתרא יב): "נבואת החכמים שהיא בדרך החכמה לא ניטלה, אלא יודעים האמת ברוח הקודש שבקרבם".

ולכן, כאשר אנשים מציינים להוראתם של הזקנים-גדולי ישראל, מקבלים את עצתם ומחזירים אחר ברכתם, אזי שורה הברכה וההצלחה במעשה ידיהם, זאת מכח חכמתם של הזקנים ומהסייעתא דשמיא שמלוה אותם תדיר. ואולם אי אפשר להגיע לזה ללא היסוד הגדול של "אמונת חכמים" שהיא ממ"ח קנינים שהתורה נקנית בהם. וענינה, שיאמין ויסמוך לגמרי על הוראת החכם, אף שהגיונו סובר אחרת.

אך ללא הזקנים שקנו חכמה, אין ישראל יכולין לעמוד ואף לא יכולים לעשות דבר, כאמרת רבי עקיבא (מד"ר ויקרא יא-ח): נמשלו ישראל לעוף, מה העוף הזה אינו פורח בלי כנפים, כך ישראל אינם יכולים לעשות דבר חוץ לזקנים".

וביאר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל (בשיחות מוסר תשל"ב-מאמר לה) כי בזה החילוק בין ישראל לאומות העולם. כי בעוד אומות העולם יכולים לעשות כל מה שרוצים גם בלא הזקנים, הרי שישראל אינם כך. וכמו שבהמה וחיה יכולים למלא את תפקידם ורצונם בלי כנפים, ואילו עוף שאיבד כנפיו שוב אינו יכול לחיות כלל ומצבו גרוע עתה יותר מן הבהמה, כך גם אומות העולם מתקיימים בלי זקנים. אך ישראל אם אין להם זקנים אינם יכולים לעשות מאומה, ובמצב זה גרועים המה אף מן אומות העולם.

וכך רואים ממה שאמרו חז"ל בגמרא (חגיגה יד.): "כל קללות קילל ישעיה את ישראל, ולא נתקרה דעתו עד שאמר להם המקרא הזה 'ירהבו הנער בזקן והנקה בנכבד'. וביאר רבי חיים, שאף אחרי כל הקללות נשאר עדיין 'משהו' בישראל. ואולם אחרי שהוסיף להם 'ירהבו הנער בזקן והנקה בנכבד' זה המצב הגרוע ביותר שלא נותר מאומה ח"ו בכלל ישראל. והטעם הוא, משום שללא זקנים אין קיום לכלל ישראל ו"כשירהבו הנער בזקן"..." מבטלים כליל את מעלת הזקנים.

עפ"י גמרא זו כתב רבינו הגרא"מ שך זצ"ל באחת מאיגרותיו: "הקללה הגרועה ביותר היא כאשר באים נערים וירהבו בזקן. משלימים אחר גוים את הדרך הישנה המסורה לנו, ובאים באידאולוגיות ובאידיאות חדשות. שיטות ודרכים חדשות. זה הרע מכל רע! אמנם היו זמנים ותמורות שונות בעם ישראל. היו עליות וירידות, אולם תמיד היו מנהיגי הדור, הזקן ונשוא פנים, ולא אשה מושלת בהם או נער קטן ינהג בהם".

עוד התריע רבי חיים שמואלביץ (בשיחות חיים מאמר מב) על חשיבות שמירת המסורת שקיבלנו מרבתינו. ומשמעות פריקת עול גדולי הדור, היא הפרת המסורת, ובה יצאו מכל מקבלי התורה, ולעצמם הם, וכמו שמתבאר מדברי הרמב"ם (בהקדמתו לספרו היד החזקה) שבלימוד התורה מפי הרב, מקבל כל דור ודור את התורה מפי הגבורה. והמנתקים את עצמם מגדולי הדור, שוב אינם בכלל מקבלי התורה והם לעצמם, וסופם המר הוא, שהם "נוטלים" לעצמם הכל, לומר, אין לנו חלק באלוקי ישראל רח"ל (כמו שמוסר בגמרא ברכות סג. עיי"ש).

עצתו אמונה...

סיפר הגאון רבי זלמן סורוצקין זצ"ל: כשהמצב בארץ ישראל היה קשה והיחודות החרדית בארץ ישראל עמדה חסרת משאבים. עלתה קרן-תקוה ממקור בלתי צפוי: בלונדון שכנה ממשלה פולנית גולה, וברשותה מקורות מימון רבים. היא תמכה בנתינים הפולנים שבגולה, שעליהם נמנו גם הגאון רבי זלמן סורוצקין ורבינו הגרא"מ שך זצ"ל, התמיכה הייתה בסך חמישים לא"י שהצילה רבים מחרפת רעב.

יום אחד יצאה הוראה מוזרה חדשה: התמיכה נתנת רק לבעלי דרכון שהוצא בעת שלום, ולא לבעלי דרכון שהוצא בחופזה בעת מלחמה. להרב שך היה כזה פספורט ותמיכתו עמדה להפסק. הוא נועץ בחזון איש, שהורה לו לגשת לנציגות ולעמוד אחרי רבי זלמן... הרב שך עשה כמצווה עליו. רבי זלמן ניגש לדלפק והרב שך אחריו. הפקיד נטל לידיו את דרכונו של רבי זלמן, 'דרכון כשר' והחל למלא טופס בקשה. "ילדים"? שאל.

כאן נפרץ סכר דמעות. הבן הבכור רבי אלחנן, נמק בכלא לח' שנים. הבת נותרה בגטו לודז, וגורלה אינו ידוע. שני בנים אחרים שהו בגלות יפו... הדמעות זלגו והפקיד הזדעזע. הוא ביקש סליחה והתנצל ומיהר למלא את השאלון. לאחר מכן ניגש הרב שך והגיש את דרכונו. הפקיד התחיל לשאול שאלות, ואז התפרץ רבי זלמן בקול נרגש: אינכם מרחמים על פליטי שואה, אתם עומדים על הדם, מענים ללא רחם! הפקיד נבחל ומילא את הטופס במהירות...

עוד על כח עצתו של החזו"א סיפר רבי אליעזר קויפמן שליט"א: אביו רבי אברהם ז"ל התרוצץ עם שני ילדיו הקטנים שסבלו תדירות מ'אנגינות'. אחד הרופאים הציע להוציא לילדים את ה"שקדים" ולהפטר אחת ולתמיד מהסבל.

הלך רבי אברהם ותינה צרתו לפני החזון איש: "שני בני, שמחה ואליעזר, סובלים תדירות מאנגינות והרופא מציע להוציא את ה"שקדים"... הרהר החזו"א קימעה ואמר: "לשמחה כן, ולאליעזר לא!" רבי אברהם תמה על התשובה: וכי בדיני פשרות עסקינות? השיב לו החזו"א: "זה צריך שקדים וזה לא!"...

לאחר כשנתיים פשטה לה מחלת שיתוק ילדים רח"ל. כל מי שסבל מחום, מיד נתקפו בני משפחתו בבהלה ובפחד גדול. גם הבן אליעזר קיבל חום ואביו רץ עמו לרופא. הרופא בדק את הילד ואמר: ראיתי אי-אלו נקודות מהמחלה, אבל ה"שקדים" הצילו אותו. הם חסמו את המחלה!...

מעשה איש

חכם עדיף מנביא...

מעשה בילד שנתקע מסמר חלוד עמוק בידו והובהל לבית החולים "הדסה" בירושלים, שם טיפלו בפצע והזריקו לו זריקת טטנוס למניעת זיהומים והרעלה ח"ו בדמו...

כשחלפו שלושה ימים, פתאום התנפחה ידו באופן מבהיל והרופאים שבדקוהו איבחנו שלקה בהרעלת דם קשה, רח"ל. הם העריכו שאין מנוס מלקטוע את היד הנגועה, אחרת תתפשט ותלך ההרעלה בכל הגוף.

המנתח המפורסם ד"ר נחום קוק הוא שהיה אמור לבצע את קטיעת היד. בצר לו ביקש אביו של הילד להמתין, ומיהר להכנס לבית כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל ותינה בפניו את צרתו כשדמעות על לחיו.

ויהי כשמוע האדמו"ר מה שאמרו הרופאים נזדעק ואמר: "היתכן, גזלנים! לקטוע ידו של ילד רך?! הוא הורה בנחישות לאב להגיד לרופא, כי בטרם יגש לקחת בידו את איזמל הניתוחים, ישב נא לבדוק מחדש את מצב היד המורעלת.

עשה האב כל אשר נצטוה. ויהי כאשר בדק ד"ר נחום קוק את הילד פעם נוספת, הכירו על פניו סימני הפתעה ופליאה, ובטפחו על שכם הילד קרא לו כשבת שחוק על שפתי: "קום וברח לך מפה"... שכן קרה נס והכל השתנה. לא היה יותר שום צורך לקטוע את היד.

לפיז האש

המשך - עצה מן הזקנים

ומצינו עוד, שהתורה מסורה לכלל חכמי הדור, והיחיד מחוייב לקבל את מרותם, ואפילו הוא גדול הדור, שהרי נידו את רבי אליעזר על שלא רצה לקבל את דעת הרוב (ב"מ נט:). ונשאר בנידוי עד לפני מותו (סנהדרין סח.). ע"כ. מדברי רבי חיים שמואלביץ.

הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל עורר והתריע באחת מדרשותיו (בחוה"מ פסח תש"נ) על תופעה חדשה, כאשר תלמידים צעירים מרמים לעצמם מתוך שובבות נעורים, שהם כביכול "מבינים" יותר מזקני הדור היאך צריך לחזק את ה"אידישקייט" בזמננו. וממציאים דרכי פעולה חדשים שלא שיערום רבותינו, בעוד שהגישה הנכונה צריכה להיות שלא לזוז מההשקפה המסורה לנו מרבותינו זקני הדור בבחינת "זקניך ויאמרו לך", וכל המשנה ידו על התחתונה.

והביא רמ"ש דוגמא קטנה להמחיש זאת, ממעשה שהיה עד לו: אברך ניגש לרבינו הגרא"מ שך זצ"ל בערב בדיקת חמץ ובפיו שאלה: "האם אפשר לבדוק חמץ עם פנס?" אומר לו הרב שך: "יקירי, בשביל מה אתה צריך פנס? מה לא טוב לבדוק עם נר, כמו שאבא שלך בדק וכמו שסבא שלך בדק?" והלה משיב: "אומרים שפנס מאיר יותר..."

אמר לו הרב שך: "בשביל מה אתה צריך שיאיר לך יותר?! אצל האבא שלך היה מספיק אור, ואצל הסבא שלך, היה מספיק אור. אל תחפש יותר אור מאשר אצל האבא ואצל הסבא"!!! וסיכם הרב שולזינגר את המסר: מי שהולך בדרך של האבות הוא מאושר, ומי שעושה שינויים, למחצה לשליש ולרביע, ידו על התחתונה!

ואמנם ישנם צעירים נמרצים, הבטוחים בעצמם שהם מבינים יותר ושהם "עוזרים" לרבותיהם, לגדולי ישראל ולראשי הישיבות "לנווט ולהציל" את ספינת עולם התורה מול גלי סערת הימים, ואשר אילולא הם ובלעדי פעולתם ה"קנאית" מי יודע אם עולם התורה יחזיק מעמד ומי יודע מה יקרה... [ואם אכן לא קרה כלום, וודאי זה בזכות פעולתם...]

עליהם כבר המשיל הגר"ש **שברון** זצ"ל את המעשה הבא: "מעשה באדם שהיה עומד בכניסה לעיר ומסמן בידו לרבבות המכוניות לנסוע. הוא מנענע בידו: "קדימה, קדימה! סע!" כך שעות על גבי שעות, וכשהוא מלא בקורת רוח על כך שכולם נוסעים בגללו... הוא פוקד עליהם לנסוע והם נוסעים... הפלא ופלא.

והנה כשהרמזור אדום, משתתק האיש, ממתין בסבלנות עד שנראה ירוק בעיניים, ואז שוב מנופף הוא את ידו בצהלה: "קדימה! סע!"... היהודי חש כשומר תנועה שמנווט קדימה את כל המערכת, וכך יום יום שעות ארוכות. הנהגים מציצים מהחלונות ומחייכים למראהו של אותו מסכן... משוגע כדבעי עם "דיפלומה"... והנמשל מובן.

הנוטל עצה מהזקנים אינו נכשל...

מעשה באברך שנוכח לו בן, וכאשר הגיע המוהל לבדוק את התינוק לילה לפני הברית, הבחין שמשוהו בתינוק אינו כשורה. הוא שלח אותו מיד לבית החולים, שם התברר אחרי בדיקות כי יש לו בעיה חמורה בלב, רח"ל. הרופא טען כי בארץ לא טיפלו אף פעם בכזה מקרה ובכזה גיל ורק בבוסטון בארה"ב קיים בית חולים שבו מומחים בתחום זה, אלא שלדעתו התינוק לא ישרוד את טורח הדרך וחבל על הנסיעה...

נסע האברך מיד אל ביתו של הגרא"ל שטיינמן שליט"א (לרפו"ש) והציג בפניו את כל המקרה. ואולם הרב שטיינמן הורה לו שעליו לנסוע ונתן לו את ברכת הדרך. פנה האברך לעסקנים בתחום הרפואה שיסדרו לו את הנסיעה, אך גם הם אחרי ששמעו את פרטי המקרה טענו שהדרך בסכנת מות עבור התינוק, והם חזרו עם האב לבית הרב שטיינמן להשמיע את חוות דעתם.

אמר להם הרב שטיינמן: מכיון שהרופאים אומרים שהמקרה נדיר ביותר ואין להם כל דיעה ברורה בזה וממילא אין חזקה שבמצב כזה הוא ימות, לכן יש חובת השתדלות לנסוע לחו"ל...

ואכן כך עשו. נסעו לחו"ל לבוסטון ועשו לתינוק ניתוח שהוכתר בהצלחה ב"ה, ואחרי שלושה חודשים חזרו ארצה ובאו בשמחה לבשר להרב שטיינמן על ההצלחה, וביקש האב מהרב שטיינמן להיות הסנדק לתינוק שניצל ע"י עצתו וברכתו.

אמר הרב שטיינמן לאב: "הרי באתם אלי בזמנו בלילה לפני הברית, וא"כ כנראה כיבדתם את אחד הסבים שהיה סנדק. הוא יושב וממתין ג' חודשים בכליון עינים להבראת התינוק ולזכות להיות סנדק במילתו, האם עכשו אבוא אני ואקח זאת ממנו"?!
כאיל תערוג

הסתפקות ושמה בחלקו

לשמוח בחלקו שחננו הבורא ולא להתאוות ליותר מהנצרך לו!

נלמד מהפסוק: "כי חנני אלוקים וכי יש לי כל" (פרק לג-יא)

ומפרש הכלי יקר: כי דרך הצדיקים אפילו שיש מעט בידם, מסתפקים בו ושומחים בחלקם, ונראה כאילו יש להם כל, אבל עשו אמר "יש לי רב", כי הרשעים אעפ"י שיש להם כל כסף וזהב שבעולם, מכל מקום נראה להם שעדיין הם חסרים. ואמנם, יש להם רב אבל לא כל צרכם, כי "יש בידו מנה רוצה מאתיים"...

לקראת היציאה ממצרים ביקש הקב"ה ממושה: "דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו... כלי כסף וכלי זהב". ופירש רש"י: "אין נא אלא לשון בקשה, בבקשה ממך הזהירם על כך שלא יאמרו אותו צדיק וכו' והדברים תמוהים: מה הוצרך כל כך לבקש על כך, מדוע שלא ירצו לקחת כסף וזהב?!"

ונראה לנו ליישב עפ"י המסופר (במד"ר שה"ש פ"ח) על רבי יוחנן שטייל עם תלמידו מטבריה לציפורי, והראה לו אחוזות ושדות שהיו שלו ומכרן כדי לעסוק בתורה, כי הבין רבי יוחנן שאם ברצונו להגדיל תורה ולהאדירה זה יתכן רק אם יתמסר כולו לתורה ללא שיור, וא"א לעשות זאת יחד עם עסקי נדל"ן ושדות. וכמו שראינו אצל יעקב אבינו ואצל גדולי ישראל בכל הדורות (ראה מסגרת) שברחו מכל התעסקות בגשמיות העוה"ז כדי להשקיע עצמם בתורה בלבד. שזה, כידוע, הערובה היחידה להצלחה.

לאור זאת נתרץ בפשטות, שהרי בני ישראל ידעו שהולכים כעת לקראת מתן תורה ורצונם היה להשקיע בה את לבם ונפשם ובכך לגדל דור דעה של תלמידי חכמים שכל מאוויים הוא התורה בלבד! וידעו כי ההתעסקות בכסף וזהב הוא לכאורה סתירה לכך, וצנצנת המון תוכחה, לכך הוצרך לבקשם ולהזהירם שמכל-מקום ישאלו כסף וזהב ולא יחששו.

תענית על החלום הנורא...

זרכו של החפץ חיים היתה להתענות תענית חלום, והיה נוהג לספר לאנשי ביתו מה החלום אשר חלם.

פעם סיפר לבני ביתו כי חלם שנעשה עשיר... ועל כן התענה על זה תענית חלום. תמחו ושאלוהו: כלום על חלום כזה שנעשה עשיר צריך להתענות?!

אמר להם הח"ח: "הרי אמרו חז"ל אין "חלום בלא דברים בטלים". ועתה, אם ה"דבר בטל" הוא מה שחלמתי שאהיה עשיר, סימן שהרהרתי בלבי חמדה לעשירות, שהרי החלומות באים מהרהורי הלב. וא"כ עלי להתענות משום שלא יאה לאדם זקן כמוני להרהר ברצון להיות עשיר"...

"אלא מאי, לא הרהרתי ברצון להיות עשיר, וממילא לא זה ה"דבר בטל" שבחלום, אלא שכך נגזרה גזירה שאהיה עשיר ח"ו, אם כן, בוודאי שעלי לצום לנוכח גזירה נוראה זו"!!

שאל אביך ויגדך

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

הסוד שמאחורי העגלה...

* * *

"במשך כל השיחה רב שלוימה זלמן הקשיב, והקשיב והקשיב.

"לאחר שסיימתי את דברי, הגיב ואמר: "הקדוש ברוך הוא לא חייב לך כלום!" --

"בתגובה פרצתי בבכי חזק יותר. הרגשתי שאבדה כל תקווה באופק, שכבה האור בקצה המנהרה. הלוא הייתי בטוחה שהרב יברך אותי וירגיע אותי. אך לא זו בלבד שהוא לא נוהג כך, אלא הוא מודיע לי באופן חד משמעי "הקדוש ברוך הוא לא חייב לך כלום!" ומה שהוא נתן לי עד כה בריאות, בעל טוב, משפחה תומכת, פרנסה, כל זה גם מתנה!

"אז אני בוכה, ושוב הרב ממתין. נותן לי להירגע. רק לאחר שהסערה שלי משתתקת הוא ממשיך ואומר: 'תראי; אמנם הקב"ה לא חייב לנו כלום, אבל אני חושב שאם תראי להקב"ה שאת עושה משהו שאת לא חייבת - "משהו התנדבותי" - אולי גם הוא יחון אותך ויחוס עליך ויתן לך מתנה בהתנדבות, משהו שהוא לא חייב לך!'

"שמעתי את הדברים בריכוז. הודיתי לרב שלוימה זלמן ויצאתי את הבית, רגועה במקצת.

"הגעתי הביתה וחשבתי לעצמי: מה אני יכולה לעשות "משהו התנדבותי"? ואז החלטתי שאני מתנדבת בבית חולים. מחלקת את המזון הזה שאתם רואים כאן לפניכם..."

* * *

כך, מילה במילה, סיפרה לנו האשה בעודה ניצבת על העגלה העמוסה.

היינו פטורים מ"לחפור" אם יש לסיפור הפי-אָנְד, שכן היא עצמה סיפרה מיד:

"הקב"ה עזר, ונולדו לי שלושה ילדים - בן ובנות תאומות. הבן נשוי ברוך השם. הבת הגדולה נשואה זה מכבר. הבת הקטנה? היום בערב היא מתחתנת!

"פשוט שאלתם - אז ענית!".

* * *

עד מהרה נעלמה העגלה העמוסה ונעלמה המספרת.

עודנו, אני ובתי תחת הרושם העז של הסיפור המופלא ונצנץ ל:

"מה שאלת מקודם?" מה הפירוש של "כי רופא חנם אתה"? הנה שלחו לך משמים תשובה מאלפת!"

(נכתב כפי שסופר לנו ע"י בעל המעשה בשינויי עריכה קלים והכרחיים, אנו מודעים לו על נדיבותו)

י. וינברג

"הסיפור שלי מתחיל בבית-חולים, לשם הגעתי עם הבת שלי לצורך טיפול רפואי" - כך פותח בן שיחי את סיפורו - "התחום הרפואי תמיד מלא בחששות, ובתקוות טובות שהכל יצליח. ובכלל; עצם השהות במרכז רפואי, במקום בו מצויים - או משתוללים - חיידיקים כאלו ואחרים, מזקיקה יותר סייעתא דשמיא.

"בכל אופן, קודם שנכנסה הבת לטיפול, הזכרתי לה לומר את התפילה המובאת בהלכה "יהי רצון מלפניך ה' אלקי, שיהיה עסק זה לי לרפואה, כי רופא חנם אתה" (שו"ע או"ח סי' ר"ל סעיף ד').

ואז היא שואלת אותי: לפני שאני אומרת משהו, אני רוצה לדעת מה הפירוש של הדבר שאני אומרת. אז מה הפירוש של "כי רופא חנם אתה!"

* * *

עודנו מדברים ולחדר נכנסת עגלה מלאה-כל טוב ואחריה אשה. היו שם סנדוויצ'ים, שתיה, ממתקים ומה לא? היא מציעה לנו: בבקשה, תתכבדו! מה אתם רוצים? סנדוויץ'? ממתק? שתיה? קחו גם וגם!...

'כמה זה עולה?' שאלתי.

'לא לא, הכל בחינם!'

כמעט הייתי בהלם. 'מאיזה ארגון את?' הוספתי ושאלתי. וכאן פירטתי את שמותיהם של שורת ארגונים, מוכרים יותר או מוכרים פחות. מאיזה ארגון?

'שום ארגון.'

'אז מי מממן את כל השפע הזה?'

'אהה, לבד. לבד.'

'למה? לא התאפקתי וביקשתי להבין.'

'אם אתה כבר שואל - אספר לכם את הסיפור שלי.'

נדרכנו שנינו, אני ובתי.

* * *

"במשך שנים רבות וארוכות לא זכיתי בפרי-בטן. ניסינו כל מיני דברים, מה לא ניסינו? ברכות, סגולות, אבל שום דבר לא עזר!

"אחרי שנים של סבל ותסכול, הרגשתי שזהו. אני כבר לא יכולה יותר. בצערי פניתי אל רבן של ישראל, מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל. תיניתי בפניו את צרתי בבכי, ואף לא הסתרתי את תסכולי הרב. לבסוף הכרזתי: הרב; אני כבר לא מסוגלת יותר!

"ובכיתי - כפי שלא בכיתי מעולם.

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

גליזון
באר
הכהנה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

וישלה

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת וישלח

- א אותה חמה ששקעה לו זרחה לו - אין כאן כל שקיעה רק זרחה במקום אחר
- ב עם אלוקים ואנשים ותוכל - ע"י האמונה ינצל משרו של עשו ומכל שונאיו
- ה יפלמס ויושיעם כי חסו בו - שכרו של הכוטה שתמיד יושיעו ה'
- ו יבקש את נרדף - טובה וברכה הבאה על האדם מתוך הרדיפות
- ז התקין עצמו לתפילה - כוחה של תפילה
- ט לא ישמע על פיה - בננות דיבורים אסורים
- י ויבן לו - עיקר קניני אדם מה שעושה לרעהו
- י ויאבק - עצם האבקו להתגבר אף אם לא ניצח את יצרו מעלה נחת רוח לפניו יתב"ש
- יג הימחרו והחליפו שמלותיכם - חובת האדם לברוח מהיצר וכת דיליה
- טו כל זמן שהנר דולק - לעולם יש בידנו לשוב בתשובה ולהתחדש
- טו תורה תבלין - רק ע"י עסק התורה ינצח את יצרו
- יז **הילולא קדישא של הרה"ק ה'בת עיין' זי"ע**
- יז זכותו יגן עלינו-ההשתפחות על הציון
- יט סעדני ואושעה- סגולה נפלאה לערוך סעודה לכבוד נשמתו
- כא כני הילולא דמיא- אין עסק ביום הזה רק במשנת בעל הילולא
- כג אחד יחיד ומיוחד - לראות את הכורא בכל ענין ומקרה שהוא עושה הכל
- כד אין עוד מלבדו - להיזהר ביותר שההשתדלות לפרנסה לא תחשיך אור האמונה
- כה שערי תשובה לא ננעלו -התחזקות בכל מצב מבלי להתייאש
- כו אוהב את הבריות - אהבת ישראל
- כו השפל עצמך וינשאך המקום-שפע רב הבא על ידי הענווה
- כח וינבה ליבו בדרבני ה'- יחשיב עצמו ואת עבודתו
- כט נצור לשונך מרע- זהירות בשמירת הלשון

וישלח

כי שקעה עליהם חמה שלא בעונתה... היו זמנים טובים, אבל היום... כל מצבם ומעמדם חושך ואפילה, ואינם רואים כל אור בחייהם – כי גם כאן שקעה החמה על יעקב אבינו והיה נראה שהפסיד ב' שעות מאור היום, אבל לפי האמת אותה שמש שקעה וחדלה מהאיר על הארץ הייתה בוקעת ועולה לו כש'ותקע כף ירכו' - כשהוא בעצמו היה צריך לה בסוף הכ"ב שנה, כשהיה צולע על ירכו והקדימה רפואתו בב' שעות... ונמצא שמה שנראה כרעתו היה בעצם לטובתו ולעזרתו, ובאמת כל הקשיים הם הם 'זריחה' עבורו.*

אותה חמה שקעה לו זרחה לו – אין כאן כל שקיעה רק זריחה במקום אחר
בפרשתן (לב לב), 'ויזרח לו השמש כאשר עבר את פנאל והוא צולע על ירכו', וברש"י, ומדרש אגדה ויזרח לו, לצרכו, לרפאות את צלעתו... ואותן שעות שמיחרה לשקוע בשבילו כשיצא מבאר שבע, מיחרה לזרוח בשבילו. רמז נפלא נתן ה'שבט סופר' (להגר"י עהרנפעלד, בפרשת ויצא סוף דיבור השני, עפ"י דברי זקנו הרה"ק ה'חתם סופר' ז"ע ('תורת משה' פר' ויצא) בשם רבו הרה"ק רבי נתן אדלר ז"ע) להטיף טללי תחיה וחיווק לכל אלו שנראה להם

א. שמעו נא למעשה נורא שאירע בקיץ העעל"ט, נער בן 13 (הנני מכיר היטב את אביו) הצטרף ל'נסיעה' שנסעו בני כיתתו בראשות ה'מלמד' לאת"ק מירון ולטייל על ההרים שסביבות מירון, באמצע הטיפוס על ההרים הרמים והגבוהים החליק הנער – מאיגרא רמא לבירא עמיקתא, ונשברה רגלו באופן קשה ביותר, מיד הובילוהו לבית החולים בעיה"ק צפת ושם ערכו הרופאים 'ניתוח' מסובך ברגלו – שארך כחמש שעות (שבמהלכם הכניסו ברזלים לחיבור הרגל) בגמר ה'חמש שעות' כשיצאו הרופאים מחדר הניתוח תמה האב בפניהם על אריכות הניתוח, והם ענו לו בשפת רופאים שערכו בדיקות וכו' וכו' – האב שלא הבין את דבריהם שתק והמשיך בדרכו...

מאותו היום ועד סוף חודש חשון עברו על הנער ועל משפחתו ימים ולילות קשים, כי הנער לא היה יכול להלך אפילו 'ארבע אמות' מבלי סיוע ועזר, והיו כל בני המשפחה מבכים את 'בין הזמנים' ותכניותיו שהלכו לטמיון, מה גם כשבא העת והזמן בר"ח אלול להכנסת הבחור ל'שיבה קטנה' התבייש הבחור ללכת לשיבה עם כסא גלגלים וקביים לרגליו, ובכל יום ויום הוכרח האב לשכנעו מחדש שיאות ללכת לשיבה.

מה עלה בסופו... לסוף גילו הרופאים את אזני האב שכשפתחו את רגלו של הנער מצאו במקום ה'שבר' גידול ממאיר ל"ע... ולכן נשברה הרגל אף שמכת הנפילה לא הייתה כל כך חזקה, ומסיבה זאת היה אורך הניתוח 'חמש שעות' רצופות במקום ב' שעות, כי באותה שעה הוציאו את כל הגידול ועתה רגלו של הבן 'נקיה' לחלוטין, אלא שלא רצו לגלות את ה'סוד' עד שהתברר כי אכן חשדם היה נכון וגם ניקו אותו כראוי...

עתה ראו להדיא כי כל מה שהיה נראה להם כייסורים וקושי – כאב ראש ובלבול המוחין, לא היה אלא הצלה רבתי ממות לחיים כפשוטו ממש. לא הפסד 'בין הזמנים' אלא רווח – חייו של בן יקר שניתנו לו לשלל, ולא 'נפילה' הייתה כאן אלא 'תקומה', לא שבר אלא בנין.

וכבר רמז לה רבינו 'הרוקח' (בסידורו), בכתוב (תהלים קיח ה) 'מן המיצר קראתי קה ענני במרחב קה', פירוש, מן המיצר קראתי – אל ה' – ראה נא ה' בעניי וצרתני, כי צר לי מהר ענני, ענני – ענה לי הבורא ית', 'לא כן בני, הינך במרחב' – אין כאן צר ומצוק, רק בעיני בשר נראה הדבר כ'צרה', אבל באמת הכל 'מרחב' וישועה.

חשבון נפלא שמעתי מאחד מגדולי ראשי הישיבות בני. כי הנה אם נראה אדם נוסע בכלי רכב יקר עד מאד אף במקום חשש קלקול לרכבו – נסיק כמסקנא כי הצורך להגיע לאותו מקום חשוב ושווה לו הרבה יותר מסכום שוויו של הרכב, כמו"כ אם נראה אדם הנקרא כ'שפוי' עושה מעשה שטות ונכנס לביהמ"ד מבלי אנפילאות ומנעלים לרגליו וכל רואיו יתמהו 'מה אירע' לו וכי נשתבשה דעתו ח"ו – לא ולא, אלא מן הנראה כי איש פלוני הבטיח לו בעד 'שטות' כזאת כמאתיים אלפי דולר וכל כיו"ב, ומכאן שבכל דבר הנראה כמשונה תאמר בע"כ כי הטובה הנצמחת ממנה גדולה פי כמה וכמה מהפסד עשיית ה'שטות'... אמור מעתה, כשרואה האדם שהקב"ה מתנהג עמו בהסתר פנים וכדו' בע"כ תאמר כי הטובה שתצמח לו מקושי זה שווה פי כמה וכמה מקושי זה...*

השלימה, וממילא היה בכוחו לקיים רצונו ית' אפילו בדבר שקשה לו. וזהו שאמר הכתוב ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה, כי תיבת 'בטחון' עולה בגמטריא 'חמש ושבעים', וכלומר שהשיג מדרגת הבטחון בצאתו מחרן, שרק על ידי שבטח בה' היה בכוחו לצאת יצא מארץ מולדתו ומבית אביו וממשפחתו.

עם אלוקים ואנשים ותוכל - ע"י האמונה ינצל משרו של עשו ומכל שונאיו

בפרשתן (לב כה), 'ויוותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר', ובמדרש (בר"ר עו א) הסמיכו את הפסוק (ישעי' ב יא) 'ונשגב ה' לבדו ביום ההוא'. ומבאר הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמארא זי"ע דבא לומר שלא תתמה האיך גבר יעקב על שרו של עשו, הרי 'מלאך' הוא ובוודאי לא היה 'ויאבק' עמו כמריבת אנשים שמכין זה את זה בגופם, ובמה הכניע יעקב את המלאך. לזה הסמיכו את הפסוק 'ונשגב ה' לבדו ביום ההוא', לומר, שיעקב אבינו בתוקף אמונתו לא ראה לנגד עיניו את 'שרו של עשו', אלא את 'ה' לבדו. ובאמונתו זאת זכה להפיל ולהכניע את שרו של עשו.

וכאשר האדם מתחזק באמונה שלימה ובבטחון כי הכל לטובה הרי הוא ממתיק מעליו את הדינים ונהפכים למידת הרחמים, וכמו שכתב הרה"ק ה'בת עין' זי"ע (חיי שרה ד"ה ויהיו) וז"ל, ויאמין באמונה שלימה שבכל מילי הוא רק חסדי ה' ורחמי המרובים, ואפילו בראותו שבאים עליו שום דינים וצרה ח"ו יאמין כי מאתו לא תצא הרעות, והוא רק טוב וחסדי ה' עליו להיטיב לאחריתו. וכמו שהוא מאמין וכופח בחסדי ה' שהוא רק טוב וחסד ורחמים, והצרה ובחינת דין שבא עליו שהיא רק רחמים, כן יתהפך עליו מלמעלה ממדת הדין למדת הרחמים. עכ"ל.

ומבא האמונה והבטחון בבורא כל העולמים דכל מאי דעביד לטב עביד יש בכוחו לקיים מצוות ה' ולעמוד בנסיונות הקשים ביותר, וכך מפרש ה'בת עין' (לך לך ד"ה ואברהם) בלשון הכתוב (בראשית יב ד) 'ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן', שהנה הוקשה לו לאברהם לעזוב את ארצו ומולדתו ובית אביו בהם הורגל כל ימי חייו, ולילך לארץ נכריה כאשר עדיין אינו יודע אפילו אנה ילך, אלא שהאמין ובטח בהקב"ה שעושה עמו אך טוב וחסד, והיה ברי לו שציווי זה הוא רק לטובתו

ומרומזים הדברים ב'חובות הלבבות' (הקדמה לשער הבחינה) שיש לנו להודות על הייסורים כי בוודאי טמונים בהם טובות הרבה והם לצורך טובה גדולה יותר מגודל הקושי שעובר עליו בזו העת.

כע"ז רמז הרה"ק ה'עטרת צבי' מזידיטשוב זי"ע בפרשתן (לב ה-ו) - 'עם לבן גרתי ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה', דכך שלח יעקב לאמר לאחיו עשו, הבט נא אחי וראה - לבן הארמי 'רדף' אותי, והיצר צעדי בכל עת ובכל שעה, ובזכות זה נתברכתי ממעל בכל מיני שפע ברכה ועשירות עד שויהי לי שור וכו', עתה, דע לך, אם בשנאתך רוצה אתה שלא יגדלו ויתרבו נכסי וממוני עוד ועוד, חדל מלרדפני, כי ברדיפותיך תרבה עשירותי עד מאד.

ב. וכך כתב הרה"ק ה'שמח ישראל' זי"ע (נצו"י א) על הא דאיתא (דבר"ר נצבים ח א) '...ותפילת הערב אין לה קבע עד שיעלה עמוד השחר', פירוש, דהאדם שמאמין בעת 'הערב' - כשדעתו מעורבת (ככתוב 'זאמונתך בלילות', תהלים צב א), ומתפלל וחוזר ומתפלל בלי שום התפעלות מהעירובוביא, יקויים בו עד שיעלה עמוד השחר - שירחם עליו ה' ויאיר לו, ותהיה דעתו צלולה וזכה בכל ענייניו.

ג. בעת מגורי הגרי"ז מבריסק זצוק"ל ב'ווילנא', היה השלטון מחרים מזמן לזמן 'דירות' עבור קציני הצבא ופקידי הממשל, ובתמורה היו נותנים לבני הבית דירה מחוץ לעיר. על כל דירה שהיתה ברשימת הצבא היו בני הצבא תולים מודעה על דלת הבית שייתכן ויצטרכו את דירתם, להיותם מוכנים אחר הודעתם בשנית - לעזוב את הבית תוך ארבעים ושמונה שעות. ביום מן הימים בהגיע אחד מבניו מבית המדרש וירא על השולחן 'מודעה' כזאת, ועוד אמר לו הגרי"ז כי הודיעו להם שתמורת דירתם יקבלו בית מדור הרחק - מחוץ לעיר. החל הבן לחשוש, מה יהיה האם נאלץ לעזוב את 'ווילנא המעטירה', אותו היום 'יום שלישי וישלח' היה, ופתח הגרי"ז חומש בראשית ואמר - לאחר שנאבק יעקב עם המלאך שרו של עשו, אמר לו המלאך 'כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל' (לב כט), ופירש"י, 'עם אנשים' - עשו ולבן, ולכאורה קשה, הרי עדיין לא נפגש יעקב עם עשו, ועדיין לא הוכרעה מלחמתם כלל וכלל, והאיך אמר לו המלאך - כי שרית ותוכל, אלא, צריך לומר, שכל מה שיארע כאן בהאי עלמא, אינו נקבע כי אם ממעל, ואם ניצח יעקב את 'שרו של עשו' נחשב כמו שכבר הוכרעה המלחמה, וכבר אפשר לומר 'ותוכל' לו

באר הפרשה - וישלח

וזהו שנאמר בהמשך הענין (פסוק לא) 'ויקרא יעקב שם - שגם כאשר התגבר שרו של עשו ראה את כח המקום פניאל כי ראיתי אלוקים פנים אל פנים ותנצל נפשי, שעל ידי שראיתי אלוקים פנים אל פנים

לעשו. כמו כן לעניינינו, אין להתייחס כלל למה שאומרים פקידי הצבא כאן בעולם, כי אם למה שאומרים בשמים, ואם מן השמים אמרו שנשאר בביתנו - לא יועיל להם כלל לשנות את הכרזת מעלה, והעידו בני המשפחה, כי במשך אותם הימים הרבו בני הצבא לבוא ולבדוק את ה'דירה', ויהי אך פתחו את דלתות הבית והחלו להיכנס, מיד נסו משם כל עוד נפשם בכפם, על אף שהדירה היתה ממש גדולה ומרווחת. והיה הדבר לפלא, כי בני הישיבה שנותרו בוילנא סיפרו, כי מיד למחרת היום שעזב הרב את העיר, הגיע אחד מקציני הצבא לדור בה.

ד. וביאור הדברים הוא עפ"י משלו של הרה"ק מבראדיטשוב זי"ע, לאב שרצה להרגיל את בנו שלא לפחד מכל דבר שבעולם, מה עשה, הלביש עצמו בעורו של דוב, והיה מהלך סביבות בנו ובתוך כך השמיע קולות משונים ומפחידים כדוב. אך הבן שחכם היה הכיר כי בתוך הדוב מסתתר אביו רחומו, התבונן בפניו וזעק לעברו, אבי אבי, הרי לא דוב אתה אלא אבי, אף אם תתסתר מתחת לעור הדוב מכיר אני אותך, ולא אפחד, כי הרי אבי אתה, פשיטא ואין צריך לומר שבאופן כזה אין כבר כל טעם שישאָר האב בבגדי הדוב, אלא מתגלה הוא במלוא הדרו בפני הבן 'בפנים מאירות', כך נמי כביכול אצל 'אבינו שבשמים', פעמים והוא רוצה להוכיחנו, לכן מסתתר מאתנו מתחת לדרכי הטבע - בכל מיני קשיים וצער, והכל בכדי לעוררנו, אמנם אם נביט מתחת להסתר והטבע, נגלה ש'אבינו' נמצא מתחת לכל זה - ונזעק אליו 'אבי אבי' לא אירא רע כי 'אתה' עמדי, כי אתה צדיק על כל הבא עלינו, אז אין כבר כל טעם כביכול שישאָר האב מתחת למעטהו בהסתר, ויתגלה אלינו מתוך רחמים וחסדים מגולים.

ושמא תאמר כיצד יתחזק בבטחון כשהוא מוטל חולה על ערש דוי (וכן כל חד בדיליה), שמע נא למשל ששמעתי מהגה"צ רבי פינחס רוזנבוים זצ"ל, באחד מבתי ישראל הגיע לביקור בשעה שהסבו בני הבית לסעודתם בהשקט ובבטח - ללא כל הודעה מוקדמת מלך החיות ה'אריה' בכבודו ובעצמו, למותר להאריך בגודל הפחד והבהלה שנשתררה באותו בית, הכל חיפשו מחסה ומגן מפחד מוות, זה נכנס לארון הספרים וזה לארון הבגדים, זה קפץ על הארון וזה כמעט נפל מהחלון... אבל, ממקום מסתורם הנם רואים את אחד האחים יושב לו בשלווה - לא קם ולא זע, אדרבה הוא מביט לאריה בעיניו כשכולו אומר שלוות הנפש וישוב הדעת, המה ראו כן תמהו, כיצד ייתכן מעמד נורא כזה, וביותר גדלה פליאתם משראו איך שהאריה מתקרב אליו מתוך נהמת הארי והחל מחבקו ומנשקו מכל צדדיו והוא אינו מתפעל כלל משל מחבקו אביו באהבה רבה... ואכן, אחר זמן מה הוריד האריה את ה'מסווה' מעל פניו ונתגלה אליהם 'אביהם' ברוב פארו והדרו, האחים לא יכלו לעצור בעצמם, וישאלהו, אחינו הקטן... כיצד לא רעד גופך מפחד, כיצד נשארת לעמוד בסמוך לאריה מבלי להניד עפעף... ויספת להביט לו בפניו... ויען הילד ויאמר, חשבתי לעצמי, הנה הבית בקומה שלישיית הוא, גם הוא נעול על מנעול ובריח, א"כ, כיצד נכנס האריה דרך דלת הבית, וכי יש בידו 'מפתח' הבית, ועוד, וכי יש ביד מהלך על ארבע לתחוב מפתח בחור הדלת לסובב המנעול ולפתחו, בע"כ תאמר שאין כאן אריה ולא חיה טורפת, אלא אבינו אוהבנו שהוא 'בעל הבית' ורק בידו ה'מפתח' להיכנס הביתה והוא הוא המסתתר תחת עור האריה ולא כל מזיק בא עלינו, א"כ ממה יש לי לחשוש ולפחד, ע"כ הבטתי ל'אריה' בעיניו כאומר לו להדיא 'ידעתי אבי ידעתי' כי אתה המסתתר תחת עור האריה, חפץ אני בקרבתך גם בזו העת - אזעק בפניך 'ידיד נפש אב הרחמן' רחם עלי וקבל רצוני להתקרב אליך כמאז כן עתה, ואכן האב השיב לי באהבה כפולה ומכופלת, ובעודו לבוש בעור אריה המסתיר את 'אבהותו' חבקני ונשקני...

והמשל מובן מאליו, פעמים ונראה לנו כי אריה טורף ושואג בא לקראתנו - זה בחולי קשה, וזה בהמתנה על זש"ק, זה ב'מיעוט' נחת דקדושה מבניו או בנותיו, זה בקושי הפרנסה וזה בקושי בין איש לרעהו, דע נא, מי עשה זאת, הרי אין כח בעולם זולתי אבינו שבשמים - ורק בידו ה'מפתח' לעשות בעולם ובכריותיו ככל רצונו, א"כ בע"כ תאמר שתחת הקושי מסתתר לו 'אבינו אב הרחמן' תחת לבושים והסתרות, אין לך אלא להביט בעיניו (כביכול) ולומר לו הנה אבי אתה מכיר אני בך אף מתחת לעור האריה הנראה כמחשיך ומסתיר, לא אעזבך, ובזה יפתחו בפניו שערי רחמים ויצא מאפילה לאורה ומשעבוד לגאולה, ואף בטרם ישועה הנגלית לא יהא חושך בעדו בראותו את אביו מביט עליו ברחמים וחמלה.

ה. כתב הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע (קובץ אגרות ח"ג ט) חובה על האדם למעט את ערך מצוקותיו אשר יציקו את לבבו,

ובן כתב הגה"ק הגר"ח מוואלאזין זי"ע (נפש החיים שער ג' פ"ב), סגולה נפלאה להסיר ולבטל מעליו כל הדינים ורצינות אחרים - שלא יוכלו לשלוט בו, ולא יעשו שום רושם כלל, כשהארם קובע בלבו לאמר הלא ה' הוא האלוקים האמיתי ואין עוד מלבדו יתברך שום כוח בעולם וכל העולמות כלל, והכל מלא רק אחדותו הפשוט ית"ש, ומבטל בלבו ביטול גמור, ואינו משגיח כלל על שום כוח ורצון שבעולם, ומשעבד ומדבק מוהר מחשבתו רק לארון יחיד ברוך הוא, בן יספיק הוא יתברך בידו, שממילא יתבטלו מעליו כל הכוחות והרצינות שבעולם, שלא יוכלו לפעול לו שום דבר כלל.

ר"ל, לחזק את דעתו ולבטל את הגלים אשר יעלו על ראשו, ובהסירו רגשותיו, לא ירגיש, ויקבל שכר על הפרישה. עוד כתב (שם איגרת ה) 'מה טוב להרגיל המחשבה על האמת המפורסם, כי כל מאורעות האדם ע"י כח אחד המקיף הכל ומכיל הכל, ואין שום מציאות מוחשית ומושכלת זולתו יתברך, ונשיאת עין אליו יתברך מחזרת הישועה על הדבר הנישא אליו יתברך, ואף לעבודתו יתברך וללימוד התורה'.

דע לך כי כל הנעשה בזה העולם מונהג ב'חשבון' מדוקדק מן השמים, ופעמים שאין נראה לעיני בשר ודם את הטובה שבהנהגת הבורא מיד רק בבוא העת והזמן. סיפר לי ת"ח מיקירי קרתא דשופריא שבנו בא בקשרי אירוסין לפני כשנה בחודש חשון תשע"ז, מיד נדברו שני הצדדים - אבי החתן ואבי הכלה על קביעת מועד הנישואין, וכדרכם של בעלי בתים חשובים דפה עיה"ק פנו ל'אולם' הזול בעיר, שם נמצא להם שני תאריכים פנויים, א' אלול תשע"ז שחל ביום רביעי בשבת או ז' אלול אשר חל ביום שלישי בשבת, אבי הכלה העדיף את יום רביעי בשבת שהרי כך שנינו במשנה (כתובות א א) 'בתולה נישאת ליום הרביעי', אבל צד החתן לא הסכימו לקבוע זמן לר"ח אלול יום שבו מתחילים הלימודים במוסדות החינוך של בניהם... על כן הזמינו את האולם ליום ז' אלול כשאבי החתן אומר לאבי הכלה - רק הזמנתי אולם, אבל בפירוש הנני מתנה ואומר שאין בזה משום 'קביעת יום' לנישואין (שכפי המקובל במחננו אין דוחים את הנישואין אחר שנקבע להם זמן, אבל משום מה הדברים לא נכנסו באוני אבי הכלה).

מה עשה הקב"ה, כשחזר החתן לישיבתו סיפר לאחד מראשי הישיבה שהוזמן כבר 'אולם' לליל נישואיו שיחולו ביום ז' אלול... נותר רה"י ממקומו ואמר לו, וכי לא ידעת שהאדמו"ר (באותה ישיבה, ואילו אבי החתן אינו משתייך לאותה חסידות) מקפיד שלא לערוך נישואין בז' אלול לקיים צוואת 'ספר חסידים' החדש (קסח) שאין לישא אשה בז' שבט, ז' תמוז וז' אלול (יש שלא קיבלו כן, מאחר שלא נזכר אלא בספר חסידים ה'חדש').

מיהר הבחור וסיפר את ה'חדשות' לאביו, והוא מיהר לספרם למחותנו אבי הכלה, והציע לקבוע את הנישואין ליום רביעי ח' אלול - שאדהכי והכי התפנה האולם לאותו הלילה, והכל יבוא על מקומו בשלום, כי כך יתקיימו הנישואין ביום ח' אלול וגם יהיה אותו היום יום רביעי בשבת כרצונו מעיקרא... כאן נעמד המחותן אבי הכלה על שלו - בשום אופן, איננו דוחים ומאחרים זמן חתונה, ויום ח' נחשב כדחיית יום אחד, שאלו אבי החתן אולי נעמיד החופה ביום ז' אחר שקיעת החמה - שייחשב כח' בחודש, לא ולא, אמר לו המחותן, הרי גם זה לדחיית זמן ייחשב, אין לכם ברירה אחרת רק להסכים על יום א' באלול אף שלא ניחא לכם זה היום, וכן קבעו... עתה באנו לעיקר המעשה, ביום רביעי בשבת א' אלול תשע"ז התקיימו הנישואין, וביום השבת ד' אלול נערכה שבת 'שבע ברכות' ברוב שמחה וחדווה, ולמחרת ביום ו' אלול נסתלק אביו של אבי החתן לבית עולמו, כך שאם היה נשאר כקביעתם הראשונה, או שהיה המחותן מסכים לדחות את החתונה ביום אחד לא היה אבי החתן רשאי להשתתף בשמחת הנישואין של בנו יקירו באמצע ימי אבלותו על אביו - וידוע כמה עגמת נפש וצער כרוכים בדבר הזה... (ונלמד מכאן, כי אף בדברים שהמחותן 'מתעקש' כנגד רצונם אל לכם לריב עמו, כי יתכן ואין בזה אלא טובת עצמכם). הרי לך, כמה גלגל הקב"ה עשרה חדשים לפני הזמן להעמיד הזמן הנכון למען יוכל האב להשתתף בשמחת נישואי בנו.

ו. וז"ל הרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע ב'מכתב' לחולה (מתורגם ללה"ק), העיקר שתתחזק בבטחון בהשי"ת, כי אסור ליהודי ליפול ברוחו ח"ו, איש יהודי חייב לחיות עם בטחון תמידי ולהתחזק תמיד, ויאמין שהקב"ה הוא 'כל יכול' ובידו לעשות הכל, ושום דבר אינו קשה בעיניו ואצלו אין מאוחר מדי לעולם, ויתחזק שבדאי ישלח לו קוב"ה עזרו מקודש. ועיקר האמונה היא שמחת הלב בפנימיות, והאמונה הוא המשכה (עי' אוהב ישראל פר' נח) שימשך עליכם הברכה והרפואה בשלימות גמורה. ויהי רצון שתזכה לגדל את יוצאי חלצריך לתורה ולחופה ולמעשים טובים בבריות גופא ונהורא מעליא, ותן שכר טוב לכל הבוטחים בשמך באמת ושים חלקנו עמהם, אמן (מכתבי תורה מהדורא קמא ח"ב מכתב רט"ו).

באר הפרשה - וישלח

ה

ומצינו כי אף יעקב אבינו חשש שיש לו פגימה בבטחוננו בה, לכן אמר (לב יא) 'קמונתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך כי במקלי עברתי את הירדן ועתה הייתי לשתי מחנות, וכך ביארו בקרא קמונתי - נתמעטה אמונתי, כי מלפנים עברתי במקלי את הירדן - ללא כל חשש ופחד, כי בטח ליבי באלוקי צורי, ועתה כעת ירא אנכי מפני עשו עד שהייתי לשתי מחנות מחשש שלא יכה את המחנה כולו, והלימוד לדידן, כי אף שבוודאי על האדם לקיים מצוות 'השתדלות' ויש לו להיזהר מהסכנה עד כמה שידו מגעת, אבל כאשר מן השמים הביאוהו לידי מצב (הנראה) לא יאבד עשתונותו מרוב פחדו, אלא יתחזק בביטחון ואמונה כי ה' ישמרהו ויצילהו מכל פגע (פה קדוש להגרי"צ בהגר"ח מוואלאז'ין וצוק"ל, ליקוטים רות א ב)².

מצינו בדברי הריב"א (עה"ת) כי החשש והפחד מביאים על האדם את מידת הדין ח"ו, וכביאורו בפסוק

יפלטם ויושיעם כי חסו בו - שכרו של הבוטח שתמיד יושיעו ה'

בפרשתן (לב ח), ויירא יעקב מאד ויצר לו, ופירשו ב'בעלי התוס' כי 'ויצר לו' על ש'וירא מאד' - ולא סמך עצמו על הבטחת הקב"ה 'והנה אנוכי עמך ושמרתך בכל אשר תלך' (כח טו).

ובאמת הסומך עצמו על ה' שמור ב'שמירה עליונה', כדכתיב (תהלים כו ג) 'אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי, אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בופח', וביאורו, לא יירא לבי - אף אם תקום עלי מלחמה, כי הנני בוטח בה', ובעבור הביטחון אכן יהיה לו ה' למשען ולעזר מצריו (כיו"ב ביאר ה'אלשיך' בספרו רוממות קל תהלים כו ג)¹.

וכן כתב ה'חזון איש' (אמונה וביטחון פ"ב ז) 'יש עוד במידת הביטחון, כי על הבוטח שורה רוח הקודש, ומתלווה עמו רוח עזו המבשרו כי אמנם ה' יעזרהו'³.

ז. וכן רמזו בפסוק (דברים לב ד) 'קל אמונה ואין עוול צדיק וישר הוא', כי מדרכו של עולם כאשר ישען איש ויסמוך עצמו על רעהו - אפילו שלא בצדק ויושר, לא ילך לו הנסמך לדרכו, - אם רק מעט 'ישרות' יש בו בנסמך. בידעו שה'סומך' יפול על הארץ ויפצע בראשו וגופו. ואם בקרוצי חומר כך, ק"ו לגבי הקב"ה ש'צדיק וישר' הוא, בוודאי שלא יתן למוט רגלנו, אף אם איננו ראויים לכך על פי מידת האמת.

ח. בעניין זה מסופר על האחים הקדושים הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע והרה"ק רבי יוחנן מראחמיסטריווקא זי"ע ששניהם הנהיגו חצרות, אלא שב' חילוקים היו ביניהם, כי בטאלנא הסתובבו אלפים רבים של חסידים ואנשי מעשה ורבים מהם היו עשירים מופלגים. ואילו בראחמיסטריווקא לא היה מספר החסידים רב - ורובם ככולם עניים מרודים, פעם שאלו את הרה"ק מטאלנא לפשר הדברים שחסידיו עשירים הם ואילו חסידי אחיו מחוסרים פרנסה. הואיל ביאר, ואמר, הנה בצל קורת באים חסידים רבים, ובשעה שאחד מהם בא להיכנס אלי בכדי להזכיר את מצוקתו בפרנסה עליו לחכות שעות מרובות עד שיגיע זמנו להיכנס, וגם לאחר שהגיע שעתו אינו שוהה בקודש פנימה כי אם שעה מועטת והברכה שמברכים אותו ברכה קצרה היא, ומכיוון שכן יאמר לעצמו, הרי כמעט ולא ברך אותי הרבי, אין לי על מי לסמוך אלא על הקב"ה, והרי הוא נושא עיניו לשמים בבקשת הפרנסה, ועל כן הפרנסה באה לו בכבוד גדול. לא כן אצל אחי שחסידיו מועטים הם, וכל אחד מהם הצריך לפרנסה נמצא בחדרו זמן מרובה, ובזמן זה הרבי מאזין לקול שוועתו, ומעודדו עד שהחסיד משליך יהבו על הרבי וכבר אינו מתפלל ומקווה כ"כ להקב"ה, על כן מתקשה הוא על המחיה ועל הכלכלה.

הרה"ק רבי יוחנן מראחמיסטריווקא זי"ע היה אומר 'תשועת ה' כהרף עין', כי תשועת ה' באה לו לאדם שכבר הגיע למצב של הרף עין, כלומר שאמר לעינו הרף ועזוב מלסמוך על בני אדם, שמכיר שכבר אין לו על מי לישא את עיניו, ולמי לקוות, זולתי אל בוראו, או אז זוכה הוא ורואה את 'תשועת ה'³.

בספר דבר אברהם (לר' אברהם הורביץ תלמיד החזו"א בהקדמה) כתב 'מרגלא בפומיה (דה'חזון איש) תשועת השי"ת באה ברגע שהאדם כבר לא רואה בדרך הטבע מקום להושע'.

ט. ומרומז נמי בפסוק (תהלים קטו יז) 'לא המתים יהללו י-ה', כי זהו מהותו של מת - שיש לו 'עבר' (מעשיו שעשה בימי חייו), ואף 'עתיד' יש לו - כאשר תבוא העת שיעלה רצון לפני אדון כל להחיות המתים, אך 'הווה' אין לו, כי עתה הוא מת המוטל בקברו כאבן דומם. שמעו נא אחי ורעי - ה'חי' שאינו מתבונן בהווה, לשמוח בחסדי הבורא יתב"ש עמו יום יום, ותחת זה יתעמק בבכיה על כל עברו, ובדאגה יתירה על עתידו, אדם זה, נכלל בכלל 'לא...'

באר הפרשה - וישלח

ו

כיו"ב כתב ה'ספורנו' וז"ל (לכ כו) 'וירא כי לא יכול לו - לרוב דביקותו תמיד בקל יתברך במחשבה ובדיבור, על כן היה יעקב שמור אף מ'שרו של עשו', אמנם היאך היה 'ויגע' בכף יריכו, - הודיעו החטא העתיד במדריכי עמו (פירוש, שהודיעו 'עתידות' עמו, שעתידים בניו לחטוא ואף נשיאי עמו), ובדאגתו בזה פסק הדיבור, ואז ותקע כף ירך יעקב בהיאבקו עמו'.

יבקש את נרדף - טובה וברכה הבאה על האדם מתוך הרדיפות

בפרשתן (לג ב), 'וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה, ואת לאה וילדיה אחרונים, ואת רחל ואת יוסף אחרונים', וברש"י, 'אחרון אחרון חביב', היינו שלפי סדר חביבותם כך הרחיקם מעיניו של עשו. הקשה הרה"ק משינאווא זי"ע (דברי יחזקאל בפרשתן) היאך הותר ליעקב לעשות כן, הלא 'אין דוחין נפש מפני נפש' (אהלות ה'ו), אלא, מתרץ ה'דברי יחזקאל', שהרי כלל ידוע הוא כי 'אלוקים יבקש את הנרדף' (קהלת ג טו), ואפילו צדיק הרודף את הרשע - גם כן אלוקים יבקש את הנרדף (מדרש קהלת ג' ב', ומכיוון שהשפחות ובניהם היו נרדפים מבני הגבירות, ידע יעקב שעשו לא יוכל להרע להם, כי

'ותקע כף ירך יעקב', וז"ל. אף על פי שהכתיב לו הקב"ה לשומרו כדכתיב 'ושמרתך בכל אשר תלך', הזיקו המלאך - לפי שנתירא מעשו, כדכתיב 'ויצר לו', וכן מצינו גבי משה, שאמר לו הקב"ה (שמות ג יב) 'כי אהיה עמך', והזיקו בדרך במלון לפי שנתירא מפרעה כדכתיב (שם ד יג) 'שלח נא ביד תשלח'.

עפי"ז ביאר הרה"ק מזומטשקא זי"ע (נחל יצחק ד"ה וירא כו), את הכתוב 'וירא כי לא יכול לו', ויגע בכף יריכו ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו, כי כאמת לא הייתה יכולת בידי המלאך להזיק ליעקב - מחמת שלא הורשה מאת הבורא. מה עשה שרו של עשו - 'ויגע בכף יריכו' - החזיק בו בחזק מבלי עשות לו מאומה (כי לא נאסר עליו להחזיקו סתם מבלי להזיקו), ואם היה יעקב מבין כן לא היה ניזוק כלל וכלל, אך מחמת שחשב שהוא הלוחם והחזיר לו, הרי ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו, מחמת ההתאבקות והעזוועים נדחקה כף יריכו, ונמצא שהוא גרם לעצמו התקיעה. הנה אף שאין לנו השגה בבחיר שבאבות, מ"מ ללמדנו באה תורה שנבטח בטחון גמור בה', מבלי לפחד משום דבר שבעולם, ואז נוושע בתשועת עולמים.

יהללו י-ה', כי היאך יודה ויהלל לבוראו כשהוא עסוק בבכיה על עברו ובדאגה על עתידו. משא"כ השמח ב'הוה', אינו בוכה על עברו כי מאמין שכל העבר הכל בא לו על פי חשבון מאביו שבשמים, ואף אינו דואג את דאגת המחר כי תולה כל יהבו בהקב"ה, לאדם כזה נאה לשבח לבוראו כי הוא הוא זה הקרוב אליו.

י. לאידך גיסא, איתא ברשב"ם (לכ כה) וז"ל, ויאבק מלאך עמו שלא יוכל לברוח מעשו שלא יהרגו נפש, ויראה קיום הבטחתו של ה' שלא יזיקהו עשו, והיינו שאדרבה, לא עזבו ה', אלא ששמרו לבל יברח משם, ו'התייצבו' וראו את ישועת ה'.

יא. המהרש"ל מבאר את לשון התפילה 'ונפשי כעפר לכל תהיה', וז"ל. 'ואני שמעתי מה עפר הכל דורסים עליה ואחר כך היא דורסת על כל הדורסים (שלבסוף הכל עולים לשמי רום, וגופם ייקבר באדמה), אף אני כן לכל מצערי', עכ"ל. וכך הוא דרכו של עולם, שכל מי שדורסים עליו, ומשפילים את כבודו, הקב"ה מרימו ומגביהו, כ'עפר' שהכל דורסים עליו, אך בהגיע היום הרי הוא דורס על הנבראים כולם (חכמת שלמה ברכות יז. ועיי"ש בתוד"ה ונפשי).

יב. בימיו של הגה"ק 'בית הלוי' זי"ע (בעיר בריסק) היה שוחט שנהג לשחוט ולמכור בשר בהמה ועוף שנשחט ללא רשותו והשגחתו של רב העיר - הבית הלוי, לגודל החוצפה התאספו ראשי הקהילה בבית הרב לדון כדת מה לעשות בפורץ גדר הלז. באסיפה ישבו כל רבני ונכבדי הקהילה וחיכו לבואו של הרב, אך אדהכי והכי נכנס אותו שוחט והתיישב עמהם, מעתה כבר לא יכלו הנאספים לדון בענייניו של השוחט. כעבור זמן מה הופיע הבית הלוי במקום האסיפה, תיכף נגשו אליו כמה עסקנים ובקשו הימנו שיצווה על השוחט עז הפנים שיעזוב את הבית, הבית הלוי שמע דבריהם אך לא הגיב במאומה ושב לחדרו. אחר זמן מה יצא שוב הבית הלוי מחדרו, ושוב באו אליו ובקשו מלפניו שיסלק את השוחט, ואז יוכלו לדון במעשיו ולמנוע בשר שאינו הגון מפיות ישראל קדושים. נענה הבית הלוי ואמר, הלא תכלית האסיפה הייתה לבער את מעשיו של אותו השוחט מקרבנו. אך אם נבייש אותו ונלבין את פניו על ידי שנסלקו מכאן, מיד יהפוך זה השוחט לנרדף, ואלוקים יבקש את נרדף - אפילו אם הוא רשע, ואז כבר לא יהיה בידינו כל כוח וסייעתא מן שמיא לפעול כנגדו.

וראיה, שהרי העולה לתורה מברך 'לפניה ולאחריה' – 'נותן התורה', אפילו בפרשה שאין בה שום מצוה, כגון פרשת וישלח, (אין בה מצוה מלבד לאו אחד של גיד הנשה), 'כי לא דבר ריק הוא מכם' (דברים לב מז)... ומפרשה זו ילפינן שיהא אדם נבנע לפני אחיו.¹

התקין עצמו לתפילה – כוחה של תפילה

נודאות למדנו בפרשתן בכוחה של תפילה, כי הגה כתיב בפרשתן (לב ו) שיעקב שלח לאמר לאחיו עשו 'ויהי לי שור וחמור צאן...' ומבאר הרבני בחיי שבאמת היה לו להקדים את הצאן ולאחר מכן לומר 'שור וחמור', שכן הוא הדרך בכל מקום, מפני שהצאן הוא המין הנכבד והנבחר מכל הבהמות, ומוכיח כן מתוך הפסוקים הנאמרים באברהם ויצחק... שתמיד מין הצאן קודם לכל הבהמות. ומה שלא הקדימו בכתוב הזה, לפי שלא רצה להתרים כנגדו, שהרי כל כעסו של עשו על יעקב היה על לקיחת הברכות, וכל זה היה ע"י צאן וכמו שאמרה רבקה ליעקב 'לך נא אל הצאן' (כו ט), על כן איחר את הזכרת הצאן.

מעשה תמוה מדוע כששלח לו את ה'דורון' שלח תחילה צאן כדכתיב (לב טו) 'עזים מאתים ותישים עשרים'. ומבאר הרבני בחיי כי כאן קודם תפילה כאן לאחר תפילה יי. וז"ל (בשינוי) הקדים העזים כמנהגן בכל עדר, שהעזים והתישים קודמין לשאר הבהמות... והנה לפי מה שכתבתי למעלה, שלא רצה לפתוח לו בצאן בפסוק

הקב"ה שומרן מכל משמר, לכן העמידן ראשונה, ולאחריהן את לאה וילדיה שיותר מסוכנים המה מבני השפחות אבל לא כמו רחל, כי לא היו נרדפין כבני השפחות, אבל גם לא היו אהובות כרחל ובנה, ואת רחל ובנה החביבין ביותר שעליהם אין כל כך שמירה מרוב חביבותם, לכן העמידם - 'אחרון אחרון חביב'.

הוסיף נופך הרה"ק ה'ברך משה' מסאטמאר זי"ע (ברך משה בפרשתן אות ג), דלכן נאמר (לג ה-ו) 'ותגשנה השפחות הגה וילדיהן ותשתחוונה, ותגש גם לאה וילדיה וישתחוו ואחר ניגש יוסף ורחל וישתחוו', ואיתא ב'בעלי התוספות', דמדויק הקרא נראה שאצל השפחות רק הן השתחוו ולא בניהם, ואילו גבי בני הגבירות (לאה ורחל) השתחוו הן ובניהן, כי לגבי השפחות כתיב ותשתחוונה (לשון נקיבה) ואילו גבי לאה ורחל נאמר וישתחוו (לשון רבים) והיינו שגם בניהם השתחוו, והטעם כמו שאמרנו, כי בני השפחות לא נתייראו כ"כ מעשו בהיותם 'נרדפין' וה' עמהם, לכן לא השתחוו ולא הכניעו עצמם לפני עשו. כראות עשו כי יש מבני יעקב שאינם מתפחדים ממנו כלל ועיקר, שאלו 'מי אלה לך' - מי הם אלו אשר אמיץ לבכם ואינם מתייראים ממני, אמר לו יעקב אבינו 'הילדים אשר חנן אלוקים את עבדך' - שיש עליהם שמירה מיוחדת של אלוקים יבקש את הנרדף.

כתב רבינו יהודה החסיד זי"ע (ספר חסידים אות תתרמ"ז), אין דבר שכתוב בתורה שאין בו הוראה לדורות,

יג. הוי עובדא בהיכלו של הרה"ק רבי אהרן מטשערנוביל זי"ע שאחד מהנוכחים הרים את נכדו הקט הרה"ק מטשורטקוב זי"ע מעלה עד שראשו נתקע בתקרה וקיבל מכה, הרים הרה"ק מטשערנוביל את עיניו ואמר לו, רואה אתה נכדי יקירי שכל מי שמגביה עצמו יותר מדי הרי הוא נחבט.

בעניין זה ידועים המה דבריו של הרמ"א (דרכי משה יו"ד סי' ל"ח) כי הרוצה לבדוק בהמה בחיותה אם כשרה היא אם טריפה. יוליכה ויתן את ידו בגובה גבה, והיה אם הבהמה תתכופף ותרכין את ראשה בכדי לעבור מתחת ידו אות היא שכשרה היא, אך אם היא נשארת בהרמת הראש ידע שטריפה היא, וסימנך לב נשבר ונדכה אלוקים לא תבזה. אף אנו נאמר בדידן, המרכין את ראשו בענווה קדוש וכשר יאמר לו, אך המרים את ראשו בגסות הרוח לאמר אני ואפסי עוד, הרי"ז סימן היכר שטריפה הוא רח"ל. על פי זה ביארו מה דכתיב אצל יעקב אבינו (לב יד) 'ויקח מן הבא בידו מנחה לעשו'. כי יעקב אבינו הניח את ידיו ונתן לכל בהמותיו לעבור תחתיה, וכל הבא ונשאר בידו מחמת שלא הרכין את הראש, הבין יעקב אבינו שטריפה היא ואותה שלח לעשו אחיו.

יד. מעשה היה בעיה"ק ירושלים לפני כשבעים שנה שנולד בן להגאון רבי נחמיה בקר זצ"ל, מיד אחר לידת הבן הייתה היולדת בסכנת נפשות, עד שאמרו הרופאים ובראשם הרופא המפורסם ד"ר שיקלוש שמטעם 'פיקוח נפש' חייבים לנתח בגופה להציל את חייה – אבל עליהם לדעת שהרך הנולד להם יישאר 'בן יחיד', כי לא תוכל האשה ללדת עוד בנים. מיד שילם רבי נחמיה לרופאים את דמי הניתוח והחלו להתכונן לקראת הניתוח, אך ברגע האחרון החליט ר"נ לרדת לבני ברק לשאול את דעת קדשו של החזו"א האם לעשות הניתוח או לאו (באותם הימים לא

באר הפרשה - וישלח

ה

התקין עצמו לשלשה דברים, לדורון, לתפלה^ט, ולמלחמה. מצינו במהותה של תפילה בדברי 'ספר החינוך' (תל"ג - תפילה) 'משורשי המצווה, מה שהקדמתי הרבה פעמים כי הטובות והברכות יחולו על בני אדם כפי פעולותם וטוב לבבם וכושר מחשבותם, וארון הכל שבראם חפץ בטובתם והדריכם והצליחם במצוותיו היקרות שיוזכו בהן, והודיעם גם כן ופתח להם פתח כאשר ישיגו כל משאלותיהם לטוב, והוא שיבקשו ממנו ברוך הוא אשר בידו ההסתפקות והיכולת כל חסרונן, כי הוא יענה את השמים לכל אשר יקראוהו באמת'^ט.

נמצינו למדין מדברי ה'חינוך', שלא זו בלבד שהקב"ה רוצה לעזרנו, אלא עוד הקדים להודיענו - דעו,

ויהי לי שור וחמור, למה פתח עתה במנחה בעזים ותישים, והרי מין הצאן הם... והענין כי קודם שהתפלל תפלתו לא רצה שיפתחו לו המלאכים בלשון 'צאן', כי חשש פן יהיה בזה סיבה לעורר שנאה ומוזכרת חובה להזכיר לו ראשונות, אבל עתה אחרי שהתפלל לא פחד ממנו כלל (ולא די שלא פחד להזכיר הצאן), אדרבה, רצה להפחידו ופתח לו בעזים, לומר לו, אם דעתך להלחם בי לא תוכל, שהרי קבלתי הברכות ע"י שני גדיי עזים, ואמר לי 'הוה גביר לאחריך' (כו כט), ולך אמר 'ואת אחריך תעבוד' (שם מ).

בפרשתן (לב ט), 'אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכתו והיה המחנה הנשאר לפליטה', וברש"י,

היו הדרכים מצויות כהיום, והדרך מירושלים לב"ב ארכה כמה שעות בטלולי דרכים קשות), בבואו לשם עמד החזו"א ב'נטילת ידיים' לפני תפילת המנחה, אמר לו ר"נ, באתי הנה בשאלת 'פיקוח נפש', אמר לו החזו"א, שאל נא את שאלתך, גולל ר"נ באזני החזו"א את מצב בני ביתו, ויען לו החזו"א 'וכי מה שאלה יש כאן - הרי פיקוח נפש יש בדבר', עליכם לקיים את ציווי הרופאים ולנתחה. לאחמ"כ שאלו החזו"א האם כבר התפלל מנחה וענה בלאו, א"ל החזו"א התפלל עמנו... אחר תפילת המנחה - כשרצה ר"נ למהר לחזור לעיה"ק ירושלים, קרא לו החזו"א וביקש מעמו - חזור על שאלתך, חזר ר"נ על שאלתו, אמר לו החזו"א סע לביתך לשלום, ואל תעשו את הניתוח, נתפלא ר' נחמיה, והרי הרב אמר לי שמה שאלה יש כאן, פיקוח נפש דוחה כל התורה כולה. ענה לו החזו"א, כאן לפני מנחה כאן לאחר מנחה... (הוסיף ר"נ לשאול, ומה עם התשלום שכבר שילמתי לרופאים - אמר לו החזו"א אם הרופאים יחזירו לך את המעות מעצמם קחם מעמם, ואם לאו אל תתבעם... בחזרו ל'בית החולים' ותשובת החזו"א בפיו רגזו עליו הרופאים מאד, בצעקתם כי רבה, הרי בעסקי נפשות עסקינן כאן והיאך אפשר להסכים שלא לנתחה, כי לדעת הרופאים היה זה בגדר 'מאבד עצמו לדעת'... אך הוא ענה לעומתם - הרב אמר שלא לנתח... לאחר כמה ימים נתגלה גודל הנס ורוחב דעת תורתו של החזו"א, כי מצאו בגופה 'זיהום' שאי אפשר להעלות על דל שפתיים גודל הסכנה שיש בזיהום אחרי ניתוח. ואכן האשה האריכה ימים ושנים רבות וארוכות, ואף ילדה לאחר מכן עוד תשעה בנים ובנות בבריאות השלימה (ואף את המעות החזירו הרופאים בשלימות).

הוסיפו בני המנוח ואמרו, כל ימיו של אבינו היה חוזר בפנינו - הביטו וראו אף אצל אדם גדול כהחזו"א איזה נפקא מינה היה לפני תפילת מנחה ולאחריה, כי בתפילה אחת אפשר לאדם להפך כל מצבו ומעמדו לבלי הכר, לטובה ולברכה.

טו. הרבה פעמים נשמע את העם מתאוננים לאמר - כיצד אתפלל כשראשי וליבי בל עמי, ישמע לדברי הרה"ק ה'חוזה מלובלין' זי"ע המבאר את הפסוק אם יבוא עשו אל המחנה האחת - היינו המחשבה, והכהו - שאין מחשבתו עמו בתורתו ותפילתו, אזי והיה המחנה הנשאר - היינו הדיבור, לפליטה - כלומר שעדיין יש בידו כוח הדיבור לומר תיבות התפילה כפי יכלתו ויפעל בדיבוריו גרידא גדולות ונצורות, והיינו שלעולם לא יתייאש מחמת שמוחו משוטט בארבע קצוות תבל ולבו אטום וחתום, אלא ימשיך להתפלל בעוז ותעצומות, כי לזה נתן לו ה' פה לדבר דיבורי תפילה, וה' יגמור בעדו (תורת שמעון וישלח).

דברים אלו הובאו בספרי הגה"צ רבי יעקב מאיר שעכטער שליט"א (אוסף אמרים, תורה), ושם מסמיך מעשה נפלא, בבחור שהכין עצמו לקראת נישואיו בלימוד הל' קידושין, למען יקיים מצוות קידושין בכל כוחו לפי כל הפירושים וה'הגדרות'... באמצע 'שבעת ימי המשתה' העלה החתן טינה בלבו, כי מצא שלפי שיטה פלונית לא כיוון כראוי בעת הקידושין, עד שאמר לו רבו, אברך יקר, אף אם היית חושב להדיא 'הרי את מגורשת'... לא היה מועיל במאומה אחר שהכל שמעו מפורש יוצא מפיך 'הרי את מקודשת'...

טז. כתב הרה"ק ה'אמרי נועם' זי"ע (וישלח אות טז ד"ה או יאמר) על הפסוק 'וישלח יעקב מלאכים לפניו', וז"ל. נראה

נתתי כח בפיכם להפוך ולשנות כל רעה לטובה, כל אפילה לאור גדול – בידכם הדברי".

לא ישמע על פוך - בגנות דיבורים אסורים

בפרשתן (לב ד), 'ארצה שעיר', וברש"י, 'לארץ שעיר, כל תיבה שצריכה למ"ד בתחילתה הטיל לה הכתוב ה"א בסופה', הקשה הרה"ק הרמ"מ מווארקי זי"ע (שהיה מכונה 'הצדיק השותק')¹¹⁹, וכי מה רווח יש בדבר, מדוע עדיף להטיל אות בסוף התיבה יותר מבתחילתה, ומאי אולמיה דה"ה יותר מלמ"ד, הוא מותיב לה והוא מפרק לה, דאכן, דחיית הדיבור אפילו רק 'אות אחת' ואפילו רק לשעה מועטת גם זה לרווח גדול ייחשב, נמצינו למידים שאף כשמוכרח האדם לדבר איזה דיבור, לומר הערה לחבירו וכיו"ב ידחהו עד כמה שאפשר לו, וייטב לו בזה ובכא (מוכא כ'עשר נפלאות' אות פ"ד)¹²⁰.

איתא ב'זרע קודש' (להרה"ק מראפשיץ זי"ע, ר"פ וירא) 'עיקר מלחמת היצר הוא להכשיל את האדם בענין הדיבור', והלואי שיהיה האדם שומר פיו מדבר אסור, כמו שהיצר הרע שומר פיו להיפך להחטיאו בדברים. וכן כתב הגר"א באגרתו בשם המדרש ז"ל. וכל רגע ורגע

בדרך רמו בעלמא לפי מה דאיתא בספר אור פני משה (פר' ואתחנן ד"ה איתא בתקוני שבת) לרמז בקרא (דברים ו יט) להדף את כל אויבך מפניך, אשר 'להדף' עולה בגימטריא קי"ט (119), ומרמז על קפיטל (פרק) קי"ט בספר תהילים, שהוא מסוגל להשפיל את האויבים עיי"ש. והנה בזה הקפיטל יש קע"ו פסוקים. וזה הרמז 'וישלח... לפניו' כי 'לפניו' עולה קע"ו (176) לומר כי יעקב שהוא 'איש תם', והוא 'אשרי תמימי דרך' (האמור בריש פרק קי"ט), השפיל את עשו בכוח זה המזמור... וזהו 'ויאבק איש עמו'. כי 'ויאבק' הוא [במספר] קי"ט, שהתגבר על שרו של עשו בכח זה המזמור. וללמדנו בא, להרבות באמירת מזמור זה ועי"ז יתגבר האדם על 'שרו של עשו' היצר המונעו מעסוק בתורה ועבודה ככל עת מצוא – כי בו יקבל כוח ל'ויאבק' איש עמו.

יז. דע לך כי אין ישועתו של אדם נקראת אלא על שם תפילתו, כן מצינו ב'חזקוני' בפרשתן (לה כו), על דברי הפסוק שבנימין נולד לאמו רחל ב'פדן ארם', ולכאורה יפלא הרי בנימין לא נולד לאמו בפדן ארם כלל, אלא בבית לחם בשעה שנפטרה רחל אמנו.

אלא. מאחר שכשנולד לה יוסף בפדן ארם ביקשה 'יוסף לי ה' בן אחר', על כן נחשב שבנימין נולד שם באותה שעה ובאותו מקום ששפכה תחינה ושוועה לפני ה' שתזכה לעוד בן. כי בעת שיהודי מתפלל אז פועל ישועתו, ונחשב כאילו קיבלה באותו זמן.

פעם שמע הגה"צ רבי שמואל שפירא זצ"ל מירושלים איך שאחד מהעובדים המופלגים מדבר מ'אלוקותו' יתב"ש באריכות גדולה ונפלאה, לאחר מכן ניגש ר' שמואל אליו (בצינעא) ואמר לו תחת אשר תדבר כ"כ הרבה פונים אויבערשטען (סביב ואודות הקב"ה) רעד צו איהם (דבר נא אליו וישמע שועתך).

יח. מסופר שפעם שאלו הרה"ק מקאצק מנין לקח לעצמו 'חכמה' זו של שתיקה... לאחר זמן אמר ה'ווארקער', היה ברצוני לענות לו, אך תיכף נזכרתי שחז"ל לימדונו 'סייג לחכמה שתיקה' (אבות ג יג), לכן שתקתי.

פעם שאלוהו מנין לו כח רב כל כך לשתוק יומם ולילה, ענה להם ה'ווארקער', מתחילה כשעדיין כחי במתני – שותק אני, ומשמרגיש אנכי שנתעייפתי מלשתוק, הריני נח ושותק מעט, ומזה אאגור כח לשתוק עוד.

יט. הוסיף בה הרה"ק רבי וואלף מסטריקוב זי"ע ('זר זהב' אמרות טהורות ד"ה רש"י וישלח), דבזה שדחה את הדיבור לסוף התיבה ולא ענה לרעהו 'מיד'... הרוויח שנהפכה האות לה"ה, שהיא אתא 'קלילא' במקום למ"ד שאינו קלילא, כלומר, שאף שהטיח בחבירו את ה'פסק' וה'נזיפה', מכל מקום מכיוון שאיחרו מעט, כבר לא היו הדיבורים עם כל הברען (רתיחה) ולא הזיקו הדיבורים לא לשלום בית ולא לחינוך הבנים וכיו"ב.

כ. הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע אמר פעם לאחד שהיה מרבה מאד לדבר – מדוע הנך מדבר בקול, הרי אפשר

באר הפרשה - וישלח

ואבוסה) כי זה כל קנינו של אדם, מה שעושה ונותן עבור זולתו, ולא קרא שם המקום 'בית' על שם מה שבנה לעצמו.¹

כתב ה'חזקוני' בפסוק (לג לג) 'על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה, מצווה זו נצטוו בני ישראל למען יהיה להם לזיכרון, מה שאירע ליעקב אבינו כשנותר לבדו, בעברו את הנהר לחזור אחרי הפכים הקטנים, דמכיוון שבנינו לא ליווהו, ועל כן חזר אליהם כשהוא צולע על ירכו, ומזה ילמד כל אחד להיות טוב ומיטיב, לגמול חסדים טובים בין איש לרעהו, לכל אחד בהצטרפויותיו ברוחניות ובגשמיות.

ויאבק - עצם האבקו להתגבר אף אם לא ניצח את יצרו מעלה נחת רוח לפניו יתב"ש

בפרשתן (לג כה), 'ויאבק איש עמו', הנה כל איש מישראל עומד בכל עת ושעה בקשרי המלחמה בין האדם ליצרו... ולא יאמר מה לי ולנפיונות אלו - לא הן ולא שכרן, כי נופל אנוכי בכל עת. כי עיקר נחת רוח שיש לבורא יתב"ש מאתו, הוא מעצם היותו במצבי נסיון בכל עת ובכל שעה, ובכל התאפקותיו והתאבקות עם היצר הוא מעלה בזה אשה ריח ניחוח

שאדם חוסם פיו זוכה לאור הגנוז שאין מלאך ובריה יכולים לשער.

יש שפירשו את הכתוב (קהלת ו ז) 'כל עמל האדם לפיתו', כל הייסורים ומכאובים העוברים על האדם בהאי עלמא, הם בנין עסקי 'הפה', ומידה טובה מרובה, כי (משלי כא כג) 'שומר פיו ולשונו - שומר מצרות נפשו' (איגרת הגר"א לבניו)².

כתב הרה"ק ה'מגן אברהם' (טריסק) זי"ע (ריש פר' לך) כי כל החולאים באים מעיפוש ושינוי האויר, ושינוי האויר נעשה בהבל פיהם של הבריות, כי זה כל האדם - 'רוח ממללא', על כן מאד מאד יש לנו להזהר בדיבורנו, כי בשמירת הלשון והפה יהיה תיקון ב'אויר' ויתבטלו כל החולאים בעולם.

ויבן לו - עיקר קניני אדם מה שעושה לרעהו **בפרשתן** (לג ז), 'ויעקב נסע סוכותה ויבן לו בית ולמקנהו עשה סוכות על כן קרא שם המקום סוכות', וצ"ב, וכי דרכו של עולם לקרוא שם ע"ש מדור הבהמות ולא ע"ש מדור האדם... אלא ביאורו, שעיקר החשיבות הם הפעולות שעשה עבור אחרים³ (אפילו שהם 'בהמות' - ומתנהגים אליו כבהמה שאינה רואה אחרים אלא את עצמה

לך לחשוב את דעותיך במח שבראשך, אלא מאי, שהנך מרבה בדיבורים על מנת 'לזכות' את חברך בשמיעתם, אם כן עליך ליטול רשות מהשומעים, האם הם רוצים לשמוע לקול הגיגך.

כא. הרה"ק רבי יחזקאל מקאז'מיר זי"ע היה אומר, כמה אווילים הם אנשים, שבכדי להכניס דבר אחד כשר לפה הרי הם מוציאים ממנו עשרה דברים שאינם כשרים. היינו שפעמים בבוא האדם לאכול ולהכניס לפיו מאכל שהוא אזי תוך כדי בירור כשרותו יכול הוא לדבר דיבורי לשוה"ר וכיוצא בזה ויצא שכרו בהפסדו.

כב. הקשה כ"ק האדמו"ר מליובאוויטש זי"ע שהרי בכל מקום ה'ימין' חשובה היא, אם כן מדוע ברא הקב"ה 'לבו' של אדם (שהוא עיקר חיותו) בצד שמאל (של הגוף). אלא בע"כ תאמר, שלבו של אדם לא נברא עבור עצמו, אלא עבור חברו - שירגיש את רעהו ואת מחסוריו, ומכיוון שהעומד זה לנגד זה שמאלו של זה כנגד ימינו של זה ע"כ ברא את הלב בשמאלו כדי שימצא לבו לימין חברו... כי זה תכלית ביאתו לעולם...

כג. סיפר הג"ר שלום שבדרון זצ"ל, שכאשר נודע לידידיו בירושלים שמדי פעם נוסע הוא לבני ברק אל החזו"א בקשו ממנו פעמים די תכופות לנסוע במיוחד כדי לברר ולשאול את החזו"א שאלות שונות, משנשנה הדבר מספר פעמים שאל את החזו"א אם מחויב הוא לבוא במיוחד מירושלים לבני ברק ולהענות לבקשתם כי הרי הדבר כרוך בביטול תורה, השיבו החזו"א 'חסד איז די פינטאלע פון די נשמה' (חסד היא הנקודה הפנימית של הנשמה) (מעשה איש ח"ג עמו' קפח).

כד. מעשה נורא סיפר אחד המוהלים פה בארה"ק, שלפני כשלושים שנה נקרא לערוך ברית ברוסי' הרחוקה, בינות לציפורני הרשעים, בהגיעו לבית הרך הנולד לא ראה לפניו שום תינוק ועולל 'בן שמונת ימים', אמר להם המוהל 'מילה היא ולתינוק אני צריך', היכן התינוק, ויראוהו אביו ואמו, הנה עומד בחצר ילד בן שבע שנים שעדיין לא נימול כי עד עתה פחדנו מהרשעים, אך עתה הגיע העת למולו. המוהל שנבהל לראות ש'החתן דמים למולות' אינו כי אם ילד בן שבע, פנה והסביר לילד שהמילה כרוכה בייסורים של ממש, אך הילד לא נבהל כלל, ואמר לו, הנה הורי כבר

באר הפרשה - וישלח

יא

לה'. וכבר אמרו צדיקים על דברי הגמרא (חולין צא.) בפסוק 'ויאבק איש עמו' (שרו של עשו עם יעקב אבינו), אמר רבי יהושע בן לוי 'מלמד שהעלו אבק מרגלותם עד כסא הכבוד, שנחת רוח באה עד כסא הכבוד בעצם האבקו עם היצר'.
לזה 'ותוכל' קרינו ליה, כשהוא 'צולע על ירכו', ואחר שלבן רימהו עשרת מונים, אלא, כי אכן הממשיך במלחמתו עם היצר, אף לאחר שנפל 'והוא צולע על ירכו' - לזה ייקרא 'ותוכל', כי אין הכורא דורש מבריותיו כי אם את המלחמה, ולא את הנצחונות.¹

וכבר אמרו לדייק, שהמלאך אמר 'כי שרית... ותוכל', וברש"י 'אנשים - עשו ולבן, ולכאורה תמוה וכי וידע כי מעלתו גדלה רק עבור עמידתו בנסיונות ובחירתו בטוב, כמו שכתב הרה"ק ה'חתם סופר'

הכינו לי שולחן מיוחד המסובב בחבלים, קיים בי 'עקידה' (קשירה) וכך לא אזוז ולא אנוע אפילו ברוב כאבים. וכך נערכה הברית מילה. תיכף לאחר המילה נגשה האם אל בנה ונשקה אותו באהבה רבה ולאחר מכן נפלה מתעלפת. משהתעוררה מעלפונה ניגש אליה המוהל ושאל אותה על מה הסער הגדול הזה. ענתה האם בגבורה, כי מיום שנולד קבלה על עצמה שלא תנשק לבנה עד לאחר שיכנס להיות מכלל היהודים להיות נימול. על כן כעת כשנשקה לבנה בראשונה גברו עליה רגשות הלב ולא יכלה לעמוד בעצמה עד שנפלה מתעלפת.

לדין ייאמר, לא בהתאפקות מנשיקה לבן בערבות רוס' קאייירנו, אלא כל אחד ואחד בדיליה - יאזור עוז ויתאפק מהדברים שנפשו מתאוות להם זה בכה וזה בכה... ויעצור בעצמו למען כבוד שמו יתברך.

כה. וידע שלפי גודל הקושי עולה חשיבות עבודתו פי כמה וכמה, כה כתב הרה"ק הרי"צ מליובאוויטש ז"ע, הבעל שם טוב פירש את הפסוק (תהלים סג א) 'כן בקודש חזיתך' כך, כן - הלואי, בקודש - בזמן הבית, חזיתך. פירוש הלואי והייתי רואה בזמן הבית אותה דרגה של גילוי אור אלוקי שממשיכים בזמן הגלות, שכן עבודת ה' בזמן הבית הייתה עבודת ה'מוח והלב' שיש בעבודה זו תענוג רב ושמחה (ואין רבותא וחיידוש בעבודה כזו), משא"כ בזמן הגלות העבודה היא מתוך קבלת עול ומסירות נפש וכאשר יהודי מוסר נפשו על לימוד התורה וקיום המצוות (ובפרט בזמן הגזירה שמענישים על זה ר"ל) הרי הוא ממשיך אורות גדולים ועצומים הרבה יותר מאשר האורות שנמשכו בזמן הבית (ספר המאמרים, קונטרסים א עמ' 106). כן. הנה כתיב (לב כט), 'ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל, כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל', ולכאורה קשה, מדוע קראהו בשם 'ישראל' ע"ש 'כי שרית', היה לו לקראו איזה שם ע"ש ותוכל - שניצח את שרו של עשו והכניעו (ויקראוהו 'מיכל' וכדומה), ומבאר הרה"ק רבי לייבל אייגער ז"ע (בספרו 'אמרי אמת'), מכאן, דאין הקב"ה דורש ובודק אם ניצח האדם את יצרו, אלא אך ורק 'כי שרית' - אם עמד בקשרי המלחמה נגד יצרו וטבעו, ואילו הניצחון 'מתנת חינוך' הוא משמיא ולא מכח האדם, ורק המלחמה נקראת על שם האדם, ועל שמה נקרא 'ישראל'. התבונן במשחק ה'דריידע"ל' (סביבון), אשר האדם מסובבו מעט, והוא הולך וסובב עוד ועוד עד שמגיע לתכליתו, כן ייאמר לדין, כל חד בדיליה, על האדם רק להתחיל, לפתוח במלחמה, ואז 'ה' ילחם לכם', לעמוד לימינו להיות לו עזר מצריו, שיוכל להמשיך בעבודת הקודש.

כז. אף אנו נצרכים לנקוט בתכסיסי מלחמה נגד יצר הרע - לילך בדרך של 'מאויבי תחכמני', ראה מה שכתב ה'קדושת לוי' (בפרשתן) על הכתוב (לב יח-יט) 'כי יפגשך עשו אחי ושאלך לאמר למי אתה ואנה תלך ולמי אלה לפניך, ואמרת לעבדך ליעקב מנחה היא שלוחה לאדוני לעשו והנה גם הוא אחרינו', בא הכתוב להורות לנו את אופן המלחמה כנגד היצר, כגון, כאשר יתעורר האדם משנתו לקראת 'נץ החמה' בימות החורף, מיד יבוא אליו היצר בתואנות שונות ומשוונות שלא יקום לעבודת הבורא, כי 'קרירות' חזקה שולטת בחוצות, ועדיין השעה מוקדמת, התחמם נא עוד מעט תחת הכר והכסת במיטתך, אז תהא תשובתו, יצרי יקירי, אכן הנך מסור אלי עד מאד, אך אבקשך שתבין כי נצרך אנכי כעת למשקה חם, ואך לגשמיות כוונתי, וודאי על זאת יסכים היצר, אכן בעמדו על רגליו 'בשעה טובה ומוצלחת' - ילך לבית המדרש לעסוק בתורה ועבודה... וכן בכל נסיון - בתחבולות תעשה לך מלחמה (משלי כד ו), ולפי זה יתפרש הכתוב, כי יפגשך עשו אחי כשיבוא אליך היצר, ושאלך למי אתה, ואנה תלך, ולמי אלה לפניך מדוע אתה כה מזדרז וטורח לעשות את המצווה, ואמרת בלבך הריני עושה זאת לעבדך ליעקב אך ורק למען שמו באהבה, אך ליצרך תאמר מנחה היא שלוחה לאדוני לעשיו, מקיים אני את המצווה כדי לקבל עליהם שכר טוב בעולם הזה.

על זה אמרה תורה - ואמרת, תשיב ליצר לעבדך ליעקב - אף מתוך שפלותי עדיין הנני חלק מכללות בני ישראל - עבדי ה', ואם תאמר שעבודתי כה מועטת - 'מנחה' היא שלוחה, אפילו המעט אם הוא בא מתוך מסירות נפש חשוב מאד לפניו יתברך, כמו שאמרו (מנחות קד:): מי דרכו להביא מנחה עני, מעלה אני עליו כאילו הקריב את נפשו, ועוד שלאדוני לעשו - אף המעט שבני ישראל עובדים נגד היצר, חשוב לפניו כמו הרבה¹⁰. ומוסיף על זה ה'שפת אמת' מדיליה, והנה גם הוא אחרינו, קאי על השי"ת, כי השי"ת מסייע לאדם כמו שנאמר (תהלים נו ג) 'לקל גומר עלי', ואם האדם מתחיל אף מעט, עוזר לו השי"ת שיוכל לגמור הכל בראוי.

וידע שכל מעט עבודה חשובה להעלותו לאיטו על דרך המלך, וכתשובה ליצרו המייאשו - ראה נא כמה נתייגעת ולא עלתה בידך מאומה, יזכור מה שהמשיל הרה"ק רבי פייבוש מז'באריז' זי"ע ב'יושר דברי אמת' (אות מד), וז"ל. והעיקר לדבר תמיד ביראת השי"ת אף על פי שידמה שאין תועלת מזה אבל בהמשך הזמן תגדל הנפש ביראת השי"ת כמשל ה'צמח' שצומח מעט מעט, ואין הצמיחה נראית לעיניים, אלא שלאחר זמן כבר אפשר להכיר בצמיחתו שגדול הוא ממה שהיה לפני כמה ימים... כך אף בעבודת ה' אי אפשר לראות מיד 'תוצאות' והתעלות בעבודה, אמנם כשיתמיד בעבודתו, יזכה במשך הזמן לראות פירות ופירי פירות¹¹.

גדול שכרו של המתגבר על יצרו ועושה נחת רוח ליוצרו, וכמו שביאר הבית עין (האוינו ד"ה או יאמר האוינו) בלשון הכתוב (תהילים קלה ו) 'כל אשר חפץ ה' עשה

זי"ע (פרשת שמות עמוד ד' ד"ה ויאמר) על הפסוק (לב כט), 'ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל, כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל', וצ"ב, מדוע הוסיף לומר ותוכל, והרי אם היה אומר מה 'כי שרית עם אלוקים ועם אנשים' גם כן היה הפסוק מורה שיעקב נצח את שרו של עשו.

ומבאר החת"ס, כי המלאך והאדם גדולים וחשובים אחד מעל רעהו, כל אחד מהם מצד אחר, המלאך גבוה יותר מהאדם אחרי שהוא קדוש וטהור משולל מן הגשמיות, לעומתו, גדול האדם בכחינה א' מהמלאך כי אותו המעט שמקדש ומטהר עצמו הוא בבחירתו אחר היותו יכול לנשות להרע ועזבו מלעשות לכבוד ה' ובוזה גדלה מעלתו מאד מאד, וזהו 'כי שרית עם אלוקים ועם אנשים' - שאתה שר וגדול, שהרי ותוכל הינך בעל היכולת לחטוא ונשמרת מכל דבר רע, על כן קרא שמו ישראל.

בפרשתן (לב יח-יט), 'כי יפגשך עשו אחי ושאלך לאמר, למי אתה, ואנה תלך, ולמי אלה לפניך, ואמרת לעבדך ליעקב, מנחה היא שלוחה לאדוני לעשו, והנה גם הוא אחרינו', ומפרש ה'שפת אמת' (וישלה תר"ה) בשם זקנו הרה"ק ה'חידושי הרים' זי"ע, שגם היצר שואל את שאלותיו של עקביא בן מהללאל (אבות ג א), מאין באת, ולאן אתה הולך, ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, והכל בכדי לייאשו ולהביאו לידי עצבות, וג' השאלות מרומזים בפסוק - למי אתה ואנה תלך ולמי אלה לפניך. כלומר, מדוע תתאמץ לקיים מצוות ה', הרי ממילא לא תשיג להגיע לתכלית השלימות, ומה כבר תביא עמך ליום הדין, כלך לך מדרך התורה והמצווה.

כח. אחד מטכסיסי היצר, שבהזדמן מצווה לידי האדם מיד יבוא לומר לו, מה לך לקיים מצווה קטנה כזו, ומה לך לטרוח עליה. וכבר אמר הגה"צ רבי גד'ל אייזנער זצ"ל שיש לענות לו, אם כדברייך, מדוע תתייגע כל כך למנוע אותי מקיום מצווה כזאת, אין זאת אלא מאחר שגם אתה יודע ומכיר בערכה של כל מצווה קטנה.

כט. כך איתא בתלמוד ירושלמי (שבועות ה א) שדרך האילן הוא שבשישים הימים הראשונים לאחר נטיעתו אינו מוציא כי אם ששה עלים - עלה קטן בכל עשרה ימים, ולאחר מכן הרי הוא מתחיל למהר להוציא בששה ימים שישים עלים, וכך לאטו הרי הוא עולה ומתעצם, הנה פורח עלתה ניצה.

פעם אמר ראש ישיבה לתלמידיו, אם ילד יבדוק מידי יום ביומו האם גופו גדל או לאו, אין כל ספק שמיד ימהר לדרוש ברופאים, כי לא יראה כל שינוי מיום אל יום, ויהא נראה לו כי איננו גדל במאומה, אבל באמת טועה הוא, כי אם יבדוק רק אחר תקופה ארוכה יראה שנתעלה בגבוהו - הרי לך שבכל יום גדל הוא עוד ועוד אלא שאינו ניכר דבר יום ביומו. כך נמי לענין עבודת ה' - אף אם אינו רואה תוצאות טובות על אתר. הרי זה פשיטא שבכל יום הנו עולה מעלה מעלה, אלא שאין זה ניכר, רק לאחר זמן...

באר הפרשה - וישלח

יג

כתב ה'שפת אמת' (אמור תרמ"ג), על הכתוב (ויקרא כב לב) 'ונקדשתי בתוך בני ישראל' - המוסר נפשו להריגה על קדושת שמו יתברך בא על ידי זה לשלימותו, מכל מקום הרי זה 'כחפזון ובמהירות', אבל מה שאדם פועל 'בשיחיה' מתוך מסירות נפש, שיבטל כל חושיו וכל תאוות לבו אל בוראו בחיי חיותו זה עדיפא מיניה, דהנה אמרו חז"ל 'וחי בהם' ולא שימות בהם (יומא פה:), ואמרו (אבות ד' יז) 'יפה שעה אחת של תורה ומעשים טובים בעולם הזה יותר מכל חיי העולם הבא'.

היטהרו והחליפו שמלותיכם - חובת האדם לברוח מהיצר וכת דיליה

בפרשתן (לה, ב) 'ויאמר יעקב אל ביתו ואל כל אשר עמו, הסירו את אלהי הניכר אשר בתוכם והיטהרו והחליפו שמלותיכם', ומפרש ה'כלי יקר' דלכך אמר 'אשר בתוכם' ולא 'אשר בידכם', לרמוז על היצר הרע' כמאמרם ז"ל (שבת קה:): 'לא יהיה בך אל זר (תהלים פא י) - איזהו אל זר שבגופו של אדם, הוי אומר זה יצר הרע'. על כן הזהירם תחילה הסירו את אלוהי הניכר אשר 'בתוכם' - היטהרו מהרהורי חטא ועוונותי, ואחר כך

בשמים ובארץ, ותמוה, מה חידוש יש בזה, הרי מילתא דפשיטא הוא שמי שברא שמים וארץ יש בכוחו עשות ככל אשר יעלה ברצונו... אלא הכוונה היא כל אשר חפץ ה' - 'מי שחפצו ורצונו רק לדבוק בה', עשה בשמים ובארץ - 'פירוש שיכול להשפיע ולהוריד שפע בעולמות עליונים ותחתונים המכונים בשם שמים וארץ'. וכבר כתב הר"ן (פסחים יז. מדה"ר) בביאור דברי הגמרא (פסחים נ:): "רבא רמי, כתיב (תהלים נו יא) 'כי גדול עד שמים חסדך' וכתיב (תהלים קח ה) 'כי גדול מעל שמים חסדך', הא כיצד, כאן בעושיין לשמה וכאן בעושיין שלא לשמה", ומבאר הר"ן שבעושיין לשמה גדול מעל שמים חסדך, כלומר 'שחקב"ה מבטל ומשנה מערכות שמים בשבילי'.

ובזה ביארו (ר' חיים עוזר זצוק"ל, ועוד) את האמור 'על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה'. כי רצה הקב"ה שיזכרו בני ישראל את המלחמה שבין יעקב אבינו לשרו של עשו - הוא השטן הוא יצה"ר, כי כל עצם קיום ויסוד היהדות היא המלחמה כנגד היצר הרע כאמור, בכל יום בכל עת ובכל שעה.

ל. חמשה בנים אבדו לו להגה"ק רבי מיכאל בער וייסמאנדל זצוק"ל אב"ד נייטרא בשנות הזעם, אחר עבור ימי האימים הקים מחדש את ביתו ונולדו לו חמשה בנים, בהכניסו את הבן החמישי בבריתו של אברהם אבינו, נענה ר' מיכאל בער ואמר, הנה חמשה בנים יש לי בשמי מרום וחמשה בעולם הזה, על אלו שבעולם הזה אני אומר 'נקדש את שמך בעולם כשם שמקדישים אותך בשמי מרום', פירוש, בזה שאלו החמשה הנמצאים בזה העולם יקדשו את עצמם בקדושה וטהרה, יהיו נחשבים באותה דרגה של החמשה האחרים, כשם שהם קדשו אותך בשמי מרום - בעלותם השמימה על קידוש השם, כך ממש ייחשבו אם יחיו את חייהם בעולם השפל הזה בקדושה וטהרה.

בפרט 'בפרשה' זו, המדברת רבות אודות מלחמות עם היצר ושרו של עשו, כפי שהיה הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע נוהג לכנות את פרשת וישלח 'פרשת המלחמה' (אקשן)...

לא. מעשה ביהודי שהיה אוכל ואוכל... ומידות גופו עלו ונתעלו לאורך ולרוחב עד כדי סכנה לחייו, מה עשה, הלך אל הרופא והלה נתן לו 'סדר אכילה' (דייאט) שבבוקר יאכל רק שני חתיכות לחם מ'קמח מלא' בצהרים רק 'תוספת אחת' ובערב רק 'ירקות', בני ביתו הכינו עבורו את סדר המאכל במסירות ונאמנות, אך דא עקא שכבר עברו ג' חדשים ועדיין לא זז מאומה, ולא עוד אלא שמידותיו המשיכו לעלות מעלה מעלה... עד שקראו לו בני ביתו לאסיפה דחופה - לשמוע האם הוא אוכל את כל מה שהיא מכינה לו כציווי הרופא... והוברר הדבר, שאכן, הוא אוכל כציווי הרופא בשלימות אבל לטענתו הוא מחזיק את הדייאט של עשו, המה ראו כן תמהו - מה הוא סח, והסביר להם בדברי הכתוב (בראשית כח ט-י) 'וירא עשו כי רעות בנות כנען בעיני יצחק אביו, וילך עשו אל ישמעאל ויקח את מחלת בת ישמעאל בן אברהם אחות נביות על נשיו לו לאשה', וברש"י, 'הוסיף רשעה על רשעתו' (ר"ל מרשעת על מרשעות שהיו לו כבר וק"ל) 'שלא גרש את הראשונות', גם הוא כמותו, לא עזב את סדר אכילתו, אלא שהוסיף על סדרי אכילתו כמנהגו עד היום גם את ציווי הרופא, ומה הועילו חכמים בתקנתם... כי כוונת הרופא הייתה שיחדול מהרגלי אכילתו הנלוזים ומעתה יאכל רק מה שהרופא מצווהו. כע"ז אמרו בעלי המשל להמשיל, למי שהבין בדעתו כי הנהגתו איננה ראויה, והוא מהלך בדרכים עקלקלות - היפך מהקדושה ורצון הבורא, מה עשה התחיל לעסוק בתורה ועבודה, אבל עליו לדעת כי לא סגי בזה, כי כל עוד שאיננו עוזב לגמרי את הרגלי הנושנים הרי הוא כאותו חכם שלא חדל מאכילתו הסוררת ורק הוסיף אכילה נוספת...

באר הפרשה - וישלח

יד

והחליפו שמלותיכם - שנכל עת יהיו בנדיך לבנים (קהלת) באותה מידה שיכרה אדם מהיצר כן יזכה לגילוי ט ח), ואז יהיה בידם לבוא אל שער המלך".

לב. וכבר אמר הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע, הנה המנהג ביא"צ (יום השנה) ללמוד פרקי משניות המתחילות באותיות כשמו של בעל היא"צ, והנה פרק המתחיל באות צ' אינו בנמצא רק בסדר טהרות כי אין צדיק רק העוסק בסדר טהרות - ומטהר ומקדש עצמו בכל עת ושעה.

כלל ראשון בקדושה, שישמור האדם על עצמו, ויכריז, אכן, קדוש אני, אינני מדבר ומתדבק עם כל צרוע וכל זב... לא אתערב בין אנשים או מקומות שאינם שמורים וגדורים בתכלית בגדרי הקדושה. ידועים הדברים שמתחילה היה הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע מסובב בין הערים והעיירות למכור את ספריו - משנ"ב ושאר ספריו הקדושים, ובאותה שעה עדיין לא הכירוהו כל כך במקומות המרוחקים מעיירתו ראדין ולא הייתה לו אכסניא ראויה לשמו, פעם אחת קראו אחד מה'בעלי בתים' להיות אורחו בסעודות השבת, שאלו ה'חפץ חיים' מי ומי המסובים בשולחנכם, הביט בו האיש בתמהון, כאומר, תן תודה למיטיבך ואל תחקרהו אודות המסובים בשולחנו, ענה לו הח"ח, שמי ישראל מאיר מראדין, אני חברתי את המשנ"ב ועוד ספרים, על כן שאלתי אותך אודות שאר המסובין כי לא אוכל לשבת רק עם אנשים מהוגנים...

סמך לזה מצא בפרשתו שאמר יעקב לעשו 'עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי - ולא למדתי ממעשיו', והרי יעקב עניו היה, אלא כה אמר יעקב, שמע נא אחי, אף עתה בבואי לעשות שלום עמך לא אשחית נפשי ואעקור קדושתו בעבורך, כי גם כשישבתי בבית לבן עמדתי בעוז קדושתו ולא למדתי ממעשיו הרעים... כי לא יהודי פשוט אנכי ולעולם לא אתדמה אליך ואל מעשיך. הרי לך פרק בהלכות 'ויגבה לבו'.

דבר נפלא מביא בעל ה'חמדה גנוזה' שבעצמו שמע מהרה"ק ה'דברי חיים' זי"ע, שהנה יעקב אומר לחותנו לבן (בראשית לא לח-מ) 'זה עשרים שנה אנכי עמך... הייתי ביום אכלני חרב וקרח בלילה ותדד שנתי מעיני, והדברים קצת תמוהים, וכי לא היה ביתו מקורה בקורת גג מדוע אכלו החורב ביום, וכי לא היו בביתו של לבן כרים וכסתות להפיג את הצינה, ומדוע אכלו הקרח בלילה. ומבאר ה'דברי חיים' כי יעקב אבינו הכיר בטומאתו של לבן, ולכן נשמר ונזהר מלהיכנס לביתו, ובמשך כל אותן כ' שנה לא דרכו רגליו בבית פנימה אפילו פעם אחת (רק בחצר הבית היה מסתובב ושם אכלו הקרח והחורב), ללמדך, עד היכן מגעת הזהירות והרחקה מן הטומאה והכיעור.

לג. אחד מיסודות היראה, שיתרחק האדם בכל מאודו מחבר רע, כי ביד חבר רע להשפיע על האדם השחתה רבה ועצומה. וכן מצינו בפרשתו שיעקב אבינו שהה בחברתו של שרו של עשו זמן מועט, וכבר ותקע כף ירכו והוא צולע...

פעם בא יהודי לפני הגרי"ז מבריסק זי"ע (בפרשת וישלח) ואמר לו בביאור דברי רש"י עה"פ 'עם לבן גרתי ואחר עד עתה... ויהי לי שור וחמור' ופירש"י 'ולא למדתי ממעשיו הרעים'. והיינו, שיעקב אמר לעשו, אם תתמה האיך 'עם לבן גרתי' בכפיפה אחת ואפילו הכי 'לא למדתי ממעשיהם הרעים'. אין זה אלא כי ויהי לי שור וחמור - דימיתי אותם בעיני כשור וחמור ותו לא מידי, ומה לי ולהם... על ידי כן לא למדתי מאומה ממעשיהם הרעים. הדברים מצאו חן בעיני הגרי"ז, וכה אמר, אין זהו 'פשוטן של דברים', אבל הדיבורים גופא נכונים וקיימים. כי רבים חללים הפילו 'חברים רעים', ולזה העצה שיביט עליהם כ'שור וחמור' שאין אדם בעולם הנמצא בסביבת שוורים וחמורים ולומד מהם 'הנהגות' וארחות חיים....

ואף שוודאי אסור לצער איש מישראל, ויש לנהוג כבוד עם כל בריה שברא הקב"ה בעולמו, מכל מקום - יש לעשות בחכמה ובתבונה להתנתק מחבר מרעים. וכפי שהיה מרגלא בפומיה של הרה"ק ה'אהבת ישראל' זי"ע 'מ'דארף זיין גוט צו יעדעם אבער נישט מיט יעדעם' (על האדם להתנהג בטוב לכל אחד, ולא עם כל אחד).

שמעתי על ראש ישיבה חשוב שליט"א שמדרכו להקפיד שלא לשנות את כוס ה'יוגורט' עד תומה, באמרו וכי עלי לשמוע לקול אותם בעלי המפעל שנתנו מידה לכוס (250 סמ"ק), והיה כוונתו לרמז לתלמידיו, וכי מפני שפלוני ופלוני החליטו שכן היא המאדע (מודה) ללבוש, או שכך וכך יש לנהוג (כולם עושים כך...) עלינו לקפוץ ולעשות כמעשיהם... וכן ייאמר למי שנתפס ברשת חבריו וכיו"ב וכי עליך לחקות את חבריך האומרים לך עשה כך או כך... עשה כהבנתך ואל תלך שולל אחר פתויי שווא ומדוחים.

המתכונן ימצא כאן נוראות בכוחה של תשובה עד כמה מצפה הקב"ה על כל יחיד ויחיד מבני ישראל שישבו אליו בתשובה שלימה - ואפילו על רשע כעשו. שהרי כאן נענש יעקב על שמנע מעשו ספק סיוע לחזור בתשובה, ולא עוד, אלא שבאותו זמן היה עשו בן צ"ח שנה, ואעפ"כ המתין לו הבורא ל'תשובה', ומה נענה אנן אבתרי, בעת שאנו רואים צעירי הצאן או אברכים ממיטב שנותם שכבר הגיעו למסקנא שעבר עליהם הכלה, ולהם כבר אין מועילה התשובה...¹

תורה תבלין - רק ע"י עסק התורה ינצח את יצרו

בפרשתן (לכ כה), 'ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו' עד עלות השחר, וברש"י, ופירשו רז"ל שהוא שרו של עשו (ב"ר עו ג.). הקשה הגה"ק רבי אלחנן וואסערמאן זצ"ל הי"ד (קובץ הערות, ביאורי אגרות ע"ד הפשט סימן ו אות ו) מדוע המתין שרו של עשו הוא הס"מ מלהילחם עם אברהם ויצחק ולא עמד במלחמה אלא עם יעקב. וביאר, שהנה מדרך העולם כאשר שני אנשים ניצים ונלחמים זה עם זה, הרי לפעמים גוברת יד האחד על השני אך לאחר מכן יחזור השני ויכה את הקם עליו, וכך תימשך המלחמה לאורך זמן, ולא תהא ידו של אחד מהם על העליונה אלא אם יצליח ליטול את כלי זיינו של האויב שכנגדו שאו אז תוכרע המלחמה. ועל דרך זה יש לומר, שיודע היצר הרע שאף אם יתגבר על האדם להפילו בחטא כלשהו הרי יתכן ש'יתהפך הגלגל' ושוב יתחזק כנגדו וישיב לו מלחמה שיערה, על כן עיקר מלחמתו של היצר היא לבטל את האדם מלימוד התורה ולהפסיקו ממשנתו, משום שהכלי זיין הגדול ביותר כנגד הצר הצורר הוא התורה, וכפי שאמרו חז"ל (קידושין ל:): 'כך הקב"ה אמר להם לישראל בני בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו', ולאחר שנטל ממנו את ה'נשק' שוב לא

ה'בית ישראל' זי"ע (וישלח תשל"ד) את הכתובים בפרשתן (לה א-ז) 'לקל הנראה אליך בברחך מפני עשו אחיך... כי שם נגלו אליו האלקים בברחו מפני אחיו', שבאותה המידה שהאדם בורח מפני עשו - היצר הרע, כך נראה ומתגלה אליו הקב"ה. ובעצם בריחתו משרה עליו השכינה הקדושה, ומתגלה אליו האלקים.

כל זמן שהנר דולק - לעולם יש בידנו לשוב בתשובה ולהתחדש

בפרשתן (לה כב), 'ויהיו בני יעקב שנים עשר, וברש"י, 'כל האומר ראובן חטא אינו אלא טועה' שנאמר ויהיו בני יעקב שנים עשר (שבת נה:). והיינו דמכיוון שהתורה השוותה את כל הי"ב שבטים מוכח שאין ביניהם מי שחטא, והק' ה'אדרת' (בפירושו על התורה), מה ראה מכאן ש'לא חטא', דילמא חטא אלא ששב בתשובה שלימה ולכן נמנה בשווה עם אחיו. אלא ביאורו, דאם חטא ועשה תשובה שוב לא היה נמנה 'בשווה' עמהם, אלא במעלה גבוהה מהם, שהרי (ברכות לד:): במקום ש'בעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד', ומכיוון שנכתב עמם בשווה מוכח שלא חטא כלל. לדין ייאמר, פשיטא ואי"צ לומר שאין כל היתר לחטוא בכדי לזכות למדרגה הגבוהה של 'בעל תשובה', אמנם, מי שכבר חטא באיזה ענין, ישכיל שלא להתייאש, אלא ידע שבידו כוח ויכולת לנצל ה'מתנה' של תשובה - להתעלות אף יותר ממי שלא חטא כלל.

ולעולם יש ביד האדם לעזוב את דרכיו הנלוזים, לשוב ולהתחדש, כדכתיב בפרשתן (לכ כג), 'ויקם בלילה הוא... אחד עשר ילדיו, וברש"י, 'ודינה היכן הייתה, נתנה בתיבה ונעל בפניה, שלא יתן בה עשו עינו, ולכך נענש יעקב שמנעה מאחיו, שמא תחזירנו למוטב, ונפלה ביד שכם'. ואמר הגאון ר"י לעוונישטיין זצ"ל כי

לד. הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (וישלח ד"ה אם יבוא) המשיל את היצר הרע' לגנבים שהיו בימים ההם, היו עומדים כל ה'חברה-גנבים' ואורבים מחוץ לחנות, ואחד מהם היה נכנס אל החנות וחוטף חפץ אחד ובורח, וכוננתם, כדי שהסוחר ירדוף אחריו ובין כך יכנסו כל ה'חברה-גנבים' אל החנות ויבזזו כל אשר לו. מה יעשה סוחר פיקח, הרי הוא אומר בלבו 'יחזיק לו מה שכבר חטף' ולא יתפתה לרדוף אחריו ולהפסיד את כל רכושו, אלא ישמור את החנות מכאן ולהבא ועי"ז ירוויח ויתמלא ההיזק בכפלי כפליים, עכ"ל. כך היא נמי דרכו של יצר, עיקר מטרתו לבלבל את האדם - להורידו מדרך הישר, מה עושה היצר, מכשיל את האדם בחטא קטן, ומפתהו שכבר 'חוטא' הוא, ומשם דרכו מזומנת עד שאול תחתית. ובזה מבאר את הכתוב בפרשתן 'אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכהו', כי זוהי מטרתו, להכות את היהודי, אבל עבודת היהודי 'והיה המחנה הנשאר לפליטה' - ישמור עצמו שלא להיאבד לגמרי.

יהא בכוחו לעמוד מפניו ולא תהא לו תקומה ח"ו.¹ ומהאי טעמא לא נלחם שרו של עשו כנגד אברהם ויצחק, כי אברהם הוא כידוע עמוד החסד ויצחק הוא עמוד הגבורה - העבודה, אך יעקב הוא עמוד התורה, משום כך עיקר מלחמתו הוא לנתק את התורה מישראל. וכל זאת ללמדנו על החובה להחזיק בתורה בכל עזו, שרק בכח התורה ניתן לנצח במלחמת היצר, והמאור שבה מחזירנו למוטב.

בענין זה מצינו עוד בפרשתן, דכתיב (לב ה) 'עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים', ומבאר הרה"ק ה'ערוגות הבושם' זי"ע (ר"ה עם

לכן) שכוונת יעקב אבינו הייתה, שהרי 'בזמן שהקול קול יעקב אין הידים ידי עשו', וכל פחדו ממך אינו אלא כי לא למדתי - שלא היה סיפק בידי לעסוק בדברי תורה, מפני מעשיו הרעים של לבן - שרימה אותי עשרת מונים, וכיו"ב בשאר רמאויות, אף אנן, הבה נתחזק לעסוק בדברי תורה בחיות בשמחה והתלהבות², ותהא זאת התורה לזכותנו - לעמוד כצור החלמיש נגד כל השונאים ברוח ובגשם, ונהיה שקטים ושלווים ללא כל פחד משום דבר שבעולם³, גם נזכה לכל הברכות האמורות בתורה, וכבר אמרו חז"ל 'המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ' (אבות ג ה)⁴.

לה. ומביא ששמע מפ"ק של החפץ חיים זי"ע שאמר בזה"ל: דעם יצה"ר ארט ניט אַ יוד זאל פאסטען און ויינען און דאוונען אַ גאנצען טאג אבי ניט לערנען (לא אכפת לו ליצר שיהודי יצום ויבכה ויתפלל כל היום כולו העיקר שלא ילמד).

לו. איתא בכלי יקר' בביאור הכתוב (כז מא) 'וישטום עשו את יעקב על הברכה אשר ברכו אביו, ויאמר עשו בלבו, יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי'. וכתב ה'כלי יקר' וז"ל, תלה הדבר בימי אבל, לפי שאבל אסור לעסוק בתורה כי פקודי ה' ישרים משמחי לב, ויצחק אמר, והיה כאשר תריד - דהיינו בזמן שלא יעסקו בתורה - ופרקת עולו, ואם כן באבל ודאי לא יעסוק בתורה ולא תגן עליו התורה ואז אהרגה את אחי. עכ"ל. הקשה הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע, והרי מותר לאבל לעסוק בתורה בהלכות הנוגעות אליו כהלכות אבלות וכדומה, והיאך יוכל עשו להרגו בימי האבל, הלא אף אז ישב ויעסוק בתורה. אלא מכאן, שתורה בלא שמחה, כמו שהיא נלמדת בימי עצב ומרירות בימי אבלות, אין בה את המאור שבתורה שתגן על לומדיה, כי עיקר לימוד התורה הוא בשמחה ובטוב לבב. לז. הנה רבים מתרפים בלימודם מתוך מחשבה הרי ממילא אין לי כישרונות מזהירים, ואף אם אתייגע יומם ולילה מי ידע מזה, ומדוע אתייגע כשסוף הכבוד אינו לבוא. לזה יתבונן בקורותיו של יעקב איש תם יושב אוהלים, שנטמן י"ד שנים בבית עבר ועסק שם בתורה, וי"ד שנים אלו לא נזכרו בתורה, רק בדרשת חז"ל מחשבון דברי הימים, ומ"מ לא תמצא בר בי רב דחד יומא ואפילו תינוק של בית רבן שאינו יודע מאלו הי"ד שנים. ללמדך, שאין לאדם להתעסק במחשבות שווא אלו, אלא לאחוז בתורה ככל יכולתו, וסוף הכבוד לבוא.

והעיקר שלא יאבד האדם את הכוחות והכשרונות שניתנו לו מן שמיא, הנה כתיב בפרשתן (לב כה) ויותר יעקב לבדו, ובגמ' (חולין צא.) אמר רבי אלעזר שנשתייר על פכין קטנים, מכאן לצדיקים שחביב עליהם ממונם יותר מגופם וכו'. וביאר האר"י הק' (ליקוטי תורה) בדרך הפשט, כי כל דבר הנשפע על האדם מלמעלה הרי זה סימן והוכחה שנצרך הוא לו לאותה השפעה, שאם לא כן לא היו נותנים לו מן השמים בלא סיבה ותועלת, 'לכן חזר על פכים קטנים, כי אם לא היה חוזר היה נראה כאילו אינו רוצה אותה, וכל דבר הנשפע מלמעלה צריך להדר עליו, לכן חזר להורות שהיא חביבה עליו'. מכאן למד החידושי הרי"ם (אמרי הרי"ם) יסוד גדול לעבודת ה', ש'מכל שכן שנצרך להיות נזהר במעלות הדבוקים באדם שלא יקלקל ויאבד אותם' - שכל אחד ואחד חונן במתנות שמים בכישרונות ובמעלות מסוימים, ומחויב הוא לנצל את התכונות הטובות בהם נתברך, שהרי לא לחינם ניתנו לו אלא רק לעשות בהם נחת רוח ליוצרו.

לח. הנה אמרו חז"ל (אבות פ"ג מ"ז) 'אם אין קמח אין תורה', ומבאר ה'אור החיים' הקדוש (ריש בחקותי) אם 'אין קמח' שחסר לאדם שפע הפרנסה הרי"ז סימן ש'אין תורה' - שאינו עוסק בתורה. מעשה בבחור (שהחל לרדת מדרך הישר) שביקש לפתוח 'ביזנעס' (עסק) והוצרך לסכום מעות גדול, ויפן אל אביו, אנא ממך, הלווה לי כך וכך מעות... אמר האב, אם תניח תפילין בכמה ימים הקרובים אלווה לך את כל הסכום... ואכן הבן קיים בקשת האב והניחם ג' ימים בזה אחר זה... אמר לו האב בעזהשי"ת בתוך שבוע ימים אמציא לידך את כל הסכום, כעבור שבוע ימים פנה הבן לאב שיקיים הבטחתו, אמר לו האב אם תניח תפילין עוד חודש ימים אלווה לך המעות, ויהי כעבור חודש ימים שוב ביקשו

הילולא קדישא של הרה"ק ה'בת עין' זי"ע

זכותו יגן עלינו-ההשתטחות על הציון

הוא כ'בי הילולא' שהוא בלשון ארמי יום 'חתונתו', וכמו שבחתונה קורין את הכתובה לפני החתן להודיעו ולהזכירו את התחייבויותיו כלפי הכלה, כמו כן ביומא דהילולא של הצדיק מזכירים את התחייבותו כלפי האנשים שחסו בצילו^מ. עכ"ל. ובכלל הדברים הוא, 'שמזכירים לו את התחייבותו' כי בידו 'לפרוע את החובות'...^מ

כבר אמרו חז"ל (חולין ז:): גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהן, ובפרט ביומא דהילולא דיליה שרוחו הגדולה מרחפת ומסוככת בכנפיה להחיש ישועה לדופקים על שערי רחמים^מ. וכדאיתא מהרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע (מאורן של ישראל, י"ד שבט, ב) שהטעם שיום פטירת הצדיק נקרא 'הילולא', כי אותו היום לצדיק

הבן את המעות ושוב דחהו האב ב'פזמונו' - אם תניח תפילין במשך עוד ג' חדשים אלוהה לך המעות, כן נשנה הדבר כמה וכמה פעמים עד שפקעה סבלנותו של הבן ושאל את האב וכי אתה עושה 'חזק' (צחוק) ממני... אמר לו האב, מיד אחר ג' ימים הראשונים כבר הכנסתי את כל הסכום לכיס התפילין שלך... ולך מה אעשה איפה בני שפחו יצרך עליך, ואינך פותח את כיס התפילין להניחם, כיצד תמצא את המעות... והנמשל מובן, כי 'המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ' (אבות ג ה) וכלומר, שאינו צריך לטרוח ב'דרך ארץ' להשיג פרנסתו, ואם אינו מוצא את הפרנסה הרי"ז סימן שכלל לא פתח את כיס התפילין - את הגמרא וכיו"ב... ע"כ לא מצא את כל המוכן ומזומן לו שם מבעוד מועד...

לט. אף מעשה פטירתו של צדיק זה - הציל חיי הרבים, היה זה בשנת תר"א, בראשית השנה פשטה בצפת מגיפה - מחלה ממארת חשוכת מרפא, וכל מי שנגע במי שתקפו החולי היה גם כן נחלה, מגיפה זו הפילה חללים רבים ואף ה'בת עין' נתקף בחולי זה, והתאבק במחלתו כמה ימים, לפני פטירתו הבטיח לבני העיר 'כי הוא הקרבן האחרון ממגפת הדבר, ואחריו לא תהיה עוד מגיפה בעיר זו', וכך הווה.

מ. כה כתב הגה"צ רבי יהושע דייטש זצ"ל (בית הלחמי פרשת פקדי) שבימי בחרותו בשנת תרפ"ז שהה בחג הסוכות בעיר מונקאטש, וביומא דהילולא של הרה"ק ה'דרכי תשובה' זי"ע עלה לציונו יחד עם בנו הרה"ק ה'מנחת אלעזר' זי"ע. מנהגו של המנחת אלעזר היה לזמר את הפיוט 'בר יוחאי' על ציון אביו (על סמך שאביו חיבר ג' כרכים ביאורים על התיקוני הווה"ק), וכן עשה בשנה זו ג"כ, לאחמ"כ פתח לבאר את הזמר 'בר יוחאי' שבו אנו אומרים 'אשרי העם הם לומדיך', והלשון 'לומדיך' צ"ב, כי מן הראוי היה לומר אשרי לומדי תורתך או חיבורך, ומהו לומדיך שנראה כמו שהם מלמדים לרשב"י איזה לימוד, וביאר המנח"א, שהכוונה למה שהולכים בעת צרה לקברי הצדיקים לבקש מהם שיתפללו לבטל הגזירה, כי פעמים שמסתירים ומעלימים מהצדיקים את הגזירות, שהרי 'הקב"ה גוזר וצדיק מבטלה', ומעלימים מהם את הגזירות כדי שלא יבטלום, ולכן באים בני ישראל על קברי הצדיקים לקיים הם לומדיך - שהם מלמדים את הצדיק מה נעשה בעולם, אלו גזירות קשות ניתכות על ראש בני ישראל חדשים לבקרים ל"ע... (ובזאת החל המנחת אלעזר לפרט בפני אביו באריכות את הצרות העוברות עליו).

מא. הרה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע היה מבאר את ענין 'הילולא' של צדיקים, כי ל'צדיק' יש כוחות אדירים, לפעול ישועות גדולות ונוראות בקרב הארץ, אמנם בעלותו השמימה בפטירתו מהעולם הזה - הרי הוא נוכח לראות שכל מעשי אלוקינו טובה רבה הם, וממילא אינו פועל להסיר הצער מעם בני ישראל הנמצאים בעולם הזה, וכפי המסופר שהרה"ק הרבי רבי אלימלך זי"ע הבטיח קודם פטירתו מהאי עלמא - לתלמידו הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימינוב זי"ע, שבעלותו לשמי ערבות לא ינוח ולא ישקוט עד שתבטל גזירה קשה שהיתה אז על ראשי עם בני ישראל, אחר זמן נתגלה אליו הרה"ק הר"א בחלום ואמר לו, משעליתי למרום אינני רואה 'גזירות רעות' כלל, כי כל הגזרות 'טובות' המה, ולכן איני יכול לבטלה. אמנם ביום ההילולא יורדת נשמת הצדיק להאי עלמא ושוב רואה היא לנגד עיניה את כל הצער ומכאוב העוברים על בני ישראל 'דבר יום ביומו', ואין לך יום שאין... מרובה... לאידך, הרי מקום הנשמה כעת בעולם העליון, ונמצא שיש לה כוחות יותר מבהיותה בזה העולם, על כן כוחה ומרצה רב לפעול ישועות גדולות למעלה למעלה מדרך הטבע.

וביותר נשמעת התפילה כאשר עומד על אדמת קודש¹¹ שהיו מרחפות סביב ראשי בני ישראל בעת הרעש הנורא ופוקד מקום מנוחתו וציונו הקדוש של בעל ההילולא¹². בפרט בצדיק זה שהעמיד ועצר את האבנים הגדול את האבנים המעיקות על לבבות בני ישראל

בהאי ענינא אמרו לבאר את דברי רש"י בפרשת תולדות בפסוק (בראשית כו א) 'ויהי כי זקן יצחק ותכהן עיניו מראות', וברש"י, 'דבר אחר, כשנעקד על גבי המזבח, והיה אביו רוצה לשחטו, באותה שעה נפתחו השמים, וראו מלאכי השרת (את מעשה העקידה) והיו בוכים, וירדו דמעותיהם ונפלו על עיניו, לפיכך כהו עיניו'. ולכאורה צריך ביאור וכי בכדי שיראו המלאכים את הנעשה בזה העולם שאברהם עוקד את בנו יצחק – וכי נצרך עבור זה לפתוח את השמים. ואמרו ביאור נורא הוד, כי בוודאי את הכל הם רואים מן השמים, אלא שמשם אינם בוכים על זה כי שם רואים רק את הטובה שבדבר, וכי על דבר טובה וברכה יש להם לבכות, רק בהביטם בזה העולם איך שבני ישראל נאנקים ונאנחים איש איש בנגעו ומכאובו על זה הם בוכים מאין הפוגות עד שנסתמאו עיני יצחק עי"ז...

מב. שמעו נא רבותי 'גדולים מעשה הצדיקים' – ודעו נא בבואכם אל קברי הצדיקים כמה גדולה קדושת המקום, והצדיקים עצמם חופפים על מקום מנוחתם בזה העולם, לשמור המקום בקדושתו... שמעתי מהרב אליעזר זאקס שליט"א מנכדי הרה"ק התפארת שלמה זי"ע אשר נטל ע"ע לשמור משמרת הקודש בציון זקנו זי"ע, וממכון שבתו בעיר לאנדאן הבירה הוא מנהל ממרחק (ע"י כלי הטעכנאלאגי) את הציון וה'הכנסת אורחים' הסמוכה לו. ביום א' דחזה"מ פסח שנת תשע"ז העל"ט ראה האיש ב'מצלמות האבטחה' (Security Cameras) שבביתו כי האור דולק בציון הקודש, ויהי הדבר לפלא כי למיטב ידיעתו לא נמצא שם בזו העת אפילו יהודי אחד, מה עשה, חיפש ודפדף במצלמות לפסק זמן האחרון ולעיניו נתגלה מחזה נורא, איך ששני גויים נכנסים יחדיו לאוהל הקודש, וברצונם לעמוד בתפילה (תיפלה) אזי כדרכם של נוצרים החלו לעשות בידיהם צורת שתי וערב ה"י לצרכי תפילתם, תוך שניות ספורות יצאה ציפור מתוך 'חדר הפנימי' שבהיכל הציון והחלה להסתובב סביב אותם הגויים סחור סחור מבלי תת להם מנוח אפילו לרגע אחד, מתחילה ניסו השניים לזוז מעט ולהישאר בעמידתם, אך ללא הצלחה, בלית ברירה סגרו הטמאים את פיהם מתפילתם הטמאה ועזבו את ציון הקודש מבלי לטמאו... ויהי לפלא, כי בחדר הפנימי אין כלל חלונות, ואף בחדר הציון החלונות נעולים מבלי אפשרות כלל לפותחם (ואפילו אם נאמר שהציפור נכנסה לפני כמה ימים ונחבאה בחדר הפנימי לצורך אותה שעה גם כן מצינו בזה נוראות בכוחו של צדיק השומר על ציונו). לאחר מכן נראית הציפור יוצאת דרך הדלת שנשארה פתוחה – כותו מלאך שגמר שליחותו ונסתלק לו...

ומכאן, תלמד קדושת ציון – מקום מנוחת הצדיק בזה העולם, שאף שנים רבות לאחר עלותו בסערה השמימה אינו עוזב את מקומו המיוחד לו, ומשמרו מכל משמר, לבלתי תת בידי הנכרים לטמאותו, וק"ו בן בנו של ק"ו שבבוא הנה יהודים 'ישראל עם קדושים' השופכים שם לבם כמים בתפילות קדושות מתוך אמונה בה' ובמשה עבדו, ומבקשים בקשות קדושות (שהרי גם צרכיהם הגשמיים של בני ישראל לצורך גבוה הם) בוודאי ישמע הצדיק לקולם ויסייעם מלמעלה להמליץ טוב בעדם, להיפקד בדבר ישועה ורחמים...

מג. כשעלה הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע על ציון אביו הרה"ק ה'שר שלום' מבעלזא זי"ע, נענה וסיפר לסובבים עובדא נוראה, וזה דבר המעשה, איש יהודי היה בימי הרה"ק הרבירבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע (יש מספרים זאת על מרן הבעש"ט זי"ע) שלא חסר בעולמו דבר אלא זש"ק, והיה היהודי עולה תמידים כסדרם ומזכיר עצמו לטובה לפני הרר"א ב'קוויטל' (פיתקא) עם 'פדיון נפש', ואכן לאחר ימים ושנים נענו לו מן השמים ונולד לו בן זכר למזל טוב... עברו כמה שנים והרר"א נסתלק לעולם שכולו טוב, וצרה צרורה... אחר תקופה קצרה שבק הילד חיים לכל חי... האב לא איבד עשתונותו, נטל את הילד הנפטר ויעלהו לציון הקודש של הרר"א, הניח את הילד על הציון, ויזעק זעקה גדולה ומרה, רבי קדוש... אל הנער הזה התפללתי, לא לזה הייתה הכוונה בעשרות הקוויטלעך ופדיון הנפש שנתתי לרבי... לא על זה נדברנו, הריני מניח לפניך את הילד... והלך לו... אין לנו כל שמץ השגה בצדיקים בחייהם וק"ו שלא במיתתם – כי גדולים צדיקים במיתתם יותר (חולין ז:). ואכן, הרר"א פעל את מה שפעל, והילד קם ממקומו לתחיה, וכה אמר לו הרר"א בקול גדול, בן יקיר, עמוד וקרא בקול רעש, טאטע... טאטע... (אבי, אבי) בטרם יתרחק אביך מבית החיים שבכאן ובע"כ תשאר יחידי ב'בית החיים'... אף אנו נאמר – אמר הרה"ק רבי יהושע, הבה נצעק טאטע טאטע כל עוד שאנו נמצאים בקרבת מקום לציון הקודש של אמו"ר...

נמי ברש"י ר"פ ויחי) כדי שיוכלו בני ישראל להתפלל שם בעת שיגורשו מארצם לגולה, וכך אמר יעקב אבינו לבנו יוסף 'ואקברה שם - ולא הולכתיה אפילו לבית לחם להכניסה לארץ, וידעתי שיש בלכך עלי, אבל דע לך שעל פי הדבור קברתיה שם, שתהא לעזרה לבניה כשיגלה אותם נבזוראדן, והיו עוברים דרך שם, יצאת רחל על קברה ובוכה ומבקשת עליהם רחמים', הרי שיוזכו להיגאל מן הגלות בזכותה של רחל אמנו כאשר ישתטחו על קברה, ותפילותיה מלוות את ישראל בגלות בהיותם בארץ לא להם^{יז}.

סעדני ואושעה - סגולה נפלאה לערוך סעודה לכבוד נשמתו

סגולה נפוצה וידועה לערוך סעודה לכבודו ולטובת נשמתו של בעל ההילולא קדישא בעל הבת עין - הרה"ק רבי אברהם דוב בן הרה"ק רבי דוד. בזכותה ובכוחה להחיש ישועות גדולות ונצורות^{יח}. וכמו שמביא הרה"ק האדמו"ר מטאהש זי"ע (בספרו עבודת עבודה) וז"ל, ידוע לי ממשפחה אחת בארץ ישראל אשר הזקקו לדבר

ומטד הצרות המרחפות סביב ראשי בני ישראל, ויאמר לצרותנו די.

צא ולמד כמה ישועות אפשר לפעול על קברם של צדיקים, כמו שאמרו בסוטה (יד. כפי שהוסיף בהגהות הב"ח באות א) 'מפני מה נסתתר קברו של משה מעיני בשר ודם, מפני שגלוי וידוע לפני הקב"ה, שעתידי ביהמ"ק ליחרב ולהגלות את ישראל מארצם, שמא יבואו לקבורתו של משה באותה שעה ויעמדו בכביה ויתחננו למשה, ויאמרו לו, משה רבינו, עמוד בתפילה בעדנו, ועומד משה ומבטל את הגזירה, מפני שחכיבים צדיקים במיתתם יותר מבחיהיהם'. מכאן תראה גדולת כוחה של התפילה על קברו של הצדיק שאינה שבה ריקם, עד שאפילו הקב"ה חשש בכיכול ממנה - שלא להשיב פניה ריקם, והוצרך להסתיר את מקום קבורת משה רבינו... ראה עד היכן הדברים מגיעים.

וכבר מצינו כזאת ב'מצבת קבורת רחל' שנקברה בדרך אפרת היא בית לחם, וכל המעם לכך היה (כמובא

מד. אולם התפילה תועיל רק כשיאמין המתפלל באמונה שלימה בכוחו של הצדיק, כמו שאמר הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע בפסוק (בראשית ל ב) שאמרה רחל ליעקב אבינו 'הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי', והשיב יעקב 'התחת אלוקים אני' (שם פסוק ב), וביאר, שכך אמר לה יעקב, שלא ראי האמונה בצדיק כמו האמונה בהשי"ת אשר בכוחה לשדד מערכות אף אם אינה שלמות, אולם כח האמונה בצדיק הוא רק כשמאמין באמת ובתמים, מכיוון שאמרת 'ואם אין' הרי זה סימן שיש בקרבך ספיקות בכוחי א"כ אין בכוחי לעזור לך, כי 'התחת אלוקים אני' להושיע גם כשאין מאמינים בי בשלמות, ורק האמונה השלימה בכח הצדיק פועלת ישועות נפלאות למעלה מדרך הטבע. מענין לענין יסופר, כי מתחילה בבוא הרה"ק ה'בת עין' זי"ע לארץ הקודש להשתקע בתוכה, היה בדעתו לעלות לדור בעיה"ק ירושלים, ורק לימים הנוראים שהה בצפת עיה"ק, (מחוסר מקום הוצרך לישן שם בתוככי כוך הבנוי בתוך הכותל), ורק משום מעשה שהיה החליט לקבוע דירתו בצפת, וכך הווה, ביום הושענא רבה שמע שאם קוראת לבנה - 'ירחמיאל', עלה הגג והורד משם את המחצלות, בהסבירה שלמחרת היום, בשמיני עצרת, יתכנסו כל בית ישראל ויתפללו 'תפילת גשם', ולבטח גשם עז יותר ארצה, על כן יש להיזהר על המחצלות שלא יתקלקלו, כראות רבינו מעשה זה, איזה למושב לו בעיר שתושביה מאמינים כל כך בכח התפילה.

רבו סיפורי הישועה בזכותו של אותו צדיק בזיווגים הגונים, בזש"ק בנחת דקדושה מכל יו"ח... ולא נביא אלא מעשה אחד וללמד על הכלל כולו יצא, שמעתי מאחד מגדולי הדור שליט"א מהיושבים ראשונה ב'מזרח' של בני ישראל, שבשנת תשע"ז ישבה בביתו בת גרושה ל"ע, והיה לב ההורים מתפלץ מרוב דאגה וצער, ביום י"ב כסלו שלח את אחד מתלמידיו לערוך סעודה רחבה וגדולה לעניי צפת, לא עברו שבועיים תמימות ובתו באה בקשרי אירוסין עם בחור עידיית שבעידיית, ממש פלאי פלאים.

מה. בישיבת 'בית אברהם' בעיה"ק ירושלים תובב"א, ישנו 'קרן' לעריכת סעודות מדי שנה בשנה ביומא דהילולא קדישא, ומעשה שהיה כך היה, לפני עשרות בשנים היה יהודי ושמו הרה"ח ר' שלמה גראס ז"ל, לפרנסתו התעסק במכירת נפט, ברם, עסק זה - יגיעתו רבה ושכרו מועט, ומכיוון שכך, רעב ומחסור שררו בדרך קבע בביתו, ויהי בליל ההילולא של ה'בת עין' זי"ע, השתטח ר' שלמה על ציון הקודש, ושפך את לבו כמים, בתפילה ובתחנונים שירוויחו לו פרנסתו מן השמים, לאחר מכן, חזר לביתו ועלה על יצועו, והנה בחלומו רואה הוא את ה'בת עין' זי"ע,

ויאמר לו ה'בת עין, דע לך שקורת רוח מרובה הסבת לי בתפלתך על קברי (ידוע שהמתים נהנים כשמתפללים על קברם, וראה זוה"ק פר' יחיי רכה.) אך זאת אשאלך - מדוע לא ערכת סעודה לכבוד ההילולא, תיכף התעורר ר' שלמה משנתו, וקיבץ משארית לחמו הדל, כינס עשרה יהודים, וערכו יחדיו סעודת הילולא. למחרת היום הלך ר' שלמה וקנה כרטיס לוטו (לאטר"י), וזכה בהון עתק שממנו נתעשר בעשירות גדולה, ואף הקים מממונו 'קרן', אשר עד עצם היום הזה עדיין עורכים ממנו סעודות הילולא.

מעשה היה לפני כשנה בארה"ק, שהממונים על המס פשטו לחנותו של אברך והחלו ל'פשפש במעשיו' מה הם הוצאות בית עסקו וכנגד מה הם ההכנסות... וימצאו כתוב כי בית העסק נושא ב'הוצאות' גדולות, דוגמת שש קווי פלא' (סעל') בשעה שבאמת רק אחד מהם נצרך לצורך העסקים, בית העסק מחזיק בשני כלי רכב כשרק אחד נדרש להם, ואף הבעלים עצמו חגגו לאחרונה וישבו בבית מלון גדול במשך שבוע שלם 'על חשבון' ההוצאות.

המכיר ובקי יודע שעבירות כגון דא מחייבים אותו לשבת בבית האסורים... אבל... באמצע החקירות נזכר האברך מהסגולה הידועה לתת סעודה לכבוד נשמת הבת עין ומיד קיבל כן על עצמו (לערוך סעודה ביומא דהילולא של הבת עין), באותו רגע נענה אליו ה'חוקר', שמע בני, זאת הפעם אוותר לך על הכל... אבל אוי לך אם תשוב לעבור עבירות כגון דא, ושילחו חפשי לביתו.

ידוע לי מעשה שאירע בשנת תשע"ה, באברך מתושבי עי"ת וויליאמסבורג יצ"ו שסבל מנדודי שינה, משהלך להיבדק אצל רופא פשוט אודות נדודי השינה, עשה לו ג"כ בדיקת א.ק.ג. (EKG) ומיד נחרד ושאלו מתי ביקרת לאחרונה אצל 'רופא הלב' שלך, ויען האיש ויאמר לפני כמחצית השנה, ויצוהו הרופא להחיש פעמיו לרופא הלב מיד בבוקרו של יום... מכיוון שראה הרופא שהאברך אינו מבין חומרת מצבו פנה הוא בעצמו וקבע 'תור' לאותו אברך למחרת היום. ואכן, רופא הלב ראה בבדיקותיו שהעורק (גיד) הראשי המוליך אל הלב סתום ברובו ככולו, ובכל רגע עלול העורק להסתם לגמרי ולהכניסו בסכנת חיים וודאית... ורצה להכניסו מיד לערוך צנתור בלבו (bypass), אך הלה התחנן על נפשו שיחוס ויתן לו להלך ברחובה של עיר עוד יום אחד כי מנהל הבנק שבו מתנהל 'חשבוננו' גער בו שאם איננו מכניס היום סכום כך וכך מעות הם סוגרים לו החשבון... ואכן, תוך כדי דיבורם יחדיו ראה הרופא שמנהל הבנק מתקשר שוב אל האברך, ע"כ הסכים לשחררו בתנאי שמחצות ליל לא יאכל מאומה ויבוא אליו מיד למחרת היום לעריכת הצנתור.

משם התקשר האברך לאחד מידידיו הידוע כ'בעל צדקה וחסד נפלא' בלב רחום וחנון וביקש 'הלוואה' על סך פלוני שעליו למהר להכניס לבנק בטרם יעבור מחר את הצנתור... ומידי דברו עמו נענה האברך ואמר, ראה נא ידידי, מוקף אנכי בסגולות שונות אשר רגיל אני לערוך, ומה הועילו לי כל אלו הסגולות, כשהנני 'אברך' בעל חוב אדיר וחולה מסוכן... אמר לו ידידו, וכי קטנה היא בעיניך, שהגעת לידי רופא פשוט בעד 'נדודי שינה' ומשם נתגלגלה הצלת חיך כפשוטו ממש - שנתברר ברגע האחרון שהנך מחויב לעבור צנתור ללא כל דחיה, איעצך, למחר חל יומא דהילולא של הרה"ק ה'בת עין' זכור נא ואל תשכח להדליק נר לטובת נשמתו, גם תוסיף לומר תהלים, ובעזרה ש"ת בזכות הצדיק קרובה ישועתך לבוא...

מכיוון שהזכיר הידיד את הילולת ה'בת עין' נתחוורו פני האברך כשלג, וכה התוודה בפני ידידו, כי אכן, מהמאמינים הוא ולכן בשנה שעברה ביום י"ב כסלו (תשע"ד) ערך סעודה בביתו לעשרה יהודים... אלא שבשנה זו כשנודמן בביהמ"ד לדבר ביום השב"ק העבר (פר' ויצא - שלפני ההילולא) אודות סגולת הסעודה קם האברך והכריז בקול רם, כי אף הוא כמוהם ערך סעודת הילולא לפני כשנה, ולא הועיל במאומה, מצב פרנסתו בכי רע - יום היום הוא מגלגל כספים מגמ"ח אחד למשנהו וכו' וכו', ולא ראה שום ישועה במשך השנה, והנה כמסיח לפי תומו אמר לו אחד ממתפללי ביהמ"ד, הרי לא ידע אדם מה עובר עליו - כמה לא חלי אינש ולא מרגיש, שמא נגזרה עליך הגזירה שלא תוציא שנתך, ובזכות אותה סעודה ניצלו חיך מבלי שתדע מאומה על כך... ועתה הינו עומד ומשתומם כי נראים דברי 'מתפלל' זה כדברי נביאות ורוח הקודש ממש, שכן רגליו הוליכוהו לרופא קטן ורגיל אודות נדודי שינה ונסתבב מזה הצלת חייו, כי בלאו הכי שמא היה נודם לבו ואז היה חל יום היא"צ שלו גם ב"ב כסלו.... מיד מיהר האברך לערוך סעודה בטרם יגיע חצות ליל וימנע ממנו להשתתף בסעודת ההילולא... סוף דבר הצנתור הצליח והכל בא על מקומו בשלום, ויהי לפלא.

'אגרא דבי הילולא מילי', פירוש, מילוי ודבריו שחידש בתורה. עכ"ל.

באמת אמרו, שלא דווקא ביום ההילולא, אלא בכל ימות השנה נשמת הצדיק מתאווה ומשתוקקת שילמדו ויעסקו בדברי התורה שחידש בהאי עלמא. וכבר איתא בגמ' (יבמות צו.) 'אמר רב יהודה אמר רב, מאי דכתיב (תהלים סא ה) 'אגורה באהלך עולמים', וכי אפשר לו לאדם לגור בשני עולמים, אלא אמר דוד לפני הקב"ה רבוננו של עולם יהי רצון שיאמרו דבר שמועה מפי בעולם הזה, דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בר יוחאי כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה שפתותיו דובבות בקבר. ובמהרש"א (שם) כתב וז"ל. שהיה נהנה בו אילו אמרו בשמו.

והאריך בזה ה'מאור עינים' (ישמח לב, בריש דבריו עמ"ס שבת) 'ובדורות האחרונים, כשלומדים דברי שום תנא וחכם מדברי הקדמונים וכו', ולכך מחיה אותם

ישועה ורחמים, וערכו סעודה ביום ההילולא קדישא, ותיכף נושעו בישועה רבתי למעלה מדרך הטבע.

כבי הילולא דמיא - אין עסק ביום הזה רק במשנת בעל ההילולא

כתב הרמ"ע מפאנו ז"ע בספרו 'כנפי יונה' (חלק ב' סימן צ"ב, הובא בישיבה ישראל ט"ז סיון) ד'הילולא' נקראת שמחת נישואין והילולא נקראת 'יום השנה' (יא"צ) וכמו שתחת החופה של 'חתן וכלה' אין עוסקים רק בענייני הנישואין - והבא לברר באותה שעה אפילו בסוגיות החמורות שבש"ס יענו ויאמרו לו 'אין כאן המקום...'. כך הוא גבי יום פטירת הצדיק שאין מקום רק לעסק משנתו. וז"ל, סוד הילולא דצדיקי הוא שביום פטירת הצדיק אין עסק בכל העולמות לעסוק בשום תורה כי אם במעשיו הטובים ובתורתו שחידש, דומיא דכתובה הנקראת בהילולא דחתן, שאין נקרא שם כי אם הכתוב לעסקי החתן והכלה, וזהו מה שאמרו בגמרא (ברכות ו):

מו. אגב אורחא יובא מה שסח הרה"ק הבת עין אודות 'סעודות מצוה', פעם נכנס אל הרה"ק המגיד מטשערנאביל זי"ע אחד מיהודי העיר להזמינו לסנדקאות אצל בנו הנולד לו, שאלו ה'מגיד', האם תערך 'סעודת ברית', נאנח היהודי ואמר, רבי קדוש, משתכר אנכי שכר מועט של חמשה מטבעות לשבוע, אשר בקושי מספיקים לפרנסת בני ביתי - לחם צר ומים לחץ, אין בידי מעות לערוך סעודה לכבוד הברית, אמר לו המגיד, אם רצונך שאהיה סנדק לרך הנולד - עליך להבטיחני שתקיים 'מנהג ישראל' בסעודת הברית, לך נא אל אדונך אשר אתה עובד אצלו, ותבקש מעמו שישים לך מעתה 'שכר עבודתך' על השבוע הבעל"ט, ויפרע ממך מטבע אחת בשבועות הבאים 'מטבע' לשבוע. והסביר ה'מגיד' דשרו של עשו הוא 'סמא"ל', ובשמו מרומז נוטריקון - ס'עודת מ'ילה א'ין ל'עשות, ס'עודת מ'צווה א'ין ל'עשות. ס'יום מ'סכתא א'ין ל'עשות. על שלש אלה נלחם הוא מאד שיתבטלו מתוך עם בני ישראל, ואכן לדאבון לב הצליחו מעשיו לענין סיומי מסכתות, אמנם, לזאת לא אסכים, שיצליחו מעשיו בסעודת ברית מילה, ולכן כל כך החמרתי ב'בעל ברית' זה שיקיים המנהג ויערוך 'סעודת ברית'.

ה'בת עין' היה עד למעשה זה, אחר זמן ביאר ה'בת עין' את סיבת התנגדות השטן לג' סעודות אלו, כי כל אימת שהשטן עולה ומשטין על אי מי מבני ישראל, פלוני עבר על איזה ממצוות התורה, עונה לעומתו 'מלאך מיכאל', וכי לא ראית באיזה שברון לב עבר העבירה, כי אף בעת עשייתו את העבירה היה שבור מכך שהשטן לכדו ברשתו, ומאידיך פוק חזי את גודל השמחה שיש לבני ישראל בעשותם אחת ממצוות ה', ועושים יומא טבא בסעודת מרעים, טענה זו סותמת פיות משטינינו ומקטריגינו, ולכן נלחם השטן כל כך לבטל מישראל את השמחה של מצווה, כי על ידי שמחה זו מתבטלים כל טענותיו.

מז. וכן אמר רבי שמעון בר יוחאי במדרש תנחומא (כי תשא ג) על הפסוק (קהלת ה יא) 'מתוקה שנת העובד אם מעט אם הרבה יאכל והשבע לעשיר איננו מניח לו לישון'... בעשירי תורה אני מדבר ולא בעשירי ממון, כיצד היה אדם גדול ועשיר בתורה למד תלמידים הרבה ורביץ תורה ברבים ושבע מן התורה, אף על פי שהוא מת אין התלמידים שהעמיד מניחין לו לישון, אלא יושבין ועוסקין תלמידיו בתורה ובתלמוד ובהלכה ואגדות ואומרים תלמידיו הלכות ושמעות משמו ומזכירין שמו בכל שעה ואין מניחין אותו לישון בקבר, וכן אמר ר"ל אמר רבי עקיבא וכן אמר רשב"י אין תלמידיו מניחין אותו לישון בקבר, שנאמר (שה"ש יז ט) 'דובב שפתי ישנים', הוי (- זהו פירוש הקרא) והשבע לעשיר איננו מניח לו לישון, עכ"ל.

לאחר מותו, אם לא שדנין אותו על קלות שבקלות. ואחר שכבר דנו אותו על קלות שבקלות אי אפשר עוד לבוא למדרגה יותר - רק כאשר בני אדם מספרים למטה מתורה ומעשים טובים שלו, אז בא הצדיק שספרו ממנו לעליה גדולה. וכן בכל פעם ופעם שמספרים איש אל רעהו מן יראי ה' הנפטרים אז יש להצדיק הנ"ל עליה וכו' וגם להאנשים המספרים יש להם עליה. עכ"ל.

ובן כתב בנו של הרה"ק ה'שפת אמת' מבערו"אן זי"ע בהקדמת בן המחבר (לספר שפ"א) וז"ל. שמעתי מאמ"ו וצוק"ל שאמר לי כי טוב יותר לעיין בספר הצדיק מלהשתטח על קברו כי ע"י העיון בספרו מתדבק יותר בחי' וקדושת והשפעת שורש נשמתו ומלמעלה ישפיע עליו ע"י שהוא (העוסק בתורתו) משפיע לו (לצדיק), כמ"ש דובב שפתי ישנים ונעשו בבחי' משפיעים זה לזה.

ובביבול הצדיק מחויב להכיר טובה למי שגרם לו אותה עליית נשמה, והרי הוא עומד להמליץ עליו טוב בשמי מרומים ולהשפיע עליו שפע רב לטובה ולכרכה^ס, וכדאיתא ב'ספר חסידים' (ס' רנד) וכל האומר דבר שמועה מפייהם, הם מתפללים עליו שם ומליצים טובה עליו^ס.

שמכנים החיות בהדברים, שלכך אמרו 'שפתותיו דובבות בקבר', שאפשר לומר כי זה בחינת השתטחות על קברי הצדיקים, כי דיבורי הצדיק שם הוא קבור וטמון החיות שלו כאמור וכו', ונקראת בחינה זו השתטחות על קברי הצדיקים, שהן דבריהם שלומד ומזכיר היום הלומד'.

וזוה"ב שאותו 'בעל השמועה' בעצמו יבוא להתחבר עמו, כדאיתא ב'יערות דבש' (ח"ב דרוש ז') וז"ל. ביבמות (צו:): 'מאי דכתיב (תהלים סא ה) 'אגורה באהלך עולמים' - וכי אפשר לאדם להיות דר בב' עולמות, אלא שיאמרו דבר שמועה משמו בזה העולם ושפתותיו דובבות בקבר'... אבל כשאומרים דבר שמועה מפיו אז נשמת צדיק מתלבשת שם בלומדים, ועומדת שם... ולכך שפיר אמרינן שדוד המלך דר בב' עולמות, א. בעולם הנצחי, ב. בזה העולם - בלומדים האומרים דבר שמועה מפיו, עכ"ל. והיינו שהוא כשוכן בתוככי הלומדים את מאמרו.

ועל ידי העסק במשנתו והזכרת דבריו נחשב זה האיש כמי שהוא משפיע טובה לצדיק, שמכוחו נשמת הצדיק עולה ומתעלה בעולמות העליונים, וכמו שכתב הרה"ק מזאלאוויץ זי"ע בספרו 'ברית אברם' (סוף הפטרת שבת הגדול) וז"ל, שמעתי מרבי ישראל בעל שם טוב זללה"ה, כי אין הצדיק יכול לעלות ממדרגה למדרגה

מח. סיפר הגאון רבי ישע"י טישלער שליט"א הדר בעי"ת בני ברק, כי לפני כשנה (בשנת תשע"ז) פגש בליל שב"ק על פתחה של ביהמ"ד חסידי אברך מ'קרית ספר' שבא לשבות שבתו אצל חמיו בבני ברק, אחר ברכת 'גוט שבת' שאלו האברך האם יש באותו ביהמ"ד ספר 'בת עין', ענה לו ר"י כאן אין 'בת עין', אמנם בביתי שוכן ספר בת עין אחר כבוד ואם רצונך עז להשיג את הספר עלה עמי לביתי ואלוהו לך... וילכו שניהם יחדיו, ויאמר ר"י לאברך האם חפץ מע"כ דייקא ב'בת עין' או כמו"כ טוב ספר חסידות אחר... פתח האברך וסיפר לר"י, לפני כשנה תמימה גמרתי למנות י"ב שנים מיום הנישואין ועדיין לא נפקדנו בזש"ק, בצר לי עלייתי אני ובני ביתי לעיה"ק צפת להעתיר תפילה ותחנונים בזכות הצדיק הקדוש ה'בת עין' (לא היה אז יומא דהילולא של הבת עין), מכיוון שכהן אנכי וזכיתי להתקדש בקדושתו של אהרן אינני רשאי להכנס ל'בית החיים' להשתטח על ציון הקודש, ע"כ פניתי אני וב"ב לבית מדרשו של הרה"ק ה'בת עין' זי"ע בצפת, שם קרענו שערי שמים בתפילתנו וקבלתי ע"ע שכשיוולד לנו הבן נלמד בכל שבת (בעת הסעודה) בספר הק' בת עין במשך שנתו הראשונה של הבן... ומיד נפקדנו בזש"ק, ואכן מיד קניתי את הספר למען יהיה מזומן תחת ידי בכל שבת, ובעזהשי"ת הנני מקיים את אשר קבלתי על עצמי, אלא שכאן בבני ברק בבית מו"ח לא מצאתי את הספר ע"כ מצאתני מחפש אותו...

מט. וכך אמר הרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע (מאורן של ישראל ח"א דף י"ד, י"ד שבט תרנ"ו אות א'), וז"ל. על ידי שמזכירים את הצדיק בזה העולם יש עליה ופקידה לטובה לכל ישראל.

הרה"ק הריי"צ מליובאוויטש זי"ע מביא בשם אביו הרה"ק הרש"ב זי"ע (אגרות קודש מוהרי"צ ח"ח עמוד קל) כשיהודי לומד תורה של איזה צדיק, בא מלאך ממחנה מיכאל להיכל הצדיק ומבשרהו 'בשורה טובה' שפלוגי בן פלוגי לומד בספרו, והצדיק בעל הספר מעורר רחמים על הלומד ובני ביתו, כי המלאכים יודעים היטב איזו 'בשורה טובה' יש בזה לצדיק שעוסקים בתורתו בעולם הזה, עד כאן דבריו (בתרגום ללשון הקודש).

אמנם הדברים אמורים ביותר כיומא דהילולא דיליה, שאם בעולמות העליונים מתעסקים רק 'במעשיו הטובים ובתורתו שחידש' וכלשונו של הרמ"ע מפאנו הנזכר לעיל, אזי שומה גם עלינו כהאי יומא להתעסק בתורתו וללכת בדרכיו הקדושים. ועל ידי זה נתדבק בו ונתקשר אל נשמתו הקדושה¹ ונזכה שתהא תורתו מגן לנו והוא ימליץ טוב בעדנו².

אחד יחיד ומיוחד – לראות את הבורא בכל ענין ומקרה שהוא עושה הכל תחילת דבר ה' אל עמו בקחתו אותנו להיות לו לעם ונתן לנו את תורתו היה 'אנוכי ה' אלוקיך', על דיבור זה יש להמליץ 'הפך בה והפך בה דכולא בה' - ומינה לא תזוע, זכור בכל עת ושעה שהבורא ית"ש הוא בורא ומנהיג לכל הברואים והוא לברו עשה ועושה ויעשה

וכתב הרה"ק ה'ברכת אברהם' זי"ע בפתיחת ספר 'בית אברהם', מאמר חז"ל (ירושלמי שקלים פ"ב ה"ה) 'אין עושים נפשות לצדיקים דבריהן הן זכרונם, ומבאר בזה"ל, כי הענין שמתפללים על קבר הצדיק הוא שעל ידי זה מתקשרים עם נפשו רוחו ונשמתו כמובא בזוהר הק' פרשת תרומה, ובהיות וניצוץ מנפש הצדיק הוא עטוף בדיבורו, ודבריו חיים וקיימים (כלשון היסוד העבודה' במכתב ס"ד) אפשר להתקשר איתם בכל מקום על ידי דבריהם הקדושים, עכ"ל"ק.

עוד כתב שם, מרן מהר"ש זי"ע (הדברי שמואל) פעם אחד ב"א חשון - בהילולא של כ"ק א"ז בעל יסוד העבודה זי"ע, בדברו על גודל ענין לימוד ספריו הקדושים, אמר, כי הצדיק בעולם הזה הוא בבחינת הולך, וכשנסתלק אז הוא בחינת עומד, וכשחוזרים על דבריהם הקדושים מחויב הצדיק לעזור להם, ונהיה לבחינת מהלך, ומקוים בו 'ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה' (זכריה ג ז). עכ"ל"ק.

נ. וכך כתב הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (פרשת נח עמוד י"ב ד"ה ענין) וז"ל. בהילולא של צדיקים גם מי שלא הכירו בחייו ולא שמע מפה קדשו דברי תורה, מכל מקום ההולכים בעקבותיו ומתאספים יחד, ומספרים סיפורי קודש, וחוזרים על דבריו הקדושים שלימד בהם איך לעבוד להשם יתברך, על ידי זה משיגים קשר ושייכות להצדיק וכמו שכתב מרן אא"ז ז"ל במכתבו (הובא לעיל)...עכ"ל.

נא. וכמעשה שהיה בעת פרידתו מבני קהילתו 'אוורייטש', שטרם עלתו על הספינה בדרכו לארה"ק עמדו כל הקהל ונפשם בשאלתם, להישאר דבוקים בו, אמר להם ה'בת עין' בזה"ל: כתיב 'ובו תדבק', וכי אפשר לדבק בו, אלא הדבק במידותיו מה הוא רחום וכו' מה הוא חנון וכו', מוכח מזה כשמדבק את עצמו במדות של אחד דומה ממש כמי שמדבק בו, על כן גם אתם תראו לדבק את עצמכם במדותי אשר הורגלתי בהם מנעורי עד היום הזה, ויהיה כמו שמדבק בי ממש פנים אל פנים, והמידות שהורגלתי ליזהר מנעורי הם - לשון הרע, שקר, וגסות הרוח. (מובא בהקדמה לבת עין מפי בן אחיו).

אגב אורחא יסופר אודות עלייתו של הרה"ק לארץ הקודש, שבעודו מכהן באוורייטש נקלע לשם שד"ר מארץ ישראל אשר יצא לארצות הגולה לטובת החזקת היישוב, ודיבר גדולות ונצורות בשבח הארץ, עד שהפליג ואמר כי כל אבן בארה"ק מאירה כמו יהלום ואבן טובה, נכנסו הדברים לליבו הטהור של הרה"ק והציתו אש קודש של אהבה וכיסופין לעלות לארץ האבות, עד שאכן זכה להגשים את משאלתו ועזב את ארצו ומולדתו והלך לו לארה"ק. כעבור זמן מה פגש את אותו שד"ר ואמר לו שאינו רואה כיצד האבנים מאירות באור יקרות, נענה לו השד"ר 'אם זוכים - רואים', כלומר שלא כל אחד זוכה לראות את האבנים ביופיים אלא רק בעלי מדרגה רוחנית. תיכף ומיד הסתגר הבת עין בחדרו ועסק בתורה ובעבודה בינו לבין קונו, עד שכעבור ארבעים ימים יצא מן החדר וערך סעודה גדולה על שזכה להשיג מדרגה זו מרוב שזיכך עצמו בעבודתו בקודש.

כי אכן אין לתאר ואין לשער גודל קדושת הארץ, וכבר היה מעשה באחד מחסידי הרה"ק רבי שמחה בונם מאוטווצק זי"ע אשר עלה לארץ, ובטרם צאתו הגיע לרבו ליטול ממנו ברכת הדרך ולהיפרד ממנו לשלום, וכתב הרה"ק את שמו וביקש ממנו ליטול את הקוויטל ולהביאו לארה"ק לזכרון טוב, שאל החסיד היכן יניח את הקוויטל, השיב לו הרה"ק תיכף ברדתך מן האנייה תניח את הפיתקא טבא על הארץ שבשפת הים, כי 'המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש הוא', וכל מקום בארה"ק מסוגל הוא בקדושתו להחיש ישועה ורחמים.

נב. יש שאמרו, כי משמעות תיבת 'הילולא' היא 'שמחת נישואין', והנה בנישואין המנהג להעניק 'דורונות', אף בנישואין אלו מעניק הקדוש ברוך הוא 'דורון' ל'חתן' - הצדיק, שיוכל לשנות את גזר דינם של קרוצי חומר הדורים בעולם הזה, אמנם מובן שהקרוב קרוב קודם, על כן העצה היעוצה להתחבר ולהתקרב אל הצדיק כל אחד

אין עוד מלבדו - להיזהר ביותר שהשתדלות לפרנסה לא תחשיך אור האמונה

כתב הרה"ק (במדבר ד"ה וידבר) כי זהירות יתירה נדרשת מן האדם הנזקק לצאת לפרנסתו, שבה פורס היצר מצודתו להפיל את האדם ברשתו, שנדמה לו שככל שיתאמץ יותר בעבודת כפיו ככה יעלו רווחיו ותגדל הצלחתו, עד שסבור שכוחו ועוצם ידו יעשו לו את כל החיל, ועי"ז נופל מדרגה לדרגה ועבירה גוררת עבירה שמבקש לחמו בתחבולות וערמימות, בהיתר ושלא בהיתר.

ומביא מה שפירש מרן הבעל שם טוב הק' זי"ע בלשון המשנה (אבות פ"ג מט"ז) 'מצודה פרוסה על כל החיים', כי 'פרוסה' רומז ללחם ולפרנסה וכמו שמצינו (ברכות לו:) 'בכדי אכילת פרס', והזהירונו חכמים כי מצודת היצר היא על ידי פרוסה - פרנסה, ואין לך מי שנמלט ממצודה זו אלא היא על כל החיים, שכל בני אנוש מתנסים בנסיון זה של רדיפת הפרנסה, ועלינו להישמר ביותר לבל נילכד במצודתו של היצר, אלא נתחזק באמונה הפשוטה שאין ההשתדלות מועילה מאומה אלא גזירת מלך היא.

נוראות כתב הבת עין (שבת חוה"מ פסח ד"ה שיר) אודות אותם הסוברים כי מכח עבודתם וגייע כפם הצליחו לעשות חיל. שהנה אמרו חז"ל (זוה"ק ח"ג סא.) כי חירם מלך צור עשה עצמו אלוה וכפי שאמר על עצמו 'מושב אלהים ישבתי' (יהזקאל כה ב), ותמוה עד מאוד כיצד היה יכול להטעות את עצמו כל כך, ואפילו טיפש שבטיפשים מכיר באפסיות כוחו עד ש'אם יפתח אחד מהם או יסתם אחד מהם אי אפשר לעמוד ולהתקיים אפילו שעה אחת'. אלא מבאר בזה הלשון: אמנם טעותו לא היה שהוא עצמו אלוה, רק טעותו היה לפי שראה בעצמו כל כך חכמה עושר וכבוד אמר כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, ובעבור זה מעלה עליו הכתוב כאילו עשה את עצמו עבודה זרה. עכ"ל. ונרמז זאת

לכל המעשים. והוכיח זאת הרה"ק ה'כת עין' זי"ע (במדבר ד"ה וידבר) ממקרא מפורש שנאמר (תהלים לו ג) 'בטח בה' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה, והרי שאמר 'עשה טוב' בכלל ולא פירט 'טוב' זה מהו - אלא רעה אמונה, כי תחילת העבודה היא ההתחזקות במידה זו, וכל העשה טוב בכלל בה.

ומאחר שהכל נקבע על פי רצונו וגזרתו ית', אם כן לא ייתכן לומר שיש דבר הנעשה בבריאה לחינם וללא תועלת, שמאחר שהכל הוא בהשגחה מדוקדקת מוכרח שיש כאן תכלית ומטרה כפי שעלה במחשבה לפניו ית', ובלשון המשנה (אבות פ"ו מ"א) 'כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו'. על פי זה מפרש הרה"ק ה'בת עין' זי"ע (נח ד"ה אלה) מה שנאמר (תהלים קד לא) 'יהי כבוד ה' לעולם' - 'ר"ל תמיד יהא כבוד ה' נגד עיניך, היינו בכל מקום שתסתכל תראה בחינת כבוד ה' הגנוז בתוכו ולא יהיה נסתר מנגד עיניך'.

סוד גדול גילה לנו ה'בת עין' כי המתנהג כן, ומאמין כי כל הנעשה כאן ב'השגחה פרטית' נעשה הרי הוא מסלק מעליו את כל הייסורים וקשיי ההסתרה, וז"ל (פרשת ויגש ד"ה או יאמר על זה הדרך) דהנה ידוע כי כל בחינות הגבורות והדינים הנעשים בעולם המה נמשכים מהסתלקות ח"ו בחינת השגחת השי"ת בפרטי פרטים מלב איש הישראלי ונסתלק ח"ו בחינת יראת ה' מנגד עיניו. אמנם אם איש הישראלי יודע מיעוט ערכו ופתיחות מדרגתו, ומאמין באמונה שלימה שכלתי אפשרי לעשות גדולה או קטנה אם ה' לא צוה, וכל תנועותיו והרגשותיו הכל המה בהשגחת השי"ת המשגיח בפרטי פרטים ומלא כל הארץ כבודו וכו', אז נתבטלו כל גבורות והדינים, ואז גורם להמשיך שפע וברכה ממקור הברכה והחסד שלא יחסר כל טוב ממנו.

בדרכו שלו, אם בעריכת סעודה, אם ב'לחיים', אם בהשתטחות על הציון, ועל כולנה ללמוד מדרכיו של צדיק - לילך בהם ולעבוד בהם את ה' הוא האלוקים.

נג. לעומת זאת עלינו לדעת כי השגת האמונה אינה תוספת מעלה, אלא כל מהותו של אדם נמדדת ונקבעת כפי שיעור אמונתו. וכך כתב הרה"ק (בשלח ד"ה ויהי) שמי שפגום באמונתו ח"ו הרי כל כולו שרוי בחשכות ובקטנות, וכמו כל תינוק שנולד שהרי הוא בגדר 'קטן' עד שיהא בן י"ג שנים, כך על דרך זה מי שעדיין אינו משיג כי ה' אחד ואינו מבין בייחודו ובאחדותו ית' בעולם, אזי לא הגיע ל"ג שהוא מנין 'אחד' וממילא ל'קטן' יחשב.

בלה - פירוש אכלה ואמחק את עוונם ואמחל להם לגמרי עד שיבוקש העוון ואיננו, אולם ואם לא ישובו בתשובה שלימה אלא רק תשובה מועטת אזי אדעה להביא עליהם מעט ייסורים למרק את חטאיהם לגמרי.

באותה שעה נתחדש לו לאברהם חידוש גדול עד כמה גדולה היא מידת החסד של הקב"ה כלפי החוטאים, שלא זו בלבד שימינו פשוטה לקבל שבים אלא שהוא בעצמו מעורר לבכם לשוב אליו באמת. אולם עדיין היה סבור שתשובה הבאה מכח איתערותא דלעילא אינה אלא על ה'כלל' כולו, כי מקור תשובה זו היא מרחמיו של הקב"ה ושמה אינם מתעוררים רק לכלל ולא ליחיד, ולא תתקבל תשובת היחיד. על כן נעמד בתפילה וביקש שאפילו אם יהיו רק עשרה צדיקים בכל עיר, ורק כמה יחידים יעשו תשובה שגם כן תתקבל תפילתם, ונענה לו הקב"ה לבקשתו.

ונכתבה פרשה זו לדורות ללמדנו על כוחה של תשובה שהקב"ה יושב ומצפה לכל אחד שישוב אליו ואפילו אם עולה חטאו עד לשמים והוא כבר בכלל אנשי סדום ועמורה ח"ו, עדיין תשובתו מתקבלת ולא עוד אלא שהקב"ה יעורר אותן ממעל בכדי לסייע לו לחזור למוטב.

בדרך זה ביאר עוד (שמיני ד"ה ויהי) מה שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים מ יג) 'כי אפפו עלי רעות עד אין מספר וכו' עצמו משערות ראשי ולכי עזבני, שאף אם הרביתי לפשוע ואפפו עלי רעות שהם העבירות עד אין מספר (עיי"ש מה שמבאר בזה) מכל מקום לבי - הוא החלק אלוך שבקרבי, ע"ד אומרו (שם עג כו) 'צור לבבי וחלקי אלוקים לעולם' (וקאי על הקב"ה), עזבני - מלשון עזר וסעד [וכמו 'עזוב תעזוב עמו' (שמות כג ה)], וכלומר שהקב"ה יעזרני בכל מצב שהוא להתחרט ולשוב על עוונותיי בלבב שלם.

כיו"ב ביאר (חוקת ד"ה וידבר) את ענין 'מי מריבה', דהנה, אחר שאמר משה לישראל (במדבר כ י) 'שמעו נא המורים, תיכף שם על לבו שפגם בפיו במה שכינה כך את ישראל עם קדוש, ועשה חשבון בנפשו, שבוודאי אחר שפגם כל כך בפה, מעתה אין כח בפיו להוציא מים במאמר הפה גרידא, לכן הכה בסלע, ועל זה הוביחו הקב"ה, היה לך להקדישיני ולהאמין שאני מקבל שבים, ובוזה היו כל בני ישראל למדים שלא

בלשון הכתוב (שמות יג ז) 'ולא יראה לך חמין, חמין ר"ת ח'ירם מ'לך צ'ור, 'פירוש שלא יראה לך אותו טעות שטעה חירם מלך צור'. שהאומר בלבבו שיש בידו לעשות קטנה או גדולה הרי הוא 'מאמין' שיש עוד כח בבריאה זולתי הקב"ה ח"ו, וזו היא ממש בחינת ע"ז.

שערי תשובה לא ננעלו - התחזקות בכל מצב מבלי להתייאש

לעולם אל יתייאש אדם מן התשובה, ואפילו אם הגדיל להרשיע עדיין פשוטה ידו של הקב"ה לקבל אותו באהבה וברצון, ואין ננעלים שערי התשובה בפני שום אדם שבועלם. ובדרך זה ביאר הרה"ק הבת עין (וירא ד"ה המכסה) הטעם שהודיע הקב"ה לאברהם על הפיכת סדום, וכמו שנאמר (בראשית יח יז-כא) 'וה' אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עושה וגו', זעקת סדום ועמורה כי רבה וחטאתם כי כבדה מאד, ארדה נא ואראה הכצעקתה הבאה אלי עשו כלה ואם לא אדעה, ולכאורה יש להקשות לשם מה הודיע זאת הקב"ה את אברהם, ובפרט שאף אם לא היה מגלה לו מלכתחילה אזי היה נודע לו לאברהם לאחר מעשה שנהפכו סדום ועמורה, ומהי הכוונה והתכלית בכך שסיפר לו הקב"ה את העתיד.

ומבאר שעיקר המטרה בסיפור הדברים אכן לא היתה עצם ההודעה על הפיכת סדום, אלא שרצה הקב"ה להודיע עד כמה רב חסד הוא לקבל תשובת החוטאים, ואפילו אם הגדילו לחטוא והרבו לפשוע כאנשי סדום. וכך אמר הקב"ה לאברהם, 'זעקת סדום ועמורה כי רבה וחטאתם כי כבדה מאד' - הנה עלתה לפני הצעקה הגדולה מחטאיהם הכבדים של אנשי סדום ועמורה, ואף על פי כן אין אני חפץ במיתתן [וכמו שנאמר (יחזקאל לג יא) 'אמור אליהם חי אני... אם אחפוץ במות הרשע כי אם בשוב רשע מדרכו וחיה'], ולא זו בלבד שאם יתעוררו מעצמם לשוב בתשובה שאקבלם מיד, אלא אני בעצמי אעורר לבם לתשובה, שאתקרב אליהם יותר ויותר ואכניס בם הרהורי תשובה באיתערותא דלעילא לסייע בעדם לחדול ממעשיהם הרעים. על כן אמר הקב"ה ארדה נא - ארד כביכול מדרגה לדרגה עד אשר אתקרב אליהם ואעורר אותם לתשובה, ואזי אראה ואבחון האם כצעקתה הבאה אלי על רוב חטאיהם עשו תשובה, וכלומר ששבו בתשובה גדולה ומעולה כשיעור פגם החטא, שאם כן

באר הפרשה - בת עין

ממעזרימש ז"ל שאחת מיי"ג מידות שהתורה נדרשת בהן הוא גזירה שוה - היינו בחינת השתוות - שירגיש בצערו (ב'גזירה' הקשה העוברת עליו) של חברו כמו בצערו ממש בשווה, עכ"ל.¹

להתיימש לעולם מחמת העבר, אלא לילך ופניהם אל אשר לפניהם, ולא לאחוריהם.²

אוהב את הבריות - אהבת ישראל

כתב הרה"ק ה'בת עין' זי"ע (חוקת ד"ה א"י זאת חקת), וז"ל. ועיקר 'גמילות חסדים' הוא להשתתף בצערו של חברו כמו בצערו ממש, וזהו בחינת אחד - אח דלת, היינו להיות אחיו של דל"ג. וכמו ששמעתי מהרב הק' אב"ד דק"ק בארדיטשוב שאמר בשם המגיד

השפל עצמו וינשאך המקום - שפע רב הבא על ידי הענוה

בבר העיד הרה"ק על עצמו שמנעוריו הורגל להתרחק ביותר מגסות הרוח,³ ואכן כל הספר 'בת עין' מלא

נד. וכן איתא מהרה"ק ב'בית עין' זי"ע (ראה ד"ה א"י ראה) בביאור המשנה 'איזהו חכם הרואה את הנולד' כי גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד - כלומר, למקום שמשם חצובות נשמות בני ישראל, והקב"ה נותן לזה השב בתשובה נשמה טהורה וחדשה... והחכם יודע את אשר לפניו ושב כסדר בתשובה, ונעשה כמי שנולד מחדש, וזהו 'חכמתו' של אדם כשהוא יודע להתחדש תמיד כמי שנולד עתה מחדש.

נה. נוראות כתב הרה"ק (שמיני ד"ה והוא) לגנות את המראים כלפי חוץ שהם אוהבים את רעיהם, ובאמת הם שונאים אותו בקרבם ו'שבע תועבות בליבם', שהנה נאמר בפרשת מאכלות אסורות (ויקרא יא ז) 'ואת החזיר כי מפריס פרסה הוא ושוסע שסע פרסה והוא גרה לא יגר טמא הוא לכם'. וכתב ה'אור החיים' הקדוש, שבא הכתוב לומר שאינו אסור באכילה אלא כל עוד ש'גרה לא יגר', אבל לעתיד לבוא יעלה גרה ויחזור להיות מותר. וכבר אמרו (רבינו בחיי בשם מדרש תנחומא) שנקרא החזיר בשם זה לפי שעתיד הקב"ה להחזירו לנו לעתיד לבוא.

ומבאר הרה"ק בדרך רמז, שיש אנשים הנוהגים כאותו 'דבר אחר' הפושט טלפיו ואומר טהור אני... שבחיצוניותו נראה שיש בו סימן כשרות, אך בפנימיותו טמא הוא שאינו מעלה גרה, כך הם בחלקקות לשונם מראים כלפי אחרים שהינם אוהבים אותם, וכלפי חוץ הם נראים ככשרים, אך באמת 'גרה לא יגר' - שבתוככי נפשם הרי הם שונאים בכל ליבם, ומסיים הבת עין וז"ל, וזה עיכוב הגאולה, שאין בן דוד בא עד שיטהר החזיר, היינו שיעלה גרה ויהיה פנימיות ליבו כמו שמראה בטלפיו. עכ"ל. וכלומר, שעלינו להתחזק לאהוב כל איש ישראל גם בפנימיות הלב, וכברו כך יהיה תוכו, שאף בתוככי נפשו יחפוץ בטובתו של חברו ויאהבנו כגופו, ועל ידי זה נזכה לקרב הגאולה במהרה בימינו אמן. נו. באחת השנים בערבי פסחים רצו הגבאים לסייד וליפות את בית מדרשו של הרה"ק ה'בת עין' זי"ע, אך ה'בת עין' התנגד לכך בכל תוקף, וטעמו עמו, כי בערבי פסחים מילתא דשכיחא היא שמתעורר איזה ענין של אי שלום וטינה בלב בין אדם לחבירו ובין איש לאשתו, ובאותה שעה משמש ביהמ"ד כ'עיר מקלט' עבור הנעלבים, ואם יסיידו ויסגרו את ביהמ"ד לא יהיה להם לאן לברוח...

והנה שיחות של תלמידי חכמים צריכות לימוד, ופשיטא שלא היתה כוונתו לדחות אותם בקש ובמילי דבדיחותא גרידא, אלא שכך היא האמת, שחייב האדם להתרחק מן המריבה והמחלוקת כשם שהוא בורח מן האש ומחיה רעה, וכמו שבאותה שעה יברח וירוף כל עוד נשמתו בו כדי לצאת מספק ספיקא של סכנה כן נמי צריך לברוח מן המחלוקת כמטחוי קשת, וזה רצה הרה"ק ללמד, שלעולם בית המדרש פתוח, וכל הרוצה מקום מקלט יבוא להתחמם בקדושת ביהמ"ד. נו. אחד מצדיקי בית רוז'ין נהג לומר, שעל כן עשה ה' שפתח מערת ציונו הקדוש נמוך במאד, ואי אפשר להיכנס שם בלא 'כפיפת קומה', להזכיר לכל הנכנס לגו מערתא קדישא, כי זו היא משנתו הטהורה אשר השאיר לנו - להתכופף ולהכניע את עצמנו בכל עת ועונה.

הדברים ידועים ומפורסמים, שבעת הרעש הנורא בצפת, בשנת תקצ"ז, רוב רובם של יקירי צפת נקברו אז תחת המפולת, ולא נותרו לפליטה כי אם 'כעשירית' מבני היישוב, בעת שאירע הרעש עמדו בבית מדרשו של ה'בת עין' באמצע 'חזרת הש"ץ' דמנחה, מיד ציווה ה'בת עין' שכל העם הנמצאים בבי מדרשא יתאספו ויעמדו סביבו, והוא עצמו נשכב על הארץ בפישוט ידיים ורגליים לפעול את אשר פעל, ואכן מחצית מבית המדרש התמוטט ונפל הגג שמעליו, ואילו המחצית השנייה, ששם עמדו המתפללים תחת צלו של ה'בת עין' נשאר על תילו, ונראה הדבר לכל עד עצם היום הזה.

הם נאנקים לחוצים וטרודים תחת עול הפרנסה עד שאמרו חז"ל (פסחים קיח.) 'קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף', היפלא מה' לפתוח שערי פרנסה בלא גבול ומידה. ומבאר עפ"י מה דאיתא (תענית ט.) שהמן היה בזכות משה, ומעמא דמילתא הוא כי עיקר ההשפעה באה על ידי ההכנעה והענווה, ומאחר שמושה רבינו היה 'עמוד הענווה' וכפי שהעיד עליו הקב"ה בכבודו ובעצמו ש'האיש משה עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה' על כן בזכותו ומכוחו נפתחו כל אוצרות השפעת המן, וזהו אומרו הנני - כלומר מהותי מידת ענווה, היא ממסיר לכם לחם מן השמים.^פ

ומרמז דבריו בדברי הגמרא (חולין ה:) על הכתוב (תהלים לו ז) 'אדם ובהמה תושיע ה'', פירוש מי שיש בו

וגדוש במעלת ההכנעה והענווה ובגנות גסי הרוח, ונלקוט שושנים מועטים, אפס קצהו תראה וכולו לא תראה.^י.

איתא בגמ' (חולין פט.) לפרש מה שנאמר (דברים ז ז) 'לא מרובכם מכל העמים חשק ה' בכם ויבחר בכם כי אתם המעט מכל העמים - אמר להם הקב"ה, חושקני בכם שאפילו בשעה שאני משפיע לכם גדולה אתם ממעטין עצמכם לפני'. כי עיקר הביכותן של ישראל הוא שמכניעים עצמם לפני המקום ב"ה בענווה ושפלות הרוח, ויודעים ומכירים שכל הטובה הנעשית להם אינה בזכות מעשיהם הטובים אלא הכל הוא מרחמיו ורוב חסדיו.^י.

כתב ה'בת עין' (בשלה ד"ה כענין) שכל מצבם הדחוק של בני ישראל בענין הפרנסה 'צריך עיון גדול' - מדוע

לאחר מעשה הסביר ה'בת עין' טעם השתטחותו על פני הארץ, כי ראה שאירע הדבר שלא בדרך הטבע - כי לא נפלו האבנים לארץ כדרכם, אלא נזרקו מדרום לצפון ומצפון לדרום, והבין שיד הס"מ בדבר - להחריב את עיה"ק צפת, ובאופן כזה אין עצה מלבד ה'התבטלות', ולכן השתטח על הארץ ב'התבטלות גמורה', כדרך שנהג רבי אחא בר יעקב כשנלחם עם הס"מ, כשנתגלה לו בדמות נחש בעל שבעה ראשים, וערף את ז' ראשיו על ידי כריעות והשתטחויות על הקרקע (עיין קידושין כט:).

נח. והדרך לבוא לידי ענווה מצאנו בדברי הרמב"ן ב'אגרתו', כי כאשר יתבונן האדם ב'אני מאמין' שהבורא יתב"ש הוא בורא ומנהיג לכל הברואים והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, אין לו לאדם משלו כלום וכל קניניו אינם אלא 'פקדונות' מידי הקב"ה לידו...אף 'מעלותיו' הנכבדות לא השיג אדם בכוחו אלא מתנת שמים המה... אז תאבד ממנו כל סיבה להתגאות, וכלשון הרמב"ן, 'עתה בני דע וראה כי המתגאה בלבו על הבריות מורד הוא במלכות שמים... ובמה יתגאה לב האדם, אם בעושר - ה' מוריש ומעשיר'. ואם בכבוד - הלא לאלוקים הוא, שנאמר 'העושר והכבוד מלפניך', ואיך מתפאר בכבוד קונו. ואם מתפאר בחכמה - 'מסיר שפה לנאמנים וטעם זקנים יקח'. נמצא, הכל שווה לפני המקום, כי באפו משפיל גאים, וברצונו מגביה שפלים, לכן השפל עצמך וינשאך המקום, עכ"ל.

נט. וכך פירש ה'בת עין' (תולדות ד"ה ואלה) דלכן כינתה תורה את עשו בשם 'גדול' ויעקב נקרא 'קטן' (בראשית כו טו, וזתקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול... ותלבש את יעקב בנה הקטן), וכבר הקשו ש'אין בין עשו ליעקב אלא רגעים ספורים בלבד', ומדוע זה נזכר לדורות בשם 'הגדול' וזה מכונה 'הקטן'. אלא מבאר בזה"ל, כי עשו הוא מקור הגדלות והגאווה וכו' ובמאמר של עשו 'יש לי רב' (בראשית לג ט) מגודל הגאווה שהיה בו בעצמו, אבל יעקב הוא מצד הקדושה והכנעה וענוה לפני השי"ת, על כן נקרא 'קטן' מפני בחי' הקטנות והכנעה. עכ"ל.

ואף שמו של 'יעקב' מורה על תכלית הענווה, כשנחלק תיבת 'יעקב' לשניים - י עקב, כי הנה האות י' רומזת על שפלות שהרי היא הקטנה שבאותיות, ו'עקב' מרמז על העפר שהכל דורכים עליו ודשים אותו בעקב (עי"ש עה, שיש ב' מדרגות בענוה זו למעלה מזו, ויעקב היו בו שתי דרגות אלו, על כן נרמז בשמו ענווה בכפליים).

ומוסיף לפרש (דרושים לשבת הגדול) על פי זה הטעם שיצא עשו תחילה אף שהיה באמת יעקב בכור ליצירה (ב"ר סג ח כמובא ברש"י בראשית כה כז), כי מן השמים סבבו כן 'כדי שלא תהיה ליעקב אבינו ע"ה בחינת התנשאות וגסות ח"ו'. ומכלל הדברים למדנו עוד על החיזוק באמונה שכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד, שאם יתמה 'יעקב' מדוע לא 'זכיתי' להיות הבכור, ומחמת כן הוצרכתי 'לגנוב' את הבכורה מעשו ועל כן עשו רודפני עד עצם היום הזה, אזי תשובתו בצידו שמן השמים רצו להיטיב עימו שלא יבוא לידי גאווה והתנשאות ח"ו. לאידך, נלמד מכאן בגודל מעלת הענווה, שלטובתו של יעקב עדיף שיסבול כל צרות אלו מאשר יהא בו מגסות הרוח.

ס. המחזיק במידת הענווה היא ניצול על ידה מן היצר, וכמו שכתב ה'בת עין' (וישלח ד"ה ויאבק) ש'ענוה' בגימטריא

הרי לך גודל סכנת גאוות איש על רעהו הדוחקת רגלי שכניה ומחרכת בית המקדש.

ויגבה ליבו בדרכי ה' - יחשיב עצמו ואת עבודתו

אבל אמרו, כי ביותר יש לו לאדם להיזהר שלא יבוא לידי 'ענוה פסולה'. שאחד ממכסיסיו הנודעים של היצר להפיל לב אדם בקרבו, להפכו 'כביכול' להיות עניו, ובוה להרחיקו מלהתקרב אל הקודש, באמרו, מי אני ומה אני לעשות מצוות ה', והרי מלא בעוונות הנני. ולזה ביאר ה' בת עין' (ואתחנן ד"ה עוד יש לפרש) שעל כך הזהיר הכתוב באומרו (דברים ד ט) 'רק השמר לך', 'רק' מרמז על מיעוט, ובא הכתוב לומר הישמר על ה'רק' והמיעוט, ומסיים בזה"ל, היינו כשיהיה לך בחינת שפלות גדול בראותך גודל הפגמים שפגמת בעולמות העליונים ויפול לך מאוד בקרבך, תראה שלא תתייאש ח"ו כנ"ל רק אדרבה חזק ואמץ ותאמין בה' שחפץ חסד הוא ומקבל שנים.

בדברים הללו כתב עוד (אמור ד"ה ויאמר) לבאר בפסוק (ויקרא כא א-ב) 'לנפש לא יטמא בעמיו, כי אם לשארו הקרוב אליו לאמו ולאביו ולבנו ולבתו ולאחיו', דהנה, 'עמיו' בנימטריא 'ענו', וביאור הכתוב 'שלא יטמא את הנפש על ידי גודל ענוה שיפול לבנו ביותר בהסתת היצר הרע וימנע ח"ו מעבודתו ית', רק שינחם את עצמו במה שאמר ה' (דברים יד א) 'בנים אתם לה' אלוקיכם ונו', וברחם אב על בנים בן ירחם ה' עלינו לקבל עבודתנו כמו שהם, ובלבד שיהיה בכל לב ובכל נפש'.

דעת כאדם ומשים עצמו כבהמה - שאינו מחשיב את עצמו כ'כבר דעת' וכ'כבר סמכא'... על ידו באין השפעות טובות וישועות בעולם^א.

צא ולמד על גודל החורבן הנגרם על ידי הגאוה וגסות הרוח ממה שכתב הרה"ק ה'בת עין' זי"ע (ליקוטים כד"ה איתא במדרש) לבאר המעשה המוכא במדרש, שכשגמר שלמה המלך לבנות את ביהמ"ק עמדו שני ציפורים על הגג ואמר ציפור אחד לחבירו 'הלא אתה רואה את בניין הגדול הזה, ואם ארצה אני אוכל להחריבו בתנועה אחת'. מששמע שלמה המלך (שהבין שיחות חיות ועופות) את דברו, קרא לו ושאלו האיד תוכל להחריב את בית עולמים. השיבו הציפור, וכי מאי אכפת לך, רשאי אני להתפאר לפני אשתי, ע"כ.

אלא כך הוא ביאור הדבר, וז"ל, 'העניין הוא, כי הציפור זה היה היצר הרע, והשטן אמר שאפשר שאקלקל את כל הבניין שלא ישרה השכינה בהבית הקדוש ויהיה כל עמלו לריק ח"ו, ושאל לו המלך, היתכן, איך שאני גירשתי אותך על ידי תשובה ומעשים טובים מכבר, ועל ידי כמה יגיעות ועדיין אתה מתפאר עלי. ועל זה השיב לו, בדבר עבירות גשמיות חס וחלילה, בוודאי אי אפשר להסית אותך. רק בדבר קל כזו שתאמר כך לאשתך, רצונו לומר 'בטוב גמרתי הבית הזה', ובתוך כך יכנס בו שום טינא של גסות הרוח ולא תשרה השכינה על ידי זה כמו שכתוב (ישעיה נז טו) 'אשכון את דכא', עכ"ל.

'סמא"ל', וגדול כח ענוה העולה קל"א להכניע ולהשפיל את הס"מ העולה ג"כ קל"א לבל יתן לו שום מקום להחטיאו.

ע"י ההכנעה זוכה שתתקבל תפילתו, ובכך מפרש הבת עין (וארא ד"ה וגם אני) מה שנאמר (בראשית ב ז) 'וייצר ה' אלוקים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה', וז"ל. כשיש לאדם הכנעה באמת ונחשב בעיניו כעפר, אז ויהי האדם לנפש חיה, ותרגם אונקלוס לרוח ממללא, היינו אזי יכול לדבר דיבורים שיפעלו על ידם ברכה ושפע רב.

וכבר איתא בזוה"ק (ח"א קכב.) 'מאן דזעיר איהו רב', ומסמיך לכך הבת עין (דרושים לשבת הגדול ד"ה וידבר) בדרך רמז מה שאמר יעקב (בראשית לב ז) 'קטונתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך', והנה הטעם שבתבת אמת הוא 'זקף קטן', לרמז שמי שמקטין עצמו (כיעקב שאמר קטונתי) אזי האמת שהוא זקוף למעלה.

ולא עוד אלא שזוכה שיתנהגו עמו מן השמים בהנהגה ניסית שמעל דרך הטבע, ובכך ביאר (חנוכה ד"ה ונוכל) הטעם שז"ל חנוכה מצוה להניחו למטה מעשרה (שבת כא:), כי רק על ידי שיכניע עצמו - לכופף עצמו למטה מעשרה (אף מבלי 'רודף' אבל לבו 'לב נשבר'), יזכה שייעשו לו ניסים בזמן הזה כאבותינו בימים ההם.

סא. ומוסיף לדייק בדברי חז"ל (פסחים קיח.) 'קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף', מדוע נקטו 'מזונותיו של אדם', וכי במזונותיהן של הבהמות מיירי כאן, אלא, כי אכן, אותם הנכנעים ואינם מחשיבים עצמם ל'ישות' בפני עצמן מזונותיהן אינן קשין, רק מזונותיו של אדם - המחזיק עצמו ל'אדם' אלו קשין ח"ו.

וראש יש לקדש את הפה והלשון, וזה השער לכל עבודת השי"ת, שכשם שהפה הוא 'הפתח' לתוככי גופו של אדם, כך 'הפה' הוא הפתח לכל ענייני עבודת השי"ת.

וע"י ששומר על פיו ולשונו כדת כראוי וכנכון זוכה שתשרה עליו הקדושה, וכמו שמפרש ה'בת עין' (מטות ד"ה וידבר) מה שאמור ביעקב אבינו (בראשית כה יא) 'וישכב במקום ההוא', וישכב נוטריקון יש כ"ב (תיקו"ז קלב): וכלומר שיש שם כ"ב אותיות התורה בקדושה על ידי קדושת הפה ושמירתו בכל מוצאות הדיבור בכ"ב אותיות. ומסתלקים ממנו כל בוחות הרע, וכמרומו בפרשת 'ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' ויפוצו אויביך וגו' (במדבר י לה-לו) שיש בה פ"ה אותיות (שבת קטו:), ללמדנו, שעל ידי שמירת ה'פה' 'יפוצו אויביך' המה אויבי ה' הקליפות והחיצונים.

ותפילתו נשמעת במרומים לפעול כל ההשפעות הטובות, וכאשר מבאר (חוקת ד"ה וידבר) מה דאיתא בגמ' (שבת קד.) שיש ב' אופנים בצורת האות פ', באמצע התיבה היא נכתבת פ, ובסופה פ. ללמד על פה פתוח פה סתום, ומפרש בזה הלשון, כשיש לאדם 'פה סתום' מלהשתמש בו לדברים אשר לא לה' המה, אז יהיה לו 'פתח פתוח' שיפתחו לו מן השמים השפעה שפע רב טוב וקדושה, וכל צירופי אותיות שיצאו מפיו מטהור ימשיכו כל הטובות וישועות קדושות... אבל אם חס ושלום יש לו תחילה 'פה פתוח' לכל דברים גשמיים אשר לא לה' המה אז ח"ו נעשה 'פה סתום' מהמשכת

וזהו המשך הפסוק 'כי אם לשארו הקרוב אליו לאביו ולאמו', שלא יטמא בענווה אלא יזכור ויסמוך על שארו הקרוב אליו - שאנו קרובים למקום ב"ה בכמה וכמה אופני קירבה, שהוא אבינו וקרא אותנו בחי' בנים, ושאר יחסי קורבה כגון 'אשה' (ירמיה ב ב) וכן 'בת' (שמו"ר נב ה) מרוב חיבתו אל ישראל.

וכבר אמר הרה"ק ה'בת עין' זי"ע, וז"ל, מי שאינו מאמין שהקב"ה שוכן עם בני ישראל בתוך טומאתם גם הוא לאפיקורוס יחשב (הובא בבת עין מהדו"ח בהוספות שבסוף הספר).

ובזה מפרש (דרושים לשבת הגדול ד"ה וידבר) הטעם שקנה יעקב מעשו את הבכורה, ב'כדי שיהיה לו מעט התנשאות וחיוזק הלב לעבודת ה' ית"ש, ועל דרך שנאמר (דברי הימים ב' יז ו) 'ויגבה לבו בדרכי ה'.'

נצור לשונך מרע - זהירות בשמירת הלשון

כתב הרה"ק הבת עין זי"ע (וישב ד"ה ויהי כהיום) וז"ל, הנה דוד המלך ע"ה צווה 'מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב' וגו' (תהלים לד יג), פירוש חיים נצחיים, ונתן עצה 'נצור לשונך מרע' וגו' ואח"כ 'סור מרע' ועשה טוב, פירוש שדוד המלך ע"ה נתן עצה לעבודת ה', ואמר שבתחילת הכל צריך האדם לקדש את פיו ולשונו, והפה הוא פתח ופתיחה לעבודת ה' וכו', עכ"ל. כלומר, ממה שפתח הכתוב בענין שמירת הלשון, ורק לאחר מכן הזכיר 'עשה טוב' - בשאר ענייני קיום המצוות, הרי לך שתחילה

סב. ידוע שבימי שבתו בצפת לא היה יוצא הרה"ק ה'בת עין' זי"ע להשתתף בהלוויית המת, זולתי פעם אחת שיצא וליווה את המת עד לבית החיים, כל העם הנאספים תמהו, מה יום מיומיים, היות וזה הנפטר לא היה ידוע אלא כאיש פשוט ביותר, בהגיעם לבית העלמין ואנשי ה'חברא קדישא' הכניסוהו לטבילה ולטהרה במקוה האריז"ל (כנהוג באותם הימים), הבחינו שרגליו שחורות ומפוחמות מאד, והשתוממו האנשים על זה, יצאו ושאלו את פי האלמנה על פשרן של דברים, פתחה האלמנה ואמרה, מעשה שהיה בשנים קדמוניות, בימי צעירותו, כשהיה רוכל במדינות הניכר, הגיע פעם אחת לבית מטרוניתא מבית המלוכה שגמרה אומר להינשא אליו, והכריחוהו בכוח לבוא אל סעודת הנישואין... ה'חתן' אשר ישב בהיכל הנישואין ראה את הגיהנום פתוחה תחתיו... ולא ידע להשית עצות בנפשו, והנה רואה הוא באמצע ההיכל חבית של גחלים לוחשות, שהעמידו לחמם את הקהל, אזר ה'חתן' עוז ותעצומות, וקפץ אל תוך אותה חבית בוערת, ומשראו הערלים את אשר עשה, הסיקו בעצמם, כי זה ה'חתן' אשר לפניהם 'משוגע' הוא, והשליכוהו תיכף מעימם, וכך ניצל מידי עבירה, ומאלו הגחלים הושחרו רגליו.

נענה ה'בת עין' ואמר, ראיתי מחלון ביתי ש'עמודא דנורא' סובב את המיטה, ואיתא בגמרא (כתובות יז.) שעמודא דנורא יורד מן השמים על מיטת הנפטר רק לחד או שנים בדרא, להורות, שלא הכל ראויים ללוותו, כראותי את העמודא דנורא הבנתי שקדוש יאמר לו, על כן יצאתי ללוותו עד בית החיים. הבה נלמד ממעשה זה, דיהודי זה פשוט היה עד יום מותו, אמנם 'קפיצה אחת' לתוך גחלים לוחשות העלתו למדריגה שרק חד בדרא זוכה לה...

באר הפרשה - בת עין

(שמות יב יג) 'והיה הדם לכם לאות על הבתים', דם הוא לשון 'דממה', שבטרם יוציא האותיות מפיו ויצטרפו לתיבות שהם הנקראים בתים (ספר יצירה פ"ד מ"ב) יהא בדממה תחילה, ויתבונן בדעתו מה וכיצד ידבר.

יה"ר מלפני אבינו שבשמים שזכות בעל ההילולא תגן עלינו ובעדנו להפקד במהרה בדבר ישועה ורחמים משמי שמי קדם, ישועות ברוחניות ובגשמיות, שפע רב וכל מיני טובות שבעולם, לישועה שלימה ולגאולה קרובה ונאמר אמנ^כ.

בחי' קדושה מלמעלה, רק עכ"פ לא יתיימש האדם החוטא ח"ו (כי הקב"ה רוצה בתשובה) עכ"ל.

עצה טובה נתן לנו ה'בת עין' (בא ד"ה והיה) שבטרם יפתח פיו להוציא בשפתיו ממחשבות ליבו, ישתוק תחילה ויתבונן בדעתו ובשכלו כיצד ידבר והאם המה דיבורים הוגנים וראויים. וכלשון הכתוב (תהילים נא יז) 'אדנ"י שפתי תפתח', שבתחילה יקבל עליו את הקב"ה לאדון עליו בקבלת עול מלכות שמים, ורק אחר כך 'שפתי תפתח' יפתח את שפתיו בתפילה. וכזה מפרש מה שנאמר

סג. ועיי' בספה"ק 'בת עין' על הפסוק (לח כד-כו) 'ויהי כמשלוש חדשים' שביומין דחנוכה בגמר שלושת חדשים מיום ראש השנה בא המקטרג לבדוק במעשיהם של ישראל על שלא קיימו תשובתם שעשו בראשית השנה, ומבאר שם בפסוקים איך שבנ"י מתנצלים שבאמת דבוקים הם בקוב"ה אלא שטרדותיהם בפרנסה ושאר צרכיהם מרחיקים אותם מהקב"ה, וראיה מ'החותמת והפתילים' זה נר חנוכה שהם מדליקים בימים אלו, 'ויאמר יהודה' - זה הקב"ה, מצדיק תשובתם שאכן הם דבוקים בו, ומה שלפעמים מתרחקים 'כי על כן לא נתתיה לשלה בני' - זה מלך המשיח שעדיין לא נגאלו בני"י ומה טענה יש עליהם.

גיליון מס' 256 פרשת וישלח
תשע"ח שנה חמישית

לעילוי נשמת
ר' שמריהו ב"ר חיים ז"ל
נלב"ע ח' כסלו תשע"ו
תנצב"ה
נודב ע"י בנו ידידנו
הרב דוד משה מץ ה"ו
מלארענס ניו-יורק

דברי שי"ח

ממרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

על הפרשה

"ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי וגו' ויהרגו כל זכר" (לד, כה)

בספרי ברכה (סי' שמ"ט) משל דשמעון ולוי לה"ד לשנים שלוו מן המלך א' פרע למלך וחזר והלוה את המלך וא' לא דיו שלא פרע אלא חזר ולוה כך שמעון ולוי שניהם לוו בשכם כענין שנא' ויקחו שני בני יעקב וגו' לוי פרע מה שלוה במדבר שנא' ויעמוד וגו' ויאספו אליו כל בני לוי וחזר והלוה את המקום בשטים שנא' פנחס בן אלעזר וגו' בקנאו וגו' שמעון לא דיו שלא פרע אלא חזר ולוה שנא' ושם איש ישראל וגו' נשיא בית אב לשמעוני. וצריך טעם מה באמת גרם לשמעון שיצא ממנו זמרי אחר שהוא קינא על הזנות כמו לוי. ואפשר משום דאיתא בס' הישר ששמעון לקח א' מבנות שכם ששבו והיא בונה הכנענית והולידה את שאול ולפי ששמעון נהנה בדיעבד מהמעשה שנעשה שע"י זה לקח אשה משם לכן גרם שיצא מזה זמרי בן סלוא שהוא שאל בן הכנענית כמ"ש בסנהדרין פ"ב ב' משא"כ לוי שלא נהנה כלל מזה.

"עכרתם אותי להבאישיני" (לד, ל)

צ"ב למה כעס יעקב על שמעון ולוי והרי הוא עצמו הי' בעצה שימולו ומה הי' דעתו וכי הסכים שאחר המילה יתן לו את דינה. וי"ל דדעתו הי' בכל אופן להוציא ממנו את דינה שהי' מחזיק בה ולא נותן לה לזוז מביתו ולכן חשב או שבני עירו לא יחפצו להימול כמ"ש הרמב"ן ואז יהי' מוכרח להחזירה ואם יחפצו להימול אז יבואו בהיותם כואבים שלא יוכלו להתנגד ויקחו את דינה בכח ויצאו משם אבל לא להרוג את כל העיר. ובאמת לא היו אנשי העיר מסכימים להמול דשכם נסיב ומבגאי גזיר אלא שחמור ובנו פיתום בממון שהבטיחום שאחר שיהיו מחותנים אתם וישתקעו שם ולא יוכלו ללכת למקום אחר כבר ישתדלו להוציא מהם את כל ממונם ע"י תחבולות שונות ויחולק לכל העיר כמ"ש מקניהם וקנינם הלא לנו הם וגו'. מאמר"ר שליט"א (זצוק"ל).

(טעמא דקרא)

עלי שי"ח

"עולם הזה ועולם הבא"

השבוע כשזכיתי באחד הימים להתפלל עם רבינו תפילת מעריב במנין שבביתו, עברו הקהל אחרי התפילה להתברך. אחד מהם, י"ד כבן שש או שבע שהגיע מחוץ לעיר, הושיט את ידו לברכה, רבינו הבחין בו ושאל אותו: מה אתה לומד?

בראשית. השיב הילד.

'האם תדע באיזה אות מתחיל חומש בראשית? שאל אותו רבינו.

כן, באות ב'. השיב הילד.

מדוע קבעה התורה את האות הראשונה לאות ב' ? מה טעם יש לזה ? כך שואל אותו רבינו שליט"א.

הילד, הסמיק מבושה, לא פילל ולא מילל לעבור מבחן. מה גם שאפילו המבוגרים שבחדר לא בדיוק ידעו למה מתכוין רבינו.

ואז אומר לו רבינו: אני אגיד לך. אות ב' הוא שתיים. ויש כאן רמז על שני העולמות שברא הקב"ה לבני אדם, עולם הזה ועולם הבא. צריכים להתנהג טוב ואז זוכים בשניהם (ראה גם בבראשית רבה א' ד').

ואנו השומעים עמדתו בפליאה והתרגשנו כיצד יכול רבינו להכניס מושגי התרוממות לילד כה צעיר, ובודאי הדברים ילוו אותו ואותו לצורך להתעלות תמיד.

* * *

"זהן קל כביר לא ימאס תפילת רבים"

השבוע צעק כל העולם היהודי וזעק בתחנונים אל ה' בתפילה ותחינה לרפואתו השלימה של רשכבה"ג מרן רבי אהרן יהודה ליב בן גיטל פיגא שליט"א, שביום רביעי האחרון היה מאוד לא טוב, ובחסדי ה"ת התקבלו התפילות ושומע כל תפילה קיבל שוועתנו וב"ה יצא מכלל הסכנה הגדולה בה היה.

קודם עצרת התפילה הגדולה שהתקיימה בבית מדרשו של רבנו "לדרמן" ועל פי הוראתו, ביום רביעי האחרון עלה מרן הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א אל רבינו, וסיפר כי הגיע במיוחד כדי להשתתף בעצרת התפילה לרפואת מרן הגרא"ש, ושאל ברוב ענוותנותו "במה סבור מרן שליט"א כי עלי להתחזק". רבינו שליט"א השיב כי יש להתחזק בהרכבת התורה, ואכן מרן הגרי"ג השיב כי ישתדל להרבות בזה למעלה מכוחותיו בעז"ה.

לא רבים יודעים, אך באותם ימים הגיעו אל ביתו של רבינו שליט"א מכל רחבי העולם שאלות על חיזוקים שונים, כמה זמן להתפלל ואיפה. באותו יום התבטא רבינו 'הוא יצא מזה' ! והוסיף את דברי המדרש אותו רגיל להזכיר בנוגע למרן הגרא"ש, כי הקב"ה מוסיף לצדיקים שנות חיים ואפילו אם נגזר ה"ו, אצל הצדיקים הקב"ה מוסיף.

ואי"ה חזון למועד ונאריך בהוראות רבינו ובחיזוקים שהורה לכלל הציבור. אבינו מלכנו, קיים בנו חכמי ישראל ונשמע ונתבשר בשורת טובות.

על הדף

בלאו דלא יזח החושן

מתני' מכות דף כ"א ב' יש חורש תלם א' וחייב עליו משום שמונה לאוין ובגמ' דכ"ב א' מתקיף לה אביי וליחשוב נמי המזיח החושן מעל האפוד וכו'. והנה דעת הסמ"ג (ל"ת רצ"ט) והחינוך (מצוה ק') דדוקא בשעת עבודה חייב והמנ"ח תמה ע"ז מסוגיין דמק' ולחשוב נמי המזיח וכו' והיינו שע"י חרישתו הזיח במחרשה החושן מעל האפוד ואיך יתכן שחרש ע"י הכהן בשעת עבודה ו"ל דבשעת עבודה אין כוונתו ממש כשעובד אלא כשלבשן והולך לעבוד עבודה וכ"כ התוס' (בעה"ת השלם שמות כ"ח כ"ח ס' ד') והיראים (מצוה ש"ז) דדוקא כשלבוש וזה יתכן כשלבשן לעבודה ה"ל חורש שם בחצר ופגע בחושן, ומש"כ הר"מ פ"ט מכה"מ ה"י וכל המזיח חושן מעל האפוד ומפרק חיבורן דרך קלקול לוקה י"ל שאין כוונתו דוקא שנתכוין לקלקלו אלא משום שהפריע לו בעבודתו פגע בו ולא חש שיתקלקל ורק לאפוקי שדרך תיקון אין חייב וצ"ע. ועי' בריטב"א כאן שכ' כגון שלבוש בחושן וחרש בו וכל שעה שאין מחזירו עובר בלאו וצ"ע דלאו שאין בו מעשה הוא ואיך לוקה.
(דרך חכמה פ"ט מכה"מ ה"י ביה"ל ד"ה והמזיח)

שו"ת מעיני הפרשה

- ש. בתחילת פרשת וישלח (בראשית לב' ד') מצינו שיעקב אבינו שולח לעשו מלאכים ממש, וכי חסר לו שליחים, וכי חשב שזה הדבר היחידי שיכול להשפיע על עשו.
- ת. נתיירא שיהרגם.
- ש. רש"י בפרשת וישלח (בראשית לב' ח') מביא שיעקב אבינו התקין עצמו לג' דברים, דורון, תפלה, מלחמה. לכאורה מדוע רש"י סידר את הדברים לא כפי שנכתב בתורה, מלחמה, תפלה, דורון.
- ת. כחלק ההשתדלות, ואם לא מועיל יש להתפלל תחלה ואח"כ למלחמה.
- ש. בפרשת וישלח כתוב (בראשית לב' יא') "כי במקלי עברתי את הירדן הזה וגו'". רש"י מביא בשם מדרש אגדה שנתן מקלו בירדן ונקבע הירדן. לכאורה קשה, הרי המקור שאסור ליהנות ממעשה נסים, זה יעקב אבינו, א"כ איך יעקב עושה נס לעבור את הירדן ונהנה מכך, הרי הוא אוחז שאסור להנות ממעשה נסים.
- ת. הוא לא עשה לשם נס אלא הלך לדרכו.
- ש. בפרשת וישלח כתוב (בראשית לד' א') "ותצא דינה בת לאה וגו'". אומר רש"י "על שם יציאתה נקראת בת לאה, שאף היא יצאנית היתה שנאמר ותצא לאה לקראתו". האם התורה באה כאן לדבר בגנות לאה אמנו.
- ת. ללמדך כמה צריך לזהר.
- ש. עוד צ"ב, לאה שיצאה מדובר לדבר טוב, לזכות להידבק ביעקב אבינו לזכות לעוד שבט, א"כ מה התביעה והשייכות בין יציאת דינה ליציאת לאה.
- ת. לא לרוץ.
- ש. עוד צ"ע, ידוע בחז"ל בילקוט שמעוני ועוד, שלא לפני הנשואין עם יעקב כששמעה על גורלה ליפול ביד עשו, יצאה כל יום לפרשת דרכים לברר מעשי, וע"ז התפללה בבכיות לא ליפול בידי עשו. ולכאורה אם מחפשים להוכיח שגם לאה יצאה מהבית, מדוע הוכיחו דוקא מהמעשה שלא יצאה לקבל את יעקב, היו צריכים להוכיח מדברי חז"ל שלא יצאה כל יום לפרשת דרכים, ששם יותר רואים את היציאה של לאה.
- ת. שם יצאה למצוה.

(קונטרס עזרת אליעזר)

מכתבי הקוראים:

שלום עליכם,

אמש לאחר תפילת מעריב השיב לי מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א תשובה מיוחדת ומרעישת עולמות! ואשתף אתכם:

שאלתי למרן הגר"ח קניבסקי שליט"א: בזוהר הקדוש (תולדות דף קלז). איתא שהצדיקים בתפילתם פותחים את הצינור העליון, ואז אפילו אותם שאינם כדאים להענות - נענים. וכתב החתם סופר (או"ח סימן ק"ב סע' א') שהטעם שעמדה חנה להתפלל בתוך ד' אמותיו של עלי כה"ג היה משום ש"עשתה כן מפני שזה סגולה נפלאה להתפלל בצד הצדיק".

נשאלתי מ"ראובן" שסובל מייסורים רבים ורוצה שתפילתו תעשה פרי, היכן יעדיף להתפלל. האם בצבור גדול ולקיים ברוב עם הדרת מלך (מעלה הנזכרת בש"ס), או שיכול להתפלל עם הצדיק גדול הדור במנין מצומצם, ולזכות למה דאיתא בזוהר הנ"ל ולסגולה הנפלאה שהזכיר החת"ס.

האי מיניה עדיף?

וענה לי מרן שליט"א: להתפלל עם הצדיק!

בשורות טובות וכט"ס

ידידו עוז,

אהרן פסין

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות ושו"ת מרבינו

להנצחות ולתרומות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' וכל מאמיניהם

פרשת וישלח

מאצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

לא להתאחר מן התשובה

"עם לכן גרתי ואחר עד עתה" (לב ה)

בשבת פרשת וישלח, עת ישב הרב הקדוש בעל 'דברי חיים' בראש שלחנו הטהור, הביט בקונו והפסיר: "עם לכן גרתי" - הנה כבר הלכין זקני, "ואחר עד עתה" - ועדין לא שבתי בתשובה (ראה ב"ר לח ט: "אין ועתה אלא לשון תשובה").

באותו ממקד הוסיף ה'דברי חיים' וספר:

עת הגיעה שעתו של הרבי רבי אלימלך מליז'נסק להפטר מן העולם, נכנסו ובאו לחדרו אנשי ה'הקרא קדישא' של עירו, אָנְשִׁים פְּשׁוּטִים וְהַמוֹנִיִּים, והורו לו: "רבי, התעדה על חשאריך!".

נשא רבי אלימלך את עיניו והטהרות לעברם ותהי: "וכי היכן הייתם עד היום, עת יבשתי על שלחני כשפחתי במתי ואני אוכל מהקצרת הבשר לתאבון? הן אז היה בי עדין כל תשובה, ואלו עתה הגני חלוש ורפה. מפני מה אחרתם עד עתה?".

סים רבי אלימלך את דבריו והחל למנות את חטאייהם של כל אָחָד מֵהַנּוֹחָחִים בַּחֲדָר, עד שַׁעֲשׂוּ כָלֵם בְּעַלִּי תְּשׁוּבָה אֲמַתִּים.

שְׁעֵרֵי אֶרֶץ! "לְרֵאָא רַבֵּי מַרְדּוּכָאֵי" עַמִּי טו

תפלה - בדין או בחסד

"ויירא יעקב מאד" (לב ה)

"אמר - שמא יגרם החטא" (ברכות ד א).

סיד גזול כתב רבנו הגר"א פירושו ל'מטלי' (כה טו):

שתי מדות יש בתפלה: יש המבקש שיגמל עמו הקדוש ברוך הוא חסד, ולא ייטיב עמו לפי ערך מעשיו; אדם זה אינו חושש פן בשל חטאיו יפגע ממנו הטוב שבקש, שהרי בקש אותו בחסד ולא בדין. במדה זו נהג אברהם אבינו, כפי שהעידה התורה (לעיל טו): "והאמן בה" - בטוח היה בישיעתו, ומפני מה לא חשש שמא יגרם החטא? משום: "ויחשבה לו צדקה" - שבקש זאת בתורת צדקה וחסד ולא כשכר על מעשיו.

לעמת זאת יש המבקש את בקשתו כשכר וכתגמול על מעשיו וזכותו, ולפיכך עליו לחשש שמא כשיבדקו את זכותו יזכרו לו את חטאיו. בדרך זו נהג יעקב, ולפיכך ירא שמא יגרם החטא.

לפי גדלתו - ענותנותו

"מטנתי מכל החסדים ומכיל האמת" (לב יא)

חסידים מספרים על רבי יוסף מדילאטיץ, מגדולי חסידיו לכוביץ, כי בעת שאמר בערב ראש השנה את סדר התרת הדינים והגיע לפסקה: "ואין אני תוהה חס ושולם על קיום המעשים הטובים שעשית", עצר לרגע ופתח סדור אחר, כשהוא מפטיר בהתנצלות: "ברואי טענת דפוס יש בסדור שבדי, וכי אלו מעשים טובים עשית?".

משנוכח כי בכל הסדורים הנסח זכה, התפרצו פניו ופרץ בככי חסר מעצורים כשהוא קורא טוב ושוב: "וכי אלו מעשים טובים עשית?!"

הצילני נא מיד עשו' המתחזה לאח'

"הצילני נא מיד אחי מיד עשו" (לב יב)

דרש רבנו שלמה אפרים מלונטשיץ ברה של פראג:

המתחזה כידיד בפני זולתו ובסתרו לבו חודש עליו רעה, סכנתו גדולה עשרת מונים מן האויב הגלוי. האדם שמולו אינו מודע לסכנה האורכת לפתחו, ומיילא אינו מסגל להשמר מפניה.

לכך כגון דוד המלך בתהלותיו, כשאמר (תהלים קיח ז): "ה' לי בעזרי" - הצילני נא מאלו המראים פניהם כאלו רצונם לעזר לי, שכן אין בידי היכלת להאזר מהם. "ואני אראה בשנא" - אולם מאלו המפגינים שנאתם כלפי בפמתי אשמר בעצמי, שכן סכנתם גלויה לפני.

דקדק יעקב אבינו בבקשתו המבעת בפסוק שלפנינו: "הצילני נא מיד אחי" - שכלפי חוץ מתנהג עמי כאחי, "מיד עשו" - אולם בלבו פנימה הרי הוא אותו עשו' השונא לייעקב.

כל יקר, ילקוט מעם לעו
אף אנו, מבקשים בסיום תפלת שמונה עשרה: "וכל הקמים והחושבים עלי רעה מהרה הרע עצתם..." כלומר, תחלה מבקשים אנו על מי שסגנתם מועטת, אלו 'הקמים' בגלוי, ואז מוסיפים אנו לבקש גם על 'החושבים' שכלפי חוץ מתחזים לפנינו כידידים, ורעתם צפונה בלבכם, שסכנתם של הללו רבה יותר.

אמן ומאה ברכות מגנות מן הפרענות

"ויאמר מי לך כל המחנה הזה אשר פגשתי" (לב ח)

"ומדבריו: כחות של מלאכים פגע שהיו דוחקים אותו ואת אָנְשָׁיו..." (רש"י, ע"פ ב"ר עח א).

ראשי המבות: "המחנה הזה אשר פגשתי" - בגימטריה 'אמן'. רמז לדברי הקדמונים שמלך 'אמן' נברא מלאך המנון על האדם, שהרי 'אמן' בגימטריה 'מלאך'.

ויש להוסיף עוד: תבות 'מי לך' הן בגימטריה מאה, רמז לכך כי בזכות מאה ברכות נצול האדם מן המזיקים, כפי שכתב האור החיים' בפירושו לפסוק (ויקרא כו ח): "ומאה מסך רבבה ידפרי".

אם לבניה אות כח

"עד יום מותו תחכה לו"

"ויקם בליזה הוא ויקח את שתי נשיו ואת שתי שפחתיו ואת אחד עשר ילדיו" (לב כב)

"ידינה היכן היתה? נתנה בתבה ונעל בפניה שלא יתן בה עשו עיניו. ולכן נגנז יעקב, שמנעה מאחיו; שמא תחזירנו למוטב, ונפלה ביד שכם" (רש"י).

מוטר נוקב למד מכך המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין:

הנה, באותו שנים כבר היה עשו הרשע בן למעלה ממאה שנים שבמהלכן הלך ושקע בתהום רשעתו, ואם בכל זאת מעידה התורה שייכול היה לשוב בתשובה אלו רק נשא לדניו, על אחת כמה וכמה כל אדם - לעולם אל יתיאש מן התשובה, שהרי על כך אנו מצהירים בסדר המוסף לימים הנוראים: "ועד יום מותו תחכה לו - אם ישוב מיד תתקבלי".

מליץ שיר

'נעימות יתנו' - כשהוא 'זרע צדקות'

"ויאמר שלחני פי עליה השחר" (לב כז)

"אמר לו: מלאך אני, ומיום שנבראתי לא הגיע זמני לומר שירה עד עכשו" (חליו צא ב).

יש להבין: היתכן שדוקא באותו רגע הגיע זמנו לומר שירה?

פרש האדמו"ר רבי שלמה מרדומסק:

דוע כי בעת ששרויים ישראל בצער אף הקדוש ברוך הוא מצטער עמם, ומתוהך כך נגענים המלאכים מלומר שירה (ראה יתר שמות יו ב). ענין זה נרמז אף בסדר ברכת 'וצר': "פנות צבאיו קדושים... תמיד מספרים כבוד א-ל וקדשות" - אמת היא כי יש מלאכים המספרים כבודו וקדשותו יתברך תמיד, אולם אימתי יצא המלאכים: "זמירות יאמרו ותשבחות ישמיעני"? כשהוא: "זרע צדקות, מצמיח ישועות, בורא רפואות, נורא תהלות..." - בשעה שהוא מטיב לישראל ומתוהך כך שורה שמחה בצבא מעלה.

אף כאן יש לומר: כל זמן שהיה שרי יעקב בתוה צרת עשו ולכן, אף הקדוש ברוך הוא שרי היה עמו בצער ולפיכך נמנעו מלאכיו מאמירת שירה. אף עתה שהצליח לגבר על שרו של עשו ונושע מצרתו (ראה רש"י להלן פס' ט), מיד שבה השמחה לשור בבורוים ונגאספו המלאכים לומר שירה.

תפארת שלמה'

שמו של 'יעקב' רומז לתפלה שתקן

"לא יעקב יאמר עוד שמך פי אם ישראל" (לב טז)

בגמרא (ברכות יג א) נפסק: "כל הקורא לאברהם אברהם - עובר בעשה, שנאמר (לעיל יז ה): 'ולא יקרא עוד את שמך אברהם והיה שמך אברהם'". בהמשך שואלת הגמרא, האם אף הקורא ליעקב 'ישראל' יעבר על צווי הפסוק שלפנינו? ומשיבה: שמו של יעקב נותר בעינו, שהרי אף הקדוש ברוך הוא שב וקראו כך לאחר מכן.

מפני מה הושב יעקב לשמו הראשון?

באר רבנו הגר"א:

דוע כי באות השנה בשמם של האבות נרמזה התפלה שתקנו: אברהם - בקור, יצחק - צהרים, יעקב - ערב (אבודייהם, מקור התפילה). לאור זאת יש לומר שלפיכך לא השתנה שמו, למען יהיה שמו לסמל ולתזכורת לדורות הבאים כי הוא זה שתקן את תפלת ערבית.

דברי אליהו לך לך

קיום הישועה כבר בשעת התפלה

"בני רחל יוסף ובנימין... אלה בני יעקב אשר ילד לו בפדן ארם" (לה כד, כו)

תמה ה'חוקיני': הרי בנימין נולד בארץ כנען ולא בפדן ארם? ובאר: פיון שלדו היתה פתוצאה מהתפלה שנשאה אמו בעת לדתה את יוסף בפדן ארם: "יסף ה' לי בן אחר" (לעיל ל כד), מעלה עליו הכתוב כאלו אף הוא נולד שם.

בשבת קדש כר' וישלח י"ד בכסלו (תשע"א) יחול יומא דהולא שא הגאון הגדול רבי נתן גשטטנר זצ"ל, אשר תדיר עורר את תלמידיו בשגב גדולתה של מצות עניית אמן, וכך היה רגיל לומר:

"היסוד הראשון ליראת שמים הוא להתפלל בכונה ולענות בקול גדול 'אמן'..."

הרהרות נתן מועדים ד' עמ' ה'

'אמן' - בקול ובכונה.

היסוד הראשון ליראת שמים

תענה אמונים

שמע ישראל - יהודי ה'

במאמרים קודמים התבאר כי עקרה של מצות קריאת שמע היא קבלת על מלכות שמים, ועקר קבלת על מלכות שמים נעשית באמירת הפסוק הראשון - "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד". באורו הפשוט של הפסוק מבאר בספר החנוך (תי): "קבל מני דבר זה ודעהו והאמן בו, כי ה' שהוא אלקינו - אחד הוא". אלא שפרטים רבים יש בדבר, ולא נוכל אלא לגעת בעיקריהם.

חשיבות הפונה בפסוק הראשון

טרם נגש לבאור הפסוק חשוב שנזכר דעתנו לדברי בעל 'ראשית חכמה' (תוצאות מים), מהו ויש עמי מא, משום שהפסוק הראשון של קריאת שמע נוגע ביסוד אמונתנו שהוא האמונה ביהודי ה'. לפיכך חשיבה בו הפונה עד למאד, ועל כן צריך האדם לפנות דעתו לגמרי ולכונן בו בתכלית הפונה. ובמקרא אף אמרו על כך (ברכות לא א): "מחין ליה במרפסתא דנפשא עד דמכון דעתיה" (מפנים אותו בפטיש של נפחים עד שיכון דעתו). כיון שכל מהותו של פסוק זה תלויה בכונת הלב, לפיכך אף מחשבה זרה קלה גורמת בו ל'הפסק', ובכיוול פוגם הדבר באחידותו ותפוך חלילה (תוצאות מים).

עוד כתבו הראשונים, כי כיון שאמירת פסוק ראשון של קריאת שמע היא כעין מסיירת עדות הנאמרת בפניו בכל יום שה' שהוא 'אלקינו' הוא 'אחד', וכפי שכתב הרמב"ל (דרד ה' ד טו): "נמצא כלל ענין פסוק ראשון של 'שמע ישראל', הוא העדות וההודאה ביהודי ותבדיל בכל הבחנותיו". לפיכך נפתחת היא בלשון 'שמע' שמשמעותה - שמיעת האזן וקבלת הלב. זאת משום שאמירת הפסוק גרידא אינה מספיקה כדי להעיד שהדברים אכן מתקיימים על לבנו. ואולם, כיון שאי אפשר להעיד דבר המלווה בלב, לפיכך תקנו שאתיות ע"ד 'שמע' ו'אחד' תהינה גדולות מחברותיהן, לרמז שהקדוש ברוך הוא עד שקבל הקורא שמע על עצמו על מלכות שמים (דבנו במ"ד דברים יד).

יש לציין את אשר כתב מהר"ל ברוך משול"ז כי אף שהתבארו כמה נגזרות בפסוק זה, באמת כל הנגזרות כולן טמונות בו, ועל כן כל אדם צריך לכוון בו כפי ההרגש המתאים למצבו וקולתו שעה (שערי דעת ע"מ קג).

עדות על יהודי ותבדיל

כאמור, הפונה הפשוטה המבארת במקרא (ברכות יג ב) ונוסקמת על דעת רבותינו הראשונים היא: ה' אלקינו - שאנו מאמינים בו, ה' אחד - הוא יחיד בכל העולמות, בשמים ובארץ ובארבע רוחות העולם.

פונה נוספת הביא רבנו בחיי (שם) בשם רבי אלעזר מגרמזי"א: ה' - קדם שנברא העולם, 'אלקינו' - בעולם הזה, ה' - בעולם הבא, 'אחד' - בכל העולמות.

מלבד זאת קיימים פרטים רבים וידיעות נוספות שיש לכוון עליהם בפסוק זה:

ה' אלקינו ה' אחד

מפני מה אנו כופלים את שם הגוי"ה בפסוק זה, ואיננו מסתפקים בהצהרת: ה' אלקינו אחד?

המהר"ל (נצח ישראל פרק מב, וכו"ט) פרש רש"י (דברים יד) באר: ה' אלקינו - בעולם הזה שבו לדאבוננו אין כל העולם מכירים במציאותו, הוא יהיה ה' אחד - לעולם הבא, שאז הכל יכירו במלכותו ותבדיל.

עוד באר האור החיים הקדוש (דברים יד) בטרם נעיד על אחדותו ותבדיל שאין אלה בלתו - ה' אחד, עלינו להקדים ולקבל על עצמנו את מלכותו מצד בחירתנו, באמירת ה' אלקינו, כלומר, שאין אנו בוחרים בו רק מצד ההכרח - כי אין אלה אחר בלתו, אלא אף בלא ידיעה זו היינו בוחרים במלכותו מצד טובו.

משמעות מיוחדת ל'אלקינו'

בהליכות שלמה' (ק"ש פ"ו בהע) הובא כי מחבר אחד שלח להגרש"ז אויערבוך את ספרו ובו פרש את דברי הרמב"א (סא יד) שיש להפסיק בקריאת שמע בין 'אלקינו' ל'ה' (השני). הסבה לכך היא שלתבת 'אלקינו' יש משמעות מיוחדת של קבלת על מלכות שמים, כלומר שמלבד עדותנו על מציאות ה' ואחדותו, אנו מצהירים על קבלת על מלכותו. וקלס הגרש"ז את הפרוש עד מאד.

עוד באר זאת: הגוי"ה הוא מדת הרחמים, ו'אלקים' הוא מדת הדין. באמירת 'אלקינו ה' אחד' אנו מצהירים כי הנהגת הדין והנהגת הרחמים המצויים בעולם הן 'אחד' - ללא קל שווי, והסבה שלעמית אנו מנהיגים במדה זו ולעמית באחרת, תלויה אף ויקן במעשינו. משל לדבר: המתבונן ברופא בעת מלכותו ומכחין כי את החולה הקודם הוא מאמץ באכל ובמשקה, ואת משנה מרעב לחליו, עלול לטעות ולחשב כי הרופא מפלה ביניהם; מתאכזר וקורחם על משנהו. אולם האמת היא שרופא רחמן הוא, אלא שזה רפואתו בקד, ורעהו - רפואתו בקב (שיח יצחק).

הפונה באחד

כתב הטור (סי סא) שיש להאריך בג'ל"ת ד'אחד' ולכוון בה שהקדוש ברוך הוא הגו יחיד בארבע רוחות השמים, למעלה ולמטה.

בתבת 'אחד' צריך האדם לכוון שמוכן למסור נפשו על כבודו ותבדיל. בהר (משפטים, וכו צו) נאמר כי 'אחד' בגימטריה י"ג, כנגד י"ב בדיקות דספין ושחיטה עצמה. החי אדם (קל כא סי יא) כתב שאין צריך לכוון כל זאת באחד' אלא אחר שהשלים תבה זו: כיון כן (ע"ש).

מעשה אמונים

התקף לב' שהביא לישועה

בספור שלפנינו טמון מסר נוקב על כחה של תפלה בשעת צרה, ובד בבד על החובה להשמר מלצאת לנסיעות ארכות בזמן הסמוך לכניסת השבת.

ארכות הברית, כידוע, הנה מדנה גדולה במידה. המרחקים בין האזורים השונים בה גדולים מכדי נסיעה ברכב פרטי, מה שמביא לכך כי תושביה מרבים להשתמש בתחבורת המטוסים הפנימית המפתחת כדי להגיע ממקום למקום לצרכיהם השונים.

מספר רבי דוד, תושב ניו יורק ובעל המעשה:

באחד מימי ששי הצרכתי לטוס בבקר לפניו עסקית בשיקגו, כאשר את דרך החזור תכננתי לעשות בטיסה שהזמנתי מראש לשעה שאוכל להספיק לשוב לביתי זמן מה לפני כניסת השבת.

כללתי בחשבון אחר קל המצוי בטיסות אלו, ודעתי נחה כשהמטוס החל לפנות בשעה המיועדת לעבר מסלול ההמראה כשהוא ממתין להוראת המראה ממגדל הפיקוח. פתחתי חמשי ושקעתי כל כלי באמירת 'שנים-מקרא', אלא שלאחר זמן מה נעצתי מלמודי למשמע רטונומיהם של הנוסעים סביבי. רק אז שמתי לב שכבר שעה שלמה אנו עומדים על סף מסלול ההמראה ללא נוע.

הבטתי בשעוני במתח ונחרדתי. חרדתי התעצמה יותר כשמפצע לרמקול נשמע קולו של הקברניט המתנצל על עיכוב ההמראה, תוף שהוא מסביר כי המרחב האווירי סביב שדה התעופה נחסם זמנית עד למועד בלתי ידוע, עקב העובדה כי מטוסו של הנשיא עתיד לנחת בכל רגע.

רכבי הבטחון הרבים שנינו ברחבי השדה כמו אשרו את דברי הקברניט. הנוסעים כלם הביעו בקול את מורת רוחם מן העיכוב הבלתי צפוי. רבם בודאי עשו זאת מתוך דאגתם לפגישות שאליהן יאחרו או לטיסות המשך שיפסידו, ואילו אני כבר דמינתי את עצמי ממתין במשך שבת שלמה, בודד ורעב, בשדה התעופה 'לה גרד'ה' בניו יורק...

שעה נוספת של המתנה מורטת עצבים הבהירה לי כי אם לא אעשה מעשה אמצא עצמי מקבל את השבת בעצומה של הטיסה או אף קדם לכן. פניתי לדלל הראשי והבעתי את רצוני לעזוב את המטוס, במטרה לעשות את השבת בביתו של אחד מידידי הרבים בשיקגו. הדלל הבין לרוחי אף השיב בהחלטיות כי משמעי בטחון הדבר אינו אפשרי כלל וכלל.

"אפילו לנו, כאנשי צוות, אסור לעזוב את המטוס", הטעים הדלל האדיב.

שכתי למקומי בתחושה אמה. בלבי הפנמתי את השעות החמורה שעשיתי כשצאתי בטיסה מהמרחק בערב שבת, ומתוך מחשבה עגומה זו עשיתי את הפעולה היחידה שנתנה בידי לעשות; פניתי בתפלה לפני האחד והיחיד שיכול להושיעני:

"דבוננו על עולמם, אמרתי בדמעות, מבטיח אני כי אם אצא לצאת מן המטוס בזמן, לעולם לא אסע ביום ששי למרחק הגדול משעה מביתי, וגם זאת - רק לפני חצות היום".

התפלה שהרתי עלי מעט רגע. הבטתי סביבי וראיתי כי גם יתר הנוסעים נרגעו קמעא מן הלחץ, והאווירה הפכה לננוחה משהו. הנוסעים קמו ממקומותיהם והחלו לטייל בפעגרים ולהעביר את הזמן בשיחה בטלה.

ולפתע חלף ההורר בלבי: הקברניט הודיע כי אין יוצא ואין בא - היתמך! ואם חלילה אחד הנוסעים ילקה בלבד...?

מוחשבה למעשה; הוצאתי את מסמכי החשובים מתייח והנחתיים בכיס מכנסי, ובד בבד התחלתי לזווע על מקומי ולגדת בכאב מגשה. דקה חלפה עד שהגיע הדלל במרוצה: "מה קורה, אדוני?", שאל.

במקום לשובה לפתי את בית החזה ונעתי את פני בכאב מזוף... "אם יש רופא במטוס, שיגיש מיד לשרה פלוגית", שמעתי את הרמקול מכריז. עד מהרה נזעק למקומי בחור צעיר שהזדהה כרופא, הוא הוציא מכשיר מתייחו והאזין להלמות לבי.

"לנוסע זה יש התקף לב", פסק הרופא בהחלטיות שכמעט שכנעה אף אותי... החורתי באמת, מי יודע מה הוא גלה על בריאותי...

עד מהרה מצאתי עצמי נתון בתוך פסא וגלגלים, תוף שהרופא המסור מתנדב להתלוות אלי לבית הרפואה. שמא מתוך דאגה למצבי הנואש, שמא משום שבקש להחליץ בעצמו מן המטוס...

לא אוכל לתאר כיצד נראו פניו כאשר עם יציאתי מן הסרמינל הסטתי מעלי את השמיכה, קמתי מהפסא ונגעתי ללא שוב...

כעשר דקות לפני הדלקת הירות נחתי בביתו של חברי. הלה ארץ אותי בשמחה בביתו לשבת שלמה של מנוחה ומרגוע.

*

הספור לא הסתיים בזאת. ביום ראשון ספרתי את ספורי המפעים בשעור הקבוע שבו אני משתתף. צינתי בפני כלם את הקבלה שקבלתי על עצמי בתפילתי, דבר שהביא לחיאת גדול בקרב השומעים.

שנה לאחר מכן שב הרב שלי מועידה שנערכה בשיקגו בנושאי הלכה ורפואה, וספר לי שבמהלך הועידה עלה רופא צעיר לדוכן הנאומים ושפת את המשתתפים בספורו המיוחד:

"ביום ששי, לפני כשנה, עליתי על מטוס משיקגו לניו יורק. עקב בקורו של הנשיא חל עיכוב בהמראה, וכחומר שבת נחרדתי..."

"אני מכיר את הספור...", הערתי, אולם הרב המשיך:

"הייתי הסיקרי מן המחשבה שמא אחלל את השבת, ובלבי נשאתי תפלה שלא אאלץ להגיע לכך. ולפתע נשמעה קריאה: 'אם יש כאן רופא, שיגיש...' "

"אולי לשם כך נשלחתי משמים", הרחתי לעצמי. נגשתי לחולה שנוארה אף הוא כיהודי שומר תורה ומצוות, ומבט קל הספיק לי כדי להבין כי הוא מתחנן...

להזדמנות הזו התפללתי. החלטתי מיד לשפת עמו פעלה. 'ש לו התקף לב, הכרזתי, ואף עמדת בתקף על כך שעלי להתלוות אליו.

כצפוי, עם יציאתנו מהסרמינל האיש זקן מפסאו ונגעלם... גם אני מהרתי להעלים מהשטח. היתה זו הפעם האחרונה שבה נסעתי מחוץ לעיר בשעה כה מאחרת, סיס הרב בצניטו של הרופא. הבטתי בפניו של מורי ורבי, ושינוי חכנו.

'ברכת דוד' - בראשית, עמ' נב

על עמודי

חוט של חסד

הגליון לכל בית יהודי / בנשיאות הרצה שלום ארוש שליט"א פרשתו **וישלח** | יד' כסליו תשע"ה (2/12/17) | גליון 546

מחזיקים באמת מתוך השקר

את ההתבטאויות שלו בתורה ו"משפטים את העיניים", איך הוא מעז לשקר בלי בושה: "מה עשית ותגנוב את לבבי, ותנהג את בנותי כשבויות חרב? למה נחבאת לברוח ותגנוב אותי ולא הגדת לי ואשלחך בשמחה ובשירים בתוף ובכינור? ולא נטשתני לנשק לבני ולבנותי, עתה הסכלת עשור". פתאום הוא דואג לבנות ולנכדים, והוא רק רצה לעשות להם מסיבת פרידה...

ולסיום, גם לאחר שיעקב אומר לו את האמת בַּפְּנִים, לבן הארמי, כדרך של רמאים לא מתבלבל לרע ומטיח בתגובה: "הבנות בנותי והבנים בני והצאן צאני וכל אשר אתה רואה לי הוא ולבנותי מה אעשה לאלה היום או לבניהן אשר ילדו". ופתאום לבן הוא זה שמתגלה כאיש שלום שיוזם לכרות ברית עם יעקב אבינו... - האם לא פגשתם אנשים כאלה בחיים שלכם? איך אפשר להתמודד עם דברים כאלה בלי "להתפוצץ"?

ה'לבן' האמתי

כאן באה התורה ומורה לנו כיצד להתנהג. כל מילה כאן היא דרך לחיים הלכה מחייבת לכל אדם, 'מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי': יעקב מתמודד עשרים שנה בגבורה נוראה! אף פעם יעקב אבינו לא אמר "הוא עושה לי - גם אני אעשה לו, גונבים אותי - גם אני אגנוב", אלא הוא אומר: "לא למדתי ממעשיו הרעים" - "אפילו שהיו לי כל ההצדקות המוסריות כביכול להציל את מה שמגיע לי, לא זאתי כחוט השערה, לא רק משקר ומגזל, אלא אפילו מטעם וריח של שקר וגזל".

לבן מישש ובדק בכל כליו של יעקב ולא מצא אפילו מחט! יעקב גר בבית חמיו עם ארבע נשים שהן בנות בית, שאז הניסיון גדול הרבה יותר, ועם ילדים קטנים - ומחדיד כולם מוסר ונקיות כל כך גבוהים שלא לוקחים אפילו מחט מבית סבא. זה כמעט בלתי אנושי, אבל אם התורה כך מלמדת - סימן שזה אפשרי לכל אדם, אבל צריכים לשאוף, לרצות, ולהתפלל על זה.

הגדולים ביותר ועוד להאשים את יעקב אבינו איש האמת.

כלפי חוץ כולו טוב: "הכי אחי אתה ועבדתי חיים?" - "לא מתאים לאדם נקי כמוני לנצל את קרובי, אני רוצה לשלם לך טבין ותקלין", אך בפועל ניצל את יעקב בניצול מחפיר והפך אותו לעבד נרצע לארבע עשרה שנה. כאשר יעקב מעז להתלונן על הרמאות הגדולה שלאחר שבע שנות עבודה מפרכת לבן נתן לו את לאה במקום את רחל - "זוכה" יעקב לשיעור מוסר בהליכות ובהנהגות: "לא ייעשה כן במקומו...". - איך אתה לא מתבייש?

הגדולה שלאחר שבע שנות עבודה מפרכת לבן נתן לו את לאה במקום את רחל - "זוכה" יעקב לשיעור מוסר בהליכות ובהנהגות: "לא ייעשה כן במקומו...". - איך אתה לא מתבייש? אתה דתני אתה? ככה מתנהגים?

הקוץ הנגול

לאחר ארבע עשרה שנות ניצול, כאשר יעקב רוצה לחזור לביתו, לבן הארמי לא מתבייש ומבקש בהכנעה: "אם נא מצאתי חן בעיניך..." - "אני מוכן לכל תנאי רק שתמשך לעבוד", אך בפועל הוא החליף את משכורתו מאה פעמים, בכל יום מגיע עם תנאים חדשים, עם שיגעונות חדשים. יום אחד רוצה שלכל העיזים של יעקב תהיה חגורה לבנה סביב הבטן, יום אחר הוא רוצה שלכולן תהינה נקודות בצורת מעוינים או לבבות. והעיקר, שבכל פעם הוא מאשים את יעקב ברמאות ובגניבה, ומטיח בו: "אי אפשר לסמוך עליך! אתה לא זוכר מה דיברנו! שקרן! גנב! אני עושה איתך חסד ונותן לך להתפרנס בכבוד, ואתה מנצל את טוב לבי! זה מה שאתה לומד מהתורה?!"

וכאשר יעקב סוף סוף בורח בציווי ה', מרים לבן קול זעקה ויוצא לבצע לינץ' במשפחתו של יעקב, וגם אז קוראים

ומי שרוצה לשרוד בעסקים, צריך גם הוא להיות זאב... איך אפשר להיות ישר במציאות כל כך נוראה של שקר מכל צד ומכל פינה...?" ועוד משפטים מוכרים שכולם מכירים.

אבל יעקב אבינו מלמד אותנו שזה עצמו השקר הנורא ביותר. ה' הוריד אותנו לעולם שכולו שקרים כדי לקיים את התורה דווקא בעולם הזה. התורה לא ניתנה למלאכים, היא ניתנה לבני אדם שנמצאים בתוך מציאות של בית לבן. דווקא כאן עלינו לגלות את האמת ולקיים את תרי"ג המצוות בשלימות.

לכן מצווה גדולה עלינו לצייר נגד עינינו את הניסיון הקשה והארוך והמורכב שעבר יעקב, צריכים לצייר את דמותו של לבן הארמי, ואת כל יחסו כלפי יעקב - ומאידך את התנהגותו האצילית והמופתית של יעקב בתוך השקר הגדול. במאמר זה תקצר היריעה לפרט הכול, אך בכל זאת ננסה לתת כמה כיוונים ותן לחכם ויתבונן עוד, ויקשר הכול לחיים שלו.

רמאי בצווארון לבן לבן הארמי הוא אביהם ורבים של כל רמאי העולם. הוא לא היה סתם גנב ופושע שפל. הוא היה נראה כלפי חוץ כאיש מוסר ויושר, כלפי חוץ הוא היה נראה לבן כשגל וצחור מכל רבב, אבל בלבו היה חורש רעות ואיש מזימות, כולו תועבות. הוא היה פרופסור גדול ברמאות עד שהיה נראה שהוא זה שבאופן קבוע נגזל ומרומה הוא זה שצריך להגן על עצמו מפני יעקב אבינו, ולכן הוא כל הזמן דואג לשוות לעצמו תדמית של אדם הגון ולעשות את הפשעים והבגידות והרמאויות

לאורך עשרים שנה בבית לבן, יעקב אבינו חותם פרק ארוך ומייגע של תלאות בחיים שלו, ומתחיל פרק חדש של התמודדויות וקשיים. את עשרים השנים הקשות הוא מסכם במספר מילים: "עם לבן גרתי ואחר עד עתה. ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה". ומבאר רש"י: "גרת" בגימטריא תרי"ג, כלומר, עם לבן הרשע גרתי ותרי"ג מצות שמרתי, ולא למדתי ממעשיו הרעים".

עולם של לַבְנִים

אמנם התורה הקדושה מספרת לנו על יעקב אבינו, אבל התורה היא לא ספר סיפורים אלא היא מלמדת אותנו על החיים של כל אחד ואחד. כל אחד מאתנו הוא יעקב הנמצא בבית לבן, ולמעשה כל העולם הזה עם כל בני העולם הנמצאים בו - הכול זה בבחינת לבן הארמי, וכל אחד מישראל צריך לעבור ימים ושנים בבית לבן, כאשר כל שאיפתו היא "תרי"ג מצוות שמרתי", לא לזוז מהתורה ומהיושר.

כל ההתנהגות של אחרים כלפינו, אם זה כשמרמים אותנו, מצערים אותנו, כובשים את שכרנו, משקרים, מפילים עלינו את האשמה, מנצלים אותנו, ואם זה בכל סוג של חוסר יושר, עין צרה עין רעה, שנאה קנאה ותחרות - הכול כלול בהתנהגותו של לבן הארמי ליעקב אבינו ע"ה. והתגובה שלנו צריכה להיות כתגובתו של יעקב: התנהגות למופת ללא שום דופי, ללא שקר, ללא רמייה, ללא גזל, בנאמנות, במסירות נפש.

גם בבית לבן מקיימים את התורה

ועיקר המסר הוא לא להיות כסוס כפרד, ולא להגיב כמו שרוב האנשים מגיבים כאשר השקר שוב מתפוצץ להם בפנים והם מרגישים פגועים ומרומים ומנוצלים, שאז ניתן לשמוע לעיתים את המסקנות המעוותות: "בעולם הזה אין שום יושר, אסור להיות ישר, אסור להיות נאמן... אסור להיות יותר מידי טוב עם אחרים, מי שטוב מטפסים עליו ורומסים אותו... הכול זה רק אינטרסים, ובסופו של דבר כל אחד צריך לדאוג לאינטרסים שלו... כולם זאבים,

הכנסים של הרב שלום ארוש שליט"א לשבוע הקרוב

יום ד' בירושלים

ישיבת הוט של חסד שמואל הנביא 13
שיעור קבוע בהלכה בשעה 20:30
ולאהמ"כ שיעור ראש הישיבה בשעה 21:00

יום ה' בחולון (תל גיבורים) רח' המעפילים
פינת המצודה ב"כ צ"ש הללי צה"ל

יום א' טו' בכסלו (03/12/2017) עפולה והסביבה

רח' יהושע הנקין בבית כנסת הגדול בית שלום
בשעה: 20:30

קטנת

בספר דרושי הצל"ח (אהבת ציון הדרוש השביעי) לומד מ"הקטנותי" של יעקב שכאשר אדם רואה שמצליח לו יש לו לדאוג פן יצא שכרו בהפסדו, וראוי לאדם שזכה לשפע גשמי להשתדל ולהתאמץ ביותר בקיום המצוות, ובכך יזכה שהקרן תהיה קיימת לו לעולם הבא, ויחשוב תמיד מחשבות כל ימיו בל ידח ממנו נדח, ולא תתענג בדשן נפשו מבלי שישים לבו על תכליתו, שלא יהיה מהמקבלים שזכרם כאן בעולם הגשמי. ואתו בני אדם אשר השעה דחוקה להם, ומועונים את הייסורים באהבה, ויהיו בטוחים שזכייתיהם ושזכרם שמור להם לעולם האמת.

וכן מבואר בספר חובת הלבבות (שער עבודת האלוקים פרק ו) שדברי יעקב מתפרשים בשני אופנים. הראשון שיעקב פחד שמא הוא לא יעבוד את ה', כפי כמות השפע שהגיעה אליו, כי ככל שמגיע לאדם שפע שכלי וגשמי גדול יותר, הדרושה ממנו גדלה, ולכן פחד יעקב שמא בעקבות הגדלת השפע כלפיו, הוא לא יוצא ידי חובתו בהתמדת העבודה ובכמות ההודאה כלפי ה' המשפיע לו,

ועוד, שהוא עלול להיענש על כך, ונמצא שהטובה שהגיעה לו הצמיחה לו רעה, והסיבה השנייה שהדאיגה את יעקב היא שמא, בזה שנתנו לו כל טוב, בניס צדיקים ועושר גשמי, אולי מחסרים לו מהשכר הצפון לו לעולם הבא, כי יעקב ידע שהעולם הזה הוא כמו פרודור להיכנס לטרקלין, ולא רצה להפסיד מהטובה השמורה לו.

ובספר בת עין (דרושים לשבת) למד מה'קטנותי' שצריך כל אדם להרגיש פחיתות עבודתו לה', שכל מה שעבד בעבודת ה' עדיין אינו מגיע אפילו לאחד מאלפים נגד טובת ה' וחסדיו המרובים שעושה עמו הבורא בכל עת ורגע. כי מי לנו גדול מיעקב אבינו שהבין בעצמו האמת שכל הטוב שעשה ה' עמו הוא רק מצד חסדו, ולא מצד החיוב, וכן צריך כל אדם להבין זה בעצמו ולדיע האמת אשר הוא עדיין רחוק מהקדושה, וכל טוב אשר ה' עושה עמו הוא רק מצד חסדו הגדול ולא מצד החיוב, הן במילי דעלמא, הן במילי דשמיא, מה שיש לו שום השגה בתורה ועבודה הכל הוא ברוב חסדו יתברך, בבחינת חסד חנם, ומזה יהיה נכנע בלב נשבר ונדכה ולקיים בו מאמר הכתוב (תהלים נא) "לב נשבר ונדכה

אלקים לא תבזה" וכך למד גם באגרת הקודש (פרק ב) שכל חסד וחסד שהקדוש ב"ה עושה לאדם צריך להיות שפל רוח במאד. כי החסד נמשך על האדם מצד הימין, כמ"ש (שה"ש ב) "וימינו תחבקני", וכאשר נשפע על האדם חסד הנותן לו להרגיש קירבת אלוקים, יותר ממה שהיה לו לפני זה, סיכוייו גדולים יותר להכשל בגאווה, ולהחזיק את עצמו כבעל מדרגה. ולכן צריך להתחזק יותר לראות את שפלותו, ולהיות בענוה יתרה, כי אם ירגיש את עצמו קרוב זה בעצמו מעיד על ריחוקו, כי האמת היא שהאדם ירגיש בכל עת ריחוקו מן האור, כמאמר הנביא (ירמיה לא) "מרחוק ה' נראה לי" היינו ככל שהאדם מודע יותר לריחוקו מהאור האלוקי, ככה גדלה כמיהתו להשיגו, מה שאין כן אם מחזיק את עצמו קרוב. שהרי כל אדם ואף כל העולמות כולם, הם כאין בהשוואה לבורא עולם, ולכן ככל שהאדם קרוב יותר באמת, כך הוא מרגיש רחוק יותר, כי הוא יודע ומרגיש ביותר את מה שנחסר בו מן השלמות. וזו המידה נקראת ימין דקדושה, היינו שהקירוב שהבורא מקרב אותו ומאיר לו פנים, מוסיף לו ענוה ושפלות יותר.

אמרו על המנבא בספר "ימי מוהרנ"ת" שכתב מוהרנ"ת ש"אם היה באפשר כיום למצוא מקום לשפע שיחות ודבורים כמו ששמעו מרבנו, היה משלך ומטלטל את עצמו אלפים פרסאות צבורים וכו', שלקאורה מה ש"ן לומר נה' הרי לאמת אין רבנו בחיים חיותו, ואמרו שאף כיום קשא"ש מדברים מעבודת השם יתברך באמת, על פי דברי רבנו, יכולים לפעמים לזכות לדבר שיחות גבוהות וקדושות כאלו, שראויים היו ש"אמרו על ד"י רבנו בעצמו. (שי"ש"ק ד-תח)

- פשיהו רוצים אני"ש להשקיע את זה הנכנס בתחומו של חברו ומקשה עליו כל מיני קשיות של מה בכך, היו פונים אליו בניחומא ואומרים לו: ש"אנלי נא קשיות בנדלכאיות מקוריות, גוון האם התחזקת להתעורר בחצות לילה או לפחות בהשקמה? והאם התבודדת היום? וכדומה, ונא אל תשאלי קשיות הגל וסוק בעניני הפרטים שאינם נוגעים לך. (שם ד-תה)
- א ב של החיים
- גם אם הקטן ממך הנבזע על טעות שלך תקשיב לו.
- מי יגיש לו בכל יום שעה התבודדות כראוי וזקף במשך הזמן לענינה שלמה.
- גאון זה קשאדם אומר: "אני! אני!" וצננה זה קשאדם יודע: "נתן לי מתנה, חס עלי, רחם עלי."
- אי אפשר לזכות לקבד דקדשה, כי אם על ידי ענוה, וזהו: "ולפני כבוד ענוה" (ל"מ יד).

ש"ת של חסד

הסכם שיתן מעות לפלוני ומסרם לשלוחו - ח"א

דיון המוגש ע"י בית ההוראה "חוט של חסד" מאת הרה"ג ר' אלחנן שלום אליגרו שליט"א ר"כ ההוראה ודומ"צ דק"ק "חוט של חסד" ודיין בביה"ד "משפט וחסד"

שאלה: שמי פנחס וברשותי ציינג' בירושלם עיה"ק ואני עוסק בנוסף לפריסת צ'קים והמרת מטבע חוץ, גם בהלוואות. לפני מספר חודשים הלווית לראובן 10,000\$ וחתמנו על שטר הלוואה כראוי. בשבוע שעבר במועד הפירעון, התקשר אלי ראובן ששהה באותה עת באנגליה, ואמר לי שהכסף נמצא אצלו והוא רוצה לעשות משם העברה בנקאית לחשבון שלי ולפרוע את החוב. בזמן ששוחחתי בטלפון עם ראובן, היה אצלי ידד בשם דניאל שחשב גרה באנגליה ובעלה הוא אברך. דניאל הציע לי, שכיון שהוא מעוניין להעביר סכום כסף לאחותו ע"מ לתמוך בה, במקום למצוא דרך להעביר את הכסף לאנגליה, האם אני מסכים שראובן ייתן את הכסף ישירות לאחותו של דניאל ודניאל ייתן לי 10,000\$ במוזמן? הסכמתי לכך, ושוחחתי עם ראובן שהסכים אף הוא לתת את הכסף ישירות לאחותו של דניאל ובכך לפרוע את החוב שיש לו כלפי, והסכמנו שכאשר אקבל את הכסף מדניאל - אקרע את שטר החוב של ראובן (חשוב לציין שיש תכתובת אלקטרונית בין שלושתנו בה כתובים כל הפרטים הנ"ל). דניאל התקשר לאחותו ששמחה עד למאוד כששמעה שהיא רוצה להעביר לה את הסכום הנ"ל, ונתן לה את מספר הטלפון של ראובן כדי שתוכל לתאם להיפגש עמו ולקבל את הסכום הנ"ל. אחותו של דניאל יצרה קשר עם ראובן, אבל מאחר והיא רתוקה לביתה בעקבות מחלה, היא שלחה את בנה הגדול (שהיה נשוי ולא היה סמוך על שולחנה) לאסוף את הכסף מהראובן. ראובן נתן את הכסף לבן הגדול שספר את הכסף ויודא שכל הסכום נמצא. הבן הגדול יצא לדרכו לבית אמו, ול"ע היה מעורב בדרך בתאונת דרכים קשה, ובמהלך פינויו לבית הרפואה נעלמה המעטפה הנ"ל (ככל הנראה היא נלקחה ע"י אחד מהגיים שהיה נוכח במקום). כאשר נודע הדבר לאחותו

לו חובו או פקדונו על ידי שליח, אם אמר לו המלוה לשלחו על ידו, ונאבדו, פטור", ונבאר השער משפט [שם סק"ב] דכיון שקי"ל ש"שלוחו של אדם כמותו" - נחשב א"כ שהגיעו כבר המעות לידי המלוה ונאבדו ברשותו ולא ברשות הלוה, וערה"ש [שם ס"א] כותב "דכיון שעשה הלוה כצויו, אין להמלוה עליו עוד שום תביעה... ואין צריך שיאמר 'שלח והפטור' [סמ"ע], דמה לו לפטור אותו אחרי שמצוהו למסור לפלוני מעותיו?". א"כ לכאורה בנידו"ד במושכל ראשון, מאחר ואחותו של דניאל שלחה את בנה הגדול בתורת שליח לאסוף את הכסף מראובן, הרי מיד כשהגיע הכסף לידי בנה הגדול נחשב שהגיע ישירות לידי המלוה שבפועל הכסף הלך לאיבוד בדרך, וממילא ראובן קיים את ההסכם עם פנחס ופרע את החוב במלואו, ולכן על דניאל כעת לקיים את חלקו ולשלם לפנחס במוזמן את כל ה-10,000\$ שעליהם סוכם.

ב. ראה מדברי הרשב"א שהיה צריך למסורם ישירות לאחותו של דניאל ולא לשלוחה

אמנם מדברי הרשב"א בתשובה [ח"א סי' אלף ר"ו, הביאו הב"י אה"ע סוף סי' קמ"א], יש להוכיח שהיה על ראובן למסור את הכסף ישירות לאחותו של דניאל ולא לשלוחה (למרות שהשליח היה בנה הגדול), ומאחר שהסכום לא הגיע לתועלתו, וא"כ יוצא שראובן עדיין לא פרע את חובו לפנחס ויהיה עליו לשלם לו את כל ה-10,000\$. והרשב"א דן לגבי בעל שמינה שליח הולכה לתת גט לאשתו ולגבי אשה שמינתה שליח קבלה לקבל את הגט מיד בעלה, וכותב שם שאם נקטו לשון "ליד אשתי / מיד בעלי" - ש"מ שמקפידים דווקא שהגט יינתן ליד האשה או שיתקבל מיד הבעל, אבל אם נקטו לשון "לאשתי / מבעלי" - לשון זו מורה שאינם מקפידים על כך וניתן לתת

את הגט ליד שלוחה של האשה או לקבל את הגט מיד שלוחו של הבעל. הרמ"א [אה"ע סי' קמ"א ס"א] פוסק להלכה כדעת הרשב"א, וז"ל: "אמרה האשה לשלוחה לקבל הגט מיד בעלה, אין לקבלו מיד שלוחו. אבל אמרה: קבל גט מבעלי, יכול לקבלו מיד שלוחו". וכן פוסקים שו"ת פני משה [ח"א סי' מ"ד, הביאו שו"ת פרח שושן אה"ע כ"ל א' סי' א'], שו"ת שואל ומשילב [מהד"ק ח"ג סי' קפ"ב ד"ה "עליות כי היא מקום עיגון גדול" (ועיי"ש שעל אף שמקשה על דברי הרשב"א, מ"מ מסיים וז"ל: "על כל פנים הרשב"א מחלק כן, ומי יוכל לדון עם שהתקין ממנו!)], ועוד. ולכאורה אין לחלק בין שלוחות בגיטין וקידושין לבין שלוחות אחרת (ועיי'ן לקמן באת ד' שיש חולקים בה), דאם אמר המשלח ליתן "ליד פלוני" - ש"מ שמקפיד לתת את דווקא לפלוני ואין לתת זאת לשלוחו, ואם אמר המשלח ליתן "לפלוני" - ש"מ שאינו מקפיד לתת זאת דווקא לפלוני וש"מ שיתן זאת לשלוחו. וא"כ ה"ה בנידו"ד שיהיה תלוי בנוסח שאמר דניאל: אם אמר שיתנו את הכסף "ליד אחותו", ש"מ שמקפיד שיגיע דווקא לידה (ולע"ז ד"ה ה"ה אם אמר שיתנו את הכסף "ישירות לאחותו", דשני הלשונות הללו מורים שהקפיד שהכסף יגיע דווקא לידה), ולכן עד שהכסף יגיע לידה בפועל, לא התקיים התנאי על אף שכבר הגיע לידי השליח שלה, וא"כ ראובן לא קיים את חלקו בהסכם וממילא דניאל פטור משלם לפנחס, וראובן יצטרך לשלם לפנחס (שם) את אותם 10,000\$ שחייב לו; אבל אם דניאל אמר שיתנו את הכסף "לאחותו" (ולא נקט לשון "ליד" או לשון "ישירות"), ש"מ שלא מקפיד שיגיע דווקא לידה אלא אפילו ליד שלוחה מהני, וא"כ התקיים התנאי למרות שהכסף הלך לאיבוד בדרך, ולכן ראובן קיים את חלקו בהסכם ופרע את החוב במלואו, וממילא דניאל יצטרך לשלם לפנחס את ה-10,000\$ במוזמן כפי שסוכם ביניהם. בשבוע הבא אי"ה, נמשיך לדון בשאלה זו ונביא את הפסיקה למעשה.

קרבן ציבור ונחמתו

לכבוד יומא דהילולא רבי דוד אבוחצירא הי"ד, י"ד כסלו.

המשך דבר ראש הישיבה

יש כאלה שאמנם לא יגיבנו ולא ישקרו אבל יעבדו לאט ויתבטלו ממלאכתם ולא יעשו את עבודתם בנאמנות. יעקב אבינו לא רק שעובד בנאמנות – אלא הוא עובד במסירות נפש: "ואתנה ידעתם כי בכל כוחי עבדתי את אביכן" למרות ש"אביכן התל בי והחליף את משכורת עשרת מונים". ושוב אומר יעקב ללבן: "זה עשרים שנה אנוכי עמך, רחליך ועזיך לא שיקלו, ואילי צאנך לא אכלתי, טרפה לא הבאתי אליך, אנכי אחטנה, מידי תבקשנה, גונבתי יום וגונבתי לילה. הייתי ביום אכלני חרב וקרח בלילה, ותיידד שנתי מעיני". יעקב שומר על מוסר עבודה מבהיל, ועל נאמנות מוחלטת, על יושר ברמות הגבוהות ביותר, ועל אחריות מלאה למרות היחס המחפיר של לבן.

יש שכר לפעולתך

לזכות לכזאת ישירות ניתן רק על ידי אמונה שלימה, שיעקב האמין: "אני עושה את שלי, וה' יעשה את שלו; אני צריך לשמור תרי"ג מצוות בתוך המציאות הקשה הזאת. מה שמרמים אותי ועושים לי – זה מאת ה', זה לא הבעיה ולא החשבון שלי". התורה מגלה לנו שרק על ידי אמונה שלימה ומוחלטת ניתן לקיים את התורה בתוך עלמא דשקרא, בתוך עולם שבו מתנהגים כמו לבן הארמי.

וסוף הכבוד לבוא: "וייה לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה" – ה' רואה את הכול ובשנים ספורות הוא מציל את כל השפע שנגזל מיעקב, ומעביר את העושק שעשק לבן מיעקב בחזרה לבעליו האמותי, ושומר עליו מהתככים ומהמזימות של לבן הארמי.

וגם זה מסר לכל אדם שחושב שהוא מפסיד או שהוא בחובות בגלל שרימו אותנו. זה לא נכון. אדם סובל רק מהעבירות שלו ולא משום דבר אחר. אי אפשר לגרום לאדם שום הפסדים ונוזקים, ורק ה' זן ומפרנס. מי שהולך בתום והולך ביושר, ה' ישפיע לו שפע גדול, והרבה דרכים למקום. העיקר הוא שכל אחד ואחד ילך בדרכו של יעקב אבינו, ויקיים את התורה והמצוות בכל מחיר ובכל מציאות.

המסר הזה הוא מסר חזק ויסודי מאוד, והוא הופך את הפרשיות האלה לפרשיות אקטואליות הנוגעות לחיים של כל אדם בעולם הזה, כי כל אחד נתקל בחיים שלו עם אינסוף סוגי רמאויות, ובפרשיות שלנו מונח המפתח לעבור הכול ביושר ובאמונה וגם לצאת בשלל גדול. יהי רצון שזוהי לכך.

מיד נטלו קלגסי המורדים את רבינו ואת שני העשירים תחת אצילי ידיהם, והובילום למקום שעמדו להוציאם להורג. מהשמים סבבו והכניסו בראש כמה מיועצי המושל הערץ שיוותר על הריגת היהודים כולם מאחר והינו הורג את רבם ששקול כנגד כל בני דורו, ומה גם שבמותם תאבד האפשרות להמשיך ולחלוב את ממון היהודים. ואכן נכנסו דבריו באזני הצורך תמורת תשלום קנס הגון שהוטל על הקהילה כולה.

☆☆☆

השעה שעת "רעוא דרעיון" – השעה שבה הסתלקו לשמי מרומים שלושת הרועים הגדולים, יוסף הצדיק, משה רבינו ודוד המלך ע"ה. ובאותו שעה ממש הובל מרן עטרת ראשינו זיע"א אל מותו.

למרות שכבר הורשו היהודים ללכת לבתיהם, איש מהם לא היה יכול להניע עצמו ממקומו. כמסומרים ניצבו היהודים והביטו בעיניים קרועות בדמותו של רבינו ההולכת ומתרחקת מהם ומתקרבת לקצה הכיכר. ושם חתה לו מיתה משונה מאוד בה בחר הרשע מוחמד ימ"ש.

בחר המפקדה הוצב תותח ועל לועו הציבו את גופו הקדוש של רבינו. ביריית פגז הפרידו את נשמתו הטהורה מגופו הטהור כנשמתו ממש.

נכדת דודו של רבינו, הרבנית לאלא חנה, שהייתה בת דורו, הייתה מאלו שחזו בהריגתו הנוראית של רבינו. מעדותה נרשם, שעם השמע קול יריית הפגז שהרג את רבינו ושני הקדושים, נראו שלוש יונות צחורות כשלג מתוך לוע התותח.

אבל בכך לא נרגע הרשע, אף גזר הוא שלא להזיל דמעה, ואכן אחד מיהודי העירה שלא יכול לכבוש את צערו בלבו, הזיל דמעה, ובמקום הוצא להורג.

עם זאת השבת רצו בני הקהילה להביא את גופו הקדוש של רבינו לקבורה אך נתקלו בסירוב מצד הצורך, אך לאחר ממון רב שהזילו לכיסם הצליחו הם לשחררו על

מנת להביאו לקבר ישראל.

נכד אחיו אדמו"ר רבי דוד חי אביחצירא שליט"א סיפר, כי למרות יריית הפגז נשאר גופו שלם למעט עצם הקיבורת שנשמטה ממקומה. באותו לילה נגלה רבינו לאחיו הבבא סאלי זצוק"ל, ואמר לו כי לא בחינם נשמטה עצם הקיבורת, אלא זה בא לו על כך שבאחד הימים כשהניח תפילין של יד שחח הוא לכונן כוונה אחת מן הכוונות.

בעיניים דומעות (בסתרו) הובא רבינו למנוחת עולמים בעיר תאפיללת. מה נדבר ומה נצטדק והאלוקים עשה, מה אענה ומה אעידה והוא העד והוא הדיין והדין דין אמת.

זכות תורתו ומעשיו הקדושים יהיו לזכות ולמליץ יושר עלינו ועל כלל ישראל אכ"ר

מראה הקלגסים המקיפים את המלאת, הכניס פחד ומורץ בלב כולם וגרם להלם גדול בקרב יהודי הקהילה הקדושה. הכול מיהרו לאסוף את אנשי ביתם, בטרם יצעדו לדרכם האחרונה. בצעדים כושלים פסעו משפחות משפחות כשדמעות זולגות מעיניהם ומלות הפרדה שהם מנסים ללחוץ, אינם מגרים את מיתרי הקול שכמו נחטמו לעת עתה.

בעברם על פני ביתו של רבינו החל מעודדם בדברים רכים ולדבר אל לבם לבלי יתיאשו מן הרחמים, אפילו בשעה שהחרב מונחת על צוואריהם. ובשעה קשה זו בישר רב רבינו את הגרוע מכל, – כי מזה כזמן רב ראה הוא גזירת כליה על כל יהודי העיר, ומתחנן הוא בכל כוחותיו להסיר ולבטל את הגזרה, תוך שהוא מבקש מהקב"ה שיטול את נפשו לכפרת כל העדה, ותהי להם נפשם לשלל. השומעים שעד עתה נאלמו דום, פרצו בבכי גדול, כאינם מאמינים למשמע אזניהם. משהתאספו יהודי המלאת בכיכר העיר, הניחו אותם הרשעים להמתין עד שיבוא מנהיגם

איתן מסר המידות! אבינו

מי שהולך בשוק ונופל, בידוע שהוא בדין (באור ח')

האבז מולאי מוחמד ש"ר.

משהגיע האכזר הופיע, עם חיוך סדיסטי ואכזר, ופנה ושאל, לראשי הקהילה היכן רבם, ומשנענה שאף יהודי לא יהין להפריעו מלמודו, שיגר הוא פלוגת חיילים על מנת להביאו. כשהופיעו בביתו מצאווה עוסק במשנה: "עתידי הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות"

הובא הצדיק הקדוש לפני אותו רשע, ועיני כל העדה נשואות אליו לראות מה יעשה, ומה יעשה לו. וכשראה רשע את דמות רבת הודו של הצדיק, בערה בו חמתו עד להשחית. ושאלו: מה הניא אותך להתקשר בקשר עם המורדים הצרפתיים? נענה רבינו בנחת: "חלילה לי" ברור שהצורך לא קיבל את דבריו ועל אתר נתן פקודה להוציאו להורג יחד עם שני עשירי העיר, ה"ה רבי יצחק בן שמחון הי"ד ובנו רבי דוד הי"ד.

בקרב משפחה דגולה ורוממה כמשפחת אביחצירא, אשר העמידה דורות של צדיקי עולם שרפי מעלה, שאדוקים היו בקודשא בריך הוא ושכינתיה וכוללים בהם כל מעלות טובות ודרכי החסידות, נשתמר מקום מיוחד לבן הדור השלישי למרן אביר יעקב זיע"א, הלוא הוא מרן אדמו"ר רבי דוד אביחצירא עטרת ראשינו.

☆☆☆

שנת תר"פ בפתח מיד לאחר החגים הכביד הערץ – מוחמד את גזרותיו על יהודי העיר, באשמת בגידה וקשר עם האויב, וכל מי שנאשם בכך הוצא להורג במיתות משונות במרכז העיר למען ישמעו ויראו. וכראות הערץ – מוחמד, שלא יוכל לשבור את רוחם של היהודים עד כדי התמוטטות חיי הקהילה, כינס את כל חבר מרעיו, וסגל יועציו, כדי שאלו ישיאו לו פתרון, על מנת לגמור אחת ולתמיד עם הנגע הממאיר, – הלא הוא העם היהודי.

הגזרה אשר יצאה היא: להשמיד ולהרוג ולאבד את כל היהודים הדורים במחוז תאפיללת, בגרים, טף ונשים ביום אחד, על אשר הם כופרים בדתו של מוחמד נביאם וממאנים להצטרף אליה.

דברי הריצוי והתחנונים ששגרו ראשי הקהילה עלו בתווה, והעיר תאפיללת נבוכה.

בימים קשים אלו כשהחושך והעלטה גברה בעיר, שמשו מילת העידוד של רבינו, רבי דוד, כקרן אור בעלטה כבידה, והתפילות גברו עד שדומה היתה העיר כבימים נוראים. וכן הימים היו נוראים.

☆☆☆

השבת האחרונה

ליל שבת אור לי"ד כסלו תר"פ יהודי תאפיללת מסבים לסעודה וליבם בל עמם. ובבית רבינו רבי דוד נוסף על כל אלו, היה מראהו המפחיד כשהצדיק יוצא מחדרו אל שולחן השבת עם בגדי חול שחורים, אך רבינו אינו נוהג כמדי שבת ומקצר את הסעודה ככל

שניתן ולאחר ברכת המזון נוטל הוא את אחד מתלמידיו שישמש עמו בצוותא לתלמודו, כל הלילה למדו הם בסודות של קריאת שמע. עם שחר החישו כל יהודי תאפיללת את צעדיהם לבתי הכנסיות, ועם היכנס הרב והוא בבגדי שחורים, נעתקה נשימת כולם, בזכריהם את מראהו לבוש ההוד כמלאך אלוקים – ממש, ועתה רואים אותו הם בלבוש שחורים וכל פניו צער ודאגה מן הבאות, עוד בטרם הסתיימה התפילה, פרש רבינו לחדרו, כשהוא אינו מביט לימין ושמאל.

ואכן לא חלפו שעות ספורות והגיעה שעתה האיומה של קהילת ריסאני שבמחוז תאפיללת, ובקול רעש גדול הקיפו את רחובות המלאת חיילים הממלאים את פקודת הערץ – מוחמד מולאי ש"ר.

באת שלום מלא אור לכל בית ישראל.

נא להתפלל לרפואת משה בן אידה, גילה בת ציפור, תמו בת מרים

חינוך באהבה

לא בבית ספרנו פרק יג מאת הרב יצחק אבוחצירא. יועץ חינוכי, מאבחן ומטפל.

השבוע, נתקדם בע"ה עוד צעד, ונפרק את שורש בעיית הקשב לגורמים.

נדבר בע"ה בעיקר, על שני נושאים עיקריים:
א. מכלול הגורמים להפרעת הקשב.

ב. הבעיות הנוספות הנוצרות כתוצאה מהפרעת הקשב הראשונית.

לידעתכם, המאמר אינו מהווה תחליף לאבחון, ייעוץ רפואי או הסבר מקצועי, אבל הוא ייתן לנו בע"ה תובנות והסברים בכדי להכיר טוב יותר את הבעיה.

הביצה והתרנגולת
מכירים את הפרדוקס, מה קודם למה, הביצה או התרנגולת?!

כמויות "הביצה" טוען צד א', שהרי כל תרנגולת גוררת הייתה פעם אפרוח קטן שבקע מביצה, ולכן הביצה הייתה קודם.

אבל... הרי הביצה לא נוצרה מעצמה, טוען צד ב', אלא הטילה אותה תרנגולת, אז התרנגולת הייתה קודם...

רע, רע, אבל התרנגולת הייתה פעם אפרוח שבקע מביצה, אז... נניח לרגע בצד, את הביצה והתרנגולת, ונחשוב על "מה קדם למה" בקשר לנושא שלנו.

חשוב מה דעתכם לגבי הנושא הבא: "האם התזונה לקויה, גרמה לילד להיות עם בעיית קשב והיפראקטיביות, או שילד עם בעיית קשב והיפראקטיביות צורך תזונה לקויה..."

אני בטוח, שגם אתם מוצאים קשר כלשהו בין תזונה לקויה להפרעת קשב.

אך לפני שתחיל לדון בנושא "השפעת התזונה על הפרעת קשב" שמן הסתם תנסה להציג בפניכם את הקשר הברור בין תזונה להפרעת קשב, מחובתי להציג את הגישה הנגדית שטוענת שכמעט ואין קשר בין סוג התזונה להפרעת קשב.

ד"ר איריס מנור, פסיכיאטרית מומחית של הילד והמתבגר, מנהלת "המרכז לקשב וריכוז על גהה" ומחברת הספר "לחיות עם הפרעת קשב" כותבת כך: כאשר נבדק הקשר בין מרכיבי תזונה שונים לבין הפרעת הקשב, הרי עד כה, לא נמצא כל קשר מובהק בין מרכיבי תזונתיים זה או אחר למשמעותיות הפרעת הקשב.

לא השפעה ישירות משמעותית לגביה. כלומר, על סמך כל הדיעוך לנו כיום, לא ידוע כל גורם תזונתי העשוי להחליף את הטיפול הקונבנציונאלי, דהיינו טיפול תרופתי, כטיפול של "השורה הראשונה" בהפרעה זו.

ולכן לדעת ד"ר איריס מנור, הפתרון העיקרי להפרעת קשב הוא: מתן טיפול תרופתי.

שאלת השאלות
נניח לרגע בצד את נושא התזונה והפרעת הקשב, ונדבר על "שאלת השאלות" של הפרעת הקשב:

אצל הורים לילדים שאובחנו עם הפרעת קשב, בדרך כלל מנסרת בחלל תמיד "שאלת השאלות": מהו הפתרון הטבעי לטיפול בהפרעת הקשב, או האם ישנה איזה שהיא שיטה או דרך שבאמצעותם נוכל להגיע להישגים ולשיפור בבעיית הקשב או ההיפראקטיביות של הילד, חוץ מטיפול תרופתי כמו ריטלין.

שאלות מעין אלו, מטרידות את אף ההורים שכן

מוכנים לתת לילדיהם טיפול תרופתי באופן קבוע, ושאלותיהם בדרך כלל הם מסוג: האם כשאתן לילד כדור ריטלין זה יעזור לו בכל הקשאים? האם התופעות ייעלמו לו לגמרי? האם הכדור יצליח רק "להרגיע" את הילד או שהוא יוכל גם לשפר את הדימוי העצמי הנמוך או את הבעיה החברתית שלו?!

התשובה הקצרה לשני סוגי ההורים היא- בפירוש לא.

אך התשובה הארוכה היא- שבעקיפין דווקא כן.

ותרשו לי להסביר למה אני מתכוון (הקטע הבא, חשוב ביותר. ולכן: קראו לאט, בריכוז ובהבנה):

התפתחות בעיות נוספות סביב בעיה מרכזית הפרעת הקשב לסוגיה השונים (חוסר קשב, היפראקטיביות, אימפולסיביות) מורכבת מ"גרעין אורגני".

דהיינו: בעיה מובנת במוח, כתוצאה מליקוי במערכת התקשורת והעברת הנתונים במוח. הליקוי הזה, קשור לחומר הנקרא דופמין-זוכרים?!

סביב הליקוי המובנה הזה במוח, מתפתחות עם השנים "שכבות" של תגובות שרשרת, התנהגותיות, רגשיות וחברתיות, שהן "היצרות" והגורמות בסופו של דבר את "המבנה השלם" של ההפרעה.

זאת אומרת, שכאשר אנו רואים היום את הילד עם הפרעת הקשב, ההפרעה שלו מורכבת ממכלול משותף של בעיות שונות, שהבסיס הראשוני הוא בעיה רפואית.

ניתן להשוות את התפתחות מכלול הבעיה, להתפתחות "פנינה" בתוך צלף. הפנינה עצמה עשויה מחומר אורגני קטנטן כמו גרגר חול שנכנס בטעות לצדפה בעת שזו פוערת את שרינה, או מחומר אחר הנוצר מהפרשות הרכיכה שנוצרות כתוצאה מגירוי החודר לצדפה. עם הזמן, הפרשות שונות נערמות אחת על השנייה בשכבות ויוצרות לאט לאט את כדור הפנינה.

אותו הדבר בדיוק, קורה עם הפרעת קשב, כאשר "גרגר החול החודר אל הצדפה" הוא "הבסיס האורגני" של ההפרעה, דהיינו הבעיה המולדת, הבעיה הרפואית במערכת התקשורתית במוח.

סביב בעיה מולדת זו, נוצרות עם השנים בעיות נוספות המורכבות מבעיות אישיות עצמיות ועם הבעיות המורכבות של הסביבה-דהיינו הבית והחברה בה הילד גדל, עד להיווצרות "הפנינה הסופית", דהיינו הבעיה המועצמת הסופית המוצגת לעינינו עכשיו.

מכך ניתן להבין, כי כפי שאין שתי פנינים זהות, אין שתי הפרעות קשב זהות.

הפרעת הקשב, גם אם "נוצמתה האורגנית" דהיינו הבעיה הראשונית במוח, תהיה זהה בשני ילדים, היא תבטא לאורך השנים והסביבות בשניים באופן "שונה לחלוטין" כאמור בהתאם ליתר תכונותיהם ולסביבה שבה הם גדלים.

אני מבקש עכשיו שתעצרו, ותקראו מתחילת

המאמר שוב.
טיפול רב מערכתי

בהסבר זה של הפרעת הקשב, נוכל גם להבין את "הגישות השונות" המטפלות בבעיית הקשב לסוגיה השונים.

כי כל סוג טיפול מנסה לטעון ש"זו הבעיה" ובה צריך לטפל, אך עלינו לדעת כי הטיפול במרכיב אחד יעזור רק לאותו הנושא ולא תמיד יוכל לתת מענה ולהתייחס לשאר הבעיות.

ולכן בבעיית קשב אנו חייבים לטפל בטיפול "רב מערכתי".

זה לא אומר, שהילד צריך להיות מטופל אצל מספר מטפלים בו זמנית, אלא זה אומר שצריך לפנות למטפל שיכול לטפל תוך כדי העבודה במכלול הבעיות.

הסבר זה הוא גם "המונח הראשוני" וקביעת היסוד שעליו נבנה את התשובה לשני סוגי ההורים מהקטע הראשון (אלו המצדדים בריטלין ואלו המחפטים פתרונות טבעיים) לשניהם אנו אומרים כי עיקר הבעיה היום, היא לא רק הבעיה האורגנית, זו המולדת, כי אם גם הבעיה שנוצרה בעקבות הבעיה האורגנית.

ולכן התשובה הקצרה ל"שאלת השאלות" היא- בפירוש לא. אין יכולת לכדור הריטלין לעזור למכלול הבעיות, הכדור מטפל נקודתית בהפרעת הקשב האורגנית במוח.

אך התשובה הארוכה היא- שבעקיפין דווקא כן. הריטלין, או כל טיפול אחר בבעיה האורגנית, עשוי לאפשר לילד להיחפץ למשך הזמן שבו הוא נמצא תחת השפעת הטיפול להיות כאילו "ילד רגיל" ללא הפרעת הקשב, ובזמן זה הוא צריך לטפל גם בשאר הבעיות כמו: בעיות הסדר והארגון, העצמת היכולות הלימודיות, הבעיות הרגשיות, החברתיות ועוד.

תוך כדי הטיפול, הוא צריך להפנים טוב יותר את המלידה המחודשת של יכולותיו, ושל הדרכים להתמודדות עם התחושות הקשות שנבנו בטעות לאורך השנים (דהיינו העלאת הדימוי העצמי ויכולת ההתמודדות עם מצבים ורגשות).

בנוסף, המטפל אמור לסייע בהעלאת המודעות לכך שיש בעיה אובייקטיבית שמקשה על מימוש הפוטנציאל בתחומים שונים ומגוונים, ועל הילד להתמודד עם קשייו בצורה שונה ומיוחדת רק לו. לקראת סוף הטיפול, אפשר ללמד את הילד, שהבעיה היא בעצם "לא בעיה" אלא אפילו מתנה ייחודית.

השפעת התזונה

עכשיו, נחזור לדון בנושא "השפעת התזונה על הפרעת קשב" לפי גישת הטיפול הטבעי, הנטורופתי:

מלבד הגורמים האורגניים, הסביבתיים והרגשיים, ישנם גורמים נוספים לתופעה, הקשורים בתזונה:

חוסר קשב, או כפי שהוא נקרא ADD, מאופיין בד"כ בחוסר תשומת לב, או קושי במתן תשומת לב לפרטים הקטנים, קושי בהקשבה ומעקב אחר הוראות לימודיות, נטייה לפיזור והיסח הדעת, שכתה וקושי בארגון תפקידים ומטלות לביצוע, נטייה להימנעות ממאמץ חשיבתי או מנטאלי וכולל לרוב עייפות כללית ותשישות.

ADD נובע מסיבות שונות בין היתר- גם מחולשה כללית על רקע חסרים תזונתיים (עקב תזונה לקויה או קושי בעיכול ובספיגה) זרימת דם היקפית לקויה וחוסר אספקת דם שוטפת למוח, וגם מסיבות נפשיות הכוללות פחדים שונים או קשיי התגלות למצבים חדשים, נטייה למחשבות שואה וכו'.

הטיפול ההיפראקטיבי ADD, מאופיין בכך שאינו מסוגל להיות קשוב לאורך זמן (חוסר ריכוז), או לחילופין אינו שם לב לדברים שאינם במרכז תשומת הלב שלו (ריכוז יתר). בנוסף, הולקה ב-ADD הוא לרוב פזיז, לא שם לב לפרטים חשובים ולוקה בבעיות בעיבוד המידע וביטוי הידיע. טיפוס ADD נוטים בדרך כלל לתנועיות יתר, אצל מבוגרים זה מתבטא לרוב בחוסר שקט.

התוצאה היא בעיה ב"וויסות" של מרכיבים שונים: 1. תנועה (היפר קינטיות) 2. תגובה (אימפולסיביות) 3. ו-3. הכרה (הפרעת קשב

(ריכוז). שינויים אלה עלולים להשפיע על אזור אחד, שניים או מספר אזורים במוח, וכתוצאה מכך נוצרים מספר סוגי טיפוסים ילדים ומבוגרים עם ADD/ADHD דהיינו: הטיפול חסר הקשב, הטיפול האימפולסיבי ההיפראקטיבי, והטיפול המשולב.

יותר ויותר מחקרים מוצאים: כי תזונה לקויה ולא מסודרת, משפיעה לרעה על הסובלים מבעיות קשב וריכוז.

הגילויים האלה הם חשובים כל כך, משום שהם מוכיחים שבאמצעות תזונה נכונה וצריכת ויטמינים מתאימים ניתן לצמצם משמעותית בעיות קשב וריכוז.

המחקרים הראו, כי חשיבות המזון על הסובלים מבעיות קשב וריכוז משמעותית במיוחד אצל ילדים ובני נוער.

על פי מחקרים אלו, חסכים מצטברים של ויטמינים או תוספי מזון החיוניים למוח עלולים להחמיר את התופעה אם לא מספקים לסובלים מהפרעות קשב וריכוז את המינרלים והוויטמינים החיוניים לפעילות מוחית תקינה.

וכמו בתחומים בריאותיים אחרים, ככל שמקדימים להיות את הבעיה כך נדרשים פחות זמן ואמצעים בעתיד כדי להתמודד מול התסמינים שלה.

ליסיום!

על הטיפול בהפרעות קשב וריכוז להיות מקצועי, מקיף ולכלול טיפול שיסייע לילד בהתמודדות עם מכלול הבעיה.

טיפול תרופתי מכל סוג שהוא (כימי או טבעי) הוא חיוני בכדי לטפל בשרש הבעיה (במידה והיא אכן על בסיס ליקוי במוח). ככלל מומלץ לעודד את הילד לעסוק בפעילות גופנית כלשהי (ריצה, רכיבה על אופניים, שחייה וכדו') על מנת לתעל את האנרגיות הרבות למקור חיובי ועל מנת לווסת את מערכת העצבים, להרגיע ולאזן.

כמו כן, חובה לקבל הדרכה מקצועית איך לגשת לילד ואיך להתמודד עם הבעיות שנוספו לאורך השנים.

חשובה ביותר התמיכה בבית וההבנה שזה תהליך משותף לכל בני המשפחה שזוהו התמודדות של הילד לבד.

והכי חשוב להתפלל לה' יתברך ולהגיע לייעוץ וטיפול עוד היום.

המשך בע"ה בשבוע הבא.

בדיחות דעת
קמץ עולה לאוטובוס ושואל את הנהג: תגיד, אם אני אעלה איתי פרחים, עליי לשלם עליהם??
וכשהשיב לו הנהג: מה פתאום שתשלם על פרחים, הסתובב הקמץ וקרא בקול: נרקיס, רוד ויסמין, קדימה תעלו...

זמנים וישלח תשע"ח

ירושלים	תל אביב	חיפה	באר שבע
16:00	16:16	16:06	16:19
17:14	17:16	17:13	17:17
17:52	17:49	17:49	17:53

הפגרת השבת
פגרת השבת
עובדיה - חזון עובדיה

יו"ל ע"י מוסדות "הזו" של חסד" רח' שמואל הנביא 13 ת.ד. 57669 - ים סוף, 02-5812210 פקס 02-5812252 לקבלה בדוא"ל ולתגובות כתבו לנו: 5812210@gmail.com

בואי לקבל אורות מאור האורות חנוכה באומן
בליווי והדרכת הרבנית ארוש
יום ראשון כ"ב כסלו 10.12.17
עד יום רביעי כ"ה כסלו 13.12.17
רבי נתן מברסלב, רבי נתן בעל שם טוב, רבי יצחק מברדיצ'ב
ארוחות ביתיות ומושקעות, לינה, נסיעות, הדרכה ועוד...
02-5812210

ליקוטים נפלאים פרשת וישלח

לאדוני למצוא חן בעיניך" (לב, ו)

שואל האור החיים הקדוש, יש להבין מדוע שולח יעקב אבינו לספר לעשו את הצלחותיו ואת עושרו, הרי יעקב אבינו רוצה לפייס אותו, ומה התועלת בסיפור זה???

התשובה היא, שזה בדיוק חלק מהפיוס וקירוב הלבבות, וזלה"ק של האור החיים 'דרך שני אחים אשר נאמנים הם באהבתם, להודיע לאח את כל אשר יעבור עליו, כי זה יגיד קירבת הלבבות'. והמטרה היתה למצוא חן בעיניו, על ידי כך שמראה לו שהוא מאמין בו ונאמן באחותו.

בדרך זה, מבאר רבנו גם בפרשת וישב, את הסיבה שיוסף סיפר לאחים שלו את כל החלומות שלו, ולכאורה הרי ידע שהם שונאים אותו, ומדוע מוסיף לספר להם חלומותיו?? אלא שיוסף הצדיק נתכוון לגרום לקרבת הלבבות ביניהם, שמראה להם שהוא אוהב ונאמן להם, כי ידוע שאדם מספר את חלומיו, רק למי שהוא אוהב, כדי שיפתור לו את החלום לטובה, ולכן סיפר להם יוסף את על מה שעובר עליו כדרך אחים נאמנים.

נמצאנו למדים, שהאדם צריך לעשות הרבה ולהקריב המון, למען האהבה והשלום והאחדות, ואדרבה מי שעושה כן אינו מן המפסידים, אלא מן המרוויחים, יעקב ניצל מעשו, והקים משפחה לתפארת, היסוד של עם ישראל, יוסף הצדיק גם לא הפסיד, אדרבה עלה לגדולה, ושלט במעצמה הגדולה ביותר בזמנם.

"ויחץ את העם אשר אתו ואת הצאן ואת הבקר והגמלים לשני מחנות ויאמר אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה" (לב, ח - ט)

יש להבין שאל הצדיק רבי שלום מבעלזא מנין היה לו ליעקב אבינו בטחון שאם יכה עשו מחנה אחד, יישאר המחנה השני לפליטה, ומאין לו שלא יכה עשו את שני המחנות? אלא תרץ הרבי על פי הכתוב (ויקרא כו, ח): "ורדפו מכם חמשה מאה", דהיינו שחמשה מישראל יכולים לנצח במלחמה מאה איש. והנה אצל יעקב היו באותה שעה שבעה עשר נפש: הוא עצמו, אחד עשר בניו, ארבע נשותיו ודינה ביתו, ואילו עשו הלך לקראתו עם ארבע מאות איש, נמצא שעל פי החשבון של "ורדפו מכם חמשה מאה", אין במחנהו של יעקב מספיק אנשים כדי לנצח את עשו וחילו.

משום כך חילק יעקב את משפחתו לשני מחנות, המחנה הראשון היו בו עשרה אנשים ובמחנה השני שבעה, והיה סבור יעקב שכאשר יראה עשו את הדבר יעשה אף הוא כך וחלק את אנשיו לשני מחנות מאתיים איש בכל מחנה.

אם כך המשיך הרבי כאשר יבוא המחנה האחד של עשו להילחם במחנה הראשון של יעקב ינצחו העשרה את המאתיים ולאחר מכן יצטרפו עשרת המנצחים

"וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו

ארצה שעיר שדה אדום" (לב, ד)

"מלאכים מומשי" (רש"י)

המושג אומרת; הרחק משכן רע ואל תתחבר לרשע (אבות א, ז). כי אפילו האדם המושלם ביותר, בהיותו שרוי במחיצתו של רשע, סופו ללמוד מדרכיו הרעים. לפיכך, חושש היה יעקב לשלוח בני אדם אל עשו, פן יושפעו ממנו לרעה. ולכן שלח מלאכים. וזהו שאמר הכתוב: "וישלח יעקב מלאכים" ולא בני אדם משום "אל עשו אחיו" שהוא אדם רשע. ו"ארצה שעיר שדה אדום", גם המקום הוא מושחת. בשליחות כזו, אין לסמוך אלא על מלאכים בלבד. (חומת אש)

"וישלח יעקב" (לב, ד)

"וישלח" וי-שלח, כלומר יעקב שלח ממנו את ה"וי", גירש ממנו את העצבות. (הרה"ק ר' נפתלי מרופשיץ)

"עם לבן גרתי" (לב, ה)

"ותר"ג מצוות שמרתי ולא למדתי ממעשו הרעים" (רש"י) יעקב אבינו נאנח ואמר: אמנם תר"ג מצוות שמרתי, אולם מצטער אני כי לא למדתי מלבן לקיים את המצוות בשלמות כזו של התלהבות ומסירות, כפי שהוא היה עושה את מעשו הרעים... (בשם מהר"ם שפירא מלובלין זצ"ל)

"עם לבן גרתי" (לב, ה)

עם לבן גרתי ותר"ג מצוות שמרתי (רש"י) תמה ר' יצחק זליג מורגנשטרן, האדמו"ר מסוקולוב: יעקב, בחיר האבות, כלום נאה לו להתפאר בזאת ששמר תורה בבית לבן? מי ישמור אם הוא לא ישמור? אלא "עם לבן", פירוש: ביחד עם מעשה לבן, בתוך העובדין (מעשה) של חול "גרתי" שמרתי תר"ג מצוות, התורה כולה. זכיתי והכנסתי את הקדושה גם בעבודתי הפשוטה והרגילה.

"עם לבן גרתי... ויהי לי שור וחמור צאן ועבד

ושפחה" (לב, ה-ו)

עם לבן גרתי ותר"ג מצוות שמרתי ולא למדתי ממעשו הרעים" (רש"י). על קיום המצוות סיפר יעקב לעשו רק בדרך רמז, ואילו על עשירותו הוא סיפר בגלוי ואף הוכיח לו אותה בשלחו לו מנחה, וכל כך למה? כדי שאם ירצה עשו להרע לו ולהזיקו, יחפש לעשות זאת ב'גשמייות' וברכוש, ולא ינסה לפגוע בו בעניינים רוחניים. (חידושי הרי"ם)

"שור וחמור צאן ועבד ואשלחה להגיד ושפחה"

לע"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת וישלח

"ויאמר שלחני כי עלה השחר" (לב, כז)

וברש"י, שהגיע זמנו לומר שירה. בספה"ק עבודת ישראל הביא לבאר, שידוע שהשטן בעצמותו אינו רוצה שישמעו לקולו ושיחטאו, אלא שתפקידו הוא לפתות את האדם, כדי שיתגבר האדם ויקבל שכרו על זה, ואם מפתה אדם לעבור עבירה, תקוותו שהאדם לא ישמע איליו, ואם האדם נכשל, הרי זה מצער. והנה כאן יעקב אבינו שהיה בעל כח גדול, ובכל זאת לא השתמש בזה לשום תאוות, וכעת שנלחם עמו בפנים בפנים, והתגבר על היצר, הרי שהמלאך שמח שמחה גדולה למאוד, שיעקב אבינו עמד בצדקתו ונצחו, וממילא הגיע זמנו לומר שירה על שיעקב אבינו נצחו. (עבודת ישראל)

"הגידה נא שמך ויאמר למה זה תשאל לשמי" (לב, ל)

ופירש רש"י: שמשנתה שמו כל פעם לפי שליחותו. ובעלי המוסר מפרשים "למה זה תשאל לשמי" זה שמו ועצמותו של השטן שלא לתת להתבונן ולשאול את עצמו על מצבו הרוחני, וזה הכוונה "למה זה תשאל" אין להתבונן כלל מה חובתו בעולמו. (בשם הרב גרשון שטיינברג)

"ויזרח לו השמש כאשר עבר את פנואל והוא צלע על ירכו" (לב, לב)

רש"י הביא מדרש אגדה שהכוונה ויזרח לו לצרכו, לרפאות את צלעתו. בספר דברי יאיר מובא הסבר נוסף על מה ולמה זרחה לו השמש - בדרך החידוד: חז"ל אמרו (סוכה כט, א): "בשביל ד' דברים החמה לוקה", ואחד מהם על שני אחים שנשפך דמם כאחד". והנה רבקה אמרה (בראשית כז, מה): "למה אשכל גם שניכם יום אחד" ופירש (רש"י) נתנבאה שביום שימות יעקב ימות גם עשו. ולכן נאמר אחרי סיפור יעקב והמלאך "ויזרח לו השמש", כי לו היה יעקב נהרג על ידי המלאך, היה גם עשו מת בו ביום, והיה נשפך דמם של שני אחים ביום אחד, והיתה החמה לוקה. כעת שניצל יעקב נאמר: "ויזרח לו השמש..."

"וירא את הנשים ואת הילדים ויאמר מי אלה לך ויאמר הילדים אשר חנן אלקים את עבדך" (לג, ה)

מקשה הרמב"ן, הלא שאל עשו 'מי אלה' על הנשים והילדים, ולמה השיב לו יעקב רק על הילדים ולא על הנשים. אלא הגמרא אומרת, כל הנושא אשה לשם שמים מעלה עליו הכתוב כאילו ילדה (סוטה יב), אם כן הרי הנשים הנישאות לשם שמים גם הן בגדר 'ילדים', ולפיכך שפיר השיב יעקב על כולם. (אמרי אמת)

למחנה השני וביחד יכו את הנותרים בקלות. לפי זה סיים הרה"ק מבעלזא יש לפרש את הפסוק כך: "אם יבוא עשו אל המחנה האחת", כאשר יבוא עשו אל המחנה הראשון, "והכהו" ינצחו עשרת האנשים את עשו וחילו, ומשום כך בוודאי "והיה המחנה הנשאר לפליטה".

"ויחץ את העם... והיה המחנה הנשאר לפליטה" (לב, ה-ט)

משום שהכין עצמו לתפילה, ותפילה עושה מחצה לכן חצה את המחנות כדי שלפחות מחנה אחת יהא נשאר. (חתם סופר)

"קטנתי מכל החסדים ומכל האמת" (לב, יא)

אומרים בתפלה "יהי חסדך ה' עלינו כאשר יחלנו לך" ונראה הכוונה דהנה עם ישראל מצפים כל השנים לגאולה שלימה ואף שעדיין לא זכינו לכך ואין אנו רואים שהגיעה הגאולה מכל מקום ממשיכים אנו לצפות בכל יום מחדש עוד ועוד, ועל כן אנו מבקשים מבורא עולם "יהי חסדך ה' עלינו" שתרבה עלינו חסדים אף שאינך רואה מאתנו כל כך מעשים טובים ואין אנחנו ראויים לחסדים מרובים "כאשר יחלנו לך" אנו כל השנים אף שלא ראינו הגאולה. (המגיד הגדול ממעזריטש ז"ע)

"ואתה אמרת היטב איטיב עמך" (לב, יג)

לכאורה קשה למה פחד הרי הקב"ה הבטיחו כמה פעמים. אלא יש לומר ע"פ מה שכתב הרמב"ם בהקדמה לפירוש המשניות, שהא דאמרין שהבטחת הקב"ה אינה יכולה להבטל זה רק כשהא בא ע"י מלאך או נביא, אבל ע"י הקב"ה בעצמו יכול להבטל, לזה אמר "ואתה אמרת" וממילא יכול להבטל. (מקור ברוך)

"מנחה לעשו" (לב, יד)

מדוע נתן יעקב לעשו מתנות? האם לא היה מספיק להתפלל? אלא רצה יעקב לפעול לבניו עד סוף כל הדורות, שכשתהיה להם בעיה עם הגויים יתנו להם שוחד, ויבטלו הגזרות....

"ורווח תשימו בין עדר ובין עדר" (לב, יז)

וכתב רש"י: עדר לפני חברו - כדי להשביע עינו של אותו רשע, ולתווהו על ריבוי הדורון....

דרש הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין ז"ע ואמר: בא ונראה מה השביע את עינו של אותו רשע, כלום! אוויר - רווח! כן כל תאוות העולם, הם רק דמיון כאילו יש לו ממשות, ובאמת כלום אין בו!

ועפ"ז אפשר להסביר את העניין ששמים יד על העיניים בקריאת שמע, למען נדע כי רק האמונה בה' היא אמיתית, וכל מה שאתה רואה בעיניך הוא מציאות זמנית ולא ממשית "רוח אוויר" המטעה את האדם...

גלין רפ"ז
שנה ז' תשע"חסיפורי
צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למשפחת קלייטן על ראשי לשרתמש בתמונה

סיפורי חז"ל

כי לקח טוב נתתי לכם

מעשה בתלמיד חכם שהפליג בספינה עם סוחרים רבים. שאלו אותו הסוחרים: היכן נמצאת סחורתך? השיב להם: סחורתי גדולה משלכם. חיפשו בכל הספינה ולא מצאו דבר, החלו לועגים לו. בהמשך המסע, התנפלו עליהם שודדים ושדדו את כל מה שהיה להם. כשהגיעו ליבשה, לא היה להם לחם לאכול ובגד ללבוש. מה עשה אותו חכם? נכנס לבית המדרש, ישב ודרש בפניהם. כשראו בני העיר שהוא תלמיד חכם מופלג, נהגו בו כבוד גדול והחלו להעניק לו כבוד. באו אליו הסוחרים והתחננו בניו: בבקשה ממך, גש לבני העיר והמלך עבורנו, שכן אתה יודע כי איבדנו את כל רכושנו בספינה. בקש מהם שיגמלו עמנו חסד ויתנו לנו לחם לאכול כדי שלא נמות ברעב. נעתר החכם לדבריהם ואמר להם: זה מה שאמרתי לכם כי סחורתי גדולה משלכם. שכן סחורתכם אבדה, ואילו שלי קיימת לעולם. כמו שנאמר בפסוק: "כי לקח טוב נתתי לכם, תורת אל תעזבו".

(על פי מדרש תנחומא, תרומה ב')

פרשת השבוע

ויהי לי שור וחמור (ל"ב - ו')

מסופר על האחים הקדושים רבי זושא ורבי אלימלך זיע"א, שלפני שנתפרסמו ערכו גלות, והיו מחזרים בעירות כאביונים. בכל פעם שהגיעו לעיר לודמיר לא נמצא להם מקום לינה אלא אצל חסיד אחד ר' אהרן שמו. לימים כשנתפרסם שמם בעולם הגיעו פעם ללודמיר במרכבה רתומה לסוסים. יצא לקראתם גביר גדול מנכבדי העיר והזמינם ללון בביתו. לא אמרו לו, לא הן ולא לאו ושילחוהו לביתו. כשנכנסו העירה פנו תיכף אל ביתו של ר' אהרן, וביקשו מהבעל העגלה להביא את המרכבה עם הסוסים אל בית הגביר. ונשאר ללון אצל ר' אהרן. למחרת השכים הגביר לחפשם, וכשלא מצא אותם, לא הסתיר את כעסו, מדוע זה לא סרו אל ביתו, ולמה שלחו אליו את הסוסים? אמרו לו הצדיקים, אנו הרי נשארנו אותם זושא ואלימלך כשהיינו, רק המרכבה והסוסים נתחדשו, חשבנו איפוא שכבודו רוצה לארח את הסוסים ולתת לפניהם מספוא.

עם לבן גרתי (ל"ב - ה')

מסופר על הרה"ק רבי חיים מצאנז זיע"א שישב פעם בשלחנו הקדוש, אחז בזקנו שיוורד על פי מדותיו ואמר "עם לבך גרתי" הנה הלבין כבר זקני "ואחר עד עתה" ואנכי מתמהמה כל הימים ועדיין לא חזרתי בתשובה. כעבור רגע של שתיקה חזר וסיפר: בעיר ליוענסק היו עסקני ה"חברה קדישא" אנשים פשוטים מאד וקטני דעת כיון שהגיעה שעתו של הרבי ר' אלימלך להסתלק מן העולם באו ואמרו לו: רבי התוודה על מעשיך, השיב להם רבי אלימלך: "והיכן הייתם כל הימים עת ישבתי ליד השולחן ואכלתי צלחת מלאה בשר לתיאבון? הלא אז עדיין היה בי הכח לשוב, מה לכם כי באתם עתה בהיותי חדל אונים, ואחרי שסיפר להם איך היה מרבה לאכול ולשתות, חזר ופירט חטאים אחרים שכביכול נכשל בהם, וכך חשב ומנה את החטאים שכל אחד מהנוכחים שם עבר, והתייפחו בבכיה גדולה, ולא זוו משם עד שנעשו כולם בעלי תשובה אמיתיים.

זמני השבת

זמני יציאת שבת

ירושלים: 5:15 ת"א: 5:16 ר"ת: 5:52

וישלח

זמני כניסת שבת

ירושלים: 4:00 ת"א: 4:14

הרבי להכניסו אליו. כשבירכו הרבי בברכת שלום, ראה הליטוואק, והנה ספר הזוהר פתוח לפני הרבי באותו המאמר שחשב לשאול עליו את קושיותיו. "אולי מקרה הוא," חשב הליטוואק, והנה פנה אליו ר' ברוך ושאל: "יודע אתה ללמוד?" "כן," השיב. "ומה למדת?" הוסיף הרבי. "גמרא עם פירושי התוספות והרי"ף, וגם ספר 'ארבעה טורים' ומשנה תורה' שכתב הרמב"ם, וגם ספרא וספרי ותוספתא," ענה הליטוואק. "וגמרא, יודע אתה ללמוד?" שאל הרבי. חשב האיש כי הרבי לא שמע את תשובתו הראשונה, וענה: "כמובן." "אם כן," אמר לו ר' ברוך, "ענה לי על שאלה מן הגמרא: בגמרא מסופר, כי כאשר נמצא התינוק במעי אמו נר דלוק על ראשו, ומלמדים אותו את כל התורה כולה. אך כשמגיעה שעתו לצאת לאוויר העולם, בא מלאך וסוטר על פיו ושוכח התינוק את כל התורה שלמד (נידה, דף ל עמוד ב). וקשה הדבר: מדוע מלמדים אותו את כל התורה, אם אחר כך משכיחים אותה ממנו? או שלא ילמדו אותו מלכתחילה, או שילמדו ולא ישכיחו!" שתק הליטוואק ולא ידע מה להשיב.

אמר ר' ברוך: "אתרץ לך את הקושיה. אך תחילה יש להבין, מדוע ברא ה' את המידות הרעות? מה התועלת בהן? למשל השכחה הלוא תכונה רעה היא, ומה תועלת יש בה? אלא שעל כך אמרו חכמינו, כי אילולא הייתה שכחה בעולם היה העולם חרב. כי תמיד היה האדם זוכר שימות, ולא היה בונה בית ועוסק במשא ומתן. לכן נטע הקדוש ברוך הוא באדם את השכחה. ואם כן, הרי שישנם שני מלאכים - אחד הוא המלמד את התינוק תורה, ואינו מתכוון שישכח התינוק. אך מלאך אחר יש, והוא הממונה על השכחה - הוא הסוטר לתינוק על פיו. אלא שמלאך השכחה - כולו שכחה. ועל כן, ייתכן שהוא עצמו שכח את תפקידו ולא סטר לך. אבל יכול אני לעשות זאת במקומו.

כעת - קרא נא את המאמר מן הספר. פתח הליטוואק את פיו והתחיל קורא את המילים הראשונות ממאמר הזוהר: "תא חזי". אך כשאמר את המילה השנייה, כבר שכח את המילה הראשונה שקרא. כשיצא האיש מבית ר' ברוך, כבר שכח את כל תלמודו ונעשה לאדם פשוט, ונעשה לשמש בית הכנסת כל ימי חייו.

הגאון ששכח את תלמודו (ליומא דהילולא של הרה"ק רבי ברוך ממעזבוז זיע"א י"ח כסלו)

מסופר: בתקופת שהותו של הרה"ק רבי לוי יצחק זיע"א בעיר בארדיטשוב, נהג לדרוש מדי פעם בבית הכנסת. באותה עת, הזדמן לבארדיטשוב למדן מופלג מארץ ליטא, "ליטוואק", והיה לומד תורה בבית המדרש, ויהודים רחמנים היו מפרנסים אותו. פעם אחת, כאשר בא ר' לוי יצחק לדרוש בבית הכנסת, באו כל הלמדנים ותלמידי החכמים לשמוע את הדרשה ובא גם הליטוואק ביניהם. באמצע הדרשה שנעשתה בדרך הפלפול, קרב הלמדן הליטאי אל הרבי, והקשה קושיה גדולה. פנה ר' לוי יצחק אל הליטוואק ואמר: "שלום עליך, יהודי. מהיכן אתה?" "מאחת מערי ליטא," השיב האיש. אמר הרבי: "הואל נא לבוא עמי אל ביתי, ונעיין יחד בשאלה ששאלת." סבורים היו הקהל כי קשה היה הדבר לר' לוי יצחק שישאל אדם שאלה בפומבי, באמצע הדרשה, כי אין זו דרך ארץ. אחר כך לא הוסיף הרבי לומר דבר, והליטוואק לא בא עמו אל ביתו. לא חלפו ימים רבים, ושוב אירע כבתחילה, שבא הליטוואק באמצע הדרשה והקשה קושיה. גם בפעם הזאת לא הלך עם הרב אל ביתו, אלא נסע לדרכו בלי שקיבל מענה על שאלתו.

כעבור זמן מה, נסעו כמה חסידים מבארדיטשוב אל רבי ברוך ממעזבוז וסיפרו לו איך שליטוואק אחד הציק לרבם בקושיות באמצע הדרשה. שאל ר' ברוך: "האם האיש הוא 'למדן' ותלמיד חכם?" "גאון גדול הוא," השיבו החסידים. אמר להם ר' ברוך: "אם יבוא אלי הליטוואק לא ידע ללמוד עוד כלום." באו החסידים אל ביתו של הלמדן הליטאי ואמרו לו: "דע לך, שיש צדיק בעיר מעזבוז ושמו ר' ברוך. ואף שאינו למדן כמו ר' לוי יצחק, אמר לנו רבי זה, כי אם תבוא אליו, לא תוכל ללמוד כלל." שאל הליטוואק: "ואם אינו יודע ללמוד - מדוע קוראים לו 'רבי'?" "יודע הוא ללמוד בספר הזוהר," השיבו החסידים. בקי היה הליטוואק בכל חלקי התורה וגם בספר הזוהר. בחר לו מאמר אחד קשה מספר הזוהר, ונסע למעזבוז אל רבי ברוך, כדי לשאלו שאלות וקושיות.

כשהגיע אל מעזבוז הודיעו לר' ברוך על בואו, וציווה

משל ונמשל

בכל צרתם לו צר

בשעה שאדם מישראל יוצא לתרבות רעה רח"ל ופורק מעליו עול תורה ומצוות. מוכרח הצדיק לעשות תשובה בשבילו.

משל למה הדבר דומה: לשני בני אדם שנסעו בעגלה רתומה לסוס משוגע, והיה הסוס רץ בבהלה ומשליכם מן העגלה. עמד אחד מהם והתחיל להכות את הסוס באגרופו, עד שידו כאבה לו. לעג עליו האדם השני ואמר: הרי אתה מכאיב לידך ולא לסוס, מוטב שתיקח שוט ותלמד את הסוס הלכות נסיעה. לקח הלה שוט והתחיל להכות את הסוס מכות נמרצות, נבהל הסוס עוד יותר והיה כמטורף והשליך את הנוסעים לבור. יעצו להם אנשים חכמים שיקשרו את הסוס אל עץ, וילקו אותו מכות נאמנות כדי שלא יוכל לברוח ולהזיק להם, עשו גם זאת והיכו את הסוס זמן רב, עד שנתייגע האיש המלקה והסוס לא חזר למוטב. אמרו להם הואיל וכל העצות הנ"ל לא הועילו, אין עצה אחרת אלא להמית את הסוס הסורר והבלתי ממושמע, אולם דבר זה לא רצו לעשות כי צר היה להם על הסוס שלהם.

הנמשל: כן הוא הדבר בשעה שאדם מישראל יוצא לתרבות רעה רח"ל, ורוצים להענישו בכל מיני עונשים, אלא שכל העונשים האלה מכאיבים לצדיק עצמו, כמו שמצינו גם אצל הקב"ה, שנאמר "כי בכל צרתם לו צר" (ישעיהו ס"ג – ט'). נמצא שבכל הדרכים שמבקשים להעניש את העבריין סובל מזה הצדיק, לכן הוא מוכרח בעצמו לעשות תשובה בשביל כל ישראל, כדי שלא יהיו הם סובלים וגם הוא לא יסבול בגללם.

(בשם הרה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א)

שופט כל הארץ בודאי עושה משפט אמת

בזמנו של המגיד הקדוש ממעוריש זיע"א (יומא דהילולא י"ט כסלו), חי סוחר יהודי שהיה קונה דבש בכפרים ומוכר את הדבש בשווקים שבערים הגדולות. יום אחד כשנסע האיש בעגלתו העמוסה בחביות דבש, התחיל לרדת גשם שוטף והעגלה הכבדה שקעה בבוץ, בקושי רב הצליח להתקדם בדרכו עד שהגיע לכפר קטן, באותו כפר התגורר יהודי שמפעם לפעם היה מוכר לו דבש. הוא פנה אל ביתו של אותו יהודי וקן שקיבל אותו בסבר פנים יפות. הזקן הכין לו שתיה וארוחה חמה, הוא גם הזמין אותו להישאר ללון אצלו. למחרת כאשר רצה סוחר הדבש להמשיך בדרכו, עדיין ירדו גשמים ללא הרף, הוא הבין שלא ניתן להמשיך כיוון שהדרכים מלאות בוץ, ובקש את עצתו של בעל הבית מה לעשות. ענה הזקן, הרי כעת עונת הגשמים והסיכויים להגיע למחוז חפצך ללא תקלות הם אפסיים, ועגלתך כבדה מהמשא. אם רצונך בכך אני מוכן לשמור על חביות הדבש שלך, וכאשר ייפסקו הגשמים והשלג יגיע, תבוא לכאן עם עגלת חורף ותוכל לקחת את הדבש שלך. הסוחר הסכים להצעת היהודי הזקן ופירק את הדבש מהעגלה. בעל הבית הראה לו מקום במרתף והוא הניח שם את החביות. לאחר מכן נפרד לשלום מבעל הבית והמשיך בדרכו, העגלה היתה כעת קלה ולא שקעה בבוץ והוא הגיע בשלום לביתו. כאשר הגיעה עונת החורף והכל היה מכוסה בשלג לבן, שכר סוחר הדבש מוחלת עם סוס וכך הגיע לאותו כפר בו אכסן את סחורתו. כאשר התקרב לביתו של היהודי הזקן, ראה המולה, עגלות רבות עמדו בחצר ואנשים נכנסו ויצאו. כאשר נכנס הבין מה אירע, אותו יהודי זקן נפטר כמה ימים לפני כן וכעת באים אנשים לנחם את משפחתו. כאב לסוחר על היהודי הטוב שנפטר וגם הוא הביע את תנחומיו הכנים. לבסוף פנה אל האלמנה ואמר, אני מצטער מאד על מה שקרה ואני משתתף בצערך, כעת עלי לנסוע אל ביתי, אבקש לקבל את חביות הדבש שלי אשר בעלך המנוח הסכים לשמור במרתפו. ענתה האלמנה, גם בעלי היה מוכר דבש וכיצד אדע שהחביות שלך, יש לך פתק או הוכחה אחרת שהדבש שלך? ענה הסוחר, לא, אין לי, לא עלה בדעתי שיקרה דבר כה עצוב. אם כך, אמרה האלמנה נצטרך לשאול את הרב מה לעשות. פסק דינו של הרב היה ברור על פי דין תורה הדבש ישאר אצל האלמנה, אם יוכל הסוחר להוכיח שהדבש שלו, הוא יקבל את הדבש.

הסוחר נסע מן המקום בפחי נפש, כאב לו על פטירת וכאב לו על הפסדו, את כל כספו השקיע בדבש ומה יהיה כעת? בדרכו עבר הסוחר בעיירה מעורישט, והחליט לשאול את דעתו של המגיד ממעורישט. הסוחר שפך את לבו לפני המגיד, ולבסוף שאל, הרי התורה היא תורת אמת, וכיצד נפסק דין על פי התורה, כאשר אני יודע שאין זה צודק, הרי הדבש היה שייך לי. לאחר כמה רגעים של שתיקה, ענה המגיד הקדוש, התורה תורת אמת והדין דין אמת, הדבש שייך לאלמנה ולמשפחתה ולא לך. כאשר ראה את פליאתו של הסוחר הוסיף ואמר, בגלגול הקודם היית חייב כסף לאותו יהודי זקן ולא שילמת. כעת דאגו מן השמים שהכסף יגיע למשפחתו. הבין הסוחר ששופט כל הארץ בודאי עושה משפט אמת וקיבל את הדבר וחזר לביתו בלב שקט.

צ'ין אדם לחברו

סתם יהודי גם צריכים לכבד

מסופר על בני קהילת העיר בלקן שהיו זקוקים לרב, בחרו להם את הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג, שאז כיהן כרב בסעליש, והודיעו לו כי הם מכינים קבלת פנים מפוארת, לקראת יום הגיעו לעיר. רבי שמעלקא שהיה ידוע בענוותנותו הרבה, החליט להקדים ולהגיע לעיר לפני המועד שנקבע, כדי להתחמק מקבלת הפנים המפוארת. הגיע לאכסניה אחת וביקש לשהות בה, בעל האכסניה שלא הכיר אותו, לא נהג בו כבוד ואף פגע בכבודו. אחר כך כשנשא הרב את דרשתו הראשונה בבית המדרש, ראהו בעל האכסניה ונבהל. לאחר הדרשה בא אליו בדמעות בעיניו וביקש את סליחתו, ואמר, לא ידעתי מי הוא לכן לא כיבדתי אותו כראוי, אני מתנצל על כך. השיבו הצדיק, ואני חשבתי כי לא כיבדת אותי בגלל שידעת מי אני, ורבי שמעלקא הוסיף ואמר: 'אף אם לא הכרת אותי הרי הייתי בעיניך כסתם יהודי, וסתם יהודי גם צריכים לכבד'.

לימוד זכות על כל יהודי

הרה"ק רבי משה לייב מסאטוב זיע"א היה מלמד זכות על כל אדם, והיה אוהב ישראל גדול. וכאשר שאלוהו איך הגיע לידי מידה זו? הראה להם קערה של

מים ואמר: קערה זו מילאתי בדמעות כדי שאבוא לידי מידה זו. מספרים עליו, כי לפני קידוש של שבת היה תמיד מלמד זכות במחשבתו על כל ישראל, ועד שלא מצא זכות עליהם לא עשה קידוש. פעם אחת לפני קידוש הופיע בבית מדרשו ועל יד שלחנו, יהודי לא דתי שגילח זקנו לאחר כניסת השבת, ועוד הריחו פניו מהסבון. הצדיק עצם את עיניו זמן רב, חשב וחשב ולבסוף התחיל לקדש. בתוך הסעודה לאחר שהיהודי המודרני הזה הלך לו. שאלוהו חסידיו מה זכות היה יכול למצוא על היהודי הזה? השיב הצדיק רבי משה לייב: הנה אמרו חז"ל דכשיבוא משיח או יביא כל גוי למשיח במתנה יהודי אחד, ויאמר גם זה יהודי. וז"ש "יובילו שי למורא" (תהלים ע"ו י"ב) נשאלת השאלה האם קאי הגמרא הזאת עלי? זה לא יתכן כי בודאי שלא יהיה צורך שיביאו אותי למשיח, כי אני אלך בעצמי בשמחה רבה. או האם צריכים את החסידים שלי שיביאו אותם הגוים בכוח למשיח? בודאי שלא. אלא מאי? הגמרא מתכוונת על איש לא דתי כזה, אשר אין לו פנים כיהודי, ואז יבוא הגוי וימשוך אותו ויאמר: הלא גם אתה הנך יהודי, בוא עמי למשיח. ובכל זאת קרא לו הגמרא "שי" היינו מתנה, הרי נמצא שגם יהודי הזה חשוב הוא. על זה חשבתי ויכולתי לעשות קידוש.

תילולא דצדקיא

שבת קודש י"ד כסלו
ראובן בן יעקב משבטי קה (ב"א - שי"ח)
הרה"ק רבי מנחם נחום משטייניעשט ב"ר ישראל מרוזין (תרכ"ט)
יום ראשון ט"ז כסלו
רבינו הקדוש רבי יהודה בן רבן שמעון (ג"א תתקנ"ג)
הרה"ק רבי דוד ב"ר יצחק מסקווירא (תר"פ)
יום שני ט"ז כסלו
הרה"ק רבי מנחם מאמשינוב ב"ר יעקב דוד (תרע"ח)
הרה"ק רבי שאול ידידיה אלעזר ב"ר ישראל ממודוץ (אמרי שאול - תש"ח)
יום שלישי י"ז כסלו
הגה"ק רבי יוסף יואל הורביץ הסבא מנובהרדוק (תר"פ)
יום רביעי י"ח כסלו
רבינו אברהם בן משה (בן הרמב"ם - ד"א תתקכ"ז)
הרה"ק רבי ברוך ממעזבוו ב"ר יחיאל מיכל (תקע"ב)
יום חמישי י"ט כסלו
הרה"ק רבי דוב בער ב"ר אברהם (המגיד ממעזריטש (תקל"ג)
יום שישי כ' כסלו
הרה"ק רבי משולם פייביש ב"ר דוב בעריש מקרעמניץ (משנת חכמים - תקל"ה)
הרה"ק רבי בנימין זאב וואלף הלוי ב"ר שמואל מבאלטא (תקפ"ו)
הרה"ק רבי דוב בעריש מאושפיצין ב"ר משה (תלמיד החוזה - תקצ"ח)
הרה"ק רבי ברוך מויוזין ב"ר מנחם מענדל (אמרי ברוך - תרנ"ג)
זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמילאל הכהן רבטיבין שליט"א
מח"ס "גם אני אדוך" ו"מפרסם יוסף הדר"ם על המצוות.

הכנת מאכל ביצה עם בצל בשבת (ב')

א) הקולף ביצה שיש על גבה אות או ציור, צריך להזהר לעשות זאת באופן שלא ישברו האות והציור. (קצות השלחן סימן קמ"ד)
ב) ביצה מבושלת, הכל נחשב כמין אחד, ולכן מותר להפריד החלבון [הוא לבן הביצה] מהחלמון [הוא הצהוב הנמצא באמצע], או להיפך, ואין בזה איסור בורר. (ארחות שבת פ"ג סעיף ל"ז, ועי"ש בהערה ל"ד)
ג) מצא קליפת ביצה בתוך הביצה, לא יוציאנה לבדה, אלא יוציא את הביצה מהצלחת, וישאיר הקליפה בצלחת. (שמירת שבת כהלכתה פ"ח סעיף כ"ג)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

לע"נ הרבנית הצדקנית

מרת אסתר רחל ע"ה

בת הרה"ק ר' חיים מרדכי זיע"א
נלב"ע י"ח כסלו תשל"ה תנצב"ה

סיפורים נפלאים פרשת וישלח

"קטונתי מכל החסדים" (לב, יא)

קטונתי - מכל החסדים, ע"י שאדם עושה חסדים לזולתו הוא נעשה קטן בעיני עצמו וזוכה למידת הענווה. (שער החסידות) מעשה ביהודי וגוי שגררו בשכנות. לאחר מכת גניבות בביתו של הגוי, פנה הגוי אל היהודי ושאל: איך בביתך אין גניבות? השיב היהודי: המזוזה שומרת עלינו.

ביקש הגוי מזוזה וקבע אותה בפתח ביתו.

לאחר כמה ימים, נשמעו דפיקות בדלת ביתו של היהודי. הגוי ניצב בפתח וביקש להחזיר בדחיפות את המזוזה. שאל היהודי: מה קרה, וכי המזוזה לא שמרה עליך מפני גניבות?

השיב הגוי: המזוזה דווקא עצרה את מכת הגניבות. הבעיה היא, שמאז ששמתי מזוזה בכניסה, כל רבע שעה דופקים ומבקשים ממני צדקה...

החיים מזמנים בפנינו דילמות לא פשוטות. קשיי פרנסה, בעיות בריאות, דילמות בתוך המשפחה והרשימה ארוכה. השאלה היא, איך אמורים להתמודד מול כל אלו?

יש הסבורים כי המפתח נמצא רק בידי אלוקים. בתגובה לכל בעיה, הם יתפללו, יתנו צדקה, יבדקו תפילין ומזוזות ויוסיפו במצוות, אך לא ינסו בעצמם לשפר את המצב. לדעתם, אפשר לשבת בחיבוק ידיים, שהרי ממילא הכל משמים.

לעומתם יש הסבורים כי המפתח נמצא בידי אדם. הם יזלזלו בזמני התפילה והלימוד, ויטענו כי בזמן הזה עדיף לעבוד ולמצוא הזדמנויות להשיג עוד פרוטה ולסגור עוד עסקה.

בא יעקב אבינו ומלמד כי השילוב הנכון הוא גם אמונה באלוים וגם עשייה אנושית. פרשת השבוע מספרת כי כאשר עשו התקרב אל יעקב להורגו, יעקב עשה במקביל שלוש פעולות: שלח מתנות לעשו, הכין את עצמו למלחמה והתפלל אל אלוים.

מצד אחד נדרשת השתדלות בדרך הטבע. הטבע נברא על ידי אלוים, והוא רוצה שנפעל בעולם הזה בכלים טבעיים ולא נתמך רק על ניסים.

מצד שני נדרשת תפילה ואמונה באלוים, כיון שהטבע נברא על ידו והוא נתון בידיו בכל רגע. לכן לפני הכל יש להתפלל אל אלוים ולקיים את רצונו, כדי שלאחר מכן תצליח ההשתדלות בדרך הטבע.

כאשר יש אמונה וביטחון באלוים, אין מקום ללחץ ודאגה. הצדיק הירושלמי רבי אריה לוי הסביר פעם, כי במילה "דאגה" יש את כל האותיות הראשונות בא"ב, חוץ מהאות ב', שכן האות הזו מייצגת ביטחון באלוים.

"מנחה לעשו" (לב, יד)

יעקב שלח לעשו מתנות כדי לסמא את עיניו, שהשוחד מסנוור. כח תורתם של צדיקי וגדולי הדורות שבכל דור ודור, הביאו לכך, שיראת ה' היתה נסוכה על פניהם, ובכוחה הם גם זכו לפיקחות וסייעתא דשמיא מיוחדת

בוויכוחיהם ובמאבקהם עם הגוים, עד שראו עליהם את הפסוק הנ"ל - "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך". ועל כך יוכיח הסיפור הבא:

הגה"ק רבי חיים מברסק זי"ע בעודו צעיר לימים, שימש כר"מ בשיבתו המפורסמת של הנצי"ב מוולוז'ין זי"ע. ובתקופה ההיא התנכלה הממשלה ללומדי תורה והחליטה להגביל את מספר התלמידים בישיבה, כשרק מאתיים מהם הורשו לשהות בהיכל הישיבה ותו לא, והכל ידעו שהעבירה על חוק ממשלתי זה כרוכה בעונש חמור. ולמרות זאת המשיכו כל הבחורים (שהיו רבים ממאתיים) ללמוד בישיבה ולשהות בין כתליה.

כאשר היה מגיע מפקח מטעם הממשלה לבדוק האם מקפידים בוולוז'ין על קיום הצו, שלשלו לידי שלמונים הגונים והמפקח דיווח למונים עליו שהישיבה עושה כמצווה עליה...

אבל יום אחד הודיע השר הממונה שברצונו להגיע בעצמו להיכל הישיבה ולבדוק את העניינים מקרוב. עכשוו היה ברור שיש לנקוט בדרך אחרת, שכן לא הרי פקיד זוטר כהרי השר בעצמו ובכבודו, אותו אסור כמובן לשחד בעצמו.

ההנהלה לא ידעה להשית עצות בנפשה, אבל ר' חיים בריסקער, שכאמור בגיל צעיר מאוד כבר התמנה לר"מ בישיבת וולוז'ין הציע הצעה.

הרבה ברירות לא עמדו בפני הנהלת הישיבה ולכן הסכים הנצי"ב להצעתו של הגר"ח, ונתן לו הסכמה לבקשתו. והנה כאשר הגיע השר להיכל הישיבה, ביקש ר' חיים מאנשי הפמליה להתקבל לראיון אצל השר.

באותו יום שרר מזג אויר קייצי, אבל הגר"ח בהיכנסו אל השר, עטה על עצמו לא מעיל חורף אחד אלא מעיל על מעיל, וכולו מכוסה בגדי חורף חמים. כשראה אותו השר מיד שאלו: "מה קרה? מדוע הינך לבוש בגדים אלה?" השיב לו הגר"ח: "תראה, אדוני השר, סבתא שלי נגלתה אלי אמש בחלום הלילה ואמרה לי שהיום ירד גשם עז ורוח זלעפות תנשב בחוצות..."

השר החל לגחך למשמע הדברים, ואז אמר לו ר' חיים: "מה אתה צוחק? אני מוכן להתערב עמך על סך חמש מאות רובל שהיום ירד גשם כפי שסבתא שלי אמרה!" ואכן השניים התערבו. ומה אתם חושבים? - ירד גשם באותו היום? כמובן שלא...

כשבא ר' חיים לשלם לשר את סכום הכסף שעליו התערבו, הוסיף לו על הסכום שנקבע מראש עוד כהנה וכהנה, כשהוא נותן לשר להבין שאת היתרה מוסיפה לו הנהלת הישיבה...

לא עבר זמן קצר מאז שקיבל את הכסף לידו, וגם השר יצא בהודעה רשמית מטעם המשרד הממשלתי בראשו הוא עומד שבישיבת וולוז'ין אין יותר ממאתיים תלמידים!... מיד לאחר מכן התאספו כולם אצל הגר"ח ואמרו לו בהתפעלות: "איך הצלחת לעשות זאת?" ענה להם הגר"ח ואמר שכאשר שמע

שהשר עצמו אמור להגיע לישיבה, הוגיע את מוחו בשאלה כיצד ניתן יהיה בכל אופן לשחד גם אותו בממון, ואז העלה את הרעיון המפוקח להתערב אתו על

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת וישלח

לו: "אבא הפקיד בידי מרגלית זו, והיא שייכת לשנינו. בוא ונמכור אותה, ונחלק בינינו את שוויה". אחיו לא היה אדם ישר, וכששמע על המרגלית, החליט לקחתה לעצמו. מה עשה? הלך וקנה אבן מלאכותית בפרוטות, ואמר לאחיו: "כיון שאתה היית ישר והוגן וסיפרת לי על המרגלית שברשותך, אספר לך שאבינו הפקיד גם ברשותי אבן יקרה. ואם כן איננו חייבים למכור את הירושה היקרה, אלא נניח את האבנים הטובות בתוך קופסאות ונטיל בינינו גורל, מי יזכה באבן זו ומי באחרת".

אמר האח הישר: "טוב הדבר, וכן נעשה". יצא האח הנוכל לרחוב, וקנה שתי קופסאות זהות. אחת נתן לאחיו. בשניה שם את האבן שלו, ובהיחבא סמן עליה נקודה שחורה, כדי שיכירה. הוא הכין גם שתי פתקאות עם שמותיהם, ואת הפתקה שלו סמן לאחר הקיפול בנקודה שחורה מכל צד, כדי שיוכל לזהותה. כאשר היה הכל מוכן, אמר לאחיו: "חכה כאן, ואני אצא לרחוב להביא שתי עדים, שיעידו על הגורל". אמר לו אחיו לשם מה לנו עדים, הלא אנחנו אחים נאמנים, ושנינו מסכימים לגורל, נטיל אותו וחסלו! אמר לו: טוב יותר לעשות זאת בפני עדים". יצא הנוכל לחפש עדים ואחיו נותר לבדו עם שתי האבנים. הוא הוציא אותן מן הקופסאות ושחק בהן, כשהוא נהנה לראותן זוהרות בשלל צבעיהן. לאחר מכן הכניסן שוב לקופסאות, ומבלי משים הניח את האבן האמיתית בקופסה המסומנת בנקודה שחורה, ואת האבן המזויפת בקופסה השנייה. כעבור שעה קלה חזר אחיו בלווית העדים, וספר להם כיצד הוריש להם אביהם שתי אבנים, והם החליטו להפיל עליהם גורל. ואמר להם: "היו עדים גמורים בדבר, והעידו שהגורל נעשה כדון, ואין אחריו טענות ומענות" - ואחיו מוחה וקורא: "חדל לך מרוב דברים, מדוע תעשה עסק גדול מגורל פשוט?" ענה הרמאי: "ומה בכך אם נחזק את הדברים ונכפלם?" והוא חזר עליהם שוב.... סוף דבר, הטילו את הפתקאות, והרמאי מהר לטמון את ידו ולהוציא את הפתקה ששמו כתוב בה, ולשים אותה על הקופסה, שאין בה נקודה שחורה, שהרי הקופסה בעלת הנקודה היתה שלו ובה הניח את האבן המזויפת שברשותו. הניח אחיו את הפתקה השנייה על הקופסה השנייה, ואז אמר הרמאי לעדים: "בכבוד, פתחו את הפתקאות וחלקו את הקופסאות, ותהיו עדים בדבר, שהגורל נעשה כדת וכדין ואין עליו שום ערעור!" אמרו: "כדברך כן הוא", וחלקו את הקופסאות בין האחים. נהרו פניו של הרמאי והוא פתח את קופסתו להשתעשע במרגלית וחשכו עיניו. בידו היתה האבן המזויפת, שהרי אחיו השתעשע קודם באבנים, והחליף את הקופסאות מבלי משים! הלך לביתו, הכה את ראשו בכותל, ושאג "מה עשיתי! אילו הייתי ישר, הייתי זוכה במחצית שווה של המרגלית. ועתה אבדתי הכול!..."

א אט שבת

דבר כזה שיאלץ אותו, את ר' חיים, לשלשל כסף - שלא בתורת שוחד - לידיו של איש השלטון, ומשיגיעו 'המצלצלים' לכיסו, תהיה כבר אפשרות להוסיף עוד ועוד, ולרמוז באוזנו שהשייבה היא זו שהעניקה לו את המצלצלין... אדם שמתנהג לפי דרך התורה, הקב"ה נותן לו פיקחות מיוחדת בכדי שגם הגוי הרשע ביותר יתמוסס בפניו... על הרה"ק רבי יואל מסאטמר ז"ע מסופר, שכאשר עלה לכהן כרב בסאטמר, התלוננו בפניו עסקני העיר על אחד ממושלי העיר שנתפרסם ברשעותו והרע לבני ישראל כמה וכמה פעמים. אמר להם הרבי בדרך צחות: "שיראו אם למושל יש ידיים, כי אז יוכל לקחת בהם מתנת כסף, אז בוודאי יוכלו לקבל שוחד מוהיהודים, וימנעו על ידי זה מלהרע ליהודים"... ואף אמר בדרך צחות שזה הפירוש מה שאומרים בהגדה של פסח: "והיא שעמדה לאבותינו ולנו, שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו והקב"ה מצילנו מידם", והכוונה שהרשעים עומדים עלינו לכלותינו והקב"ה מצילנו על ידי שיש להם ידיים, על ידי שיקבלו שוחד בידיהם...

(אמונה שלמה)

"ויאבק איש עמו" (לב, כה)

שרו של עשו (רש"י)

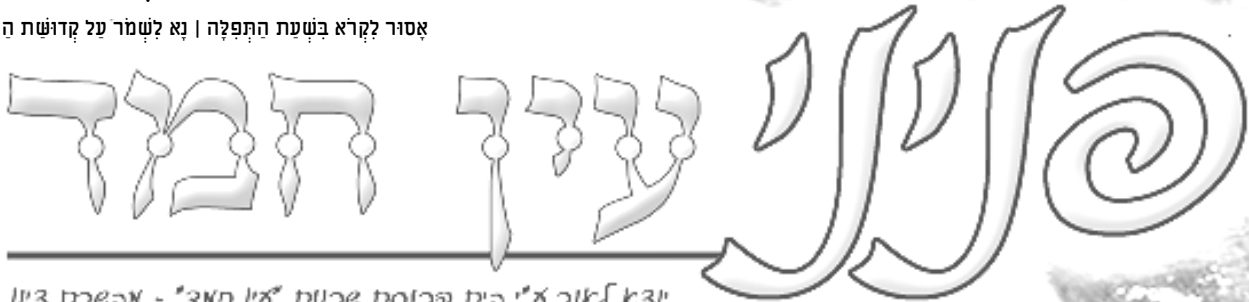
בגמרא נחלקו חכמים, האם נדמה לו המלאך כגוי או כתלמיד חכם. מעשה ברבי אייזל חריף מסלונים שדיבר עימו רבא"י רפורמי פעם אחת זמן רב, לאחר מכן אמר לו רבי אייזל שעכשיו תורצה לו קושיה גדולה בגמרא. לתמיהת הרבא"י איזו קושיה תורצה, ענה רבי אייזל: חז"ל נחלקו לגבי שרו של עשו האם נדמה לו כגוי או כת"ח. ואני תמה, הרי יש הבדל ענק בין גוי לתלמיד חכם, איך זה שחז"ל נוקטים שתי עמדות כל כך קיצוניות? והתשובה היא פשוטה. אחרי שדיברתי איתך אני רואה שיש כזה מצב של חצי גוי וחצי תלמיד חכם. כך שאין כל סתירה...

"ויאמר עשו יש לי רב... ויאמר יעקב... וכי יש לי כל" (לג, ט-יא)

החפץ חיים (על התורה) אומר, כי בשני הפתגמים הללו הביעו שניהם את השקפותיהם על העולם הזה. עשו אמר "יש לי רב" כלומר, אמנם יש לי הרבה, אבל מי שיש לו מנה רוצה מאתים, ויעקב אמר "יש לי כל" כלומר, לא חסר לי מאומה, עשו נתן עיניו בממון ובחמדת העולם ויעקב הסתפק במה שיש לו. בבן איש חיל (ח"ב קלג) מובא מעשה באדם שהיו לו שני בנים. הייתה לו מרגלית יקרה עד מאוד, והוא הניח אותה ביד אחד מבניו למשמרת, בלי שאיש ידע על כך. לאחר פטירת האב חלקו ביניהם הבנים את רכושו. אותו בן יכול היה לטול את המרגלית לעצמו, אבל כיוון שהיה אדם ישר, בא אל אחיו ואמר

פְּרֻשֶׁת וַיִּשְׁלַח | תשע"ח

אָסוּר לְקַרְא בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה | נָא לְשׁוּמְרֵי עַל קְדוּשַׁת הַגְּלִיּוֹן

ויצא לאור ע"י בית הכנסת שכולנת עין חמד - אגשרת ציון

לרפואת כל חולי ע"י ובכללם ציון בן צ'חלה ולרפואת והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

פְּרֻשֶׁת וַיִּשְׁלַח – יְרֵאת חֲטָא

"כִּי יֵרָא אָנְכִי אֶתְּוֹ פֶּן יָבוֹא וְהִכְנִי אִם עַל בְּנִים" (בראשית לב, יב)

ומיד כאשר הבחינה באורח, שניצב בפתח ביתה הבינה, כי הרבי בא להוכיח אותה.

בו במקום התחילה לבכות מרה, ותוך כדי בכי אמרה: "רבי קדוש, אמנם חטאתי, אך האמן לי, שכבר שבת בתשובה שלימה, וגם סבל רב עבר עלי בשל אותו חטא".

רבי לוי יצחק המתין, עד שפסקה מלבכות ורצה לדעת מה היה החטא שלה. האשה סיפרה כי התגוררה עם הוריה יום בהיר פקד אותה אסון, כד בפטירת ההורים ונשארה בודדה בעולם, והיא כבת שבע עשרה שנים בלבד.

במציאות חדשה זו, היא נאלצה לדאוג לפרנסתה בכוחות עצמה בעשיית גבינות מהרפת שבבעלות הפריץ. היא ביקשה מהפריץ להאריך את החוזה, אך הלה היתנה זאת בכך שתיתן לו ללטף את שערות ראשה, וכששמעה זאת ברחה לביתה, גזזה את שערות ראשה, שגרמו לחטא.

"אתה מבין רבי", התפרצה האשה שוב בבכי עז, "סבלתי כה רבות בגלל החטא שלי וחזרתי בתשובה, ומקווה אני, שהקדוש ב"ה סלח לי".

"ומה עשית עם השערות?", שאל הרב. "שרפתי את כולן מלבד תלתל אחד בודד שהשארתי, ובכל פעם שאני מרגישה מרירות, אני מוציאה את אותו תלתל שיער, ואומרת: 'רבש"ע, אתה צודק, הצרות עוברות עליי בשל חטאי'".

יצא ר' לוי יצחק לרחוב ונשא עיניו לשמיים ואמר: "רבש"ע, הנך יכול להניח בכף מאזנים אחת את כל הקטרוגים, וגם את השטן בכבודו ובעצמו, ואילו בכף השניה, אבקש שתניח רק את התלתל הזה, ובטוח אני, שיטה את הכף!!".

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א

חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

פירש רש"י הקדוש- "שמא משהבטחתני התלכלכתי בחטא ויגרום לי להמסר ביד עֶשׂו". יראת החטא של יעקב אבינו היא שגרמה לו לפחד מעשיו אחיו, ותמהים אנו: וכי אלו חטאים היו לאותו צדיק?

מבאר הרמב"ן (שם יג): "אבל הכל מיראת חטא כי דרך הצדיקים לירא תמיד. והיה מתירא אולי אפילו משיצא משם חטא בבואו בברית עם לבן עובד עבודה זרה, או בדבר אחר".

אנו איננו מסוגלים להבין, מהו החטא בכריתת ברית עם לבן, אולם יעקב אבינו חושש גם מכך, הוא מפחד גם מן הפגם הקטן ביותר ואף משגיאות זעירות העוללות לקרות בשוגג.

דוד המלך אומר בתהלים (יט, יג): "שְׁגִיאוֹת מִי יִבִּין" ופירש רש"י – "אני נזהרתי בהם, אבל אי אפשר להיזהר שלא אשגה בהם".

מסופר על נכדו של ה'בעל שם טוב' הק' ששלח להודיע, כי קטרוגים גדולים מנשוא נאמרים על כלל ישראל בשמים, והוא חושש מאוד מפני השנה החדשה הבאה.

רבי לוי יצחק מברדיטשוב ששימש כחזן בסליחות, הרגיש, כי תפילתו אינה מתקבלת כתמיד, ולאחר אמירת הסליחות יצא לטייל ברחובות ברדיטשוב, כדי לחשוב, מה ביכולתו לעשות, ומבלי משים נשאו אותו רגליו עד לשכונת העוני בעיירה.

בעודו מסתובב שם, הבחין באור גדול הבוקע מאחת החורבות, בקדושתו הבחין, כי אין זה אור רגיל שמקורו בנרות, אלא אור רוחני, שיוסדו בהררי קודש, והוא מיהר לנקוש על דלת הבית.

למשמע נקישותיו נפתחה הדלת בידי אשה,

העלון מוקדש להצלחת

יצחק אריאל בן טובה
שמואל אימן בן אסתר זרי
משפ' שטרית
מאיר ישראל בן רחל ברכה-
ליאור יהושע סומך וב"ב
יהודה אריה בן רחל ברכה
ענינת בת רחל ברכה
רחל ברכה בת פדילה דליה
נעם יצחק בן רחל ברכה חי הפקות ואירועים
יוסף ליאור בן דליה אפרת פרנסה בקלות ובשפע
שלמה ודנה דוד וב"ב
קסירר אפרים וב"ב
י.מ.ש כדורי
שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן בן אסתר
תרצה בתיה בת ימנה נינט
עמית בת טובה
נתנאל בן ג'ינה
אסף בן סופיה
מיטל בת מלכה
טליה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'ינה
שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית
אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי
אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי
סיון בת אסתר
נועה בת מזל טוב
דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא
ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים
מרדכי ניזרי בת פרח- בריאות ואריכות ימים
מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה
אסתר בת סוליקה סימי בת סוליקה
אורן בן אסתר דינה בת מזל
יהודית אסתר פראל בת חיה- בריאות ואריכות ימים
נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל
שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה
תמר פורטונה בת מיסה רפאל משה בן רחל
מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה
יהודה אריה בן רחל ברכה טובה בת אורה
שלו בן מזל פתימה אליהו בן מאיה
יפה בת שרה-האלהה ורפואה רחל בת זוהרה
מישא אסתר בת זוהרה שאול בן סילביה
ענינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט
רינת רחל בת עפרה יצחק בן פנינה
רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה
רונית בת סבריה קנסט בת דגטו
יצחק בן חנון ר' אליעזר בן עטיה

Table with prayer times and dates for 02/12/2017. Columns include date, time, and specific prayer details.

שואל ומשיב בהלכה – בשולי גוים - חלק ה

ההלכות מוקדשות לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

מה דינו של תירס שבושל ע"י גוי וכן מה דינם של קופסאות שימורים כגון: לבבות דקל, פטריות וכו'

שאלה: **Ice**

תשובה: **תירס**

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת ציון מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תירס קלחים - המבושל במים רותחים, יש בו משום בישולי גויים. ולכן אסור לקנותו מן הגוי, כשהוא מבושל. **הערה:** מלבד בעיית התולעים שמצויות בהם. ולענין תירס גמדי [שהוא בחזקת נקי מתולעים] ונאכל שלם עם הקלח, ונוהגים לשווקו משומר בקופסאות המיובאות מחו"ל, יש מקילים, היות שנאכל חי. ויש שמחמירים.

ירקות קפואים, שמבשלים אותם חלקית בשעת החליטה לפני ההקפאה - מותרים, ואין בהם משום בישולי גויים. **הערה:** היות ונאכלים כמות שהם חיים. ועוד שהבישול הוא חלקי, שאינו מגיע לרתיחה ממש. ושוב ראיתי בשו"ת עמא דבר (עמוד קע) בשם הראש"ל הגר"מ אליהו זצ"ל להחמיר. וצל"ע.

פטריות - אין להצריך "בישול ישראל" בפטריות [זן שמפיניון], היות שבימינו הדרך לאוכלם חי. **מקורות:** לדעת הש"ך (סק"ב) יש להחמיר ולדעת הפרי חדש (סק"ב) מותר. הביאו הרב חיד"א בשיורי ברכה (קיג אות ט). ונראה לכאורה שבימינו היות שנאכלים חיים בסלט ירקות, אין טעם להחמיר. ובשו"ת עמא דבר (שם) הביא בשם הראש"ל הגר"מ אליהו זצ"ל להחמיר. וכן בספר "להלכה" - רייכמן (עמוד קעד) הביא דעת הגר"ש וואזנר להחמיר. ולדידי צ"ע.

לבבות דקל - שימורי לבבות דקל, המיובאים ממפעלי גויים ועוברים תהליך בישול מותר, היות שנאכל כמות שהוא חי. **מקורות:** הראש"ל הגר"מ אליהו זצ"ל הובא בשו"ת עמא דבר (שם).

ארטישוק - נאכל חי, ואין בו משום בישול עכו"ם. **גזר גמדי** - למרות שמבושל במפעל על ידי גוי, מותר.

הצלה מפלאה

פעמים רבות עלול האדם לחשוב ולשאול את עצמו: מדוע מתרגשת עליו צרה זו? מדוע בורא עולם מייסרו ומנסה אותם בניסיונות אלו? אולם עלינו להאמין ולדעת, כי הכול מאיתו יתברך לעד ולעולמי עולמים, ועשוי האדם לגלות, כי דווקא אותה צרה, היא זו שהובילה להצלתו. על האדם לדעת, כי כל מה שהבורא מעבירו - לטובתו הוא. להלן סיפור מופלא, המעובד מתוך 'באר הפרשה', אותו סיפר מגיד ישרים הרה"צ אלימלך בידרמן שליט"א:

בשנת ה'תשע"ו התבקש לבית עולמו באנטוורפן יהודי יקר ושמו ר' פסח וויינשטאק ז"ל כשגילו נוסק למאה שנים. בכל שנותיו היה שגור על לשונו סיפור הצלת חייו, וכך היה המעשה: בשנת ה'ת"ש נכנסו הרשעים למחוז שבו חי ר' פסח והוכרח הלה לברוח דרומה עם משפחתו כדי להינצל מציפורניהם. בבריחתם נטלו עמם כמה תרנגולות, שמביצהן המשיכו לחיות, וכן חיו כארבע שנים כשהם בורחים ממקום למקום ונלחמים על חייהם בחירוף נפש...

האב אפה לחמים ומכרם כדי לשרוד ולפרנס את משפחתו, וכן עבד בכל עבודה מזדמנת שיכל. לאחר ארבע שנים הגיעו לליאון שבדרום צרפת ושם חלה ר' פסח בשחפת - המחלה נישאת באוויר כאשר ההדבקה מאדם לאדם נגרמת באמצעות שיעול של אדם חולה. על כן כינו את המחלה בשם 'המוות הלבן'. מחלה מסוכנת העלולה להדביק את כל העומד בסמוך לחולה.

כשנודע לר' פסח דבר מחלתו נענה ואמר: "ריבונו של עולם, במשך ארבע שנים יגעתי וניסיתי להציל את חיי, אבל כאשר הנני רואה שרצונך לקחת את נשמתו אליך השמימה, הרני מקבל באהבה את גזירתך!". באותם הזמנים היו מכניסים את כל החולים במחלות זיהומיות ומדבקות מעין אלו לבית חולים מיוחד, וזאת במטרה שלא יסכנו את החולים האחרים במגע עימם...

לאחר זמן לא ארוך, נכנסו הנאצים הרשעים לאותה מדינה והרגו את כל אשר נקרה בדרכם. ר' פסח, שרד את המחלה וביציאתו מבית הרפואה, מאחר שהיה מרוחק מהבריות ולא ידע ממה שקרה בינתיים כתב מכתב לאמו וחיפש את שאר בני המשפחה ולא קיבל כל מענה...

מאחר שכך, המשיך לברר מה אירע, עד שנודע לו, כי כל בני משפחתו נשלחו לאושוויץ הי"ד, ורק הוא - אשר שהה בבית הרפואה - ניצל לחיים טובים ולשלום, כי אותם הרשעים פחדו מאוד להיכנס לבית הרפואה הזה, שמא ידבקו אף הם במחלות המדבקות...

וכך הם לא נגעו לרעה בכל החולים המאושפזים שם. נמצא, שמה שהיה נראה לו, שהיכוהו מן השמים במחלה נוראה, עד שהרחיקוהו אף מחולים אחרים, היא הייתה הצלתו לדורות עולם... להמשך חייו עד מאה שנים בריאות וטובות. ר' פסח אף זכה להקים משפחה עניפה בלי עין הרע...

מנויים לקבלת העלון חנם ב-email: מידי שבוע, שלח את כתובתך אל: PnineEH@gmail.com	הקדשת העלון נתן להקדיש את העלון לעילוי נשמת, לרפואה שלמה, להצלה, חוג הגון, חזרה בתשובה וכו' - נא לפנות לליאור בטל" 052-7652084 כתבת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבשם 26 א.ת.ד. 83375 מבשרת ציון. מקוד 90805	לשאלות בהלכה נא לפנות לרב אליהו חיים פנחסי בטל" 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)
2/4	פניני עין חמד פרשת וישלח י"ד כסליו תשע"ה גיליון 666	

הרב רפאל חיים שלמה הימן זצ"ל - נולד בשנת ה'תרנ"ב (1892) בפאריז' שליד מינסק. בצעירותו למד בישיבת 'כנסת בית יצחק' בסלבודקה ובישיבת ה'חפץ חיים בראדין' ונדע בשם '**העילוי מפאריז**'. לאחר נישואיו (בזמן המלחמה) כיהן כר"מ בישיבת קרמנצוג' ולאחר שנאלץ לעזוב בגלל הסובייטים כיהן זמן מה בישיבת סמילוביץ (עפ"י בקשת ה'חפץ חיים' ולימד בתנאים קשים ביותר). בשנת ה'תרפ"ג (1923) נענה לבקשת ר' אלחנן וסרמן הי"ד לשמש כר"מ בישיבת 'אהל תורה' בברנוביץ, ובשנת ה'תרפ"ז (1927) נעתר לבקשתו של רבי חיים עוזר גרודז'נסקי לכהן כר"מ בישיבת 'רמיילס' בוילנה.

לאחר פרישת הרב חיים דוד ליבוביץ מראשות ישיבת תורה ודעת בברוקלין, חיפשו מנהליה ראש ישיבה חדש. לשם כך פנו אל הרב חיים עוזר גרודז'נסקי שהמליץ על רבינו כמתאים לתפקיד. הרב הימן קיבל את המינוי, ובאיר ה'תרצ"ה (1935) עבר לויליאמסבורג שבארצות הברית ושם שימש כראש ישיבת 'תורה ודעת'. ממיסדי וראשי 'אגודת ישראל' באמריקה ושימש גם כסגן נשיאה וכן היה פעיל ביסוד 'תורה ומסורה'. שימש כחבר מועצת גדולי התורה.

הרב הצטיין מאוד במידותיו וגילה עמקנות בלימוד. אהוב וחיביב מאוד בכל החוגים. למרות חריפותו העצומה הדריך את תלמידיו בדרך 'ישירות עומק הסברא', שלא להטותם מהדרך הסלולה. סבל הרבה למען הרבצת התורה, ואף לאחר שחלה והיה מדוכא ביסורים גדולים התמסר לתורה ויראת ה' באופן נפלא. נפטר ב-י"ז בכסלו ה'תש"ה (1944) ונקבר למחרת בניו יורק. חי כ-52 שנים. מילא את מקומו הרב ראובן גרודז'בסקי (שמסר את השיעורים הכלליים) ומאוחר יותר שימש גם הרב יעקב קמנצקי (שמסר את השיעורים היומיים).

אביו: ר' יחיאל מיכל. **חמיו:** ר' אברהם (חתניו היו הגאונים ר' שמחה זיפל, ר' נחמיה אב"ד בוצלאוו ור' אליעזר יצחק ברמאן). **אשתו:** בת ר' אברהם מוולוז'ין (נישא בשנת ה'תרע"ח [1918]). לאחר פטירת רבינו נישאה לר' איסר יהודה אונטרמן שכיהן כרב הראשי האשכנזי של ארץ ישראל. **מרבתי:** ר' ברוך בר ליבוביץ (ראש ישיבת 'כנסת בית יצחק'). **מתלמידיו:** ר' מיכל יהודה לפקוביץ, ר' אליהו שמחה שוסטל (ראש ישיבת 'בית בנימין סטמפורד' ומח"ס 'חמד שמחה'), ר' שלמה קרליבך. **ילדיו:** לרב לא היו ילדים. **מספריו:** 'יחידושי רבי שלמה' לוקטו ע"י תלמידו הרב חיים גרודז'בסקי (חידושי פורסמו בירחון 'כנסת ישראל' בוילנה, ובירחון ה'מתיבתא' של ישיבת 'תורה ודעת').

על מנת להבין מעט מגדלותו של רבינו, כדאי לציין את דברי רבו המובהק הגאון ר' ברוך בר ליבוביץ זצ"ל שכתב אליו בברכה לרגל התמנותו לראש ישיבת תורה ודעת בזה הלשון: "כדאים היו כל החבלי לידה, של אמי ע"ה להעמיד תלמיד כמותך".

רבינו, שהיה מגדולי תלמידי ר' ברוך בער זצוק"ל, נפטר צעיר לימים כבן חמישים שנה, והוא ערירי ללא בנים, ובימי 'השבעה' לא היה את מי לנחם, רק את אשתו הרבנית. תלמידיו הרבים קיימו מניינים בביתו בזמן השבעה, והיו אח"כ מנחמים את הרבנית והולכים לדרכם. פעם אחת, לאחר התפילה עת ישבו התלמידים בדומיה, נכנסה הרבנית מהחדר הפנימי, נעמדה בפתח וביקשה את רשות הדיבור, וכה אמרה: "אתם שמעתם מבעלי הגדול שיעורים רבים בגמרא ובהלכה, כעת שמעו נא ממני שיעור במידות! שיעור זה תלמדו, ממה שאספר לכם, על בעלי ר' שלמה זצ"ל מתוך חיינו האישיים שחי עמי". כולם כרו אוזנם כאפרכסת, והרבנית המשיכה ואמרה:

"דעו לכם, כי בעלי זצ"ל, חי איתי כעשרים ושש שנים בלא בנים, כפי שמוכן מאליו, הרי בדרך הטבע, **במצב כזה שאין לבני הזוג ילדים, נוצרים חיכוכים ונערמות טענות בלב וכו' - וכמובן, המצב רוח בבית ירוד, מה שגורם לכך שהכבוד ההדדי, לא שלם. ועתה, מעידה אני על בעלי ז"ל, שבכל העשרים ושש שנים, עד יומו האחרון, ועד רגע הפטירה, לא שמעתי ממנו ולו מילה אחת, שיכולה הייתה להתפרש כאילו ישנה איזה תרעומת או איזה תביעה כלפיי, והשלום והשלווה, הכבוד והאחוה, שררו בינינו כל חיינו, כמו בשנה הראשונה לנישואינו!!".**

"ועוד יתרה מזאת, שהיו פעמים, כאשר מיהרתי לצאת, ולפיכך לא הכנתי בשבילו ארוחת ערב, **לא די שלא הקפיד, אלא שכאשר חזרתי הביתה, היו על השולחן שתי חתיכות עוגה, ולצידן שני כוסות קפה, והקומקום היה חם, מוכן למזיגה. הכל ערוך ומסודר בשבילי!!** הנה שמעתם ממני, שיעור במידות מהנהגות של בעלי זצ"ל!!", סיימה הרבנית את דבריה. כל זאת סיפר הגה"צ ר' משה אהרן שטרן זצ"ל שהיה מתלמידיו.

חסו של רבינו לכל תלמיד היה מופלא, הוא פנה לכל תלמיד בלשון כבוד: "אתם" - כפי שפונים לאדם חשוב, שיחתו עם תלמידיו הייתה כדבר איש אל רעהו, מעולם לא שמעו ממנו ביטוי של התנשאות על איזה תלמיד - למרות שהיו צעירים ממנו בעשרות שנים. כאשר תלמיד שאל, הקשיב לו הרב במתינות, עיניו המאירות היו מעודדות לשאול ותומכות בתלמיד הצעיר לסדר דבריו בבהירות, מסיים לשאול, אם הייתה השאלה שייכת לגוף העניין והסוגיה, היה חוזר עליה. מוסיף בה ומרחיבה לבארה ולהסבירה, כשהוא משבח את התלמיד על שאלתו לעניין והבנתו הברורה.

תלמיד אחד, שהגיע זה עתה ללמוד בשיעורו של רבינו, רצה להוכיח את עצמו וכוחו בהבנת הגמרא, ובהזדמנות הראשונה בשעת השיעור שאל שאלה - שעצם השאלה וסגנון הצעתה העלו בת שחוק אצל שומעי השיעור האחרים, אולם הצדיק חיזקו ועודדו, וחזר על שאלתו כשהוא מסבירה בטוב טעם ודעת... **ממעשה קירוב זה גדל התלמיד עד שפרח לאילנא רברבא בישראל. לא לחינם העיד עליו הגאון רבי חיים עוזר באגרותיו, כי התלמידים נמשכים אחריו בלב ונפש, והינו אהוב וחיביב אצלם.**

התאריך- סיון ה'תש"ג. ר' אליעזר לנדא הצליח לברוח מפולין ולהגיע עם בני משפחתו לפרשבורג בירת סלובקיה. אמנם הצליח להימלט מגוב האריות אך עדיין לא יצא ממקום סכנה, שכן ממשלת סלובקיה היתה ממשלה אנטישמית ביותר.

הממשלה שיתפה פעולה עם הנאצים וברשעותם העבירו 57,000 יהודים למחנות ההשמדה בפולין. רבים חבו לר' אליעזר את חייהם, שכן הוא זכה להצילם מגיא ההריגה. הוא הציל גם את כ"ק מרן האדמו"ר ר' אהרון רוקח מבעלז ואחיו האדמו"ר ר' מרדכי רוקח מבילגוריה, והם הכירו לו טובה על כך.

ר' אליעזר רצה לעזוב במהירות את סלובקיה ולעבור להונגריה. שם עדיין חיו היהודים חיי רוגע ושלוה. בפרשבורג פגש את הגה"צ ר' מיכאל דוב וייסמנדל, אשר עשה רבות להצלת רבבות אלפי ישראל מציפורני הרשעים. כששמע על תכניתו, הבטיח לעמוד לצידו ולסדר עבורו נסיעה בטוחה להונגריה. ואכן הצליח לרקום תכנית להעברת ר' אליעזר ומשפחתו להונגריה.

"אין מילים בפי להודות לכבודו" אמר בהתרגשות ר' אליעזר, "אינני שולט בשפה ההונגרית, וכירסם בליבי חשש כיצד אוכל לדבר עם הפקידים בתחנת הרכבת, איך אקנה כרטיסי נסיעה מבלי שיגלו כי יהודים אנחנו, עתה נגולה אבן כבדה מליבי". ר' אליעזר בירכו כי יבורך מהשמים בכל הברכות...

לפי התכנית, היה עליהם ללבוש בגדים, שיסתירו את זהותם, מלווה גוי יבוא לפוגשם. הם יצעדו רגלית לילה שלם בדרך לא דרך, כדי שלא יפגשו בדרכס שוטרים, ועם שחר יגיעו לתחנת רכבת בגיער שם יעלו לרכבת שתוביל אותם למדינת הונגריה.

הם החלו את הצעדה הלילית כשפרקי תהילים בפייהם. הדרך הייתה קשה ומפרכת, אך נחישותם לברוח העפילה על הכל. עם שחר הגיעו לתחנת הרכבת בגיער. אך כאן ציפתה להם הפתעה נוראה, בתחנה ומסביבה היו פרושים שוטרים שתפקידם לבלוש ולבדוק, שמא יש בין הנוסעים פליטים, המנסים לברוח מהמדינה.

הגוי, שליווה את הקבוצה, קיבל פיק ברכיים. הוא פחד שיתפסוהו מסייע ליהודים להימלט מהמדינה כשהעונש על כך הוא מוות, הוא ניגש לר' אליעזר והודיע בקצרה, שלנוכח הסכנה הגדולה הוא נאלץ לעזוב אותם, ואיננו מוכן להמשיך את מסע ההצלה.

דבריו נפלו על ר' אליעזר כרעם ביום בהיר, הוא ניסה לשכנעו, שלפחות יקנה עבורם כרטיסים ויראה להם את הרציף שבה צריכים לעלות לרכבת. אך הגוי הסב פניו ובריצה מהירה, נעלם בין מאות האנשים שהסתובבו בתחנה.

עתה נותרו ר' אליעזר ומשפחתו לבדם בתחנת הרכבת כשאינם יכולים לתקשר עם הסובבים ובאיזור נמצאים עשרות שוטרים ופקחים. הם ידעו, כי אם חלילה יתגלה, שהם יהודים המנסים להימלט מסלובקיה, הם יוחזרו לנאצים ומרה תהיה אחריתם.

רעד אחז בבני המשפחה. היה ברור לר' אליעזר, כי עליהם

לעזוב את המקום במהירות. אך ללא ידיעת השפה ההונגרית, כיצד ירכוש כרטיסים? ואף אם יצליח, כיצד ידע לא לעלות בטעות על הרכבת, שנוסעת לפולין, ואז הוא יחזיר עצמו במו ידיו ללוע הארי.

ר' אליעזר התעשת, הוא נשא תפילה בדמעות מעומק ליבו לבורא העולם שיושיעו בשעה קשה זו. מתוך תפילה ניגב את דמעותיו וניגש לדלפק לקנות כרטיסי נסיעה. בהגיע תורו אמר בגרמנית, כי הוא מעוניין לרכוש כרטיסים לרכבת הנוסעת להונגריה, אך הפקיד לא הבין את השפה הגרמנית.

הוא שב לבני משפחתו ואמר: "הבה נבטח בבורא עולם, רק הוא יכול לעזור לנו". הם החלו לומר פרקי תהילים לישועה מיידית. לפתע, בעודם בזעקה אילמת ובתפילה לישועה והצלה. ברגע כה קריטי, ניגש אליהם אדם תמהוני חבוש בכובע לבן לראשו, זקנו ארוך ומשתלשל מסנטרו, ועל פי בגדיו היה נראה כצייר.

הוא ניגש לר' אליעזר החליף עימו מספר מילים, ולאחר מכן ניגש לדלפק. כעבור מספר דקות חזר עם כרטיסים בידי, ניגש אליהם ואמר: "בואו אחריי". הם הלכו בעקבותיו, נכנסו לאחד הרציפים, עלו לרכבת, התיישבו באחד הקרונות וגם הצייר המוזר ישב לידם, כדי להרגיעם.

הרכבת יצאה לדרכה, וכאשר יצאה מתחומי סלובקיה פנה הצייר ושאל: "האם אתה אליעזר לנדא?" מיודענו החוויר כסיד, "מי אתה ומהיכן אתה מכיר אותי?". הצייר מהיר להרגיעו "אני יהודי".

"הירגע" חייך הצייר, "שמי עמרם גשטנר ומתגורר אני בנייפסט שבהונגריה. חסיד בעלז אנוכי, ומכיוון שרציתי להסתיר את זהותי היהודית, התחפשתי לצייר, כי דרך הציירים לגדל את זקנם וכך לא נאלצתי לגלח את זקני. הורי התגוררו בעיירה גיער ומנוחתם בבית החיים שם. היום חל היארצייט של אבי. כל שנה הייתי עולה ומשתטח על קברו. בשנה זו כאשר בחוצות משתוללת מלחמה, אמרתי לעצמי, שהפעם לא אסע לגיער להשתטח על קברו.

אתמול בלילה לאחר שנרדמתי הופיע בחלום האדמו"ר מבעלז מרן מוהר"א זיע"א והוא אמר לי: "עמרם, מחר היארצייט של אביך, עליך להגיע לשם. בתחנת הרכבת תפגוש יהודי בשם אליעזר לנדא עם משפחתו. יהודי זה עשה הרבה להצלת, אנא עזור לו".

התעוררתי וחשבתי "חלומות שווא ידברון". אך מאחר ולמחרת אכן חל היארצייט של אבי. החלטתי שאכן הדברים נכונים ויש לבצע את השליחות שהטיל עלי הרבי. נסעתי לגיער השתטחתי על קבר אבי ולאחר מכן נכנסתי לתחנת הרכבת ומיד הבחנתי בכך ובבני משפחתך מבוהלים ומפחדים, הבנתי, כי אליכם התכוון הרבי בחלום.

הוא הפטיר "מודה אני לה' שכיתי לקיים את רצון קודשו ובחסדיו המרובים מצאתי אתכם מיד והצלחתי להושיט עזרה ברגע הקריטי בו הייתם". חלפו שעות והרכבת נעצרה. הצייר לקחם לביתו שם אירחם בכבוד ובהידור. כעבור מספר ימים עזבו ר' אליעזר ומשפחתו את הונגריה ועלו לארץ. ברגע הקשה עמד מרן מהר"א לצידו ודאג לשלוח אליו מציל שיעזור להם לצאת מהמקום הנוראי בו הם שוהו.

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שבת בן אסתריא אטון זצ"ל וילד יחיא בן יוסף ז"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברוק דב ז"ל גאולה בת טובה ע"ה שרה בת נרקיס ע"ה עמירם בן דבורה ז"ל אביגדור בן ג'ולי ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל מסעוד בן יקוט ז"ל דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל מזל בת שמעון ע"ה דב בן יצחק ז"ל יוסף בן מרים נוסרת ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה רחל רפאת בת השמת ע"ה סלים בן פרחח ז"ל יעקב בן אסתר ז"ל לטיף בן פרחח ז"ל מאיר בן נעמי ז"ל דניאל רפאל בן חגית ז"ל זילפה בת רדנה ע"ה יהודה בן סעידה ז"ל אביבה לוי ע"ה עפאת בת השמת ע"ה כל נשמות עם ישראל

לע"נ

תנצב"ה

הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל שמואל בן רבקה ז"ל משה בן רוזה ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל שמעון בן שמחה ז"ל ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה שמעון בן חנה ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל אסתר בת בלה ע"ה נעמי בת כחון ע"ה מרים בת בלה ע"ה צדיק חכם בן חזלה ז"ל שני בת אסתר ע"ה מסודי בת חביבה ע"ה יונה בן סעדה ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה יפה בת רבקה ע"ה שרה בת מורברי רחל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל